

MINISTARSTVO PRAVOSUĐA

**Nacrt
Prijedlog Zakona broj _____**

PRIJEDLOG ZAKONA O OBVEZNIM ODNOSIMA

Zagreb, prosivac 2004. g.

PRIJEDLOG ZAKONA O OBVEZNYM ODNOSIMA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o obveznim odnosima sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske («Narodne novine», broj 41/01. – pročišćeni tekst i 55/01.).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE CE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTECI

Razlozi za donošenje Zakona

Izradi novog Zakona o obveznim odnosima (dalje u tekstu: ZOO) prišlo se iz nekoliko razloga. Prvo, iako je važeći ZOO, donesen 1978. godine, praksa dobro prihvatila, vremenom se ukazalo na neke nedostatke koje je bilo potrebno ispraviti. Nadalje, velikim brojem izmjena i dopuna koje su učinjene tijekom godina (Zakon je mijenjan i dopunjavan jedanaest puta), tekst Zakona postao je nepregledan. Također, zapocinjanjem postupka pridruživanja Europskoj uniji Republika Hrvatska obvezala se postupno u svoj pravni poredak ugraditi citavu pravnu stecevinu Unije. To podrazumijeva i usklađivanje ZOO-a s odredbama direktiva Europske unije. I naposljetku, postojala je potreba terminološkog usklađivanja teksta Zakona sa standardom hrvatskoga pravnog nazivlja.

Predloženim tekstom izvršene su promjene u sistematizaciji sadržaja, izvršena je renumeracija članaka te su izvršene određene sadržajne izmjene teksta važećeg ZOO-a.

Struktura Zakona

Struktura važećeg ZOO-a posljedica je zakonodavne nadležnosti u bivšoj SFRJ. Zakonodavno tijelo bivše SFRJ bilo je, po Ustavu te države, nadležno samo za uređenje općeg dijela građanskog prava, dok je uređenje posebnog dijela građanskog prava bilo u nadležnosti zakonodavnih tijela federativnih jedinica. Budući da se tada smatralo kako je potrebno predvidjeti jedinstveno uređenje odgovornosti za štetu na području cijele države, zakonodavno je tijelo bivše SFRJ uredilo izvanugovorne odnose u okviru općeg dijela važećeg ZOO-a, iako je ta materija tradicionalno dio posebnoga obveznog pravnog uređenja. Predloženim Zakonom, izvanugovorne obveze premještena su u posebni dio Zakona. Tako se predlaže da Zakon bude podijeljen u tri dijela: dio prvi – opći dio, dio drugi – posebni dio, dio treći – prijelazne i završne odredbe. U prvom su dijelu predviđena opća pravila koja se primjenjuju na sve obveznog pravnih odnose, a u drugom posebna pravila, i to za ugovorne odnose i izvanugovorne odnose.

Renumeracija

Prilikom izrade predloženog teksta ZOO-a odluceno je prici renumeraciji važeceg teksta. Nekoliko je razloga za takvu odluku. Prvo, izmjenama i dopunama važeceg ZOO-a, a i drugim zakonima, određene su odredbe ZOO-a stavljene izvan snage. Tako je Zakonom o preuzimanju Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine», broj 53/91.) stavljen izvan snage dio nacela i veci broj odredaba koje su se odnosile na kategorije socijalistickog pravnog sustava. Na temelju clanka 646. tocke 5. Zakona o trgovackim društvima («Narodne novine», broj 111/93.) prestale su važiti odredbe clanaka 95. do 98. ZOO-a. Zakonom o izmjeni Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine», broj 7/96.) brisan je clanak 180. ZOO-a. Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima («Narodne novine», broj 91/96.) stavljene su izvan snage odredbe clanaka 966. do 996. ZOO-a. S druge strane, pojedinim je zakonima o izmjenama i dopunama ZOO-a tekst toga Zakona dopunjava novim odredbama. Tako je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine», broj 3/94.), između ostaloga, tekst ZOO-a dopunjen odredbama clanaka 647.a do 647.ž, kojima je ureden institut ortakluka. Zakonom o dopunama Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine», broj 112/99.) tekst ZOO-a dopunjen novim clancima 184.a i 184.b.

Potreba renumeracije predloženoga Zakona u odnosu na tekst važeceg ZOO-a podcrtana je cinjenicom da se predloženim Zakonom ureduju neki instituti koji u važeцем Zakonu nisu uredeni, poput primjerice, ugovor o doživotnom uzdržavanju, ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, ugovor o posudbi, ugovor o darovanju, ugovor o najmu, institut naloga. Nadalje, uskladivanje ZOO-a s direktivama Europske unije zahtijevalo je da se dopune određeni instituti, odnosno da se predvide neki novi instituti što je rezultiralo novim odredbama koje do sada nisu postojale. Isto tako, i naprijed navedene promjene strukture Zakona govore u prilog potrebi renumeracije teksta.

Uskladivanje s pravom Europske Unije

Sukladno Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica («Narodne novine – Medunarodni ugovori», broj 14/01.), predloženi tekst ZOO-a uskladen je s direktivama Europske unije kojima se ureduje materija obveznog prava. Tako su predloženim tekstom Zakona u cijelosti implementirane: Direktiva 1999/44/EZ o određenim aspektima prodaje potrošacke robe i jamstvima, Direktiva 85/374/EEZ o odgovornosti za neispravne proizvode, izmijenjena i dopunjena Direktivom 1999/34/EZ, Direktiva 90/314/EEZ o turistickim paket aranžmanima te Direktiva 86/653/EEZ o samostalnim trgovackim zastupnicima. Odredbama predloženog Zakona preuzete su materijalnopravne odredbe Direktive 2000/35/EZ o sprjecavanju zakašnjenja u placanju kod trgovackih ugovora, dok bi procesnopravne elemente te Direktive trebalo implementirati dopunama procesnopravnih propisa. Također, odredbe predloženog Zakona uskladene su s odredbama Direktive 1999/93/EZ o elektronicnim potpisima, te Direktive 2000/31/EZ o elektronicnoj trgovini. Prilikom definiranja teksta Zakona kojim se preuzimaju ove direktive kao uzori su korišteni propisi država članica Europske unije koji pripadaju kontinentalnoeuropskom pravnom krugu, poglavito propisi Njemacke i Austrije.

Uskladivanje s hrvatskim pravnim nazivljem

Tekst važećeg ZOO-a bilo je potrebno uskladiti sa standardom hrvatskog pravnog nazivlja. Tako je, primjerice, umjesto dosadašnjeg naziva «ništavost» predviđen naziv «ništetnost»; umjesto naziva «materijalna i nematerijalna šteta» predviđen je naziv «imovinska i neimovinska šteta»; umjesto naziva «dobar privrednik» predviđen je naziv «dobar gospodarstvenik»; umjesto naziva «ugovor u privredi» predviđen je naziv «trgovacki ugovor»; umjesto naziva «komision» predviđen je naziv «komisija»; umjesto naziva «ortakluk» predviđen je naziv «ortaštvo»; umjesto naziva «licenca» predviđen je naziv «licencija».

III. OCJENA SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA

Tekst prijedloga zakona dan je u obliku Prijedloga zakona o obveznim odnosima.

PRIJEDLOG ZAKONA O OBVEZNIM ODNOSIMA

Dio prvi

O P C I D I O

Glava I.

OSNOVNA NACELA

Cilj i sadržaj zakona

Članak 1.

Ovim zakonom ureduju se osnove obveznih odnosa (opci dio) te ugovorni i izvanugovorni obvezni odnosi (posebni dio).

Sloboda uređivanja obveznih odnosa

Članak 2.

Sudionici u prometu slobodno ureduju obvezne odnose, a ne mogu ih uređivati suprotno Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima i moralu društva.

Ravnopravnost sudionika u obveznom odnosu

Članak 3.

Sudionici u obveznom odnosu ravnopravni su.

Nacelo savjesnosti i poštenja

Članak 4.

U zasnivanju obveznih odnosa i ostvarivanju prava i obveza iz tih odnosa sudionici su dužni pridržavati se nacela savjesnosti i poštenja

Dužnost suradnje

Članak 5.

Sudionici obveznih odnosa dužni su suradivati radi potpunog i urednog ispunjenja obveza i ostvarivanja prava u tim odnosima.

Zabrana zlouporabe prava

Clanak 6.

Zabranjeno je ostvarivanje prava iz obveznog odnosa suprotno svrsi zbog koje je ono propisom ustanovljeno ili priznato.

Nacelo jednake vrijednosti cinidaba

Clanak 7.

(1) Pri sklapanju naplatnih pravnih poslova sudionici polaze od nacela jednake vrijednosti uzajamnih cinidaba.

(2) Zakonom se određuje u kojim slučajevima narušavanje toga nacela povlaci pravne posljedice.

Zabrana prouzrocenja štete

Clanak 8.

Svatko je dužan uzdržati se od postupka kojim se može drugome prouzročiti šteta.

Dužnost ispunjenja obveze

Clanak 9.

Sudionik u obveznom odnosu dužan je ispuniti svoju obvezu i odgovoran je za njezino ispunjenje.

Ponašanje u ispunjavanju obveza i ostvarivanju prava

Clanak 10.

(1) Sudionik u obveznom odnosu dužan je u ispunjavanju svoje obveze postupati s pažnjom koja se u pravnom prometu zahtijeva u odgovarajućoj vrsti obveznih odnosa (pažnja dobrog gospodarstvenika odnosno pažnja dobrog domaćina).

(2) Sudionik u obveznom odnosu dužan je u ispunjavanju obveze iz svoje profesionalne djelatnosti postupati s povećanom pažnjom, prema pravilima struke i obicajima (pažnja dobrog stručnjaka).

(3) Sudionik u obveznom odnosu dužan je u ostvarivanju svog prava suzdržati se od postupka kojim bi se otežalo ispunjenje obveze drugog sudionika.

Dispozitivni karakter odredaba zakona

Clanak 11.

Sudionici mogu svoj obvezni odnos urediti drukcije nego što je ovim zakonom određeno, ako iz pojedine odredbe ovoga zakona ili iz njezina smisla ne proizlazi što drugo.

Primjena obicaja i prakse

Clanak 12.

(1) U obveznim odnosima među trgovcima primjenjuju se trgovački običaji čiju primjenu su ugovorili i praksa koju su međusobno razvili.

(2) U obveznim odnosima iz stavka 1. ovoga članka primjenjuju se i trgovački običaji koje trgovci redovito primjenjuju u istim takvim odnosima, ako sudionici u njima nisu izrijekom ili prešutno isključili njihovu primjenu.

(3) Trgovački običaji i praksa koju su trgovci međusobno razvili, za čiju su primjenu ispunjene pretpostavke iz ovoga zakona, primjenjuju se i ako su suprotni dispozitivnom propisu.

(4) U obveznim odnosima među ostalim sudionicima primjenjuju se običaji kad je njihova primjena ugovorena ili zakonom propisana.

Postupanje u skladu sa statutom, društvenim ugovorom odnosno pravilima

Clanak 13.

(1) Pravne osobe u zasnivanju obveznog odnosa postupaju u skladu sa svojim statutom, društvenim ugovorom odnosno pravilima.

(2) Ali ugovor koji je sklopljen ili druga pravna radnja koja je poduzeta suprotno statutu, društvenom ugovoru odnosno pravilima ostaje na snazi, osim ako je za to druga strana znala ili je zakonom drukcije određeno.

Primjena pojedinih odredaba na trgovačke ugovore i druge pravne poslove

Clanak 14.

(1) Odredbe ovoga zakona što se odnose na ugovore primjenjuju se na sve vrste ugovora, osim ako za trgovačke ugovore nije izrijekom drukcije određeno.

(2) Trgovački ugovori, prema ovom zakonu, jesu ugovori što ih sklapaju trgovci među sobom u obavljanju djelatnosti koje cine predmet poslovanja barem jednoga od njih ili su u vezi s obavljanjem tih djelatnosti.

(3) Odredbe ovoga zakona koje se odnose na ugovore na odgovarajući se način primjenjuju i na druge pravne poslove.

Zaštita prava

Clanak 15.

(1) Osoba koja smatra da je neko njezino pravo povrijeđeno ovlaštena ga je štiti i ostvarivati putem suda, ako zakonom nije odlučivanje povjereno nekom drugom nadležnom tijelu.

(2) Tko bi samovlasno pribavljao ili štiti neko svoje pravo ili pravo za koje smatra da mu pripada, prekoračivši time granice nužne obrane ili druge zakonom dopuštene samopomoći, odgovoran je za to.

Glava II.

SUDIONICI OBVEZNIH ODNOSA

Pojam

Članak 16.

Sudionici obveznih odnosa su fizičke i pravne osobe.

Pravna sposobnost

Članak 17.

(1) Svaka fizička i pravna osoba sposobna je biti nositeljem prava i obveza.

(2) Uzima se da je zaceto dijete rođeno, kadgod se radi o njegovim rođicima, pod uvjetom da se rodi živo.

(3) Smatra se da je dijete rođeno živo, ne utvrdi li se suprotno.

(4) U dvojbi koja je od više osoba prije umrla, smatra se da su umrle istodobno, ne utvrdi li se da je jedna umrla prije druge.

(5) Pravna osoba stjece pravnu sposobnost danom svojega nastanka koji se utvrđuje posebnim propisima.

Poslovna sposobnost

Članak 18.

(1) Poslovno sposobna osoba može vlastitim očitovanjima volje stvarati pravne učinke.

(2) Poslovnu sposobnost fizička osoba stjece punoljetnošću, a pravna danom nastanka, ako zakonom nije drukcije određeno.

(3) Osoba koja nije punoljetna može stvarati samo pravne učinke određene zakonom.

(4) Umjesto osobe koja nema poslovnu sposobnost očitovat će svoju volju njezin zakonski zastupnik ili skrbnik.

(5) Za pravnu osobu volju očituju njezina tijela u pravnim poslovima i postupcima koje poduzimaju u tome svojstvu.

(6) U sumnji je li osoba iz stavka 5. ovoga članka postupala u svojstvu tijela pravne osobe, smatrat će se da jest, ako treći nije znao niti je s obzirom na okolnosti imao dovoljno razloga posumnjati da ta osoba postupa u tom svojstvu.

Prava osobnosti

Clanak 19.

(1) Svaka fizicka i pravna osoba ima pravo na zaštitu svojih prava osobnosti pod pretpostavkama utvrđenim zakonom.

(2) Pod pravima osobnosti u smislu ovoga zakona razumijevaju se prava na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, cast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu i dr.

(3) Pravna osoba ima sva navedena prava osobnosti, osim onih vezanih uz biološku bit fizicke osobe, a osobito pravo na ugled i dobar glas, cast, ime odnosno tvrtku, poslovnu tajnu, slobodu privređivanja i dr.

Glava III.

NASTANAK OBVEZA

Clanak 20.

(1) Obveze nastaju na osnovi pravnih poslova, prouzročenjem štete, stjecanjem bez osnove, poslovođstvom bez naloga, javnim obecanjem nagrade i izdavanjem vrijednosnih papira.

(2) Obveze mogu nastati i na osnovi odluke suda ili druge javne vlasti.

Glava IV.

VRSTE OBVEZA

Odjeljak 1.

NOVCANE OBVEZE

Odsjek 1.

OPCE ODREDBE

Nacelo monetarnog nominalizma

Clanak 21.

Kad obveza ima za cinidbu iznos novca, dužnik je dužan isplatiti onaj broj novcanih jedinica na koji obveza glasi, osim kad zakon određuje što drugo.

Valuta obveze

Clanak 22.

(1) Dopuštena je odredba ugovora prema kojoj se vrijednost ugovorne obveze u valuti Republike Hrvatske izračunava na temelju cijene zlata ili tecaja valute Republike Hrvatske u odnosu prema stranoj valuti.

(2) U tom slučaju, ako strane nisu ugovorile drugi tecaj, obveza se ispunjava u valuti Republike Hrvatske prema prodajnom tecaju koji objavi devizna burza odnosno Hrvatska narodna banka i koji vrijedi na dan dospelosti odnosno, po zahtjevu vjerovnika, na dan placanja.

(3) Ako novcana obveza protivno zakonu glasi na placanje u zlatu ili stranoj valuti, njezino se ispunjenje može zahtijevati samo u valuti Republike Hrvatske prema prodajnom tecaju koji objavi devizna burza odnosno Hrvatska narodna banka i koji vrijedi na dan dospelosti odnosno, po zahtjevu vjerovnika, na dan placanja.

(4) Odredbe ovoga zakona o kamatama primjenjuju se na novcanu obvezu neovisno o valuti u kojoj je izražena.

Indeksna klauzula

Clanak 23.

Dopuštena je odredba ugovora kojom se iznos novcane obveze u domacem novcu veže za promjene cijena dobara, roba i usluga izraženih indeksom cijena utvrđenim od ovlaštene osobe.

Klizna skala

Clanak 24.

U ugovorima u kojima se jedna strana obvezuje izraditi i isporučiti određene predmete dopušteno je ugovoriti da će cijena ovisiti o cijeni materijala, rada i drugih cimbenika koji utjecu na visinu troškova proizvodnje, u određeno vrijeme na određenom tržištu.

Placanje prije roka

Clanak 25.

(1) Dužnik novcane obveze može je ispuniti prije roka.

(2) Ništetna je odredba ugovora kojom se dužnik odriče toga prava.

(3) U slučaju ispunjenja novcane obveze prije roka dužnik ima pravo od iznosa duga odbiti iznos kamata za vrijeme od dana isplate do dospelosti obveze samo ako je na to ovlašten ugovorom.

Odsjek 2.

UGOVORNE KAMATE

Stopa ugovornih kamata

Clanak 26.

(1) Stopa ugovornih kamata između osoba od kojih barem jedna nije trgovac ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora odnosno na dan promjene ugovorne kamatne stope, ako je ugovorena promjenjiva kamatna stopa.

(2) Stopa ugovornih kamata između trgovaca odnosno trgovca i osobe javnog prava ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno stavku 1. ovoga članka, uvećane za polovinu te stope.

(3) Ako su kamate ugovorene, ali nije određena njihova stopa, između osoba od kojih barem jedna nije trgovac, vrijedi kamatna stopa u visini četvrtine stope zakonskih zatezних kamata, a između trgovaca polovina stope zakonskih zatezних kamata određene sukladno stavku 1. ovoga članka.

(4) Ako su ugovorene više kamate od dopuštenih, primijenit će se najviša dopuštena kamatna stopa.

(5) Stopa ugovornih kamata odnosi se na razdoblje od jedne godine.

Kamate na kamate

Clanak 27.

(1) Ništeta je odredba ugovora kojom se predviđa da će na kamate, kad dospiju za isplatu, početi teći kamate ako ne budu isplaćene.

(2) Ali se može, uz ograničenja iz članka 26. ovoga zakona, unaprijed ugovoriti povećana godišnja kamatna stopa, ako dužnik ne isplati dospjele kamate na vrijeme.

(3) Odredba iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na pologe kod banaka i drugih financijskih institucija.

Kamate u nenovcanim obvezama

Clanak 28.

Odredbe ovoga zakona o ugovornim kamatama na odgovarajući način vrijede i za ostale obveze kojima su objekt cinidbe stvari određene po rodu.

Odsjek 3.

ZATEZNE KAMATE

Kad se duguju

Clanak 29.

(1) Dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zatezne kamate.

(2) Stopa zatezних kamata na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava određuje se, za svako polugodište, uvećanjem eskontne stope Hrvatske narodne banke koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekucem polugodištu za osam postotnih poena, a u ostalim odnosima za pet postotnih poena.

(3) Uz ograničenje iz stavka 2. članka 26. ovoga zakona, kod trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava strane mogu ugovoriti drukciju stopu zatezних kamata.

(4) Ali ništeta je odredba ugovora iz stavka 3. ovoga članka ako na temelju okolnosti slučaja, a poglavito trgovačkih običaja i naravi predmeta obveze, proizlazi da je tako ugovorenom stopom zatezних kamata, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzročena očigledna neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana.

(5) Prilikom ocjene je li odredba ugovora o stopi zatezних kamata ništeta uzet će se, između ostalog, u obzir jesu li postojali opravdani razlozi za odstupanje od zakonom predviđene stope zatezних kamata.

(6) Ako je, u slučaju iz stavka 2. članka 26. ovoga zakona, stopa ugovornih kamata viša od stope zatezних kamata, one teku i poslije dužnikova zakašnjenja.

(7) Stopa zatezних kamata odnosi se na razdoblje od jedne godine.

(8) Hrvatska narodna banka dužna je svakog 1. siječnja i 1. srpnja objaviti eskontnu stopu u Narodnim novinama.

Pravo na potpunu naknadu

Clanak 30.

(1) Vjerovnik ima pravo na zatezne kamate bez obzira na to je li pretrpio kakvu štetu zbog dužnikova zakašnjenja.

(2) Ako je šteta koju je vjerovnik pretrpio zbog dužnikova zakašnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zatezних kamata, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete.

Kamate na kamate

Clanak 31.

(1) Na dospjele a neisplacene zatezne kamate ne teku zatezne kamate, osim kad je to zakonom određeno.

(2) Na iznos neisplacenih kamata mogu se zahtijevati zatezne kamate samo od dana kad je sudu podnesen zahtjev za njihovu isplatu.

Odjeljak 2.

OBVEZE S VIŠE CINI DABA

Odsjek 1.

ALTERNATIVNE OBVEZE

Pravo izbora

Clanak 32.

Ako neka obveza ima dvije ili više cinidaba, ali je dužnik dužan ispuniti samo jednu da bi se oslobodio obveze, pravo izbora, ako nije što drugo ugovoreno, pripada dužniku, i obveza prestaje kad on ispuni cinidbu koju je izabrao.

Neopozivost i ucinak izbora

Clanak 33.

(1) Izbor je ucinjen kad strana kojoj pripada pravo izbora obavijesti drugu stranu o tome što je izabrala, i od toga trenutka izbor se više ne može mijenjati.

(2) Ucinjenim izborom uzima se da je obveza od pocetka bila jednostavna i da je njezin objekt od pocetka bila izabrana cinidba.

Trajanje prava izbora

Clanak 34.

(1) Dužnik ima pravo izbora sve dok u ovršnom postupku jedna od dugovanih stvari ne bude potpuno ili djelomicno predana vjerovniku po njegovu izboru.

(2) Ako pravo izbora pripada vjerovniku, a on se ne ocituje o izboru u roku određenom za ispunjenje, dužnik ga može pozvati da ucini izbor i za to mu odrediti primjeren rok poslije cijeg isteka pravo izbora prelazi na dužnika.

Izbor povjeren trecoj osobi

Clanak 35.

Ako izbor treba uciniti neka treca osoba, a ona to ne ucini, svaka strana može zahtijevati da izbor obavi sud.

Ogranicenje na preostalu cinidbu

Clanak 36.

Ako je jedna cinidba postala nemoguca zbog nekog dogadaja za koji ne odgovara nijedna strana, obveza se ogranicuje na preostalu cinidbu.

Ogranicenje u slucaju odgovornosti jedne strane

Clanak 37.

(1) Kad je jedna cinidba postala nemoguca zbog dogadaja za koji je odgovoran dužnik, obveza se ogranicuje na preostalu cinidbu u slucaju da pravo izbora pripada njemu, a ako pravo izbora pripada vjerovniku, on može po svojem izboru zahtijevati preostalu cinidbu ili naknadu štete.

(2) Kad je jedna cinidba postala nemoguca zbog dogadaja za koji je odgovoran vjerovnik, dužnikova obveza prestaje, ali u slucaju da dužniku pripada pravo izbora, on može zahtijevati naknadu štete i ispuniti svoju obvezu preostalom cinidbom, a ako pravo izbora ima vjerovnik, on može dati naknadu štete i zahtijevati preostalu cinidbu.

Odsjek 2.

FAKULTATIVNE OBVEZE I FAKULTATIVNE TRAZBINE

I. FAKULTATIVNE OBVEZE

Ovlaštenje dužnika

Clanak 38.

Dužnik cija obveza ima jednu cinidbu, ali mu je dopušteno da se oslobodi svoje obveze ispunjenjem neke druge odredene cinidbe, može se koristiti tom mogućnošću sve dok vjerovnik u ovršnom postupku ne primi potpuno ili djelomicno ispunjenje cinidbe.

Ovlaštenja vjerovnika

Clanak 39.

(1) Vjerovnik u fakultativnoj obvezi može zahtijevati od dužnika samo dugovanu cinidbu, ali ne i drugu cinidbu kojom dužnik, ako hoce, može takoder ispuniti svoju obvezu.

(2) Kad dugovana cinidba postane nemoguca zbog dogadaja za koji dužnik odgovara, vjerovnik može zahtijevati samo naknadu štete, ali se dužnik može osloboditi obveze ispunjenjem onoga na što je ovlašten umjesto dugovane cinidbe.

II. FAKULTATIVNE TRAZBINE

Clanak 40.

(1) Kad je ugovorom ili zakonom predvideno da vjerovnik može umjesto dugovane cinidbe zahtijevati od dužnika neku drugu odredenu cinidbu, dužnik je dužan ispuniti mu tu cinidbu, ako vjerovnik to zahtijeva.

(2) U ostalom, za fakultativne tražbine vrijede prema namjeri ugovaratelja i prema prilikama posla odgovarajuca pravila o fakultativnim i alternativnim obvezama.

Odjeljak 3.

OBVEZE S VIŠE DUŽNIKA I VJEROVNIKA

Odsjek 1.

DJELJIVE OBVEZE

Dijeljenje duga i tražbine

Članak 41.

(1) Obveza je djeljiva ako se ono što se duguje može podijeliti i ispuniti u dijelovima koji imaju ista svojstva kao i cijela cinidba, i ako ono tom podjelom ne gubi ništa od svoje vrijednosti, inace obveza je nedjeljiva.

(2) Kad u nekoj djeljivoj obvezi ima više dužnika, dug se dijeli među njima na jednake dijelove, ako nije određena drukcija podjela, i svaki od njih odgovara za svoj dio duga.

(3) Kad u nekoj djeljivoj obvezi ima više vjerovnika, tražbina se dijeli među njima na jednake dijelove, ako nije što drugo određeno i svaki vjerovnik može zahtijevati samo svoj dio tražbine.

Predmnjeva solidarnosti

Članak 42.

Kad ima više dužnika u nekoj djeljivoj obvezi nastaloj trgovačkim ugovorom, oni odgovaraju vjerovniku solidarno, osim ako su ugovaratelji izrijekom otklonili solidarnu odgovornost.

Odsjek 2.

SOLIDARNE OBVEZE

I. SOLIDARNOST DUŽNIKA

Sadržaj solidarnosti dužnika

Članak 43.

(1) Svaki dužnik solidarne obveze odgovara vjerovniku za cijeli dug i vjerovnik može zahtijevati njegovo ispunjenje od koga hoće sve dok ne bude potpuno ispunjen, ali kad jedan

dužnik ispuni dug, obveza prestaje i svi se dužnici oslobadaju.

(2) Od više solidarnih dužnika svaki može dugovati s drugim rokom ispunjenja, pod drugim uvjetima i uopće s različitim odstupanjima.

Prijeboj

Clanak 44.

(1) Svaki se solidarni dužnik može pozvati na prijeboj koji je učinio njegov sudužnik.

(2) Tražbinu koja pripada solidarnom dužniku ne mogu prebijati ostali sudužnici.

Otpust duga

Clanak 45.

(1) Otpust duga učinjen sporazumno s jednim solidarnim dužnikom oslobada obveze i ostale dužnike.

(2) Ali ako je otpust imao za svrhu da oslobodi obveze samo dužnika s kojim je učinjen, solidarna obveza smanjuje se za dio duga koji prema međusobnim odnosima dužnika pada na njega, a ostali dužnici odgovaraju solidarno za ostatak duga.

Obnova

Clanak 46.

(1) Obnovom koju je vjerovnik učinio s jednim solidarnim dužnikom oslobadaju se i ostali dužnici.

(2) Ako su vjerovnik i dužnik obnovu ogranicili na dio obveze koji dolazi na ovoga, obveza ostalih ne prestaje, nego se samo smanjuje za taj dio.

Nagodba

Clanak 47.

Nagodba što ju je sklopio jedan od solidarnih dužnika s vjerovnikom nema učinak prema ostalim dužnicima, ali oni imaju pravo prihvatiti tu nagodbu, ako ona nije ograničena na dužnika s kojim je sklopljena.

Sjedinjenje

Clanak 48.

Kad se u jednoj osobi sjedini svojstvo vjerovnika i svojstvo dužnika iste solidarne obveze, obveza ostalih dužnika smanjuje se za iznos dijela koji na njega pada.

Zakašnjenje vjerovnika

Clanak 49.

Kad vjerovnik dode u zakašnjenje prema jednom solidarnom dužniku, on je u zakašnjenju i prema ostalim solidarnim dužnicima.

Zakašnjenje jednog dužnika i priznanje duga

Clanak 50.

- (1) Zakašnjenje jednoga solidarnog dužnika nema ucinak prema ostalim dužnicima.
- (2) Isto vrijedi i kad jedan od solidarnih dužnika prizna dug.

Zastoj i prekid zastare; odricanje od zastare

Clanak 51.

(1) Ako zastara ne tece ili je prekinuta prema jednom dužniku, ona tece za ostale solidarne dužnike i može se navršiti, ali dužnik prema kojem obveza nije zastarjela i koji ju je morao ispuniti ima pravo zahtijevati od ostalih dužnika prema kojima je obveza zastarjela da mu naknade svaki svoj dio duga.

- (2) Odricanje od navršene zastare nema ucinak prema ostalim dužnicima.

Pravo ispunitelja na naknadu

Clanak 52.

(1) Dužnik koji je ispunio obvezu ima pravo zahtijevati od svakog sudužnika da mu naknadi dio duga koji pada na njega.

(2) Pri tome nije od utjecaja okolnost što je vjerovnik nekog od sudužnika oslobodio duga ili mu je dug smanjio.

(3) Dio koji pada na dužnika od kojega se ne može dobiti naknada dijeli se razmjerno na sve dužnike.

Podjela na jednake dijelove i iznimka

Clanak 53.

(1) Ako nije što drugo ugovoreno ili inace ne proizlazi iz pravnih odnosa sudionika u poslu, na svakog dužnika dolazi jednak dio duga.

(2) Ali ako je solidarna obveza osnovana u isključivom interesu jednoga solidarnog dužnika, on je dužan naknaditi cijeli iznos duga sudužniku koji je namirio vjerovnika.

II. SOLIDARNOST VJEROVNIKA

Solidarnost se ne predmnijeva

Clanak 54.

Kad na vjerovnikovoj strani ima više osoba, one su solidarne samo kad je solidarnost ugovorena ili zakonom određena.

Sadržaj solidarnosti

Clanak 55.

(1) Svaki solidarni vjerovnik ima pravo zahtijevati od dužnika ispunjenje cijele obveze, ali kad jedan od njih bude namiren, obveza prestaje i prema ostalim vjerovnicima.

(2) Dužnik može ispuniti obvezu vjerovniku kojega sam izabere, sve dok neki vjerovnik ne zatraži ispunjenje.

Prijeboj

Clanak 56.

Dužnik može svoj dug prebiti s tražbinom koju ima prema vjerovniku koji mu zahtijeva ispunjenje.

Otpust duga i obnova

Clanak 57.

Otpustom duga i obnovom između dužnika i jednog vjerovnika smanjuje se solidarna obveza za onoliko koliko iznosi dio te tražbine vjerovnika.

Nagodba

Clanak 58.

Nagodba što ju je sklopio jedan od solidarnih vjerovnika s dužnikom nema učinak prema ostalim vjerovnicima, ali oni imaju pravo prihvatiti tu nagodbu, osim kad se ona odnosi samo na dio vjerovnika s kojim je sklopljena.

Sjedinjenje

Clanak 59.

Kad se u osobi jednoga solidarnog vjerovnika sjedini i svojstvo dužnika, svaki od ostalih solidarnih vjerovnika može od njega zahtijevati ispunjenje samo svog dijela tražbine.

Zakašnjenje

Clanak 60.

(1) Kad dužnik dode u zakašnjenje prema jednom solidarnom vjerovniku, on je u

zakašnjenju i prema ostalim vjerovnicima.

(2) Zakašnjenje jednoga solidarnoga vjerovnika djeluje i prema ostalim vjerovnicima.

Priznanje duga

Clanak 61.

Priznanje duga ucinjeno jednom vjerovniku koristi svim vjerovnicima.

Zastara

Clanak 62.

(1) Ako jedan vjerovnik prekine zastaru ili ako prema njemu ne tece zastara, to ne koristi ostalim vjerovnicima i prema njima zastara tece i dalje.

(2) Odricanje od zastare ucinjeno prema jednom vjerovniku koristi i ostalim vjerovnicima.

Odnosi izmedu vjerovnika nakon ispunjenja

Clanak 63.

(1) Svaki solidarni vjerovnik ima pravo zahtijevati od vjerovnika koji je primio ispunjenje od dužnika da mu preda dio koji mu pripada.

(2) Ako iz odnosa medu vjerovnicima ne proistjece što drugo, svakom solidarnom vjerovniku pripada jednak dio.

Odsjek 3.

NEDJELJIVE OBVEZE

Clanak 64.

(1) Na nedjeljive obveze u kojima ima više dužnika na odgovarajuci se nacin primjenjuju propisi o solidarnim obvezama.

(2) Kad u nedjeljivoj obvezi ima više vjerovnika medu kojima nije ni ugovorena ni zakonom odredena solidarnost, jedan vjerovnik može zahtijevati da dužnik ispuni obvezu njemu samo ako je ovlašten od ostalih vjerovnika da primi ispunjenje, a inace svaki vjerovnik može zahtijevati od dužnika da obvezu ispuni svim vjerovnicima zajedno, ili da je položi sudu ili javnom bilježniku.

Glava V.

UCINCI OBVEZA

Odjeljak 1.

Opce pravilo

Clanak 65.

- (1) Temeljem obveze vjerovnik je ovlašten zahtijevati od dužnika njezino ispunjenje, a dužnik je dužan u cijelosti ispuniti je.
- (2) Za ispunjenje obveze dužnik odgovara cjelokupnom svojom imovinom.

Odjeljak 2.

POBIJANJE DUŽNIKOVIH PRAVNIH RADNJI

Opće pravilo

Clanak 66.

- (1) Svaki vjerovnik cija je tražbina dospjela za isplatu, i bez obzira kad je nastala može pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je poduzeta na štetu vjerovnika.
- (2) Smatra se da je pravna radnja poduzeta na štetu vjerovnika ako zbog nje dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje vjerovnikove tražbine.
- (3) Pod pravnom radnjom razumijeva se i propuštanje zbog kojega je dužnik izgubio kakvo materijalno pravo ili kojim je za njega nastala kakva materijalna obveza.

Pretpostavke pobijanja

Clanak 67.

- (1) Naplatno raspolaganje može se pobijati ako je u vrijeme raspolaganja dužnik znao ili mogao znati da poduzetim raspolaganjem nanosi štetu svojim vjerovnicima i ako je trecoj osobi s kojom je ili u ciju je korist pravna radnja poduzeta to bilo poznato ili moglo biti poznato.
- (2) Ako je treca osoba dužnikov bracni drug, ili krvni srodnik u ravnoj liniji, ili u pobocnoj liniji do cetvrtog stupnja, ili po tazbini do istog stupnja, smatra se da joj je bilo poznato da dužnik poduzetim raspolaganjem nanosi štetu vjerovniku, osim ako dokaže suprotno.
- (3) Kod besplatnih raspolaganja i s njima izjednacениh pravnih radnji smatra se da je dužnik znao da poduzetim raspolaganjem nanosi štetu vjerovniku, i za pobijanje tih radnji ne zahtijeva se da je trecoj osobi to bilo poznato ili moglo biti poznato.
- (4) Odricanje od nasljedstva smatra se besplatnim raspolaganjem.

Isključenje pobijanja

Clanak 68.

Ne mogu se pobijati zbog oštecenja vjerovnika uobicajeni prigodni darovi, nagradni darovi, a ni darovi ucinjeni iz zahvalnosti, razmjerni materijalnim mogucnostima dužnika.

Sredstva pobijanja

Clanak 69.

(1) Pravna radnja dužnika pobija se tužbom ili prigovorom.

(2) Tužba za pobijanje podnosi se protiv dužnika i treće osobe s kojom je ili u cijju je korist poduzeta pravna radnja koja se pobija, odnosno protiv njezinih sveopćih pravnih sljednika.

(3) Ako je treci otudio nekim naplatnim poslom korist pribavljenu raspolaganjem koje se pobija, tužbu se može podnijeti protiv pribavitelja samo ako je ovaj znao da se pribavljanje njegovih prednika moglo pobijati, a ako je tu korist otudio besplatnim poslom, tužbu se može podnijeti protiv pribavitelja i ako on to nije znao.

(4) Tuženik može izbjeći pobijanje ako ispuni dužnikovu obvezu.

Ucinak pobijanja

Clanak 70.

Ako sud usvoji tužbeni zahtjev, pravna radnja gubi ucinak samo prema tužitelju i samo koliko je potrebno za namirenje njegovih tražbina.

Rok za podnošenje tužbe

Clanak 71.

(1) Tužbu za pobijanje može se podnijeti u roku od jedne godine za raspolaganje iz clanka 67. stavka 1, a za ostale slucajeve u roku od tri godine.

(2) Rok se racuna od dana kad je poduzeta pravna radnja koja se pobija odnosno od dana kad je trebalo poduzeti propuštenu radnju.

Odjeljak 3.

PRAVO ZADRŽANJA

Pojam i sadržaj

Clanak 72.

(1) Vjerovnik dospjele tražbine u cijim se rukama nalazi neka dužnikova stvar ima pravo zadržati je dok mu ne bude ispunjena tražbina.

(2) Ako je dužnik postao nesposoban za placanje, vjerovnik ima pravo zadržanja iako njegova tražbina nije dospjela.

Iznimke

Clanak 73.

(1) Vjerovnik nema pravo zadržanja kad dužnik zahtijeva da mu se vrati stvar koja je izašla iz njegova posjeda protiv njegove volje.

(2) On ne može zadržati ni punomoc dobivenu od dužnika, a ni druge dužnikove isprave, iskaznice, dopise i ostale slične stvari, kao ni druge stvari koje se ne mogu izložiti prodaji.

Obveza povrata stvari prije namirenja tražbine

Clanak 74.

Vjerovnik je dužan vratiti stvar dužniku ako mu ovaj daje odgovarajuće osiguranje njegove tražbine.

Ucinak prava zadržanja

Clanak 75.

Vjerovnik koji drži dužnikovu stvar na temelju prava zadržanja ima pravo naplatiti se iz njezine vrijednosti na isti način kao založni vjerovnik, ali je dužan prije nego što pristupi ostvarenju naplate o svojoj namjeri pravodobno obavijestiti dužnika.

Odjeljak 4.

VJEROVNIKOVA PRAVA U POSEBNIM SLUCAJEVIMA

Kad se cinidba sastoji u davanju stvari određenih po rodu

Clanak 76.

Kad se cinidba sastoji u davanju stvari određenih po rodu, a dužnik dode u zakašnjenje, vjerovnik, pošto je prethodno o tome obavijestio dužnika, može po svom izboru pribaviti stvar istoga roda i zahtijevati od dužnika naknadu cijene i naknadu štete ili zahtijevati vrijednost dugovanih stvari i naknadu štete.

Kad se cinidba sastoji u cinjenju

Clanak 77.

Kad se cinidba sastoji u cinjenju, a dužnik tu cinidbu nije na vrijeme ispunio, vjerovnik može, obavijestivši o tome prethodno dužnika, sam o trošku dužnika uraditi ono što je dužnik bio dužan uraditi, a od dužnika zahtijevati naknadu štete zbog zakašnjenja, a i naknadu druge štete koju trpi zbog takva načina ispunjenja.

Kad se cinidba sastoji u propuštanju

Clanak 78.

(1) Kad se cinidba sastoji u propuštanju, vjerovnik ima pravo na naknadu štete samim tim što je dužnik postupio protivno svojoj obvezi.

(2) Ako je nešto sagrađeno protivno obvezi, vjerovnik može zahtijevati da se to ukloni o trošku dužnika i da mu dužnik naknadi štetu koju je pretrpio u vezi s građenjem i

uklanjanjem.

(3) Sud može, kad misli da je to ocito korisnije, uzimajući u obzir javni interes i opravdani interes vjerovnika, odlučiti da se ne ruši ono što je sagrađeno već da se vjerovniku naknadi šteta u novcu.

Pravo zahtijevati naknadu umjesto dosuđenog

Članak 79.

(1) Ako dužnik ne ispunji svoju obvezu u roku koji mu je određen pravomoćnom odlukom, vjerovnik ga može pozvati da je ispunji u naknadnom primjerenom roku i izjaviti da nakon isteka toga roka neće primiti ispunjenje, nego da će zahtijevati naknadu štete zbog neispunjenja.

(2) Nakon isteka naknadnog roka vjerovnik može zahtijevati samo naknadu štete zbog neispunjenja.

Glava VI

PROMJENE U OBVEZONOM ODNOSU

Odjeljak 1.

PROMJENE NA STRANI SUBJEKATA

Odsjek 1.

USTUP TRAZBINE (CESIJA)

I. OPĆE ODREDBE

Koje se tražbine mogu prenijeti ugovorom

Članak 80.

(1) Vjerovnik može ugovorom sklopljenim s trećim prenijeti na ovoga svoju tražbinu, osim one čiji je prijenos zabranjen zakonom ili koja je strogo osobne naravi, ili koja se po svojoj naravi protivi prenošenju na drugoga.

(2) Ugovor o ustupanju nema učinak prema dužniku ako su on i vjerovnik ugovorili da ovaj neće moći prenijeti tražbinu na drugoga ili da ju neće moći prenijeti bez dužnikova pristanka.

Sporedna prava

Članak 81.

(1) S tražbinom prelaze na primatelja sporedna prava, kao što su pravo prvenstvene naplate, hipoteka, založno pravo, prava iz ugovora s jamcem, prava na kamate, ugovornu

kaznu i sl.

(2) Ipak ustupitelj može predati založenu stvar primatelju samo ako zalagodavac pristane na to, inace ona ostaje kod ustupitelja da je cuva za racun primatelja.

(3) Smatra se da su dospjele a neisplacene kamate ustupljene s glavnom tražbinom.

Obavješćivanje dužnika

Clanak 82.

(1) Za ustup tražbine nije potreban pristanak dužnika, ali je ustupitelj dužan obavijestiti dužnika o ustupanju.

(2) Ispunjenje ustupitelju prije obavijesti o ustupanju pravovaljano je i oslobada dužnika obveze, ali samo ako nije znao za ustupanje, inace obveza ostaje i on ju je dužan ispuniti.

Višestruko ustupanje

Clanak 83.

Ako je vjerovnik ustupio istu tražbinu raznim osobama, tražbina pripada primatelju o kome je ustupitelj prvo obavijestio dužnika, odnosno koji se prvi javio dužniku.

II. ODNOS PRIMATELJA I DUŽNIKA

Clanak 84.

(1) Primatelj ima prema dužniku ista prava koja je ustupitelj imao prema dužniku do ustupanja.

(2) Dužnik može isticati primatelju pored prigovora koje ima prema njemu i one prigovore koje je mogao istaknuti ustupitelju do casa kad je saznao za ustupanje.

III. ODNOS USTUPITELJA I PRIMATELJA

Predaja isprava o dugu

Clanak 85.

(1) Ustupitelj je dužan predati primatelju obveznicu ili drugu ispravu o dugu, ako ih ima, te druge dokaze o ustupljenoj tražbini i sporednim pravima.

(2) Ako je ustupitelj prenio na primatelja samo jedan dio tražbine, dužan je predati mu ovjerovljeni prijepis obveznice ili koje druge isprave kojom se dokazuje postojanje ustupljene tražbine.

(3) Ustupitelj je dužan primatelju, na njegov zahtjev, izdati ovjerovljenu potvrdu o ustupanju.

Odgovornost za postojanje tražbine

Clanak 86.

Kad je tražbina ustupljena naplatnim ugovorom, ustupitelj odgovara za postojanje tražbine u vrijeme ustupanja.

Odgovornost za naplativost

Clanak 87.

(1) Ustupitelj odgovara za naplativost ustupljene tražbine ako je to bilo ugovoreno, ali samo do visine onoga što je primio od primatelja, te za naplativost kamata, troškova oko ustupanja i troškova postupka protiv dužnika.

(2) Veca odgovornost savjesnog ustupitelja ne može se ugovoriti.

IV. POSEBNI SLUCAJEVI USTUPANJA TRAZBINE

Ustupanje umjesto ispunjenja ili radi ispunjenja

Clanak 88.

(1) Kad dužnik umjesto ispunjenja svoje obveze ustupi vjerovniku svoju tražbinu ili jedan njezin dio, sklapanjem ugovora o ustupanju dužnikova obveza se gasi do iznosa ustupljene tražbine.

(2) Ali kad dužnik ustupi svome vjerovniku svoju tražbinu samo radi ispunjenja, njegova se obveza gasi odnosno smanjuje tek kad vjerovnik naplati ustupljenu tražbinu.

(3) U oba slucaja primatelj je dužan predati ustupitelju sve što je primio preko iznosa svoje tražbine prema ustupitelju.

(4) U slucaju ustupanja radi ispunjenja dužnik ustupljene tražbine može ispuniti svoju obvezu i prema ustupitelju, cak i kad je obaviješten o ustupanju.

Ustupanje radi osiguranja

Clanak 89.

Kad je ustupanje ucinjeno radi osiguranja primateljeve tražbine prema ustupitelju, primatelj je dužan brinuti se s pažnjom dobrog gospodarstvenika odnosno dobrog domacina o naplati ustupljene tražbine te nakon naplate, pošto zadrži koliko je potrebno za namirenje vlastite tražbine prema ustupitelju, ovome predati višak.

Odsjek 2.

SUBROGACIJA

Pojam i sadržaj

Clanak 90.

(1) U slucaju ispunjenja tude obveze svaki ispunitelj može ugovoriti s vjerovnikom

prije ispunjenja ili pri ispunjenju, da ispunjena tražbina prijede na njega sa svima ili samo s nekim sporednim pravima.

(2) Vjerovnikova prava mogu prijeci na ispunitelja i na temelju ugovora između dužnika i ispunitelja, sklopljenog prije ispunjenja.

(3) U ovim slučajevima subrogacija ispunitelja u prava vjerovnika nastaje ispunjenjem.

Zakonska subrogacija

Članak 91.

Kad obvezu ispuni osoba koja ima neki pravni interes u tome, samim ispunjenjem obveze na nju prelazi vjerovnikova tražbina sa svim sporednim pravima.

Subrogacija u slučaju djelomičnog ispunjenja

Članak 92.

(1) U slučaju djelomičnog ispunjenja vjerovnikove tražbine na ispunitelja prelaze sporedna prava kojima je osigurano ispunjenje te tražbine samo ako nisu potrebna za ispunjenje ostatka vjerovnikove tražbine.

(2) Ali vjerovnik i ispunitelj mogu ugovoriti da će se koristiti jamstvima razmjerno svojim tražbinama, a mogu ugovoriti i da će ispunitelj imati pravo prvenstvene naplate.

Dokazi i sredstva osiguranja

Članak 93.

(1) Vjerovnik je dužan predati ispunitelju sredstva kojima se tražbina dokazuje ili osigurava.

(2) Iznimno, vjerovnik može predati ispunitelju stvar koju je primio u zalog od dužnika ili nekoga drugog samo ako zalagodavac pristane na to, inače ona ostaje kod vjerovnika da je drži i čuva za račun ispunitelja.

Koliko se može zahtijevati od dužnika

Članak 94.

Ispunitelj na kojega je prešla tražbina ne može zahtijevati od dužnika više nego što je isplatio vjerovniku.

Isključenje odgovornosti vjerovnika

Članak 95.

(1) Vjerovnik koji je primio ispunjenje od treće osobe ne odgovara za postojanje i naplativost tražbine u vrijeme ispunjenja.

(2) Ovim se ne isključuje primjena pravila o stjecanju bez osnove.

Odsjek 3.

PREUZIMANJE DUGA

Ugovor o preuzimanju duga

Clanak 96.

(1) Dug se preuzima ugovorom između dužnika i preuzimatelja, na koji je pristao vjerovnik.

(2) O sklopljenom ugovoru može vjerovnika izvijestiti svaki od njih, i svakome od njih može vjerovnik priopćiti svoj pristanak na preuzimanje duga.

(3) Smatra se da je vjerovnik dao svoj pristanak ako je bez ograde primio neko ispunjenje od preuzimatelja, koje je ovaj učinio u svoje ime.

(4) Ugovaratelji, a i svaki od njih napose, mogu pozvati vjerovnika da se u određenom roku ocituje, pristaje li na preuzimanje duga, pa ako se vjerovnik u određenom roku ne ocituje, smatra se da nije dao svoj pristanak.

(5) Ugovor o preuzimanju duga ima učinak ugovora o preuzimanju ispunjenja sve dok vjerovnik ne bude dao svoj pristanak na ugovor o preuzimanju duga, ili odbije dati pristanak.

Kad je dug osiguran hipotekom

Clanak 97.

(1) Kad je prilikom otudjenja neke nekretnine na kojoj postoji hipoteka ugovoreno između pribavitelja i otuditelja da će pribavitelj preuzeti dug prema hipotekarnom vjerovniku, smatra se da je hipotekarni vjerovnik dao pristanak na ugovor o preuzimanju duga, ako ga, na pisani poziv otuditelja, nije odbio u roku od tri mjeseca od primitka poziva.

(2) U pisanom pozivu vjerovniku se mora skrenuti pozornost na ovu posljedicu, inače će se smatrati kao da poziv nije upućen.

Promje na dužnika

Clanak 98.

(1) Preuzimanjem duga preuzimatelj stupa na mjesto prijašnjeg dužnika, a ovaj se oslobada obveze.

(2) Ali ako je u vrijeme vjerovnikova pristanka na ugovor o preuzimanju duga preuzimatelj bio prezadužen, a vjerovnik to nije znao niti je morao znati, prijašnji dužnik ne oslobada se obveze, a ugovor o preuzimanju duga ima učinak ugovora o pristupanju dugu.

(3) Između preuzimatelja i vjerovnika postoji ista obveza koja je dotle postojala između prijašnjeg dužnika i vjerovnika.

Sporedna prava

Clanak 99.

(1) Sporedna prava koja su dotle postojala uz tražbinu ostaju i nadalje, ali jamstva te zalozi koje su dale treće osobe prestaju ako jamci i zalagodavci ne pristaju da odgovaraju i za novog dužnika.

(2) Ako nije što drugo ugovoreno, preuzimatelj ne odgovara za nenaplaćene kamate koje su dospjele do preuzimanja.

Prigovori

Članak 100.

(1) Preuzimatelj može isticati vjerovniku sve prigovore koji proistjecu iz pravnog odnosa između prijašnjeg dužnika i vjerovnika iz kojega potjece preuzeti dug, a i prigovore koje preuzimatelj ima prema vjerovniku.

(2) Preuzimatelj ne može isticati vjerovniku prigovore koji potjecu iz njegova pravnog odnosa s prijašnjim dužnikom, a koji odnos je bio temelj preuzimanja.

Odsjek 4.

PRISTUPANJE DUGU

Ugovor o pristupanju dugu

Članak 101.

Ugovorom između vjerovnika i trećega, kojim se ovaj obvezuje vjerovniku da će ispuniti njegovu tražbinu prema dužniku, treći stupa u obvezu pored dužnika.

Pristupanje dugu u slučaju preuzimanja neke imovinske cjeline

Članak 102.

(1) Osoba na koju prijede na temelju ugovora neka imovinska cjelina (poduzeće i sl.) pojedinca ili pravne osobe, ili dio te cjeline, odgovara za dugove koji se odnose na tu cjelinu odnosno na njezin dio, pored dotadašnjeg imatelja i solidarno s njim, ali samo do vrijednosti njezine aktive.

(2) Nema pravni učinak prema vjerovnicima odredba ugovora kojom bi se isključivala ili ograničavala odgovornost utvrđena u stavku 1. ovoga članka.

Odsjek 5.

PREUZIMANJE ISPUNJENJA

Članak 103.

(1) Ispunjenje se preuzima ugovorom između dužnika i nekog trećega kojim se ovaj

obvezuje ispuniti njegovu obvezu prema njegovu vjerovniku.

(2) On odgovara dužniku ako pravodobno ne ispuni obvezu vjerovniku te ovaj zatraži ispunjenje od dužnika.

(3) Ali on ne preuzima dug, niti pristupa dugu i vjerovnik nema nikakvo pravo prema njemu.

Odsjek 6.

JAMSTVO

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Članak 104.

Ugovorom o jamstvu jamac se obvezuje prema vjerovniku da će ispuniti valjanu i dospjelu obvezu dužnika, ako to ovaj ne učini.

Oblik

Članak 105.

Ugovor o jamstvu obvezuje jamca samo ako je izjavu o jamčenju učinio u pisanu obliku.

Sposobnost jamčenja

Članak 106.

Ugovorom o jamstvu može se obvezati samo tko ima potpunu poslovnu sposobnost.

Jamčenje za poslovno nesposobnog

Članak 107.

Tko se obveže kao jamac za obvezu neke poslovno nesposobne osobe, odgovara vjerovniku isto kao jamac poslovno sposobne osobe.

Za koje se obveze može dati

Članak 108.

(1) Jamstvo se može dati za svaku pravovaljanu obvezu, bez obzira na njezin sadržaj.

(2) Jamčiti se može i za uvjetnu obvezu, a i za određenu buduću obvezu.

(3) Jamstvo za buduću obvezu može se opozvati prije nego što obveza nastane, ako nije predviđen rok u kojem ona treba nastati.

(4) Jamstvo se može dati i za obvezu nekoga drugog jamca (jamcev jamac).

Opseg jamceve odgovornosti

Članak 109.

(1) Jamceva obveza ne može biti veća od obveze glavnog dužnika, a ako je ugovoreno da bude veća, ona se svodi na mjeru dužnikove obveze.

(2) Jamac odgovara za ispunjenje cijele obveze za koju je jamcio, ako njegova odgovornost nije ograničena na neki njezin dio ili na drugi način podvrgnuta lakšim uvjetima.

(3) On je dužan naknaditi potrebne troškove koje je vjerovnik učinio radi naplate duga od glavnog dužnika.

(4) Jamac odgovara i za svako povećanje obveze koje bi nastalo dužnikovim zakašnjenjem ili dužnikovom krivnjom, ako nije drukcije ugovoreno.

(5) On odgovara samo za one ugovorene kamate koje su dospjele nakon sklapanja ugovora o jamstvu.

Prijelaz vjerovnikovih prava na jamca (subrogacija)

Članak 110.

Na jamca koji je namirio vjerovnikovu tražbinu prelazi ta tražbina sa svim sporednim pravima i osiguranjima njezina ispunjenja.

II. ODNOS VJEROVNIKA I JAMCA

Oblici jamstva

Članak 111.

(1) Od jamca se može zahtijevati ispunjenje obveze ako je glavni dužnik ne ispuni u roku određenom u pisanom pozivu.

(2) Vjerovnik može zahtijevati ispunjenje od jamca iako nije prije toga pozvao glavnog dužnika na ispunjenje obveze, ako je očito da se iz sredstava glavnog dužnika ne može ostvariti njezino ispunjenje ili ako je glavni dužnik pao pod stečaj.

(3) Ako se jamac obvezao kao jamac platac, odgovara vjerovniku kao glavni dužnik za cijelu obvezu i vjerovnik može zahtijevati njezino ispunjenje bilo od glavnog dužnika bilo od jamca ili od obojice u isto vrijeme.

(4) Jamac za obvezu nastalu iz trgovačkog ugovora odgovara kao jamac platac, ako nije što drugo ugovoreno.

Solidarnost jamaca

Članak 112.

Više jamaca nekog duga odgovaraju solidarno, bez obzira na to jesu li jamčili

zajedno ili se svaki od njih obvezao prema vjerovniku odvojeno, osim kad je ugovorom njihova odgovornost uređena drukcije.

Gubitak prava na rok

Clanak 113.

Ako je dužnik izgubio pravo na rok određen za ispunjenje njegove obveze, vjerovnik ipak ne može zahtijevati ispunjenje od jamca prije isteka toga roka, ako nije drukcije ugovoreno.

Stecaj glavnog dužnika

Clanak 114.

(1) U slučaju stečaja glavnog dužnika vjerovnik je dužan prijaviti svoju tražbinu u stečaj i o tome obavijestiti jamca, inace odgovara jamcu za štetu koju bi ovaj imao zbog toga.

(2) Smanjenje obveze glavnog dužnika u stečajnom postupku ne povlači za sobom i odgovarajuće smanjenje jamceve obveze, te jamac odgovara vjerovniku za cijeli iznos svoje obveze.

Smanjena odgovornost dužnikova nasljednika

Clanak 115.

Jamac odgovara za cijeli iznos obveze za koji je jamcio i u slučaju kad bi se od dužnikova nasljednika mogla zahtijevati isplata samo onoga njezina dijela koji odgovara vrijednosti naslijedene imovine.

Jamcevi prigovori

Clanak 116.

(1) Jamac može isticati protiv vjerovnikova zahtjeva sve prigovore glavnog dužnika, uključujući i prigovor prijeboja, ali ne i osobne dužnikove prigovore.

(2) Dužnikovo odricanje od prigovora te njegovo priznanje vjerovnikove tražbine nema učinak prema jamcu.

(3) Jamac može isticati protiv vjerovnika i svoje osobne prigovore, na primjer, ništetnost ugovora o jamstvu, zastaru vjerovnikove tražbine prema njemu, prigovor prijeboja uzajamnih tražbina.

Dužnost obavješćivanja jamca o dužnikovu propuštanju

Clanak 117.

Ako dužnik ne ispuni svoju obvezu na vrijeme, vjerovnik je dužan obavijestiti o tome jamca, inace ce mu odgovarati za štetu koju bi jamac pretrpio zbog toga.

Oslobodenje jamca zbog vjerovnikova odugovlacenja

Clanak 118.

(1) Jamac se oslobada odgovornosti ako vjerovnik, na njegov poziv poslije dospelosti tražbine, ne zahtijeva ispunjenje od glavnog dužnika u roku od mjesec dana od toga poziva.

(2) Kad rok za ispunjenje nije određen, jamac se oslobada odgovornosti ako vjerovnik, na njegov poziv poslije isteka jedne godine od sklapanja ugovora o jamstvu, ne daje u roku od mjesec dana od toga poziva potrebnu izjavu za određivanje nadnevka ispunjenja.

Oslobodenje jamca zbog gubitka osiguranja

Clanak 119.

(1) Ako vjerovnik napusti zalog ili koje drugo pravo kojim je bilo osigurano ispunjenje njegove tražbine ili ga izgubi svojom krivnjom i tako onemoguci prijelaz toga prava na jamca, ovaj se oslobada svoje obveze prema vjerovniku za onoliko za koliko bi mogao dobiti ostvarenjem toga prava.

(2) Pravilo stavka 1. ovoga clanka vrijedi kako u slucaju kad je pravo nastalo prije sklapanja ugovora o jamstvu, tako i u slucaju kad je nastalo nakon toga.

III. ODNOS JAMCA I DUŽNIKA

Pravo zahtijevati naknadu od dužnika

Clanak 120.

(1) Jamac koji je isplatio vjerovniku njegovu tražbinu može zahtijevati od dužnika da mu naknadi sve što je isplatio za njegov racun, a i kamate od dana isplate.

(2) On ima pravo na naknadu troškova nastalih u sporu s vjerovnikom od casa kad je obavijestio dužnika o tom sporu, a i na naknadu štete ako bi je bilo.

Pravo jamca solidarnog dužnika

Clanak 121.

Jamac jednog od više solidarnih dužnika može zahtijevati od bilo koga od njih da mu naknadi ono što je isplatio vjerovniku, a i troškove.

Pravo jamca na prethodno osiguranje

Clanak 122.

I prije nego što namiri vjerovnika, jamac koji se obvezao sa znanjem ili odobrenjem dužnika ima pravo zahtijevati od dužnika da mu daje potrebno osiguranje za njegove eventualne zahtjeve u sljedecim slucajevima: ako dužnik nije ispunio svoju obvezu o njezinoj

dospjelosti, ako je vjerovnik zatražio sudskim putem naplatu od jamca i ako se dužnikovo imovinsko stanje znatno pogoršalo nakon sklapanja ugovora o jamstvu.

Gubitak prava na naknadu

Clanak 123.

(1) Dužnik može koristiti protiv jamca koji je bez njegova znanja podmirio vjerovnikovu tražbinu sva pravna sredstva kojima je u casu podmirenja mogao odbiti vjerovnikov zahtjev.

(2) Jamac koji je podmirio vjerovnikovu tražbinu, a o tome nije obavijestio dužnika, te je i ovaj u neznanju da je tražbina podmirena ovu ponovno podmirio, ne može zahtijevati naknadu od dužnika, ali ima pravo zahtijevati od vjerovnika da mu podmireno vrati.

Pravo na povrat podmirenog

Clanak 124.

Jamac koji je bez dužnikova znanja podmirio vjerovnikovu tražbinu koja je kasnije na dužnikov zahtjev poništena, ili ugašena prijebijem, može samo zahtijevati od vjerovnika povrat podmirenog.

IV. PRAVO REGRESA

Clanak 125.

Kad ima više jamaca, pa jedan od njih podmiri dospjelu tražbinu, on ima pravo zahtijevati od ostalih jamaca da mu svaki naknadi dio koji pada na njega.

V. ZASTARA

Clanak 126.

(1) Zastarom obveze glavnog dužnika zastarijeva i obveza jamca.

(2) Kad je rok za zastaru obveze glavnog dužnika dulji od dvije godine, obveza jamca zastarijeva nakon isteka dvije godine od dospelosti obveze glavnog dužnika, osim kad jamac odgovara solidarno s dužnikom.

(3) Prekid zastare tražbine prema glavnom dužniku djeluje i prema jamcu samo ako je do prekida došlo nekim postupkom vjerovnika pred sudom protiv glavnog dužnika.

(4) Zastoj zastare obveze glavnog dužnika nema ucinka prema jamcu.

Odsjek 7.

PRIJENOS UGOVORA

Pretpostavke prijenosa

Clanak 127.

(1) Svaka ugovorna strana može, ako na to pristane druga strana, prenijeti ugovor na neku trecu osobu koja time postaje nositelj svih njezinih prava i obveza iz toga ugovora.

(2) Prijenosom ugovora ugovorni odnos između prenositelja i druge strane prelazi na primatelja i drugu stranu u casu kad je druga strana pristala na prijenos, a ako je druga strana dala svoj pristanak unaprijed, u casu kad je obaviještena o prijenosu.

(3) Pristanak na prijenos ugovora valjan je samo ako je dan u propisanom ili ugovorenom obliku za valjanost prenesenog ugovora.

(4) Odredbe o sporednim pravima kod ugovora o preuzimanju duga na odgovarajuci se nacin primjenjuju i na prijenos ugovora.

Odgovornost prenositelja

Clanak 128.

(1) Prenositelj odgovara primatelju za valjanost prenesenog ugovora.

(2) On mu ne jamci da ce druga strana ispuniti svoje obveze iz prenesenog ugovora, osim ako se na to posebno obvezao.

(3) On ne jamci drugoj strani da ce primatelj ispuniti obveze iz ugovora, osim ako se na to posebno obvezao.

Prigovori

Clanak 129.

Druga strana može isticati primatelju sve prigovore iz prenesenog ugovora, a i one koje ima iz drugih odnosa s njim, ali ne i prigovore koje ima prema prenositelju.

Odsjek 8.

UPUTA (ASIGNACIJA)

I. POJAM UGOVORA

Clanak 130.

Uputom jedna osoba, uputitelj (asignant), ovlašcuje drugu osobu, upucenika (assignata), da za njezin racun ispuni nešto određenoj trecjoj osobi, primatelju upute (asignataru), a ovoga ovlašcuje da to ispunjenje primi u svoje ime.

II. ODNOS PRIMATELJA UPUTE I UPUCENIKA

Prihvat od strane upucenika

Clanak 131.

- (1) Primatelj upute stjece pravo zahtijevati od upucenika ispunjenje tek kad mu ovaj izjavi da prihvaca uputu.
- (2) Prihvat upute ne može se opozvati.

Prigovori upucenika

Clanak 132.

- (1) Prihvatom upute nastaje između primatelja i upucenika obvezni odnos nezavisan od odnosa između uputitelja i upucenika, a i odnosa između uputitelja i primatelja upute.
- (2) Upucenik koji je prihvatio uputu može isticati primatelju upute samo prigovore koji se tice valjanosti prihvata, prigovore koji se temelje na sadržaju prihvata ili na sadržaju same upute, te prigovore koje ima osobno prema njemu.

Prijenos upute

Clanak 133.

- (1) Primatelj može uputu prenijeti na drugog i prije prihvata od upucenika, a ovaj je može prenijeti dalje, osim kad iz same upute ili posebnih okolnosti proizlazi da ona nije prenosiva.
- (2) Ako je upucenik izjavio primatelju upute da prihvaca uputu, prihvat ima učinak prema svim osobama na koje bi uputa bila uzastopce prenesena.
- (3) Ako je upucenik izjavio pribavitelju, na kojeg je primatelj upute prenio uputu, da je prihvaca, on ne može pribavitelju isticati prigovore koje ima prema primatelju upute osobno.

Zastara

Clanak 134.

- (1) Pravo primatelja upute da zahtijeva ispunjenje od upucenika zastarijeva za godinu dana.
- (2) Ako za ispunjenje nije određen rok, zastara počinje teći kad upucenik prihvati uputu, a ako ju je on prihvatio prije nego što je dana primatelju upute, onda kad ovome bude dana.

III. ODNOS PRIMATELJA UPUTE I UPUTITELJA

Ako je primatelj upute vjerovnik uputitelja

Clanak 135.

(1) Vjerovnik nije dužan pristati na uputu koju mu je učinio dužnik radi ispunjenja svoje obveze, ali je dužan o svom odbijanju odmah obavijestiti dužnika, inace ce mu odgovarati za štetu.

(2) Vjerovnik koji je pristao na uputu dužan je pozvati upucenika da je ispuni.

Uputa nije ispunjenje

Clanak 136.

(1) Kad je vjerovnik pristao na uputu učinjenu od njegova dužnika radi ispunjenja obveze, ta obveza ne prestaje, ako nije drukcije ugovoreno, ni njegovim pristankom na uputu, ni prihvatom od strane upucenika, nego tek ispunjenjem od strane upucenika.

(2) Vjerovnik koji je pristao na uputu učinjenu od njegova dužnika može zahtijevati od uputitelja da mu ispuni ono što mu duguje samo ako nije dobio ispunjenje od upucenika u vrijeme određeno u uputi.

Dužnost primatelja upute da obavijesti uputitelja

Clanak 137.

Ako upucenik ne prihvati uputu ili odbije ispunjenje koje mu zahtijeva primatelj upute ili izjavi unaprijed da je neće ispuniti, primatelj upute je dužan obavijestiti odmah uputitelja o tome, inace mu odgovara za štetu.

Odustanak od prihvacene upute

Clanak 138.

Primatelj upute koji nije vjerovnik uputitelja i koji se ne želi koristiti uputom može od nje odustati, čak i ako je već izjavio da je prihvaca, ali je o tome dužan bez odgadanja obavijestiti uputitelja.

Opoziv ovlaštenja danog primatelju upute

Clanak 139.

Uputitelj može opozvati ovlaštenje koje je uputom dao primatelju upute, osim ako je uputu izdao radi ispunjenja nekoga svog duga prema njemu i uopće ako je uputu izdao u njegovu interesu.

IV. ODNOS UPUTITELJA I UPUCENIKA

Ako je upucenik dužnik uputitelja

Clanak 140.

(1) Upucenik nije dužan prihvatiti uputu, čak i ako je dužnik uputitelja, osim ako se na

to obvezao.

(2) Ali kad je uputa izdana na temelju upućenikova duga uputitelju, upućenik je dužan ispuniti je do iznosa toga duga, ako mu to ni po čemu nije teže od ispunjenja obveze prema uputitelju.

(3) Ispunjenjem upute izdane na temelju upućenikova duga uputitelju, upućenik se u istoj mjeri oslobada svog duga prema uputitelju.

Opoziv ovlaštenja danog upućeniku

Članak 141.

(1) Uputitelj može opozvati ovlaštenje koje je uputom dao upućeniku, sve dok ovaj ne izjavi primatelju upute da prihvata uputu ili je ne ispuni.

(2) On je može opozvati i kad je u uputi navedeno da je neopoziva te kad bi se opozivom vrijedala neka njegova obveza prema primatelju upute.

(3) Otvaranje stečaja nad imovinom uputitelja povlači po samom zakonu opoziv upute, osim slučaja kad je upućenik prihvatio uputu prije otvaranja stečaja, a i kad u času prihvatanja nije znao niti je morao znati za stečaj.

V. SMRT I LIŠENJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI

Članak 142.

Smrt odnosno prestanak pravne osobe uputitelja, primatelja upute ili upućenika, a i lišenje poslovne sposobnosti nekoga od njih, nema utjecaja na uputu.

VI. UPUTA U OBLIKU PAPIRA NA DONOSITELJA

Članak 143.

(1) Pisana uputa može biti izdana na donositelja.

(2) U tom slučaju svaki imatelj papira ima prema upućeniku položaj primatelja upute.

(3) Odnosi koji uputom nastaju između primatelja upute i uputitelja nastaju u ovom slučaju samo između svakog pojedinog imatelja papira i osobe koja mu je papir ustupila.

VII. UPUTA U OBLIKU PAPIRA NA IME I PO NAREDBI

Članak 144.

Pisana uputa koja glasi na novac, na vrijednosne papire ili na zamjenljive stvari može biti izdana na ime i s odredbom "po naredbi".

Odjeljak 2.

PROMJENE SADRŽAJA

Odsjek 1.

OBNOVA (NOVACIJA)

Pretpostavke

Clanak 145.

(1) Obnova nastaje ako se vjerovnik i dužnik suglase da postojeću obvezu zamijene novom i ako nova obveza ima različitu glavnu cinidbu ili različitu pravnu osnovu.

(2) Sporazum vjerovnika i dužnika kojim se mijenja ili dodaje odredba o roku, o mjestu ili načinu ispunjenja, zatim naknadni sporazum o kamatama, ugovornoj kazni, osiguranju ispunjenja ili o kojoj drugoj sporednoj odredbi, a i sporazum o izdavanju nove isprave o dugu ne smatraju se obnovom.

(3) Izdavanje mjenice ili cekaa zbog neke prijašnje obveze ne smatra se obnovom, osim kad je to ugovoreno.

Volja za obnovom

Clanak 146.

Obnova se ne predmnijeva, pa ako strane nisu izrazile namjeru da ugase postojeću obvezu kad su stvarale novu, prijašnja obveza ne prestaje, već postoji i dalje pored nove.

Ucinak obnove

Clanak 147.

(1) Ugovorom o obnovi prijašnja obveza prestaje, a nova nastaje.

(2) S prijašnjom obvezom prestaju i zalog i jamstvo, osim ako je s jamcem ili zalogodavcem drukcije ugovoreno.

(3) Isto vrijedi i za ostala sporedna prava koja su bila vezana za prijašnju obvezu.

Nevaljanost i utruce prijašnje obveze

Clanak 148.

(1) Obnova je bez ucinka ako je prijašnja obveza bila ništetna ili već ugašena.

(2) Ako je prijašnja obveza bila samo pobojna, obnova je valjana ako je to dužniku bilo poznato.

Ucinak poništaja

Clanak 149.

Kad je ugovor o obnovi poništen, smatra se da nije ni bilo obnove i da prijašnja obveza nije ni prestala postojati.

Odsjek 2.

NAGODBA

Pojam

Clanak 150.

(1) Ugovorom o nagodbi osobe između kojih postoji spor ili neizvjesnost o nekom pravnom odnosu, uzajamnim popuštanjima, prekidaju spor odnosno otklanjaju neizvjesnost i određuju svoja uzajamna prava i obveze.

(2) Postoji neizvjesnost i kad je ostvarenje određenog prava nesigurno.

U čemu se sastojе uzajamna popuštanja

Clanak 151.

(1) Popuštanje se može sastojati, među ostalim, u djelomičnom ili potpunom priznavanju nekog od zahtjeva druge strane ili u odricanju od nekoga svog zahtjeva; u uzimanju na sebe neke nove obveze; u smanjenju kamatne stope; u produljenju roka; u pristajanju na djelomične otplate; u davanju prava na odustatninu.

(2) Popuštanje može biti uvjetno.

(3) Kad samo jedna strana popusti drugoj, na primjer, prizna pravo druge strane, onda to nije nagodba, te ne podliježe pravilima o nagodbi.

Sposobnost

Clanak 152.

Za sklapanje ugovora o nagodbi potrebna je sposobnost za raspolaganje pravom koje je sadržaj nagodbe.

Sadržaj

Clanak 153.

(1) Sadržaj nagodbe može biti svako pravo kojim se može raspolagati.

(2) Valjana je nagodba o imovinskim posljedicama kaznenog djela.

(3) Ne mogu biti sadržajem nagodbe sporovi koji se ticu statusnih odnosa.

Primjena odredaba o dvostranoobveznim ugovorima

Clanak 154.

(1) Za ugovor o nagodbi vrijede opće odredbe o dvostranoobveznim ugovorima, ako za taj ugovor nije što drugo predviđeno.

(2) Kad pod nazivom nagodbe ugovaratelji sklope neki drugi pravni posao, na njihove se odnose ne primjenjuju odredbe zakona koje vrijede za nagodbu, već one koje vrijede za stvarno sklopljeni posao.

Prekomjerno oštećenje

Clanak 155.

Zbog prekomjernog oštećenja ne može se zahtijevati poništaj nagodbe.

Ucinak nagodbe prema jamcima i zalagodavcima

Clanak 156.

(1) Ako je nagodbom ucinjena obnova obveze, jamac se oslobada odgovornosti za njezino ispunjenje, a prestaje i zalog koji je dao netko treci.

(2) Jamac i treci koji je dao svoju stvar u zalog ostaju i nadalje u obvezi, a njihova odgovornost može biti smanjena nagodbom, ali ne i povecana, osim ako su se suglasili s nagodbom.

(3) Kad dužnik nagodbom prizna spornu tražbinu, jamac i zalagodavac zadržavaju pravo da istaknu vjerovniku prigovore kojih se dužnik nagodbom odrekao.

Nagodba o nevaljanom pravnom poslu

Clanak 157.

(1) Valjana je nagodba o pravnom poslu ciji je poništaj mogla tražiti jedna strana, ako je ona u casu sklapanja nagodbe znala za tu mogucnost.

(2) Ništetna je nagodba o ništetnom pravnom poslu i kad su ugovaratelji znali za ništetnost i htjeli ju nagodbom otkloniti.

Ništetnost nagodbe

Clanak 158.

(1) Nagodba je ništetna ako je zasnovana na pogrešnom vjerovanju obaju ugovaratelja da postoji pravni odnos koji u stvari ne postoji, i ako bez toga pogrešnog vjerovanja ne bi među njima bilo ni spora ni neizvjesnosti.

(2) Isto vrijedi i kad se pogrešno vjerovanje obaju ugovaratelja odnosi na cinjenice.

(3) Odricanje od ove ništetnosti nema pravnog ucinka i ono što je dano na ime ispunjenja obveza iz takve nagodbe može se natrag tražiti.

Ništetnost jedne odredbe nagodbe

Clanak 159.

Odredbe nagodbe cine cjelinu, te ako je jedna odredba ništetna, cijela nagodba je ništetna, osim kad se iz same nagodbe vidi da se ona sastoji od neovisnih dijelova.

Glava VII.

PRESTANAK OBVEZA

Odjeljak 1.

OPCE PRAVILO

Clanak 160.

(1) Obveza prestaje suglasnošću volja sudionika u obveznom odnosu, ispunjenjem i u drugim zakonom određenim slučajevima.

(2) Prestankom glavne obveze gase se jamstvo, zalog i druga sporedna prava.

Odjeljak 2.

ISPUNJENJE

Odsjek 1.

OPCA PRAVILA O ISPUNJENJU

I. TKO MOŽE ISPUNITI I TROŠKOVI ISPUNJENJA

Ispunjenje od strane dužnika ili treće osobe

Članak 161.

(1) Obvezu može ispuniti ne samo dužnik nego i treća osoba.

(2) Vjerovnik je dužan primiti ispunjenje od svake osobe koja ima neki pravni interes da obveza bude ispunjena, čak i kad se dužnik protivi tom ispunjenju.

(3) Vjerovnik je dužan primiti ispunjenje od treće osobe ako je dužnik s tim suglasan, osim kad prema ugovoru ili naravi obveze ovu treba ispuniti dužnik osobno.

(4) Vjerovnik može primiti ispunjenje od treće osobe bez dužnikova znanja, pa i u slučaju kad ga je dužnik obavijestio da ne pristaje da treći ispuni njegovu obvezu.

(5) Ali ako mu je dužnik ponudio da sam ispuni odmah svoju obvezu, vjerovnik ne može primiti ispunjenje od treće osobe.

Ispunjenje poslovno nesposobnog

Članak 162.

(1) I poslovno nesposobni dužnik može pravovaljano ispuniti obvezu, ako je njezino postojanje nesumnjivo i ako je dospjela.

(2) Ali se može osporavati ispunjenje ako je takva osoba isplatila zastarjeli dug ili dug koji potječe iz igre ili oklade.

Troškovi ispunjenja

Članak 163.

Troškove ispunjenja snosi dužnik, ako ih nije prouzročio vjerovnik.

II. KOME SE MOŽE ISPUNITI OBVEZA

Ovlaštena osoba

Clanak 164.

(1) Obveza se mora ispuniti vjerovniku ili osobi određenoj zakonom, sudskom odlukom, ugovorom između vjerovnika i dužnika ili onoj koju odredi vjerovnik.

(2) Ispunjenje je pravovaljano i kad je učinjeno trećoj osobi, ako ga je vjerovnik naknadno odobrio ili ako se njime koristio.

Ispunjenje poslovno nesposobnom vjerovniku

Clanak 165.

(1) Obveza ispunjena poslovno nesposobnom vjerovniku oslobada dužnika samo ako je to bilo korisno za vjerovnika ili se predmet ispunjenja još nalazi kod njega.

(2) Poslovno nesposoban vjerovnik može odobriti, pošto postane poslovno sposoban, ispunjenje koje je primio u vrijeme svoje poslovne nesposobnosti.

III. PREDMET ISPUNJENJA

Sadržaj obveze

Clanak 166.

(1) Ispunjenje se sastoji u izvršenju onoga što čini sadržaj obveze, te niti ga dužnik može ispuniti nečim drugim, niti vjerovnik može zahtijevati nešto drugo.

(2) Nema pravovaljanog ispunjenja ako ono što je dužnik predao kao dugovanu stvar, a vjerovnik kao takvu primio, to uistinu nije, i vjerovnik ima pravo vratiti ono što mu je predano i zahtijevati dugovanu stvar.

Zamjena ispunjenja

Clanak 167.

(1) Obveza prestaje ako vjerovnik u sporazumu s dužnikom primi nešto drugo umjesto onoga što mu se duguje.

(2) U tom slučaju dužnik odgovara isto kao prodavatelj za materijalne i pravne nedostatke stvari dane umjesto onoga što je dugovao.

(3) Ali vjerovnik umjesto zahtjeva po osnovi odgovornosti dužnika za materijalne ili pravne nedostatke stvari može zahtijevati od dužnika, ali ne više od jamca, ispunjenje prvotne tražbine i naknadu štete.

Predaja radi prodaje

Clanak 168.

Ako je dužnik predao vjerovniku stvar ili koje drugo pravo da ih proda i da iz postignutog iznosa naplati svoju tražbinu, a ostatak mu preda, obveza prestaje tek kad se

vjerovnik naplati iz postignutog iznosa.

Djelomicno ispunjenje

Clanak 169.

(1) Vjerovnik nije dužan primiti djelomicno ispunjenje, osim ako narav obveze drukcije ne nalaže.

(2) Ali je vjerovnik dužan primiti djelomicno ispunjenje novcane obveze, osim ako ima poseban interes da ga odbije.

Obveza davanja stvari određenih po rodu

Clanak 170.

(1) Ako su stvari određene samo po rodu, dužnik je dužan dati stvari barem srednje kakvoće.

(2) Ali ako mu je bila poznata namjena stvari, dužan je dati stvari odgovarajuće kakvoće.

IV. URACUNAVANJE ISPUNJENJA

Red uracunavanja

Clanak 171.

(1) Kad između istih osoba postoji više istorodnih obveza, pa ono što dužnik ispuni nije dovoljno da bi se mogle namiriti sve, onda će se, ako o tome ne postoji sporazum vjerovnika i dužnika, uracunavanje obaviti onim redom koji odredi dužnik najkasnije prilikom ispunjenja.

(2) Kad nema dužnikove izjave o uracunavanju, obveze se namiruju redom kako je koja dospjela za ispunjenje.

(3) Ako je više obveza istodobno dospjelo, prvo se namiruju one koje su najmanje osigurane, a kad su sve podjednako osigurane, prvo se namiruju one koje su dužniku najtegotnije.

(4) Ako su u svemu naprijed recenom obveze jednake, namiruju se redom kako su nastale, a ako su istodobno nastale, ono što je dano na ime ispunjenja raspoređuje se na sve obveze razmjerno njihovim iznosima.

Uracunavanje kamata i troškova

Clanak 172.

Ako dužnik pored glavnice duguje i kamate i troškove, prvo se namiruju troškovi, zatim kamate i napokon glavnica.

V. VRIJEME ISPUNJENJA

Određivanje roka

Clanak 173.

(1) Dužnik je dužan ispuniti obvezu u roku koji je predviđen ugovorom.

(2) Ako rok ispunjenja nije predviđen ugovorom, dužnik je dužan ispuniti obvezu u roku koji je predviđen zakonom.

(3) Ako rok nije određen ni ugovorom niti zakonom, a cilj posla, narav obveze i ostale okolnosti ne zahtijevaju stanoviti rok za ispunjenje, vjerovnik može zahtijevati odmah ispunjenje obveze, a dužnik sa svoje strane može zahtijevati od vjerovnika da odmah primi ispunjenje.

Novcana obveza kod trgovackih ugovora

Clanak 174.

(1) Ako trgovackim ugovorom ili ugovorom između trgovca i osobe javnog prava nije predviđen rok za ispunjenje novcane obveze, dužnik je dužan, bez potrebe da ga vjerovnik na to pozove, ispuniti tu obvezu u roku od 30 dana koji pocinje teci:

- od dana kad je dužnik primio racun ili drugi odgovarajuci zahtjev za isplatu,
- od dana kad je vjerovnik ispunio svoju obvezu, ako nije moguće sa sigurnošću utvrditi dan primitka racuna ili drugog odgovarajuceg zahtjeva za isplatu ili ako je dužnik primio racun ili drugi odgovarajuci zahtjev za isplatu prije nego li je vjerovnik ispunio svoju obvezu,
- od dana protoka roka za pregled predmeta obveze, ako je ugovorom ili zakonom predviđen određeni rok za takav pregled, a dužnik je primio racun ili drugi odgovarajuci zahtjev za isplatu prije protoka toga roka.

(2) Ništetna je odredba ugovora iz stavka 1. ovoga clanka kojom je ugovoren duži rok za

ispunjenje novcane obveze, ako na temelju okolnosti slucaja, a poglavito trgovackih

obicaja i naravi predmeta obveze, proizlazi da je tako ugovorenim rokom ispunjenja,

suprotno nacelu savjesnosti i poštenja, prouzrocena ocigledna neravnopravnost u pravima i

obvezama ugovornih strana na štetu vjerovnika.

(3) Prilikom ocjene je li odredba ugovora iz stavka 1. ovoga clanka o roku ispunjenja novcane obveze ništetna, uzet ce se, između ostalog, u obzir jesu li postojali opravdani razlozi za odstupanje od zakonom predviđenog roka ispunjenja.

Pravo na ispunjenje prije roka

Clanak 175.

(1) Kad je rok ugovoren isključivo u interesu dužnika, on ima pravo ispuniti obvezu i prije ugovorenog roka, ali je dužan obavijestiti vjerovnika o svojoj namjeri i paziti da to ne bude u nevrjeme.

(2) U ostalim slucajevima, kad dužnik ponudi ispunjenje prije roka, vjerovnik može

odbiti ispunjenje, a može ga i primiti i zadržati pravo na naknadu štete, ako o tome bez odgadanja obavijesti dužnika.

(3) Vjerovnik ima pravo zahtijevati ispunjenje prije roka ako mu dužnik nije dao obećano osiguranje ili ako na njegov zahtjev nije dopunio osiguranje smanjeno bez njegove krivnje, te kad je rok ugovoren isključivo u njegovu interesu.

Kad je određivanje roka ostavljeno jednoj strani

Članak 176.

Kad je određivanje vremena ispunjenja ostavljeno na volju vjerovnika ili dužnika, druga strana može, ako ovlaštenik ne odredi rok ni poslije opomene, zahtijevati od suda da odredi primjeren rok za ispunjenje.

Plaćanje putem banke ili poštom

Članak 177.

(1) Ako se plaća posredovanjem banke ili druge pravne osobe kod koje se vodi račun vjerovnika, smatrat će se, ako ugovorne strane nisu drukcije odredile, da je dug namiren kad banci odnosno spomenutoj pravnoj osobi stigne novčana doznaka u korist vjerovnika ili nalog (virman) dužnikove banke odnosno druge pravne osobe da odobri računu vjerovnika iznos naznačen u nalogu.

(2) Ako je ugovoreno plaćanje poštom, smatra se da su se strane suglasile da je uplatom dužnog iznosa pošti dužnik namirio svoju obvezu prema vjerovniku, a ako takav način plaćanja nije ugovoren, dug je namiren kad vjerovnik primi novčanu doznaku.

(3) Ako je posebnim propisom ili ugovorom predviđeno plaćanje čekovnom uplatnicom na određeni račun, smatra se da su se strane suglasile da je isplata obavljena onda kad dužnik uplati dužni iznos čekovnom uplatnicom u korist oznacenog računa.

VI. MJESTO ISPUNJENJA

Opća pravila

Članak 178.

(1) Dužnik je dužan ispuniti obvezu, a vjerovnik primiti ispunjenje, u mjestu određenom pravnim poslom ili zakonom.

(2) Kad mjesto ispunjenja nije određeno, a ne može se odrediti ni po cilju posla, naravi obveze ili ostalim okolnostima, obveza se ispunjava u mjestu u kojem je dužnik u vrijeme nastanka obveze imao svoje sjedište odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, svoje boravište.

(3) Ali ako dužnik ima više jedinica u raznim mjestima, mjestom ispunjenja smatra se sjedište jedinice koja treba obaviti radnje nužne za ispunjenje obveze, ako je vjerovniku ta

okolnost pri sklapanju ugovora bila poznata ili morala biti poznata.

Mjesto ispunjenja novcanih obveza

Clanak 179.

(1) Novcane obveze ispunjavaju se u mjestu u kojem vjerovnik ima sjedište odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, boravište.

(2) Ako se placa virmanom, novcane obveze ispunjavaju se u sjedištu pravne osobe kod koje se vode vjerovnikova novcana sredstva.

(3) Ako je vjerovnik promijenio mjesto u kojem je imao svoje sjedište odnosno prebivalište u vrijeme kad je obveza nastala te su zbog toga povećani troškovi ispunjenja, to povećanje pada na teret vjerovnika.

VII. PRIZNANICA

Izdavanje

Clanak 180.

(1) Tko ispuni obvezu potpuno ili djelomicno, ima pravo zahtijevati da mu vjerovnik o tome izda priznanicu o svom trošku.

(2) Dužnik koji je novcanu obvezu isplatio preko banke ili pošte može zahtijevati da mu vjerovnik izda priznanicu samo ako za to ima opravdan razlog.

(3) Ako vjerovnik odbije izdati priznanicu, dužnik može položiti kod suda objekt svoje obveze.

Predmnjeve

Clanak 181.

(1) Ako je izdana priznanica o isplacenoj glavnici, predmnijeva se da su isplacene i kamate i sudski i drugi troškovi, ako ih je bilo.

(2) Isto tako, ako dužnik povremenih davanja, kao što su zakupnine, i drugih tražbina koje se povremeno obracunavaju, kao što su, primjerice, ona koja nastaju utroškom elektricne energije ili vode, ili uporabom telefona, ima priznanicu da je isplatio kasnije dospjelu tražbinu, predmnijeva se da je isplatio i ona koja su prije dospjela.

VIII. VRACANJE OBVEZNICE

Clanak 182.

(1) Kad potpuno ispuni obvezu, dužnik može, pored priznanice, zahtijevati od vjerovnika da mu vrati obveznicu.

(2) Kad vjerovnik ne vrati obveznicu, dužnik ima pravo zahtijevati da mu vjerovnik izda ispravu o prestanku obveze s ovjеровljenim potpisom.

(3) Dužnik koji je ispunio obvezu samo djelomicno ima pravo zahtijevati da se to ispunjenje zabilježi na obveznici.

Odsjek 2.

ZAKAŠNJENJE

I. ZAKAŠNJENJE DUŽNIKA

Kad dužnik dolazi u zakašnjenje

Članak 183.

(1) Dužnik dolazi u zakašnjenje kad ne ispuní obvezu u roku određenom za ispunjenje.

(2) Ako rok za ispunjenje nije određen, dužnik dolazi u zakašnjenje kad ga vjerovnik pozove da ispuní obvezu, usmeno ili pisano, izvansudskom opomenom ili zapocinjanjem nekog postupka čiji je cilj da se postigne ispunjenje obveze.

II. ZAKAŠNJENJE VJEROVNIKA

Kad vjerovnik dolazi u zakašnjenje

Članak 184.

(1) Vjerovnik dolazi u zakašnjenje ako bez osnovanog razloga odbije primiti ispunjenje ili ga svojim ponašanjem spriječi.

(2) Vjerovnik dolazi u zakašnjenje i kad je spreman primiti ispunjenje dužnikove istodobne obveze, ali ne nudi ispunjenje svoje dospjele obveze.

(3) Vjerovnik ne dolazi u zakašnjenje ako dokaže da u vrijeme ponude ispunjenja, ili u vrijeme određeno za ispunjenje, dužnik nije mogao ispuniti svoju obvezu.

Ucinci vjerovnikova zakašnjenja

Članak 185.

(1) Dolaskom vjerovnika u zakašnjenje prestaje zakašnjenje dužnika, i na vjerovnika prelazi rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari.

(3) Od dana vjerovnikova zakašnjenja prestaju teći kamate.

(4) Vjerovnik u zakašnjenju dužan je naknaditi dužniku štetu nastalu zbog zakašnjenja za koje odgovara, a i troškove oko daljnjeg čuvanja stvari.

Odsjek 3.

POLAGANJE I PRODAJA DUGOVANE STVARI

Polaganje

Članak 186.

(1) Kad je vjerovnik u zakašnjenju ili je nepoznat, ili kad je neizvjesno tko je vjerovnik, ili gdje se nalazi, ili kad je vjerovnik poslovno nesposoban, a nema zastupnika, dužnik može za vjerovnika položiti dugovanu stvar kod suda ili kod za to zakonom ovlaštene osobe.

(5) Isto pravo pripada i trecim osobama koje imaju pravni interes da obveza bude ispunjena.

(3) O polaganju dužnik je dužan obavijestiti vjerovnika ako zna za njega i za njegovo boravište.

Mjesto polaganja

Clanak 187.

(1) Dugovana stvar se polaže kod stvarno nadležnog suda ili kod zakonom ovlaštene osobe u mjestu ispunjenja, osim ako razlozi ekonomičnosti ili narav posla zahtijevaju da se polaganje obavi u mjestu gdje se stvar nalazi.

(2) Svaki drugi stvarno nadležni sud odnosno zakonom ovlaštena osoba mora primiti stvar u polog, a dužnik je dužan dati naknadu vjerovniku, ako je ovaj polaganjem kod drugog suda odnosno druge zakonom ovlaštene osobe pretrpio štetu.

Predaja na cuvanje drugoj osobi

Clanak 188.

(1) Kad je objekt obveze neka stvar koja se ne može cuvati u sudskom pologu, dužnik može zahtijevati od suda da odredi osobu kojoj ce predati stvar da je cuva o trošku i za racun vjerovnika.

(2) U slucaju obveze iz trgovackog ugovora, predaja takve stvari javnom skladištu na cuvanje za racun vjerovnika ima ucinak polaganja kod suda.

(3) O predaji na cuvanje dužnik je dužan obavijestiti vjerovnika.

Uzimanje položene stvari natrag

Clanak 189.

(1) Dužnik može uzeti natrag položenu stvar.

(2) O uzimanju stvari dužnik je dužan obavijestiti vjerovnika.

(3) Pravo dužnika da uzme položenu stvar prestaje kad dužnik u pisanom obliku izjavi sudu odnosno zakonom ovlaštenoj osobi da se odriče toga prava, kad vjerovnik izjavi da prima položenu stvar, a i kad bude utvrđeno pravomocnom odlukom da polaganje udovoljava uvjetima urednog ispunjenja.

Ucinak polaganja

Clanak 190.

(1) Polaganjem dugovane stvari dužnik se oslobada obveze u trenutku polaganja.

(2) Ako je dužnik bio u zakašnjenju, njegovo zakašnjenje prestaje.

(3) Od trenutka kad je stvar položena rizik slucajne propasti ili oštecenja stvari prelazi

na vjerovnika.

(4) Od dana polaganja prestaju teći kamate.

(5) Ako dužnik uzme natrag položenu stvar, smatra se kao da nije bilo polaganja, a njegovi sudužnici i jamci ostaju u obvezi.

Troškovi polaganja

Clanak 191.

Troškove pravovaljanog i neopozvanog polaganja snosi vjerovnik ako prelaze troškove ispunjenja što ih je dužan snositi dužnik.

Prodaja umjesto polaganja stvari

Clanak 192.

(1) Ako stvar nije prikladna za cuvanje ili ako su za njezino cuvanje ili održavanje potrebni troškovi nerazmjerni s njezinom vrijednošću, dužnik je može prodati na javnoj prodaji u mjestu određenom za ispunjenje, ili nekom drugom mjestu ako je to u interesu vjerovnika, a postignuti iznos, nakon odbitka troškova prodaje, položiti kod suda ili za to zakonom ovlaštene osobe.

(2) Ako stvar ima tekucu cijenu ili ako je male vrijednosti u usporedbi s troškovima javne prodaje, dužnik je može prodati iz slobodne ruke.

(3) Ako je stvar takva da može brzo propasti ili se pokvariti, dužnik je dužan prodati je bez odgadanja na najpogodniji način.

(4) U svakom slučaju dužnik je dužan obavijestiti vjerovnika o namjeravanoj prodaji kad god je to moguće, a nakon prodaje o postignutoj cijeni i njezinu polaganju kod suda odnosno kod zakonom ovlaštene osobe.

Predaja stvari vjerovniku

Clanak 193.

Sud će predati vjerovniku položenu stvar pod uvjetima što ih je dužnik postavio.

Prodaja radi pokrivanja troškova cuvanja

Clanak 194.

(1) Ako troškovi cuvanja ne budu isplaćeni u razumnom roku, sud će u izvanparničnom postupku, na zahtjev cuvara, narediti da se stvar proda i odrediti način prodaje.

(2) Od iznosa dobivenog prodajom odbit će se troškovi prodaje i troškovi cuvanja, a ostatak, za vjerovnika, položiti će se kod suda ili kod zakonom ovlaštene osobe.

Odjeljak 3.

OSTALI NACINI PRESTANKA OBVEZA

Odsjek 1.

PRIJEBOJ (KOMPENZACIJA)

Opce pretpostavke

Clanak 195.

Dužnik može prebiti tražbinu s protutražbinom vjerovnika, ako obje tražbine glase na novac ili druge zamjenljive stvari istog roda i iste kakvoce i ako su obje dospjele.

Izjava o prijebou

Clanak 196.

- (1) Prijebou ne nastaje cim se ispune pretpostavke za to, nego tek izjavom o prijebou.
- (2) Nakon izjave o prijebou smatra se da je ucinak prijebou nastao onoga trenutka kad su se ispunile pretpostavke za to.

Odsutnost uzajamnosti

Clanak 197.

(1) Dužnik ne može prebiti ono što duguje vjerovniku s onim što vjerovnik duguje njegovu jamcu.

(2) Ali jamac može prebiti dužnikove obveze prema vjerovniku s dužnikovom tražbinom prema vjerovniku.

(3) Tko je dao svoju stvar u zalog za tuđu obvezu, može zahtijevati od vjerovnika da mu vrati založenu stvar kad se udovolji pretpostavkama za prestanak te obveze prijeboum te kad vjerovnik propusti svojom krivnjom obaviti prijebou.

Zastarjela tražbina

Clanak 198.

(1) Dug se može prebiti sa zastarjelom tražbinom samo ako ona još nije bila zastarjela u casu kad su se stekle pretpostavke prijeboua.

(2) Ako su pretpostavke prijeboua nastale pošto je jedna od tražbina zastarjela, prijebou ne nastaje ako je dužnik zastarjele tražbine istakao prigovor zastare.

Prijebou s ustupljenom tražbinom

Clanak 199.

(1) Dužnik ustupljene tražbine može prebiti primatelju one svoje tražbine koje je do obavijesti o ustupu mogao prebiti ustupitelju.

(2) On mu može prebiti i one svoje tražbine prema ustupitelju koje je stekao prije obavijesti o ustupu, a ciji rok za ispunjenje nije bio dospio u casu kad je obaviješten o ustupu,

ali samo ako taj rok pada prije roka za ispunjenje ustupljene tražbine ili u isto vrijeme.

(3) Dužnik koji je bez ograde izjavio primatelju da pristaje na ustup ne može mu više prebiti nikakve svoje tražbine prema ustupitelju.

(4) Ako je ustupljena tražbina upisana u javne knjige, dužnik može učiniti prijebom primatelju samo ako je njegova tražbina upisana kod ustupljene tražbine ili ako je primatelj obaviješten prilikom ustupanja o postojanju te tražbine.

Slučajevi kad je prijebom isključen

Članak 200.

Ne može prestati prijebom:

- 1) tražbina koja se ne može zaplijeniti;
- 2) tražbina stvari ili vrijednosti koje su dužniku bile dane na čuvanje ili posudbu, ili koje je dužnik uzeo bespravno ili ih bespravno zadržao;
- 3) tražbina nastala namjernim prouzročenjem štete;
- 4) tražbina naknade štete nanesene oštećenjem zdravlja ili prouzročenjem smrti;
- 5) tražbina koja potječe iz zakonske obveze uzdržavanja.

Zabrana na tražbinu druge strane

Članak 201.

Dužnik ne može obaviti prijebom ako je njegova tražbina dospjela tek pošto je netko treći stavio zabranu na vjerovnikovu tražbinu prema njemu.

Uracunavanje prijebom

Članak 202.

Kad između dviju osoba postoji više obveza koje mogu prestati prijebom, prijebom se se obaviti po pravilima koja vrijede za uracunavanje ispunjenja.

Odsjek 2.

OTPUST DUGA

Sporazum

Članak 203.

(1) Obveza prestaje kad vjerovnik izjavi dužniku da neće zahtijevati njezino ispunjenje, a dužnik se s tim suglasi.

(2) Za pravovaljanost toga sporazuma nije potrebno da bude sklopljen u obliku u kojem je sklopljen posao iz kojega je obveza nastala.

Odricanje od sredstava osiguranja

Clanak 204.

Vracanje zaloga i odricanje od drugih sredstava kojima je bilo osigurano ispunjenje obveze ne znaci vjerovnikovo odricanje od prava zahtijevati njezino ispunjenje.

Otpust duga jamcu

Clanak 205.

(1) Otpust duga jamcu ne oslobada glavnog duznika, a otpust duga glavnom duzniku oslobada jamca.

(2) Kad ima više jamaca, pa vjerovnik oslobodi jednog od njih, ostali ostaju u obvezi, ali se njihova obveza smanjuje za dio koji otpada na oslobođenog jamca.

Opci otpust dugova

Clanak 206.

Opci otpust dugova gasi sve vjerovnikove tražbine prema dužniku, osim onih za koje vjerovnik nije znao da postoje u trenutku otpusta.

Odsjek 3.

SJEDINJENJE

Clanak 207.

(1) Obveza prestaje sjedinjenjem kad jedna te ista osoba postane i vjerovnik i dužnik.

(2) Kad jamac postane vjerovnik, obveza glavnog dužnika ne prestaje.

(3) Obveza upisana u javnoj knjizi prestaje sjedinjenjem tek kad se izvrši upis brisanja.

Odsjek 4.

NEMOGUCNOST ISPUNJENJA

Prestanak obveze

Clanak 208.

(1) Obveza prestaje kad njezino ispunjenje postane nemoguće zbog okolnosti zbog kojih dužnik ne odgovara.

(2) Dužnik mora dokazati okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost.

Kad su objekt obveze stvari određene po rodu

Članak 209.

(1) Ako su objekt obveze stvari određene po rodu, obveza ne prestaje čak i kad sve što dužnik ima od takvih stvari propadne zbog okolnosti za koje on ne odgovara.

(2) Ali kad su objekt obveze stvari određene po rodu koje se imaju uzeti iz određene mase tih stvari, obveza prestaje kad propadne cijela ta masa.

Ustupanje prava prema trećemu odgovornom za nemogućnost ispunjenja

Članak 210.

Dužnik određene stvari koji je oslobođen svoje obveze zbog nemogućnosti ispunjenja dužan je ustupiti vjerovniku pravo koje bi imao prema trećoj osobi zbog nastale nemogućnosti.

Odsjek 5.

PROTEK VREMENA, OTKAZ

Rok u trajnom obveznom odnosu

Članak 211.

Trajni obvezni odnos s određenim rokom trajanja prestaje kad rok istekne, osim kad je ugovoreno ili zakonom određeno da se poslije isteka roka obvezni odnos produljuje za neodređeno vrijeme, ako ne bude pravodobno otkazan.

Otkaz trajnog obveznog odnosa

Članak 212.

(1) Ako trajanje obveznog odnosa nije određeno, svaka ga strana može okončati otkazom.

(2) Otkaz mora biti dostavljen drugoj strani.

(3) Otkaz se može dati u svako doba, samo ne u nevrjeme.

(4) Otkazani obvezni odnos prestaje kad istekne otkazni rok određen ugovorom, a ako takav rok nije određen ugovorom, odnos prestaje nakon isteka roka određenog zakonom ili običajem odnosno istekom primjerenog roka.

(5) Strane mogu ugovoriti da će njihov obvezni odnos prestati samom dostavom otkaza, ako za određeni slučaj zakon ne naređuje što drugo.

(6) Vjerovnik ima pravo zahtijevati od dužnika ono što je dospjelo prije nego što je

obveza prestala protekom roka ili otkazom.

Odsjek 6.

SMRT

Članak 213.

Smrcu dužnika ili vjerovnika prestaje obveza samo ako je nastala s obzirom na osobna svojstva koje od ugovornih strana ili osobne sposobnosti dužnika.

Odjeljak 4.

ZASTARA

Odsjek 1.

OPĆE ODREDBE

Opće pravilo

Članak 214.

- (1) Zastarom prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze.
- (2) Zastara nastupa kad protekne zakonom određeno vrijeme u kojem je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obveze.
- (3) Sud se neće obazirati na zastaru ako se dužnik nije na nju pozvao.

Kad zastara počinje teći

Članak 215.

- (1) Zastara počinje teći prvog dana poslije dana kad je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano.
- (2) Ako se obveza sastoji u tome da se nešto ne učini, da se propusti ili trpi, zastara počinje teći prvog dana poslije dana kad je dužnik postupio protivno obvezi.

Nastupanje zastare

Članak 216.

Zastara nastupa kad istekne posljednji dan zakonom određenog vremena.

Uracunavanje prednikova vremena

Clanak 217.

U vrijeme zastare racuna se i vrijeme koje je proteklo u korist dužnikovih prednika.

Zabrana promjene roka zastare

Clanak 218.

(1) Pravnim poslom ne smije se odrediti dulje ili krace vrijeme zastare od onoga vremena koje je određeno zakonom.

(2) Pravnim poslom ne smije se odrediti da zastara nece teci za neko vrijeme.

Odricanje od zastare

Clanak 219.

Dužnik se ne može odreci zastare prije nego što protekne vrijeme određeno za zastaru.

Pisano priznanje i osiguranje zastarjele obveze

Clanak 220.

(1) Pisano priznanje zastarjele obveze smatra se odricanjem od zastare.

(2) Isti ucinak ima davanje zaloge ili kojega drugog osiguranja za zastarjelu obvezu.

Ucinak ispunjenja zastarjele obveze

Clanak 221.

Ako dužnik ispuni zastarjelu obvezu, nema pravo zahtijevati da mu se vrati ono što je dao, cak i ako nije znao da je obveza zastarjela.

Vjerovnik cija je tražbina osigurana

Clanak 222.

(1) Kad protekne vrijeme zastare, vjerovnik cija je tražbina osigurana zalogom ili hipotekom može se namiriti samo iz opterecene stvari ako je drži u rukama ili ako je njegovo pravo upisano u javnoj knjizi.

(2) Medutim, zastarjela tražbina kamata i drugih povremenih davanja ne može se namiriti ni iz opterecene stvari.

Sporedne tražbine

Clanak 223.

Kad zastari glavna tražbina, zastarjele su i sporedne tražbine, kao što su tražbine kamata, plodova, troškova i ugovorne kazne.

Kad se ne primjenjuju pravila o zastari

Članak 224.

Pravila o zastari ne primjenjuju se u slučajevima kad su u zakonu određeni rokovi za podnošenje tužbe ili izvršenje određene radnje pod prijetnjom gubitka prava.

Odsjek 2.

VRIJEME POTREBNO ZA ZASTARU

Opci rok zastare

Članak 225.

Tražbine zastarijevaju za pet godina ako zakonom nije određen neki drugi rok zastare.

Povremene tražbine

Članak 226.

(1) Tražbine povremenih davanja koja dospijevaju godišnje ili u kracim razdobljima, pa bilo da se radi o sporednim povremenim tražbinama, kao što je tražbina kamata, bilo da se radi o takvim povremenim tražbinama u kojima se iscrpljuje samo pravo, kao što je tražbina uzdržavanja, zastarijevaju za tri godine od dospelosti svakoga pojedinog davanja.

(2) Isto vrijedi za anuitete kojima se u jednakim unaprijed određenim povremenim iznosima otplaćuju glavnica i kamate, ali ne vrijedi za otplate u obrocima i druga djelomična ispunjenja.

Zastara prava

Članak 227.

(1) Pravo iz kojega proistjecu povremene tražbine zastarijeva za pet godina, računajući od dospelosti najstarije neispunjene tražbine.

(2) Kad zastari pravo iz kojega proistjecu povremene tražbine, vjerovnik gubi pravo ne samo da zahtijeva buduća povremena davanja nego i povremena davanja koja su dospjela prije te zastare.

(3) Ne može zastarjeti pravo na uzdržavanje određeno zakonom.

Medusobne tražbine iz ugovora o prometu robe i usluga

Članak 228.

(1) Medusobne tražbine iz ugovora o prometu robe i usluga te tražbine naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima zastarijevaju za tri godine.

(2) Zastara tece odvojeno za svaku isporuku robe, izvršeni rad ili uslugu.

Zakupnina i najamnina

Clanak 229.

Tražbina zakupnine i najamnine, bilo da je određeno da se placa povremeno, bilo u jednom ukupnom iznosu, zastarijeva za tri godine.

Naknada štete

Clanak 230.

(1) Tražbina naknade štete zastarijeva za tri godine otkad je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je štetu učinila.

(2) U svakom slučaju ta tražbina zastarijeva za pet godina od kad je šteta nastala.

(3) Tražbina naknade štete nastale povredom ugovorne obveze zastarijeva za vrijeme određeno za zastaru te obveze.

Naknada štete prouzrocene kaznenim djelom

Clanak 231.

(1) Kad je šteta prouzrocena kaznenim djelom, a za kazneni progon je predviđen dulji rok zastare, zahtjev za naknadu štete prema odgovornoj osobi zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastaru kaznenog progona.

(2) Prekid zastare kaznenog progona povlaci za sobom i prekid zastare zahtjeva za naknadu štete.

(3) Isto vrijedi i za zastoj zastare.

Jednogodišnji rok zastare

Clanak 232.

(1) Zastarijevaju za jednu godinu:

1) tražbina naknade za isporucenu elektricnu i toplinsku energiju, plin, vodu, za dimnjacarske usluge i za održavanje cistoce, kad je isporuka odnosno usluga obavljena za potrebe domacinstva;

2) tražbina radiopostaje i radiotelevizijske postaje za uporabu radioprijamnika i televizijskog prijamnika;

3) tražbina pošte, telegrafa i telefona za uporabu telefona i poštanskih pretinaca te druge njihove tražbine koje se naplacuju u tromjesečnim ili kraćim rokovima;

4) tražbina pretplate na povremene tiskovine, racunajuci od isteka vremena za koje je tiskovina narucena.

(2) Zastara tece iako su isporuke ili usluge produljene.

Tražbine utvrđene pred sudom ili drugim nadležnim tijelom

Clanak 233.

(1) Sve tražbine koje su utvrđene pravomocnom sudskom odlukom ili odlukom drugoga nadležnog tijela javne vlasti, ili nagodbom pred sudom ili drugim nadležnim tijelom odnosno javnobilježničkim aktom, zastarijevaju za deset godina, pa i one za koja zakon inace predvida kraci rok zastare.

(2) Medutim, sve povremene tražbine koje proistjecu iz takvih odluka ili nagodbe odnosno javnobilježničkog akta i dospijevaju ubuduće zastarijevaju u roku predviđenom za zastaru povremenih tražbina.

Rokovi zastare kod ugovora o osiguranju

Clanak 234.

(1) Tražbine ugovaratelja osiguranja odnosno treće osobe iz ugovora o osiguranju života zastarijevaju za pet, a iz ostalih ugovora o osiguranju za tri godine, racunajuci od prvog dana poslije protoka kalendarske godine u kojoj je tražbina nastala.

(2) Ako zainteresirana osoba dokaže da do dana određenog u stavku 1. ovoga clanka nije znala da se osigurani slucaj dogodio, zastara pocinje od dana kad je za to saznavala, s tim da u svakom slucaju tražbina zastarijeva kod osiguranja života za deset, a kod ostalih za pet godina od dana određenog u stavku 1. ovoga clanka.

(3) Tražbine osiguratelja iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za tri godine.

(4) Kad u slucaju osiguranja od odgovornosti trećega, oštećena osoba zahtijeva naknadu od osiguranika ili je dobije od njega, zastara osiguranikova zahtjeva prema osiguratelju pocinje od dana kad je oštećena osoba tražila sudskim putem naknadu od osiguranika, odnosno kad joj je osiguranik naknadio štetu.

(5) Neposredni zahtjev treće oštećene osobe prema osiguratelju zastarijeva za isto vrijeme za koje zastarijeva njegov zahtjev prema osiguraniku odgovornom za štetu.

(6) Zastara tražbine koja pripada osiguratelju prema trećoj osobi odgovornoj za nastupanje osiguranog slucaja pocinje teci kad i zastara tražbine osiguranika prema toj osobi i navršava se u istom roku.

Odsjek 3.

ZASTOJ ZASTARE

Tražbine između određenih osoba

Clanak 235.

Zastara ne tece:

- 1) između bracnih drugova;
- 2) između roditelja i djece dok traje roditeljsko pravo;

- 3) između štitenika i njegova skrbnika te upravnog tijela socijalne skrbi za trajanja skrbništva i dok ne budu položeni računi;
- 4) između osoba koje žive u izvanbračnoj zajednici, dok ta zajednica postoji.

Tražbine određenih osoba

Članak 236.

Zastara ne teče:

- 1) za vrijeme mobilizacije, u slučaju neposredne ratne opasnosti ili rata za tražbine osoba na vojnoj dužnosti;
- 2) za tražbine koje imaju osobe zaposlene u tuđem domaćinstvu prema poslodavcu ili članovima njegove obitelji koji zajedno s njim žive, sve dok taj odnos traje.

Nesavladive prepreke

Članak 237.

Zastara ne teče za sve vrijeme za koje vjerovniku nije bilo moguće zbog nesavladivih prepreka sudskim putem zahtijevati ispunjenje obveze.

Utjecaj uzroka zastoja

Članak 238.

(1) Ako zastara nije mogla početi teći zbog nekog zakonskog uzroka, ona počinje teći kad taj uzrok prestane.

(2) Ako je zastara počela teći prije nego što je nastao uzrok koji je zaustavio njezin daljnji tijek, ona nastavlja teći kad prestane taj uzrok, a vrijeme koje je isteklo prije zastoja računa se u zakonom određeni rok za zastaru.

Tražbine prema poslovno nesposobnim osobama i njihove tražbine

Članak 239.

(1) Zastara teče i prema maloljetniku i drugoj poslovno nesposobnoj osobi, bez obzira na to imaju li zakonskog zastupnika ili ne.

(2) Međutim, zastara tražbine maloljetnika koji nema zastupnika i druge poslovno nesposobne osobe bez zastupnika ne može nastupiti dok ne proteknu dvije godine otkad su postali potpuno poslovno sposobni ili otkad su dobili zastupnika.

(3) Ako je za zastaru neke tražbine određeno vrijeme kraće od dvije godine, a vjerovnik je maloljetnik koji nema zastupnika ili neka druga poslovno nesposobna osoba bez zastupnika, zastara te tražbine počinje teći otkad je vjerovnik postao poslovno sposoban ili od kad je dobio zastupnika.

Odsjek 4.

PREKID ZASTARE

Priznanje duga

Clanak 240.

- (1) Zastara se prekida kad dužnik prizna dug.
- (2) Dug se može priznati ne samo izjavom vjerovniku nego i na posredan način, kao što su davanje otplate, plaćanje kamata, davanje osiguranja.

Podnošenje tužbe

Clanak 241.

Zastara se prekida podnošenjem tužbe i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine.

Odustanak, odbacivanje ili odbijanje tužbe

Clanak 242.

(1) Prekid zastare izvršen podnošenjem tužbe ili kojom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine, smatra se da nije nastupio ako vjerovnik odustane od tužbe ili radnje koju je poduzeo.

(2) Isto tako, smatra se da nije bilo prekida ako vjerovnikova tužba ili zahtjev bude odbacen ili odbijen, ili ako određena mjera osiguranja bude stavljena izvan snage.

Odbacivanje tužbe zbog nenadležnosti

Clanak 243.

(1) Ako je tužba protiv dužnika odbacena zbog nenadležnosti suda ili kojega drugog uzroka koji se ne tice biti stvari, pa vjerovnik ponovno podnese tužbu u roku od tri mjeseca od dana pravomocnosti odluke o odbacivanju tužbe, smatra se da je zastara prekinuta prvom tužbom.

(2) Isto vrijedi i za pozivanje u zaštitu, i za isticanje prijetoja tražbine u sporu te u slučaju kad je sud ili drugo tijelo uputilo dužnika da svoju prijavljenu tražbinu ostvaruje u parničnom postupku.

Pozivanje dužnika

Clanak 244.

Za prekid zastare nije dovoljno da vjerovnik pozove dužnika pisano ili usmeno da obvezu ispuni.

Rok zastare u slucaju prekida

Clanak 245.

(1) Nakon prekida zastara pocinje teci iznova, a vrijeme koje je proteklo prije prekida ne racuna se u zakonom odredeni rok za zastaru.

(2) Zastara prekinuta priznanjem od strane dužnika pocinje teci iznova od priznanja.

(3) Kad je prekid zastare nastao podnošenjem tužbe ili pozivanjem u zaštitu, ili isticanjem prijeboja tražbine u sporu odnosno prijavljivanjem tražbine u nekom drugom postupku, zastara pocinje teci iznova od dana kad je spor okoncan ili završen na neki drugi nacin.

(4) Kad je prekid zastare nastao prijavom tražbine u stecajnom postupku, zastara pocinje teci iznova od dana okoncanja toga postupka.

(5) Isto vrijedi i kad je prekid zastare nastao zahtjevom ovrhe ili osiguranja.

(6) Zastara koja pocinje teci iznova poslije prekida navršava se kad protekne onoliko vremena koliko je zakonom odredeno za zastaru koja je prekinuta.

Zastara u slucaju obnove

Clanak 246.

Ako je prekid nastao priznanjem duga od strane dužnika, a vjerovnik i dužnik su se sporazumjeli o obnovi obveze, nova tražbina zastarijeva za vrijeme koje je odredeno za njezinu zastaru.

Dio drugi

P O S E B N I D I O

Glava VIII.

UGOVORNI OBVEZNI ODNOSI

Odjeljak 1.

OPCE ODREDBE

Odsjek 1.

SKLAPANJE UGOVORA

I. SUGLASNOST VOLJA

Kad je ugovor sklopljen

Clanak 247.

Ugovor je sklopljen kad su se ugovorne strane suglasile o bitnim sastojcima ugovora.

Obvezno sklapanje i obvezni sadržaj ugovora

Clanak 248.

(1) Ako je netko po zakonu obvezan sklopiti ugovor, zainteresirana osoba može zahtijevati da se takav ugovor bez odgadanja sklopi.

(2) Odredbe propisa kojima se, djelomicno ili u cijelosti, određuje sadržaj ugovora sastavni su dijelovi tih ugovora te ih upotpunjuju ili stupaju na mjesto ugovornih odredbi koje nisu u skladu s njima.

Izjava volje

Clanak 249.

(1) Volja za sklapanje ugovora može se izjaviti riječima, uobicajenim znakovima ili drugim ponašanjem iz kojega se sa sigurnošću može zaključiti o njezinu postojanju, sadržaju i identitetu davatelja izjave.

(2) Volja za sklapanje ugovora može se izjaviti i pomocu razlicitih komunikacijskih sredstava.

(3) Izjava volje mora biti ucinjena slobodno i ozbiljno.

Suglasnost i odobrenje

Clanak 250.

(1) Kad je za sklapanje nekog ugovora potrebna privola trece osobe, ta privola može biti dana prije sklapanja ugovora, kao suglasnost, ili poslije njegova sklapanja, kao odobrenje, ako zakonom nije propisano što drugo.

(2) Suglasnost odnosno odobrenje moraju biti dani u obliku propisanom za ugovore za cije se sklapanje daju.

Pregovori

Clanak 251.

(1) Pregovori što prethode sklapanju ugovora ne obvezuju.

(2) Ali strana koja je pregovarala ili prekinula pregovore suprotno nacelu savjesnosti i poštenja odgovorna je za štetu koja je time prouzrocena drugoj strani.

(3) Suprotno je nacelu savjesnosti i poštenja, između ostalog, ako strana ude u pregovore s drugom stranom bez prave namjere da s tom stranom sklopi ugovor.

(4) Ako je jedna strana u pregovorima dala drugoj strani povjerljive obavijesti ili joj omogućila da dode do njih, druga ih strana, ako nije drukcije ugovoreno, ne smije uciniti dostupnim trecima niti ih koristiti za svoje interese, bez obzira je li naknadno ugovor sklopljen ili ne.

(5) Odgovornost za povredu obveze iz stavka 4. ovoga clanka može se sastojati u naknadi time prouzrocene štete i predaje ošteceniku koristi koju je štetnik tom povredom ostvario.

(6) Ako se drukcije ne sporazumiju, svaka strana snosi svoje troškove oko priprema za sklapanje ugovora, a zajednicke troškove snose na jednake dijelove.

Vrijeme i mjesto sklapanja ugovora

Clanak 252.

(1) Ugovor je sklopljen u trenutku kad ponuditelj primi izjavu ponudenika da prihvaca ponudu.

(2) Smatra se da je ugovor sklopljen u mjestu u kojem je ponuditelj imao svoje sjedište odnosno prebivalište u trenutku davanja ponude.

Ponuda

Clanak 253.

(1) Ponuda je prijedlog za sklapanje ugovora ucinjen određenoj osobi koji sadrži sve bitne sastojke ugovora.

(2) Ako su ugovorne strane nakon postignute suglasnosti o bitnim sastojcima ugovora ostavile neke sporedne tocke za kasnije, ugovor se smatra sklopljenim, a sporedne tocke, ako ugovaratelji ne postignu suglasnost o njima, utvrdit ce sud vodeci racuna o vodenim pregovorima, utvrdenoj praksi između ugovaratelja i obicajima.

Opca ponuda

Clanak 254.

Prijedlog za sklapanje ugovora upucen neodredenom broju osoba koji sadrži bitne sastojke ugovora cijem je sklapanju namijenjen vrijedi kao ponuda, ako drukcije ne proizlazi iz okolnosti slucaja ili obicaja.

Izlaganje robe

Clanak 255.

Izlaganje robe s naznakom cijene smatra se ponudom, ako drukcije ne proizlazi iz okolnosti slucaja ili obicaja.

Slanje kataloga i oglasa

Clanak 256.

(1) Slanje kataloga, cjenika, tarifa i drugih obavijesti te oglasi dani u tisku, lecima, radiom, televizijom, elektronicnim putem ili na koji drugi nacin ne smatraju se ponudom za sklapanje ugovora, nego samo pozivom da se ucini ponuda pod objavljenim uvjetima, ako drukcije ne proizlazi iz takvih izjava volje.

(2) Ali ce pošiljalatelj takvih poziva odgovarati za štetu koju bi pretrpio ponuditelj ako bez osnovanog razloga nije prihvatio njegovu ponudu.

Ucinak ponude

Clanak 257.

(1) Ponuditelj je vezan ponudom osim ako je svoju obvezu da održi ponudu iskljucio ili ako to iskljucenje proizlazi iz okolnosti posla.

(2) Ponuda se može povuci samo ako je ponudenik primio izjavu o povlacenju prije primitka ponude ili istodobno s njom.

Dokad ponuda obvezuje

Clanak 258.

(1) Ponuda u kojoj je određen rok za njezin prihvata obvezuje ponuditelja do isteka toga roka.

(2) Ako je ponuditelj u pismu ili brzojavu odredio rok za prihvata, smatrat će se da je taj rok počeo teći od nadnevnika naznačenog u pismu, odnosno od dana kada je brzojav predan pošti.

(3) Ako pismo nije datirano, rok za prihvata ponude teče od dana kada je pismo predano pošti.

(4) Ponuda učinjena odsutnoj osobi u kojoj nije određen rok za prihvata obvezuje ponuditelja za vrijeme koje je redovito potrebno da ponuda stigne ponudniku, da je on razmotri, o njoj odluci i da odgovor o prihvacanju stigne ponuditelju.

Oblik ponude

Clanak 259.

(1) Ponuda ugovora za čije sklapanje zakon zahtijeva poseban oblik obvezuje ponuditelja samo ako je učinjena u tom obliku.

(2) Isto vrijedi i za prihvata ponude.

Ponuda neovlaštene osobe

Clanak 260.

(1) Pisana ponuda obvezuje ponuditelja iako je nije potpisala ovlaštena osoba samo ako je dana na poslovnom papiru s kojim se on služi u svom poslovanju; ako je potpisana na uobičajeni način; ako se odnosi na posao kojim se ponuditelj redovito bavi i njegov redoviti opseg te ako ponudnik nije znao niti mogao znati da je ponudu potpisala neovlaštena osoba.

(2) Isto vrijedi za prihvata ponude.

Potvrda ponude učinjene telefonom ili brzojavom

Clanak 261.

(1) Ponuditelj mora ponudu danu telefonom ili brzojavom potvrditi ponudniku preporučenim pismom najkasnije sljedećeg radnog dana.

(2) Izostanak pisane potvrde ne utječe na valjanost ugovora sklopljenog telefonom ili slanjem brzojava, ali strana koja nije dala potvrdu odgovara drugoj strani za time nanesenu štetu.

(3) Odredbe stavaka 1. i 2. ovoga članka vrijede i za prihvata ponude.

Prihvat ponude

Clanak 262.

- (1) Ponuda je prihvacena kad ponuditelj primi izjavu ponudenika da prihvacaju ponudu.
- (2) Ponuda je prihvacena i kad ponudnik pošalje stvar ili plati cijenu te kad učini neku drugu radnju koja se na temelju ponude, prakse utvrđene između zainteresiranih strana ili običaja može smatrati izjavom o prijehu.
- (3) Prihvat se može povući samo ako ponuditelj primi izjavu o povlačenju prije izjave o prijehu ili istodobno s njom.

Prihvat neposredne ponude

Clanak 263.

- (1) Ponuda učinjena nazornoj osobi smatra se odbijenom ako nije prihvacena bez odgaganja, osim ako iz okolnosti proizlazi da ponudniku pripada stanoviti rok za razmišljanje.
- (2) Ponuda učinjena telefonom ili neposredno radiovezom smatra se ponudom nazornoj osobi.
- (3) Ponuda učinjena telefaksom ne smatra se ponudom učinjenom nazornoj osobi.

Prihvat ponude s prijedlogom da se izmijeni

Clanak 264.

Ako ponudnik izjavi da prihvacaju ponudu i istodobno predloži da se ona u nečemu izmijeni ili dopuni, smatra se da je ponudu odbio i da je sa svoje strane stavio novu ponudu svome prijašnjem ponuditelju.

Šutnja ponudenika

Clanak 265.

- (1) Šutnja ponudenika ne znači prihvat ponude.
- (2) Nema učinak odredba u ponudi da će se šutnja ponudenika ili neko drugo njegovo propuštanje (na primjer, ako ne odbije ponudu u određenom roku ili ako poslanu stvar o kojoj mu se nudi ugovor ne vrati u određenom roku i sl.) smatrati prihvatom.
- (3) Ali kad ponudnik stoji u stalnoj poslovnoj vezi s ponuditeljem glede određene robe, smatra se da je prihvatio ponudu koja se odnosi na takvu robu ako je nije odmah ili u ostavljenom roku odbio.
- (4) Isto tako osoba koja se ponudila drugom da izvršava njegove naloge za obavljanje određenih poslova, a i osoba u čiju poslovnu djelatnost spada obavljanje takvih naloga, dužna je izvršiti dobiveni nalog ako ga nije odmah odbila.
- (5) Ako u slučaju iz stavaka 3. i 4. ovoga članka ponuda odnosno nalog nije odbijen, smatra se da je ugovor sklopljen u trenutku kad je ponuda odnosno nalog stigao ponudniku.

Zakašnjeli prihvat i zakašnjela izjava o prijehu

Clanak 266.

(1) Zakašnjeli prihvata smatra se novom ponudom.

(2) Ali ako je izjava o prihvatu koja je ucinjena pravodobno stigla ponuditelju nakon isteka roka za prihvata, a ponuditelj je znao ili je mogao znati da je izjava odaslan a pravodobno, ugovor je sklopljen.

(3) Ipak ugovor u takvu slucaju nije sklopljen ako ponuditelj odmah, a najkasnije prvog iduceg radnog dana poslije primitka izjave ili i prije primitka izjave, a nakon proteka roka za prihvata ponude, pošalje obavijest ponudniku da se zbog zakašnjenja ne smatra vezanim tom ponudom.

Smrt ili nesposobnost jedne strane

Clanak 267.

Ponuda ne gubi ucinak ako je smrt ili nesposobnost jedne strane nastupila prije njezina prihvata, osim ako suprotno proizlazi iz namjere strana, obicaja ili pravne naravi posla.

Predugovor

Clanak 268.

(1) Predugovor je ugovor kojim se preuzima obveza da se kasnije sklopi drugi, glavni ugovor.

(2) Propisi o obliku glavnog ugovora važe i za predugovor ako je propisani oblik pretpostavka valjanosti ugovora.

(3) Predugovor obvezuje ako sadrži bitne sastojke glavnog ugovora.

(4) Na zahtjev zainteresirane strane sud ce naložiti strani koja odbija sklopiti glavni ugovor da to ucini u roku koji ce joj odrediti.

(5) Sklapanje glavnog ugovora može se zahtijevati u roku od šest mjeseci od isteka roka predvidenog za njegovo sklapanje, a ako taj rok nije predviden, onda od dana kad je prema naravi posla i okolnostima ugovor trebao biti sklopljen.

(6) Predugovor ne obvezuje ako su se okolnosti od njegova sklapanja toliko izmijenile da ne bi bio ni sklopljen da su takve okolnosti postojale u to vrijeme.

II. CINIDBA

Kakva mora biti cinidba

Clanak 269.

(1) Objekt ugovorne obveze je cinidba koja se može sastojati u davanju, cinjenju, propuštanju ili trpljenju.

(2) Cinidba mora biti moguca, dopuštena i odredena odnosno odrediva.

Ništetnost ugovora zbog cinidbe

Clanak 270.

(1) Kad je cinidba nemoguca, nedopuštena, neodredena ili neodrediva, ugovor je ništetan.

(2) Ali ugovor sklopljen pod odgodnim uvjetom ili rokom valjan je ako je prije ispunjenja uvjeta odnosno isteka roka cinidba postala moguca, dopuštena, odredena ili odrediva.

Kad je cinidba nedopuštena

Clanak 271.

Cinidba je nedopuštena ako je protivna ustavu, prisilnim propisima ili moralu društva.

Kad je cinidba odrediva

Clanak 272.

(1) Cinidba je odrediva ako ugovor sadrži podatke s pomocu kojih se može odrediti ili su strane ostavile trecjoj osobi da ju odredi.

(2) Ako ta treca osoba nece ili ne može odrediti cinidbu, ugovor je ništetan.

III. POBUDE ZA SKLAPANJE UGOVORA

Clanak 273.

(1) Pobude iz kojih je ugovor sklopljen ne utjecu na njegovu valjanost.

(2) Ali ako je nedopuštena pobuda bitno utjecala na odluku jednog ugovaratelja da sklopi ugovor i ako je to drugi ugovaratelj znao ili morao znati, ugovor ce biti bez ucinka.

(3) Besplatni ugovor nema pravni ucinak i kad drugi ugovaratelj nije znao, ni morao znati da je nedopuštena pobuda bitno utjecala na odluku njegovu sugovaratelja.

(4) Odredba o nedopuštenosti cinidbe primjenjuje se i na pobude za sklapanje ugovora.

IV. SPOSOBNOST ZA SKLAPANJE UGOVORA

Ugovori pravne osobe

Clanak 274.

(1) Pravna osoba može sklapati ugovore u pravnom prometu u okviru svoje pravne sposobnosti.

(2) Pravni poslovi koje sklopi pravna osoba s trecima izvan djelatnosti koje cine predmet njezina poslovanja, valjani su.

Suglasnost za sklapanje ugovora

Clanak 275.

(1) Kad je statutom, društvenim ugovorom ili pravilima pravne osobe odredeno i u

registru u kojemu se pravna osoba vodi upisano da njezin zastupnik može sklopiti određeni ugovor samo uz suglasnost nekog njezina tijela, suglasnost se može dati prethodno, istodobno ili naknadno, ako što drugo nije upisano u registar.

(2) Druga strana ima pravo pozvati pravnu osobu da se njezino ovlašteno tijelo u primjerenom roku ocituje daje li suglasnost, pa ako to ono ne učini, smatrat će se da suglasnost nije dana.

(3) Naknadna suglasnost ima povratni učinak ako drukcije nije ugovoreno.

(4) Ako suglasnost nije dana, smatrat će se da ugovor nije sklopljen.

Ugovor poslovno nesposobne osobe

Članak 276.

(1) Za sklapanje pravovaljanog ugovora potrebno je da ugovaratelj ima poslovnu sposobnost koja se zahtijeva za sklapanje toga ugovora.

(2) Ograniceno poslovno sposobna osoba može bez odobrenja svoga zakonskog zastupnika sklapati samo one ugovore čije joj je sklapanje zakonom dopušteno odnosno sve ugovore čije sklapanje odlukom suda o djelomičnom lišenju poslovne sposobnosti nije zabranjeno.

(3) Ostali ugovori tih osoba ako su sklopljeni bez odobrenja zakonskog zastupnika pobjojni su, ali mogu biti osnaženi njegovim naknadnim odobrenjem.

Pravo suugovaratelja poslovno nesposobne osobe

Članak 277.

(1) Suugovaratelj poslovno nesposobne osobe koji nije znao za njezinu poslovnu nesposobnost može raskinuti ugovor što ga je sklopio s njom bez odobrenja njezina zakonskog zastupnika.

(2) Isto pravo ima i suugovaratelj poslovno nesposobne osobe koji je znao za njezinu poslovnu nesposobnost, ali ga je ona prevarila da ima odobrenje svoga zakonskog zastupnika.

(3) To se pravo gasi nakon isteka trideset dana od saznanja za poslovnu nesposobnost druge strane odnosno za odsutnost odobrenja zakonskog zastupnika, ali i prije ako zakonski zastupnik odobri ugovor prije nego što taj rok protekne.

Pozivanje zakonskog zastupnika da se ocituje

Članak 278.

(1) Suugovaratelj poslovno nesposobne osobe koji je sklopio ugovor s njom bez odobrenja zakonskog zastupnika može pozvati zakonskog zastupnika da se ocituje odobrava li taj ugovor.

(2) Ako se zakonski zastupnik ne ocituje u roku od trideset dana od toga poziva da

ugovor odobrava, smatrat će se da je odbio dati odobrenje.

V. MANE VOLJE

Prijetnja i sila

Članak 279.

(1) Ako je ugovorna strana ili netko treći nedopuštenom prijetnjom izazvao opravdani strah kod druge strane tako da je ona zbog toga sklopila ugovor, druga strana može zahtijevati da se ugovor poništi.

(2) Strah se smatra opravdanim ako se iz okolnosti vidi da je ozbiljnom opasnošću ugrožen život, tijelo ili drugo značajno dobro ugovorne strane ili treće osobe.

(3) Ugovor sklopljen uporabom sile prema ugovornoj strani ništetan je.

Bitna zabluda

Članak 280.

(1) Zabluda je bitna ako se odnosi na objekt ugovora, bitna svojstva objekta ugovora, na osobu s kojom se sklapa ugovor ako se sklapa s obzirom na tu osobu, a i na okolnosti koje se po običajima u prometu ili po namjeri strana smatraju odlučnim, a strana koja je u zabludi ne bi inače sklopila takav ugovor.

(2) Strana koja je u zabludi može zahtijevati poništaj ugovora zbog bitne zablude.

(3) U slučaju poništaja ugovora zbog zablude druga savjesna strana ima pravo zahtijevati naknadu pretrpljene štete bez obzira na to što strana koja je u zabludi nije kriva za svoju zabludu.

(4) Strana koja je u zabludi ne može se na nju pozivati ako je druga strana spremna ispuniti ugovor kao da zablude nije bilo.

Zabluda o pobudi kod besplatnog ugovora

Članak 281.

Kod besplatnog ugovora bitnom zabludom se smatra i zabluda o pobudi koja je bila odlučna za preuzimanje obveze.

Nesporazum

Članak 282.

Kad strane vjeruju da su suglasne, a u stvari među njima postoji nesporazum o pravnoj naravi ugovora ili o kojem bitnom sastojku ugovora, ugovor ne nastaje.

Posredna izjava

Clanak 283.

Zabluda osobe preko koje je strana izjavila svoju volju smatra se zabludom u vlastitom ocitovanju volje.

Prijevvara

Clanak 284.

(1) Ako jedna strana izazove zabludu kod druge strane ili je održava u zabludi u namjeri da je time navede na sklapanje ugovora, druga strana može zahtijevati poništaj ugovora i onda kad zabluda nije bitna.

(2) Strana koja je sklopila ugovor pod prijevarom ima pravo zahtijevati naknadu pretrpljene štete.

(3) Ako je prijevaru učinila treća osoba, prijevara utjece na sam ugovor ako je druga ugovorna strana u vrijeme sklapanja ugovora znala ili morala znati za prijevaru.

(4) Besplatni se ugovor može poništiti i kad je prijevaru učinila treća osoba, bez obzira na to je li druga ugovorna strana u vrijeme sklapanja ugovora znala ili morala znati za prijevaru.

Prividan ugovor

Clanak 285.

(1) Prividan ugovor nema ucinka medu ugovornim stranama.

(2) Ali ako prividan ugovor prikriva neki drugi ugovor, taj drugi vrijedi ako je udovoljeno pretpostavkama za njegovu pravnu valjanost.

(3) Prividnost ugovora ne može se isticati prema trecjoj savjesnoj osobi.

VI. OBLIK UGOVORA

Neobvezatnost oblika

Clanak 286.

(1) Ugovor se može sklopiti u bilo kojem obliku, osim ako je zakonom drukcije određeno.

(2) Zahtjev zakona da ugovor bude sklopljen u određenom obliku važi i za sve kasnije izmjene i dopune ugovora.

(3) Ali su pravovaljane kasnije usmene dopune o sporednim tockama o kojima u ugovoru nije ništa receno ako to nije protivno cilju radi kojega je oblik propisan.

(4) Pravovaljane su i kasnije usmene pogodbe kojima se umanjuju ili olakšavaju obveze jedne ili druge strane ako je poseban oblik propisan samo u interesu ugovornih strana.

Pisana potvrda usmeno sklopljenog ugovora

Clanak 287.

(1) Svaka strana može od druge zahtijevati pisanu potvrdu usmeno sklopljenog ugovora sve dok druga strana ne ispuni obvezu iz ugovora.

(2) Strana koja zahtijeva pisanu potvrdu ugovora dostavit će drugoj najmanje dva primjerka potpisanog ugovora s pozivom da joj vrati primjerak pošto ga potpiše.

(3) Ako pozvana strana u roku od osam dana od primitka poziva ne preda potvrdu drugoj strani ili pošti preporučenim pismom, ova može zahtijevati da sud utvrdi postojanje ugovora i naknadu štete pretrpljene zbog toga što nije izdana pisana potvrda.

(4) Ugovor sklopljen u usmenom obliku valjan je iako pisana potvrda nije dana.

Raskid ugovora kojima je oblik propisan

Clanak 288.

Ugovori propisanog oblika mogu se raskinuti sporazumom u bilo kojem obliku, osim ako je za određeni slučaj zakonom predviđeno što drugo, ili ako cilj radi kojega je oblik propisan zahtijeva da se ugovor raskine u istom obliku.

Ugovoreni oblik

Clanak 289.

(1) Ugovorne strane mogu se sporazumjeti da poseban oblik bude pretpostavka nastanka i valjanosti njihova ugovora.

(2) Ugovor za ciję je sklapanje ugovoren posebni oblik može se raskinuti, dopuniti ili na drugi način izmijeniti sporazumom u bilo kojem obliku.

(3) Ako su ugovorne strane predvidjele određeni oblik samo da osiguraju dokaz svoga ugovora ili da postignu što drugo, ugovor je sklopljen kad je postignuta suglasnost o njegovu sadržaju, a za ugovaratelje je u isto vrijeme nastala obveza da ugovoru dadu predviđeni oblik.

Posljedice nepoštivanja obvezatnosti oblika

Clanak 290.

(1) Ugovor koji nije sklopljen u propisanom obliku nema pravni učinak, osim ako iz cilja propisa kojim je određen oblik ne proizlazi što drugo.

(2) Ugovor koji nije sklopljen u ugovorenom obliku nema pravni učinak ako su strane valjanost ugovora uvjetovale posebnim oblikom.

Predmnjeva potpunosti isprave

Clanak 291.

(1) Ako je ugovor sklopljen u posebnom obliku, bilo temeljem zakona bilo voljom

ugovornih strana, vrijedi samo ono što je u tom obliku izraženo.

(2) Ipak bit će valjane istodobne usmene pogodbe o sporednim točkama o kojima u ugovoru propisanog oblika nije ništa receno ako nisu u opreci s njegovim sadržajem ili ako nisu protivne cilju zbog kojega je oblik propisan.

(3) Pravovaljane su i istodobne usmene pogodbe kojima se smanjuju ili olakšavaju obveze jedne ili objiju strana ako je poseban oblik propisan samo u interesu ugovornih strana.

Sastavljanje isprave

Članak 292.

(1) Kad je za sklapanje ugovora potrebno sastaviti ispravu, ugovor je sklopljen kad ispravu potpišu ugovorne strane.

(2) Ugovaratelj koji ne zna ili ne može pisati staviti će na ispravu rukoznak ovjeren od javnog bilježnika.

(3) Za sklapanje ugovora dovoljno je da obje strane potpišu istu ispravu ili da svaka od strana potpiše primjerak isprave namijenjen drugoj strani.

(4) Zahtjev pisanog oblika ispunjen je ako strane razmijene pisma ili se sporazume pomoću drugog sredstva koje omogućuje da se sa sigurnošću utvrde sadržaj i identitet davatelja izjave.

Sklapanje ugovora elektroničkim putem

Članak 293.

(1) Ugovor je sklopljen elektroničkim putem kad su se strane suglasile o bitnim sastojcima.

(2) Ponuda učinjena elektroničkim putem smatra se ponudom nazocnoj osobi, ako se u konkretnom slučaju može na izjavu odmah dati protuizjava.

(3) Uporaba elektroničkog potpisa prilikom sklapanja ugovora uređuje se posebnim propisima.

Oснаženje ugovora kojem nedostaje potreban oblik

Članak 294.

Ugovor za ciję se sklapanje zahtijeva pisani oblik smatra se valjanim iako nije sklopljen u tom obliku ako su ugovorne strane ispunile, u cijelosti ili u pretežitom dijelu, obveze koje iz njega nastaju, osim ako iz cilja radi kojega je oblik propisan očito ne proizlazi što drugo.

VII. OPCII UVJETI UGOVORA

Pojam i obvezatnost

Članak 295.

(1) Opci uvjeti ugovora su ugovorne odredbe sastavljene za veći broj ugovora koje jedna ugovorna strana (sastavljač) prije ili u trenutku sklapanja ugovora predlaže drugoj ugovornoj strani, bilo da su sadržani u formularnom (tipskom) ugovoru, bilo da se na njih ugovor poziva.

(2) Opci uvjeti ugovora dopunjuju posebne pogodbe utvrđene među ugovarateljima u istom ugovoru, i u pravilu obvezuju kao i ove.

(3) U slučaju neslaganja općih uvjeta i posebnih pogodbi, vrijede ove posljednje.

(4) Opci uvjeti ugovora moraju se objaviti na uobičajeni način.

(5) Opci uvjeti obvezuju ugovornu stranu ako su joj bili poznati ili morali biti poznati u vrijeme sklapanja ugovora.

Ništetnost pojedinih odredaba

Članak 296.

(1) Ništetne su odredbe općih uvjeta ugovora koje, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzroče očiglednu neravnopravnost u pravima i obvezama strana na štetu suugovaratelja sastavljača ili ugrožavaju postizanje svrhe sklopljenog ugovora, čak i ako su opći uvjeti koji ih sadrže odobreni od nadležnog tijela.

(2) Prilikom ocjene ništetnosti određene odredbe općih uvjeta ugovora uzimaju se u obzir sve okolnosti prije i u vrijeme sklapanja ugovora, pravna narav ugovora, vrsta robe ili usluge koja je objekt ugovora, ostale odredbe ugovora kao i odredbe drugog ugovora s kojim je ta odredba općih uvjeta ugovora povezana.

(3) Odredba stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se na one odredbe općih uvjeta ugovora sadržaj kojih je preuzet iz važećih propisa ili se prije sklapanja ugovora o njima pojedinačno pregovaralo a druga je strana pri tom mogla utjecati na njihov sadržaj te na odredbe o predmetu i cijeni ugovora ako su jasne, razumljive i lako uočljive.

VIII. UVJET

Uvjeti i njihov učinak

Članak 297.

(1) Ugovor je sklopljen pod uvjetom ako nastanak ili prestanak njegovih učinaka zavisi od buduće i neizvjesne činjenice.

(2) Ako je sklopljen pod odgodnim uvjetom pa se uvjetu udovolji, učinci ugovora nastaju od trenutka njegova sklapanja, osim ako iz zakona, naravi posla ili volje strana ne proistječe što drugo.

(3) Ako je sklopljen pod raskidnim uvjetom, učinci ugovora prestaju kad se uvjetu udovolji.

(4) Uzima se da je uvjet ispunjen ako njegovo ispunjenje, protivno načelu savjesnosti i poštenja, sprječava strana na čiji je teret određen, odnosno da nije ispunjen ako njegovo ispunjenje, protivno načelu savjesnosti i poštenja, prouzroči strana u čiju je korist određen.

Nedopušten ili nemoguc uvjet

Clanak 298.

(1) Ništetan je ugovor u kojem je postavljen odgovni ili raskidni uvjet protivan ustavu, prisilnim propisima ili moralu društva.

(2) Ugovor sklopljen pod nemogucim odgovnim uvjetom ništetan je, a nemoguc raskidni uvjet smatra se nepostojecim.

Osiguranje uvjetnog prava

Clanak 299.

Ako je ugovor sklopljen pod odgovnim uvjetom, vjerovnik cije je pravo uvjetovano može zahtijevati odgovarajuće osiguranje toga prava ako je njegovo ostvarenje ugroženo.

IX. ROK

Racunanje vremena

Clanak 300.

(1) Rok određen u danima pocinje teci prvog dana poslije dogadaja od kojega se rok racuna, a završava se istekom posljednjeg dana roka.

(2) Rok određen u tjednima, mjesecima ili godinama završava se onoga dana koji se po imenu i broju podudara s danom nastanka dogadaja od kojega rok pocinje teci, a ako takva dana nema u posljednjem mjesecu, kraj roka pada na posljednji dan toga mjeseca.

(3) Ako posljednji dan roka pada u dan kad je zakonom određeno da se ne radi, kao posljednji dan roka racuna se sljedeci radni dan.

(4) Pocetak mjeseca oznacava prvi dan u mjesecu, sredina - petnaesti, a kraj - posljednji dan u mjesecu, ako što drugo ne proizlazi iz namjere strana ili iz naravi ugovornog odnosa.

Primjena pravila o uvjetu

Clanak 301.

Kad ucinak ugovora pocinje od određenog vremena, na odgovarajuci se nacin primjenjuju pravila o odgovnom uvjetu, a kad ucinci ugovora prestaju važiti nakon isteka određenog roka, na odgovarajuci se nacin primjenjuju pravila o raskidnom uvjetu.

X. NAMET

Clanak 302.

(1) Ako je besplatni ugovor sklopljen uz namet, pa primatelj koristi ne ispuni namet, druga strana može zahtijevati ispunjenje nameta ili raskid ugovora.

(2) Neispunjenje nameta kod pravnog posla za slučaj smrti ima učinak ispunjenja raskidnog uvjeta.

XI. KAPARA I ODUSTATNINA

1. Kapara

Vracanje i uracunavanje kapare

Clanak 303.

(1) Ako je u trenutku sklapanja ugovora jedna strana dala drugoj stanovit iznos novca ili stanovitu kolicinu drugih zamjenljivih stvari kao znak da je ugovor sklopljen (kapara), ugovor se smatra sklopljenim kad je kapara dana, ako nije što drugo ugovoreno.

(2) U slučaju ispunjenja ugovora kapara se mora vratiti ili uracunati u ispunjenje obveze.

(3) Ako što drugo nije ugovoreno, strana koja je dala kaparu ne može odustati od ugovora ostavljajući kaparu drugoj strani, niti to može uciniti druga strana vraćanjem dvostruke kapare.

Neispunjenje ugovora

Clanak 304.

(1) Ako je za neispunjenje ugovora odgovorna strana koja je dala kaparu, druga strana može po svojem izboru zahtijevati ispunjenje ugovora, ako je to još moguće, ili tražiti naknadu štete, a kaparu uracunati u naknadu ili vratiti ili se zadovoljiti primljenom kaparom.

(2) Ako je za neispunjenje ugovora odgovorna strana koja je primila kaparu, druga strana može, po svojem izboru zahtijevati ispunjenje ugovora, ako je to još moguće, ili tražiti naknadu štete i vraćanje kapare, ili tražiti vraćanje dvostruke kapare.

(3) U svakom slučaju, kad druga strana zahtijeva ispunjenje ugovora, ona ima pravo i na naknadu štete koju trpi zbog zakašnjenja.

(4) Sud može, u slučajevima iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, na zahtjev zainteresirane strane smanjiti pretjerano veliku kaparu.

Djelomicno ispunjenje ugovora

Clanak 305.

(1) U slučaju djelomičnog ispunjenja obveze vjerovnik ne može zadržati kaparu, nego može zahtijevati ispunjenje ostatka obveze i naknadu štete zbog zakašnjenja, ili tražiti naknadu štete zbog nepotpunog ispunjenja, ali se u oba slučaja kapara uracunava u naknadu.

(2) Ako vjerovnik raskine ugovor i vrati ono što je primio kao djelomično ispunjenje, on može birati između ostalih zahtjeva koji pripadaju jednoj strani kad je za neispunjenje ugovora odgovorna druga strana.

2. Odustatnina

Pojam i ucinci

Članak 306.

(1) Sporazumom ugovornih strana može se ovlastiti jedna ili svaka strana da odustanu od ugovora davanjem odustatnine.

(2) Kad strana u čiju je korist ugovorena odustatnina izjavi drugoj strani da će dati odustatninu, ona više ne može zahtijevati ispunjenje ugovora.

(3) Strana ovlaštena da odustane dužna je dati odustatninu istodobno s izjavom o odustajanju.

(4) Ako ugovaratelji nisu odredili rok do kojega ovlaštena strana može odustati od ugovora, ona to može učiniti sve dok ne protekne rok određen za ispunjenje njezine obveze.

(5) To pravo odustajanja od ugovora prestaje i kad strana u čiju je korist ugovoreno počne ispunjavati svoje obveze iz toga ugovora ili primiti ispunjenje od druge strane.

Kapara kao odustatnina

Članak 307.

(1) Kad je uz kaparu ugovoreno pravo da se odustane od ugovora, onda se kapara smatra odustatninom i svaka strana može odustati od ugovora.

(2) U tom slučaju, ako odustane strana koja je dala kaparu, gubi je, a ako odustane strana koja je kaparu primila, vraća je u dvostrukom iznosu.

Odsjek 2.

ZASTUPANJE

I. O ZASTUPANJU UOPĆE

Mogućnost zastupanja

Članak 308.

(1) Ugovor kao i drugi pravni posao može se sklopiti odnosno poduzeti i preko zastupnika.

(2) Ovlaštenje za zastupanje temelji se na zakonu, statutu, društvenom ugovoru ili

pravilima pravne osobe, aktu nadležnog državnog tijela ili na očitovanju volje zastupanog (punomoc).

Ucinci zastupanja

Clanak 309.

(1) Ugovor što ga sklopi zastupnik u ime zastupane osobe i u granicama svojih ovlaštenja obvezuje neposredno zastupanog i drugu ugovornu stranu.

(2) Pod istim uvjetima i ostali pravni poslovi zastupnikovi proizvode pravni ucinak neposredno prema zastupanoj osobi.

(3) Zastupnik je dužan obavijestiti drugu stranu da istupa u ime zastupanog, ali i kad on to ne ucini, ugovor proizvodi pravni ucinak za zastupanog i drugu stranu ako je ona znala ili je iz okolnosti mogla zakljuciti da on istupa kao zastupnik.

Prenošenje ovlaštenja

Clanak 310.

(1) Zastupnik ne može prenijeti svoja ovlaštenja na drugog, osim kad mu je to dopušteno zakonom ili ugovorom.

(2) Iznimno, on to može ako ga okolnosti sprječavaju da posao obavi osobno, a interesi zastupanog zahtijevaju neodgodivo poduzimanje pravnog posla.

Prekoracnje granica ovlaštenja

Clanak 311.

(1) Kad zastupnik prekoraci granice ovlaštenja, zastupani je u obvezi samo ako odobri prekoracnje.

(2) Ako zastupani ne odobri ugovor u roku koji je redovito potreban da se ugovor takve vrste razmotri i ocijeni, smatrat ce se da je odobrenje odbijeno.

(3) Odobrenje ima povratni ucinak ako strane ne odrede drukcije.

(4) Ako druga strana nije znala niti morala znati za prekoracnje ovlaštenja, može odmah nakon saznanja za prekoracnje, ne cekajuci da se zastupani o ugovoru ocituje, izjaviti da se ne smatra ugovorom vezana.

(5) Ako zastupani odbije odobrenje, zastupnik i zastupani su solidarno odgovorni za štetu koju je druga strana pretrpjela, ako ona nije znala niti je morala znati za prekoracnje ovlaštenja.

Sklapanje ugovora od strane neovlaštene osobe

Clanak 312.

(1) Ugovor što ga neka osoba sklopi kao opunomocnik u ime drugoga bez njegova ovlaštenja obvezuje neovlašteno zastupanog samo ako on ugovor naknadno odobri.

(2) Strana s kojom je ugovor sklopljen može zahtijevati od neovlašteno zastupanog da se u primjerenom roku ocituje odobrava li ugovor.

(3) Ako neovlašteno zastupani ni u ostavljenom roku ugovor ne odobri, smatra se da

ugovor nije ni sklopljen.

(4) U tom slučaju strana s kojom je ugovor sklopljen može od osobe koja je kao opunomocnik bez ovlaštenja sklopila ugovor tražiti naknadu štete, ako u trenutku sklapanja ugovora nije znala niti je morala znati da ta osoba nije imala ovlaštenje za sklapanje ugovora.

II. PUNOMOC

Davanje punomoci

Clanak 313.

(1) Punomoc je ovlaštenje za zastupanje što ga opunomocitelj pravnim poslom daje opunomocniku.

(2) Postojanje i opseg punomoci nezavisni su od pravnog odnosa temeljem kojega je punomoc dana.

(3) Opunomocnik može biti i pravna osoba.

Obvezatan oblik punomoci

Clanak 314.

Oblik propisan zakonom za neki ugovor ili koji drugi pravni posao odnosi se i na punomoc za sklapanje toga ugovora odnosno za poduzimanje toga posla.

Opseg ovlaštenja

Clanak 315.

(1) Opunomocnik može poduzimati samo one pravne poslove za cije je poduzimanje ovlašten.

(2) Opunomocnik kome je dana opca punomoc može poduzimati samo pravne poslove koji ulaze u redovito poslovanje.

(3) Posao koji ne ulazi u redovito poslovanje može opunomocnik poduzeti samo ako je posebno ovlašten za poduzimanje toga posla odnosno vrste poslova među koje on spada.

(4) Opunomocnik ne može bez posebnog ovlaštenja za svaki pojedini slučaj preuzeti mjenicnu obvezu, sklopiti ugovor o jamstvu, o nagodbi, a ni odreci se nekog prava bez naknade.

Opoziv i sužavanje punomoci

Clanak 316.

(1) Opunomocitelj može po svojoj volji suziti ili opozvati punomoc, iako se ugovorom odrekao toga prava.

(2) Opoziv i sužavanje svake punomoci može se uciniti u bilo kojem obliku.

(3) Ako je opozivom ili sužavanjem punomoci povrijeđen ugovor o nalogu ili ugovor o djelu ili neki drugi ugovor, opunomocnik ima pravo na naknadu time nastale štete.

Ucinak opoziva i sužavanja punomoci prema trecim osobama

Clanak 317.

(1) Opoziv punomoci te njezino sužavanje nema ucinak prema trecjoj osobi koja je sklopila ugovor s opunomocenikom ili obavila drugi pravni posao, a nije znala niti je morala znati da je punomoc opozvana odnosno sužena.

(2) U tom slucaju opunomocitelj ima pravo zahtijevati od opunomocenika naknadu štete koju bi zbog toga pretrpio, osim kad opunomocenik nije znao ni morao znati za opoziv odnosno sužavanje punomoci.

(3) Isto vrijedi i u ostalim slucajevima prestanka punomoci.

Drugi slucajevi prestanka punomoci

Clanak 318.

(1) Punomoc prestaje prestankom pravne osobe kao opunomocenika ako zakonom nije drukcije odredeno.

(2) Punomoc prestaje smrću opunomocenika.

(3) Punomoc prestaje prestankom pravne osobe odnosno smrću osobe koja ju je dala, osim ako se zapoceti posao ne može prekinuti bez štete za pravne sljednike ili ako punomoc vrijedi i za slucaj smrti davatelja, bilo po njegovoj volji, bilo s obzirom na pravnu narav posla.

Odsjek 3.

TUMACENJE UGOVORA

Primjena odredaba i tumacenje spornih odredbi

Clanak 319.

(1) Odredbe ugovora primjenjuju se onako kako glase.

(2) Pri tumacenju spornih odredbi ne treba se držati doslovnog znacenja pojedinih izricaja, vec treba istraživati zajednicku namjeru ugovaratelja i odredbu tako razumjeti kako to odgovara nacelima obveznog prava utvrđenim ovim zakonom.

Nejasne odredbe u posebnim slucajevima

Clanak 320.

(1) U slucaju kad je ugovor sklopljen prema unaprijed otisnutom sadržaju, ili kad je

ugovor na drugi način pripremila i predložila jedna ugovorna strana, nejasne odredbe tumačit će se u korist druge strane.

(2) Nejasne odredbe u besplatnom ugovoru treba tumačiti u smislu koji je manje tegotan za dužnika, a u naplatnom u smislu kojim se ostvaruje pravičan odnos uzajamnih obaveza.

Izvansudsko tumačenje ugovora

Članak 321.

(1) Ugovorne strane mogu predvidjeti da će, u slučaju nesuglasnosti glede smisla i domaćaja ugovornih odredaba, netko treći tumačiti ugovor.

(2) U tom slučaju, ako ugovorom nije drukčije predviđeno, strane ne mogu pokrenuti spor pred sudom ili drugim nadležnim tijelom dok prethodno ne pribave tumačenje ugovora, osim ako treća osoba odbije dati tumačenje ugovora.

Odsjek 4.

NEVALJANOST UGOVORA

I. NIŠTETNI UGOVORI

Ništetnost

Članak 322.

(1) Ugovor koji je protivan ustavu, prisilnim propisima ili moralu društva ništetan je, osim ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu pravnu posljedicu ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo.

(2) Ako je sklapanje određenog ugovora zabranjeno samo jednoj strani, ugovor je valjan ako u zakonu nije što drugo predviđeno za određeni slučaj, a strana koja je povrijedila zakonsku zabranu snosit će odgovarajuće posljedice.

Posljedice ništetnosti

Članak 323.

(1) U slučaju ništetnosti ugovora svaka ugovorna strana dužna je vratiti drugoj sve ono što je primila na temelju takva ugovora, a ako to nije moguće, ili ako se narav onoga što je ispunjeno protivno vraćanju, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, ako zakon što drugo ne određuje.

(2) Ugovaratelj koji je kriv za sklapanje ništetnog ugovora odgovoran je svome suugovaratelju za štetu koju trpi zbog ništetnosti ugovora ako ovaj nije znao ili prema okolnostima nije morao znati za postojanje uzroka ništetnosti.

Djelomična ništetnost

Članak 324.

(1) Ništetnost neke odredbe ugovora ne povlači ništetnost ugovora ako on može

opstati bez ništete odredbe i ako ona nije bila ni uvjet ugovora ni odlucujuca pobuda zbog koje je ugovor sklopljen.

(2) Ali ce ugovor ostati valjan cak i ako je ništeta odredba bila uvjet ili odlucujuca pobuda ugovora u slucaju kad je ništetnost ustanovljena upravo da bi ugovor bio oslobođen te odredbe i vrijedio bez nje.

Konverzija

Clanak 325.

Kad ništetan ugovor udovoljava pretpostavkama za valjanost nekog drugog ugovora, onda ce među ugovarateljima vrijediti taj drugi ugovor, ako bi to bilo u suglasnosti s ciljem koji su ugovaratelji imali na umu kad su ugovor sklopili i ako se može uzeti da bi oni sklopili taj ugovor da su znali za ništetnost svog ugovora.

Naknadni nestanak uzroka ništetnosti

Clanak 326.

(1) Ništetan ugovor ne postaje valjan kad uzrok ništetnosti naknadno nestane.

(2) Ali ako je uzrok ništetnosti bila zabrana manjeg znacenja, a ugovor u cijelosti ispunjen, ništetnost se ne može isticati.

Isticanje ništetnosti

Clanak 327.

(1) Na ništetnost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozivati svaka zainteresirana osoba.

(2) Pravo zahtijevati utvrđenje ništetnosti ima i državni odvjetnik.

Neograniceno isticanje ništetnosti

Clanak 328.

Pravo na isticanje ništetnosti ne gasi se.

Zelenaški ugovor

Clanak 329.

(1) Ništetan je ugovor kojim netko, koristeći se stanjem nužde ili teškim materijalnim stanjem drugog, njegovim nedovoljnim iskustvom, lakomislenošću ili zavisnošću, ugovori za sebe ili za nekog trećega korist koja je u ocitom nerazmjeru s onim što je on drugom dao ili učinio, ili se obvezao dati ili učiniti.

(2) Na zelenaški ugovor na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga zakona o posljedicama ništetnosti i o djelomicnoj ništetnosti ugovora.

(3) Ako oštećena strana zahtijeva da se njezina obveza smanji na pravičan iznos, sud ce udovoljiti takvom zahtjevu ako je to moguće, a u tom slucaju ugovor s odgovarajućom

izmjenom ostaje na snazi.

(4) Oštećena strana može podnijeti zahtjev za smanjenje obveze na pravičan iznos u roku od pet godina od sklapanja ugovora.

II. POBOJNI UGOVORI

Kad je ugovor pobojan

Clanak 330.

Ugovor je pobojan kad ga je sklopila strana ograniceno poslovno sposobna, kad je pri njegovu sklapanju bilo mana volje te kad je to ovim zakonom ili posebnim propisom određeno.

Poništaj ugovora

Clanak 331.

(1) Ugovorna strana u cijem je interesu pobojnost ustanovljena može zahtijevati da se ugovor poništi.

(2) Ali suugovaratelj te strane može od nje zatražiti da se u određenom roku, ali ne kracem od trideset dana, ocituje ostaje li pri ugovoru ili ne, jer ce se u protivnom uzeti da je ugovor poništen.

(3) Ako se pozvana strana u ostavljenom roku ne ocituje ili izjavi da ne ostaje pri ugovoru, uzet ce se da je ugovor poništen.

Posljedice poništaja

Clanak 332.

(1) Ako je na temelju ugovora koji je poništen nešto bilo ispunjeno, ima se vratiti, a ako to nije moguće, ili ako se narav onoga što je ispunjeno protivi vraćanju, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke.

(2) Ugovaratelj na cijoj je strani uzrok pobojnosti odgovoran je svom suugovaratelju za štetu koju trpi zbog poništaja ugovora ako ovaj nije znao ni morao znati za postojanje uzroka pobojnosti ugovora.

Vraćanje i naknada u slučaju poništaja ugovora ograniceno poslovno sposobne osobe

Clanak 333.

U slučaju poništaja ugovora zbog ogranicene poslovne sposobnosti jednog ugovaratelja suugovaratelj takve osobe može zahtijevati vraćanje samo onoga dijela ispunjenja koji se nalazi u imovini ograniceno poslovno sposobne osobe ili je upotrijebljen u

njezinu korist, a i onoga što je namjerno uništeno ili otuđeno.

Odgovornost ograniceno poslovno sposobne osobe

Clanak 334.

Ograniceno poslovno sposobna osoba odgovara za štetu nastalu poništajem ugovora ako je lukavstvom uvjerala svog suugovaratelja da je poslovno sposobna.

Prestanak prava na poništaj

Clanak 335.

(1) Pravo zahtijevati poništaj pobojnog ugovora prestaje istekom roka od jedne godine od saznanja za razlog pobojnosti odnosno od prestanka prisile.

(2) To pravo u svakom slučaju prestaje istekom roka od tri godine od dana sklapanja ugovora.

Odsjek 5.

UCINCI UGOVORA

I. OPCI UCINCI UGOVORA

1. Stvaranje obveza za ugovaratelje

Ucinci ugovora medu ugovarateljima i njihovim pravnim sljednicima

Clanak 336.

(1) Ugovor stvara prava i obveze za ugovorne strane.

(2) Ugovor ima ucinak i za univerzalne pravne sljednike ugovornih strana, osim ako je što drugo ugovoreno ili što drugo proizlazi iz naravi samog ugovora.

(3) Ugovorom se može ustanoviti pravo u korist treće osobe.

2. Ugovaranje u korist trećega

Neposredno pravo trećega

Clanak 337.

(1) Kad netko ugovori u svoje ime tražbinu u korist trećega, treći stječe vlastito i neposredno pravo prema dužniku ako nije što drugo ugovoreno ili ne proizlazi iz okolnosti posla.

(2) Ugovaratelj ima pravo zahtijevati da dužnik ispuni prema trecemu ono što je ugovoreno u korist te trece osobe.

Opoziv koristi

Clanak 338.

(1) Ugovaratelj koristi za trecega može je opozvati ili izmijeniti sve dok treci ne izjavi da prihvaca ono što je ugovoreno u njegovu korist.

(2) Ako je ugovoreno da ce dužnik ispuniti ono na što se obvezao u korist trecega tek nakon smrti ugovaratelja, ovaj može sve dotle, pa i svojom oporukom, opozvati korist ugovorenu za trecega ako iz samog ugovora ili iz okolnosti ne proizlazi što drugo.

Prigovori dužnika prema trecemu

Clanak 339.

Dužnik može isticati trecemu sve prigovore koje ima prema ugovaratelju po osnovi ugovora kojim je ugovorena korist za trecega.

Odbijanje trecega

Clanak 340.

Ako treci odbije korist koja je ugovorena za njega ili je ugovaratelj opozove, korist pripada ugovaratelju ako što drugo nije ugovoreno ili ne proizlazi iz naravi posla.

3. Ugovaranje na teret trecega

Obecanje radnje trece osobe

Clanak 341.

(1) Obecanje ucinjeno drugom da ce treci nešto uciniti ili propustiti, trecega ne obvezuje, a obecavatelj odgovara za štetu koju bi drugi pretrpio zbog toga što treci ne pristaje obvezati se ili ispuniti odredenu radnju.

(2) Obecavatelj neće odgovarati ako je drugom obecao da ce se samo zauzeti kod trecega da se ovaj obveže nešto uciniti ili propustiti, a u tome nije uspio i pored svega potrebnog zalaganja.

4. Pravo na popravljanje štete

Ispunjenje obveze i posljedice neispunjenja

Clanak 342.

(1) Vjerovnik u obveznom odnosu ovlašten je od dužnika zahtijevati ispunjenje obveze, a dužnik je dužan ispuniti je savjesno u svemu kako ona glasi.

(2) Kad dužnik ne ispuni obvezu ili zakasni s njezinim ispunjenjem, vjerovnik ima pravo zahtijevati i popravljjanje štete koju je zbog toga pretrpio.

(3) Za štetu zbog zakašnjenja s ispunjenjem odgovara i dužnik kojemu je vjerovnik dao primjeren naknadni rok za ispunjenje.

(4) Dužnik odgovara i za djelomicnu ili potpunu nemogućnost ispunjenja, iako tu nemogućnost nije skrivio, ako je nastupila nakon njegova dolaska u zakašnjenje, za koje odgovara.

(5) Ali se dužnik oslobada odgovornosti za štetu ako dokaže da bi stvar koja je objekt cinidbe slučajno propala i da je on svoju obvezu na vrijeme ispunio.

Oslobodenje dužnika od odgovornosti

Clanak 343.

Dužnik se oslobada odgovornosti za štetu ako dokaže da nije mogao ispuniti svoju obvezu odnosno da je zakasnio s ispunjenjem obveze zbog vanjskih, izvanrednih i nepredvidivih okolnosti nastalih poslije sklapanja ugovora koje nije mogao spriječiti, otkloniti ili izbjeći.

Ugovorno proširenje odgovornosti

Clanak 344.

(1) Ugovorom se može proširiti odgovornost dužnika i za slucajeve za koje on inace ne odgovara.

(2) Ali se ispunjenje takve ugovorne odredbe ne može zahtijevati ako bi to bilo u suprotnosti s nacelom savjesnosti i poštenja.

Ogranicenje i isključenje odgovornosti

Clanak 345.

(1) Odgovornost dužnika za namjeru ili krajnju nepažnju ne može se unaprijed ugovorom isključiti ni ograniciti.

(2) Ali sud može na zahtjev zainteresirane ugovorne strane poništiti i ugovornu odredbu o isključenju i ograničenju odgovornosti za obicnu nepažnju, ako je takav sporazum proizašao iz monopolskog položaja dužnika ili uopce iz neravnopravnog odnosa ugovornih strana.

(3) Pravovaljana je odredba ugovora kojom se određuje najviši iznos naknade, ako tako određeni iznos nije u ocitom nerazmjeru sa štetom i ako za određeni slucaj nije što drugo zakonom određeno.

(4) U slucaju ograničenja visine naknade vjerovnik ima pravo na potpunu naknadu ako je nemogućnost ispunjenja obveze prouzročena namjerno ili krajnjom nepažnjom dužnika.

Obujam naknade

Clanak 346.

(1) Vjerovnik ima pravo na naknadu obicne štete i izmakle koristi te pravicnu naknadu neimovinske štete, koje je dužnik u vrijeme sklapanja ugovora morao predvidjeti kao moguće posljedice povrede ugovora, a s obzirom na cinjenice koje su mu tada bile poznate ili morale biti poznate.

(2) U slucaju prijevare ili namjernog neispunjenja te neispunjenja zbog krajnje nepažnje vjerovnik ima pravo zahtijevati od dužnika naknadu cjelokupne štete koja je nastala zbog povrede ugovora, bez obzira na to što dužnik nije znao za posebne okolnosti zbog kojih su one nastale.

(3) Ako je pri povredi obveze pored štete nastao za vjerovnika i neki dobitak, o njemu ce se prilikom odredivanja visine naknade voditi racuna u razumnoj mjeri.

(4) Strana koja se poziva na povredu ugovora dužna je poduzeti sve razumne mjere da bi se smanjila šteta izazvana tom povredom, inace druga strana može zahtijevati smanjenje naknade.

(5) Odredbe ovoga clanka na odgovarajuci se nacin primjenjuju i na neispunjenje obveza koje nisu nastale iz ugovora, ako za pojedine od njih nije ovim zakonom nešto drugo predvideno.

Smanjenje naknade

Clanak 347.

Kad je vjerovnik ili osoba za koju on odgovara doprinio nastanku štete ili njezinoj visini ili otežanju dužnikova položaja, naknada se smanjuje razmjerno.

Odgovornost zbog propuštanja obavijesti

Clanak 348.

Ugovorna strana koja je dužna obavijestiti drugu stranu o cinjenicama što su od utjecaja na njihov medusobni odnos odgovara za štetu koju pretrpi druga strana zbog toga što nije bila na vrijeme obaviještena.

Primjena odredaba o izvanugovornoj šteti

Clanak 349.

Ako odredbama ovoga odsjeka nije drukcije propisano, na naknadu ove štete na odgovarajuci se nacin primjenjuju odredbe ovoga zakona o naknadi izvanugovorne štete.

5. Ugovorna kazna

Opća pravila

Clanak 350.

(1) Vjerovnik i dužnik mogu ugovoriti da ce dužnik platiti vjerovniku određeni

novčani iznos ili pribaviti neku drugu materijalnu korist ako ne ispuni svoju obvezu ili ako zakasni s njezinim ispunjenjem ili ako je neuredno ispuni.

(2) Ako što drugo ne proizlazi iz ugovora, smatra se da je kazna ugovorena za slučaj da dužnik kasni s ispunjenjem.

(3) Ugovorna kazna ne može biti ugovorena za novčane obveze.

Nacin odredivanja

Clanak 351.

(1) Ugovorne strane mogu odrediti visinu kazne po svojoj volji, u ukupnom iznosu, u postotku, ili za svaki dan zakašnjenja, ili na koji drugi nacin.

(2) Ona mora biti ugovorena u obliku propisanom za ugovor iz kojega je nastala obveza na ciję se ispunjenje odnosi.

Pravna sudbina sporazuma

Clanak 352.

(1) Sporazum o ugovornoj kazni dijeli pravnu sudbinu obveze na ciję se osiguranje odnosi.

(2) Sporazum gubi pravni ucinak ako je do neispunjenja, neurednog ispunjenja ili zakašnjenja došlo iz uzroka za koji dužnik ne odgovara.

Vjerovnikova prava

Clanak 353.

(1) Kad je kazna ugovorena za slučaj neispunjenja obveze, vjerovnik može zahtijevati ili ispunjenje obveze ili ugovornu kaznu.

(2) On gubi pravo zahtijevati ispunjenje obveze ako je zatražio isplatu ugovorne kazne.

(3) Kad je kazna ugovorena za slučaj neispunjenja, dužnik nema pravo isplatiti ugovornu kaznu i odustati od ugovora, osim ako je to bila namjera ugovaratelja kad su kaznu ugovorili.

(4) Kad je kazna ugovorena za slučaj zakašnjenja odnosno neurednog ispunjenja, vjerovnik ima pravo zahtijevati i ispunjenje obveze i ugovornu kaznu.

(5) Vjerovnik ne može zahtijevati ugovornu kaznu zbog zakašnjenja odnosno neurednog ispunjenja ako je primio ispunjenje obveze, a nije bez odgadanja priopćio dužniku da zadržava svoje pravo na ugovornu kaznu.

Smanjenje ugovorne kazne

Clanak 354.

Sud će na zahtjev dužnika smanjiti iznos ugovorne kazne ako nade da je ona nerazmjerno visoka s obzirom na vrijednost i značenje objekta obveze.

Ugovorna kazna i naknada štete

Clanak 355.

(1) Vjerovnik ima pravo zahtijevati ugovornu kaznu i kad njezin iznos premašuje visinu štete koju je pretrpio, a i kad nije pretrpio nikakvu štetu.

(2) Ako je šteta koju je vjerovnik pretrpio veća od iznosa ugovorne kazne, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete.

Zakonom određena naknada i ugovorna kazna

Clanak 356.

Ako je za neispunjenje obveze, neuredno ispunjenje ili za slučaj zakašnjenja s ispunjenjem zakonom određena visina naknade pod nazivom penala, ugovorne kazne, naknade ili pod kojim drugim nazivom, a ugovorne strane su pored toga ugovorile kaznu, vjerovnik nema pravo zahtijevati ujedno ugovornu kaznu i naknadu određenu zakonom, osim ako je to zakonom dopušteno.

II. UCINCI DVOSTRANOOBVEZNIH UGOVORA

1. Odgovornost za materijalne i pravne nedostatke ispunjenja

Clanak 357.

(1) Kod naplatnog ugovora svaki ugovaratelj odgovara za materijalne nedostatke svog ispunjenja.

(2) Isto tako, ugovaratelj odgovara i za pravne nedostatke ispunjenja i dužan je štiti drugu stranu od prava i zahtjeva trećih osoba kojima bi njezino pravo bilo isključeno ili suženo.

(3) Na navedene odgovornosti prenositelja na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga zakona o odgovornosti prodavatelja za materijalne i pravne nedostatke, ako za pojedine ugovore nije što drugo propisano.

2. Prigovor neispunjenja ugovora

Pravilo istodobnog ispunjenja

Clanak 358.

(1) U dvostranoobveznim ugovorima nijedna strana nije dužna ispuniti svoju obvezu ako druga strana ne ispunji ili nije spremna istodobno ispuniti svoju obvezu, osim ako je što drugo ugovoreno ili zakonom određeno, ili ako što drugo proistjece iz naravi posla.

(2) Ali ako u sudskom postupku jedna strana istakne da nije dužna ispuniti svoju obvezu dok i druga strana ne ispunji svoju, sud će joj naložiti da ispunji svoju obvezu kad i druga strana ispunji svoju.

Kad ispunjenje obveze jedne strane postane neizvjesno

Clanak 359.

(1) Ako je ugovoreno da prvo jedna strana ispuni svoju obvezu, pa se nakon sklapanja ugovora materijalne prilike druge strane pogoršaju u toj mjeri da je neizvjesno hoće li ona moći ispuniti svoju obvezu, ili ako ta neizvjesnost proizlazi iz drugih ozbiljnih razloga, strana koja se obvezala da prva ispuni svoju obvezu može odgoditi njezino ispunjenje dok druga strana ne ispuni svoju obvezu ili dok ne dade dovoljno osiguranje da će je ispuniti.

(2) To vrijedi i kad su materijalne prilike druge strane bile u istoj mjeri teške još prije sklapanja ugovora, ako njezin suugovaratelj to nije znao niti je morao znati.

(3) U tim slučajevima strana koja se obvezala prva ispuniti svoju obvezu može zahtijevati da joj se osiguranje dade u primjerenom roku, a poslije protoka toga roka bez rezultata, može raskinuti ugovor.

3. Raskid ugovora zbog neispunjenja

Prava jedne strane kad druga strana ne ispuni svoju obvezu

Clanak 360.

U dvostranoobveznim ugovorima, kad jedna strana ne ispuni svoju obvezu, druga strana može, ako nije što drugo određeno, zahtijevati ispunjenje obveze ili, pod pretpostavkama predviđenim u idućim clancima, raskinuti ugovor jednostavnom izjavom, ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu, a u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete.

Kad je ispunjenje u roku bitni sastojak ugovora

Clanak 361.

(1) Kad je ispunjenje obveze u određenom roku bitni sastojak ugovora, pa dužnik ne ispuni obvezu u tom roku, ugovor se raskida po samom zakonu.

(2) Ali vjerovnik može održati ugovor na snazi ako nakon isteka roka, bez odgađanja obavijesti dužnika da zahtijeva ispunjenje ugovora.

(3) Kad je vjerovnik zahtijevao ispunjenje, pa ga nije dobio u razumnom roku, može izjaviti da raskida ugovor.

(4) Ova pravila važe kako u slučaju kad su ugovorne strane predvidjele da će se ugovor smatrati raskinutim ako ne bude ispunjen u određenom roku, tako i onda kad je ispunjenje ugovora u određenom roku bitan sastojak ugovora po naravi posla.

Kad ispunjenje u roku nije bitni sastojak ugovora

Clanak 362.

(1) Kad ispunjenje obveze u određenom roku nije bitni sastojak ugovora, dužnik zadržava pravo da i nakon isteka roka ispuni svoju obvezu, a vjerovnik da zahtijeva njezino

ispunjenje.

(2) Ali ako vjerovnik želi raskinuti ugovor, mora ostaviti dužniku primjeren naknadni rok za ispunjenje.

(3) Ako dužnik ne ispuni obvezu u naknadnom roku, nastupaju iste posljedice kao i u slučaju kad je rok bitni sastojak ugovora.

Raskid ugovora bez ostavljanja naknadnog roka

Članak 363.

Vjerovnik može raskinuti ugovor bez ostavljanja dužniku naknadnog roka za ispunjenje ako iz dužnikova držanja proizlazi da on svoju obvezu neće ispuniti ni u naknadnom roku.

Raskid ugovora prije isteka roka

Članak 364.

Kad je prije isteka roka za ispunjenje obveze očito da jedna strana neće ispuniti svoju obvezu iz ugovora, druga strana može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Raskid ugovora s uzastopnim obvezama

Članak 365.

(1) Kad u ugovoru s uzastopnim obvezama jedna strana ne ispuni jednu obvezu, druga strana može, u razumnom roku, raskinuti ugovor glede svih budućih obveza, ako je iz danih okolnosti očito da ni one neće biti ispunjene.

(2) Ona može raskinuti ugovor ne samo glede budućih obveza nego i glede već ispunjenih, ako njihovo ispunjenje bez izostalih ispunjenja nema interesa za nju.

(3) Dužnik može održati ugovor ako dade odgovarajuće osiguranje.

Dužnost obavješćivanja

Članak 366.

Vjerovnik koji zbog neispunjenja dužnikove obveze raskida ugovor dužan je to priopćiti dužniku bez odgađanja.

Kad se ugovor ne može raskinuti

Članak 367.

Ugovor se ne može raskinuti zbog neispunjenja neznatnog dijela obveze.

Učinak raskida

Članak 368.

(1) Raskidom ugovora obje su strane oslobođene svojih obveza, osim obveze na

naknadu štete.

(2) Ako je jedna strana ispunila ugovor potpuno ili djelomicno, ima pravo na povrat onoga što je dala.

(3) Ako obje strane imaju pravo zahtijevati vraćanje danog, uzajamna vraćanja obavljaju se po pravilima za ispunjenje dvostranoobveznih ugovora.

(4) Svaka strana dužuje drugoj naknadu za koristi koje je u međuvremenu imala od onoga što je dužna vratiti odnosno nadoknaditi.

(5) Strana koja vraća novac dužna je platiti zatezne kamate od dana kad je isplatu primila.

4. Izmjena ili raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti

Pretpostavke za raskid

Članak 369.

(1) Ako bi zbog izvanrednih okolnosti nastalih nakon sklapanja ugovora, a koje se nisu mogle predvidjeti u vrijeme sklapanja ugovora, ispunjenje obveze za jednu ugovornu stranu postalo pretjerano otežano ili bi joj nanijelo pretjerano veliki gubitak, ona može zahtijevati da se ugovor izmijeni ili čak i raskine.

(2) Izmjenu ili raskid ugovora ne može zahtijevati strana koja se poziva na promijenjene okolnosti ako je bila dužna u vrijeme sklapanja ugovora uzeti u obzir te okolnosti ili ih je mogla izbjeći ili savladati.

(3) Strana koja zahtijeva izmjenju ili raskid ugovora ne može se pozivati na promijenjene okolnosti koje su nastupile nakon isteka roka određenog za ispunjenje njezine obveze.

(4) Kad jedna strana zahtijeva raskid ugovora, ugovor se neće raskinuti ako druga strana ponudi ili pristane da se odgovarajuće odredbe ugovora pravilno izmijene.

(5) Ako izrekne raskid ugovora, sud će na zahtjev druge strane obvezati stranu koja ga je zahtijevala da ovoj naknadi pravilan dio štete koju trpi zbog toga.

Dužnost obavještanja

Članak 370.

Strana koja je ovlaštena zbog promijenjenih okolnosti zahtijevati izmjenju ili raskid ugovora dužna je o svojoj namjeri obavijestiti drugu stranu čim sazna da su takve okolnosti nastupile, a ako to ne učini, odgovara za štetu koju je druga strana pretrpjela zbog toga što joj zahtjev nije bio na vrijeme priopćen.

Okolnosti značajne za odluku suda

Članak 371.

Pri odlučivanju o izmjeni ugovora odnosno o njegovu raskidu sud će se rukovoditi načelom savjesnosti i poštenja, vodeći računa osobito o svrsi ugovora, o podjeli rizika koja proizlazi iz ugovora ili zakona, o trajanju i djelovanju izvanrednih okolnosti te o interesima obje strane.

Odricanje od pozivanja na promijenjene okolnosti

Clanak 372.

Strane se mogu ugovorom unaprijed odreci pozivanja na određene promijenjene okolnosti, osim ako je to u opreci s nacelom savjesnosti i poštenja.

5. Nemogucnost ispunjenja

Nemogucnost ispunjenja za koju ne odgovara nijedna strana

Clanak 373.

(1) Kad je ispunjenje obveze jedne strane u dvostranoobveznom ugovoru postalo nemoguće zbog izvanrednih vanjskih događaja nastalih nakon sklapanja ugovora a prije dospelosti obveze, koji se u vrijeme sklapanja ugovora nisu mogli predvidjeti, niti ih je ugovorna strana mogla spriječiti, izbjeći ili otkloniti te za koje nije odgovorna ni jedna ni druga strana, gasi se i obveza druge strane, a ako je ova nešto ispunila od svoje obveze, može zahtijevati vraćanje po pravilima o vraćanju stečenog bez osnove.

(2) U slučaju djelomične nemogućnosti ispunjenja zbog događaja za koji nije odgovorna ni jedna ni druga strana, druga strana može raskinuti ugovor ako djelomično ispunjenje ne odgovara njezinim potrebama, inače ugovor ostaje na snazi, a druga strana ima pravo zahtijevati razmjerno smanjenje svoje obveze.

Nemogucnost ispunjenja za koju odgovara druga strana

Clanak 374.

(1) Kad je ispunjenje obveze jedne strane u dvostranoobveznom ugovoru postalo nemoguće zbog događaja za koji odgovara druga strana, njezina obveza se gasi, ali ona zadržava svoju tražbinu prema drugoj strani, s tim što se smanjuje za onoliko koliko je ona mogla imati koristi od oslobođenja od vlastite obveze.

(2) Osim toga, ona je dužna ustupiti drugoj strani sva prava koja bi imala prema trećim osobama u vezi s objektom svoje obveze čije je ispunjenje postalo nemoguće.

6. Prekomjerno oštećenje

Ociti nerazmjer uzajamnih cinidaba

Clanak 375.

(1) Ako je između cinidaba ugovornih strana u dvostranoobveznom ugovoru postojao u vrijeme sklapanja ugovora ociti nerazmjer, oštećena strana može zahtijevati poništaj ugovora ako za pravu vrijednost tada nije znala niti je morala znati.

(2) Pravo da se zahtijeva poništaj ugovora prestaje istekom godine dana od njegova sklapanja.

(3) Odricanje unaprijed od toga prava nema pravni učinak.

(4) Ugovor će ostati na snazi ako druga strana ponudi dopunu do prave vrijednosti.

(5) Zbog ovoga nerazmjera ne može se zahtijevati poništaj trgovačkog ugovora, ugovora na sreću, javne prodaje, a ni onda kad je za stvar dana viša cijena iz osobite naklonosti.

Odjeljak 2.

UGOVORI

Odsjek 1.

UGOVOR O KUPOPRODAJI

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Članak 376.

(1) Ugovorom o kupoprodaji prodavatelj se obvezuje predati kupcu stvar u vlasništvo, a kupac se obvezuje platiti mu cijenu.

(2) Prodavatelj nekog prava obvezuje se pribaviti to pravo kupcu, a kad ostvarivanje njegova sadržaja zahtijeva posjed stvari, predati mu i stvar.

Oblik ugovora o kupoprodaji nekretnine

Članak 377.

Ugovor o kupoprodaji nekretnina mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Rizik

Članak 378.

(1) Do predaje stvari kupcu rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi prodavatelj, a s predajom stvari rizik prelazi na kupca.

(2) Rizik ne prelazi na kupca ako je on zbog nekog nedostatka predane stvari raskinuo ugovor ili zahtijevao zamjenu stvari.

Prijelaz rizika u slučaju kupceva zakašnjenja

Članak 379.

(1) Ako predaja stvari nije izvršena zbog kupceva zakašnjenja, rizik prelazi na kupca u času kad je došao u zakašnjenje.

(2) Kad su objekt ugovora stvari određene po rodu, rizik prelazi na kupca u zakašnjenju ako je prodavatelj izdvojio stvari ocito namijenjene predaji i o tome odaslao obavijest kupcu.

(3) Ali kad su stvari određene po rodu takve naravi da prodavatelj ne može izdvojiti jedan njihov dio, dovoljno je da je prodavatelj izvršio sve radnje koje su potrebne da bi kupac mogao preuzeti stvari i da je o tome odaslao obavijest kupcu.

II. SASTOJCI UGOVORA O KUPOPRODAJI

1. Stvar

Opće pravilo

Članak 380.

- (1) Stvar mora biti u prometu, te je ništetan ugovor o kupoprodaji stvari koja je izvan prometa.
- (2) Za prodaju stvari čiji je promet ograničen vrijede posebni propisi.
- (3) Kupoprodaja se može odnositi i na buduću stvar.

Kad stvar propadne prije ugovora

Članak 381.

- (1) Ugovor o kupoprodaji nema pravni učinak ako je u trenutku njegova sklapanja stvar o kojoj je ugovor bila propala.
- (2) Ako je u času sklapanja ugovora stvar bila samo djelomično propala, kupac može raskinuti ugovor ili ostati pri njemu uz razmjerno sniženje cijene.
- (3) Ali će ugovor ostati na snazi i kupac će imati samo pravo na sniženje cijene ako djelomična propast stvari ne smeta postizanju svrhe ugovora, ili ako za određenu stvar postoji takav običaj u pravnom prometu.

Kupoprodaja tuđe stvari

Članak 382.

Kupoprodaja tuđe stvari obvezuje ugovaratelje, ali kupac koji nije znao niti morao znati da je stvar tuđa može, ako se zbog toga ne može ostvariti svrha ugovora, raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Kupoprodaja spornog prava

Članak 383.

- (1) Sporno pravo može biti objekt ugovora o kupoprodaji.
- (2) Ali je ništetan ugovor kojim bi odvjetnik ili koji drugi nalogoprimac kupio sporno pravo čije mu je ostvarivanje povjereno, ili ugovorio za sebe udio u podjeli iznosa dosuđenog njegovu nalogodavcu.

2. Cijena

Kad cijena nije određena

Članak 384.

(1) Ako ugovorom o kupoprodaji cijena nije određena, a ni ugovor ne sadrži dovoljno podataka s pomoću kojih bi se ona mogla odrediti, ugovor nema pravni učinak.

(2) Kad trgovačkim ugovorom o kupoprodaji cijena nije određena, niti u njemu ima dovoljno podataka s pomoću kojih bi se ona mogla odrediti, kupac je dužan platiti cijenu koju je prodavatelj redovito naplaciavao u vrijeme sklapanja ugovora, a kad ove nema, razumnu cijenu.

(3) Pod razumnom cijenom smatra se tekuća cijena u vrijeme sklapanja ugovora, a ako se ona ne može utvrditi, onda cijenu koju utvrđuje sud prema okolnostima slučaja.

Propisana cijena

Članak 385.

Kad je ugovorena viša cijena od one koju je za određenu vrstu stvari propisalo nadležno tijelo, kupac dužuje samo iznos propisane cijene, a ako je već isplatio ugovorenu cijenu, ima pravo zahtijevati povrat razlike.

Kad je ugovorena tekuća cijena

Članak 386.

(1) Kad je ugovorena tekuća cijena, kupac dužuje cijenu utvrđenu službenom evidencijom na tržištu mjesta prodavatelja u vrijeme kad je trebalo doći do ispunjenja.

(2) Ako takve evidencije nema, tekuća se cijena određuje na temelju elemenata s pomoću kojih se prema običajima tržišta utvrđuje cijena.

Kad je određivanje cijene povjereno trećemu

Članak 387.

Ako treća osoba kojoj je povjereno određivanje cijene neće ili je ne može odrediti, a ugovaratelji se ne slože naknadno o određivanju cijene niti ugovor raskinu, smatrat će se da je ugovorena razumna cijena.

Kad je određivanje cijene ostavljeno jednom ugovaratelju

Članak 388.

Odredba ugovora kojom se određivanje cijene ostavlja na volju jednom ugovaratelju smatra se kao da nije ni ugovorena i tada kupac dužuje cijenu kao u slučaju kad cijena nije određena.

III. OBVEZE PRODAVATELJA

1. Predaja stvari

Vrijeme i mjesto predaje

Clanak 389.

(1) Prodavatelj je dužan predati stvar kupcu u vrijeme i na mjestu predvidenim ugovorom.

(2) Prodavatelj je ispunio obvezu predaje kupcu, u pravilu, kad mu stvar uruci ili preda ispravu kojom se stvar može preuzeti.

Sadržaj predaje

Clanak 390.

(1) Ako nije što drugo ugovoreno ili ne proizlazi iz naravi posla, prodavatelj je dužan predati stvar kupcu u ispravnom stanju, zajedno s njezinim pripadcima.

(2) Plodovi i druge koristi od stvari pripadaju kupcu od dana kad je prodavatelj bio dužan da mu ih preda.

Kad je ugovorena predaja u tijeku stanovitog razdoblja

Clanak 391.

Kad je ugovoreno da ce se predaja stvari izvršiti u tijeku stanovitog razdoblja, a nije određeno koja ce strana imati pravo odrediti nadnevak predaje u granicama toga razdoblja, to pravo pripada prodavatelju, osim kad iz okolnosti slucaja proizlazi da je određivanje nadnevka predaje ostavljeno kupcu.

Kad nadnevak predaje nije određen

Clanak 392.

Kad nadnevak predaje stvari kupcu nije određen, prodavatelj je dužan izvršiti predaju u razumnom roku nakon sklapanja ugovora, s obzirom na narav stvari i na ostale okolnosti.

Kad mjesto predaje nije određeno ugovorom

Clanak 393.

(1) Kad mjesto predaje nije određeno ugovorom, stvar se predaje u mjestu u kojem je prodavatelj u trenutku sklapanja ugovora imao svoje prebivalište ili, u nedostatku ovoga, svoje boravište, a ako je prodavatelj sklopio ugovor u obavljanju svoje redovite gospodarske djelatnosti, onda u mjestu njegova sjedišta.

(2) Ali ako je u trenutku sklapanja ugovora ugovarateljima bilo poznato gdje se stvar nalazi odnosno gdje treba biti izradena, predaja se obavlja u tom mjestu.

Predaja prijevozniku

Clanak 394.

Kad je prema ugovoru potrebno izvršiti prijevoz, a ugovorom nije određeno mjesto ispunjenja, predaja je izvršena urucenjem stvari prijevozniku ili otpremniku.

Obveza prijevoza stvari

Clanak 395.

Ako je prodavatelj dužan poslati stvar kupcu, mora sklopiti na uobicajen nacin i pod uobicajenim uvjetima ugovore potrebne za izvršenje prijevoza do određenog mjesta.

Troškovi predaje

Clanak 396.

Troškove predaje, a i one koji joj prethode, snosi prodavatelj, a troškove odnošenja stvari i sve ostale troškove poslije predaje snosi kupac, ako nije što drugo ugovoreno.

Odgadanje predaje do isplate cijene

Clanak 397.

Ako nije što drugo ugovoreno ili uobicajeno, prodavatelj nije dužan predati stvar ako mu kupac ne isplati cijenu istodobno ili nije spreman to istodobno uciniti, ali kupac nije dužan isplatiti cijenu prije nego što je imao mogućnost pregledati stvar.

Odgadanje predaje u slučaju prijevoza stvari

Clanak 398.

(1) Kad se predaja stvari ostvaruje urucenjem prijevozniku, prodavatelj može odgoditi odašiljanje stvari do isplate cijene, ili poslati stvar tako da zadrži pravo raspolaganja njome za vrijeme prijevoza.

(2) Ako je zadržao pravo raspolaganja stvarju za vrijeme prijevoza, prodavatelj može zahtijevati da stvar ne bude predana kupcu u određišnom mjestu dok ne isplati cijenu, a kupac nije dužan isplatiti cijenu prije nego što je imao mogućnost pregledati stvar.

(3) Medutim, kad ugovor predviđa placanje uz predaju odgovarajuće isprave, kupac nema pravo odbiti isplatu cijene zbog toga što nije imao mogućnost pregledati stvar.

Sprjecavanje izrucenja odaslan e stvari

Clanak 399.

(1) Ako se nakon odašiljanja stvari kupcu pokaže da su njegove materijalne prilike takve da se osnovano može posumnjati da će on moći isplatiti cijenu, prodavatelj može spriječiti izručenje stvari kupcu čak i kad ovaj već ima u rukama ispravu koja ga ovlašćuje da zahtijeva izručenje stvari.

(2) Međutim, prodavatelj ne može spriječiti izručenje ako ga zahtijeva neka treća osoba koja je uredan imatelj isprave koja je ovlašćuje da zahtijeva izručenje stvari, osim ako isprava sadrži rezerve glede učinka prijenosa, ili ako prodavatelj dokaže da je imatelj isprave kad ju je pribavljao postupio svjesno na štetu prodavatelja.

2. Odgovornost za materijalne nedostatke

Materijalni nedostaci za koje prodavatelj odgovara

Članak 400.

(1) Prodavatelj odgovara za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u trenutku prijelaza rizika na kupca, bez obzira je li mu to bilo poznato.

(2) Prodavatelj odgovara i za one materijalne nedostatke koji se pojave nakon prijelaza rizika na kupca ako su posljedica uzroka koji je postojao prije toga.

(3) Predmnijeva se da je nedostatak koji se pojavio u roku od šest mjeseci od prijelaza rizika postojao u vrijeme prijelaza rizika, osim ako prodavatelj ne dokaže suprotno ili suprotno proizlazi iz naravi stvari ili naravi nedostatka.

(4) Ne odgovara se za neznatan materijalni nedostatak.

Kad postoje materijalni nedostaci

Članak 401.

(1) Nedostatak postoji:

1) ako stvar nema potrebna svojstva za svoju redovitu uporabu ili za promet;

2) ako stvar nema potrebna svojstva za posebnu uporabu za koju je kupac nabavlja, a koja je bila poznata prodavatelju ili mu je morala biti poznata;

3) ako stvar nema svojstva i odlike koje su izriječkom ili prešutno ugovorene odnosno propisane;

4) kad je prodavatelj predao stvar koja nije jednaka uzorku ili modelu, osim ako su uzorak ili model pokazani samo radi obavijesti;

5) ako stvar nema svojstva koja inače postoje kod drugih stvari iste vrste i koja je kupac mogao opravdano očekivati prema naravi stvari, posebno uzimajući u obzir javne izjave prodavatelja, proizvođača i njihovih predstavnika o svojstvima stvari (reklame, označavanje stvari i dr.);

6) ako je stvar nepravilno montirana pod uvjetom da je usluga montaže uključena u ispunjenje ugovora o prodaji;

7) ako je nepravilna montaža posljedica nedostataka u uputama za montažu.

(2) Ako je kupac temeljem izjava proizvođača ili njegova predstavnika očekivao postojanje određenih svojstava stvari, nedostatak se ne uzima u obzir ako prodavatelj nije znao niti morao znati za te izjave, ili su te izjave bile opovrgnute do trenutka sklapanja ugovora ili one nisu utjecale na odluku kupca da sklopi ugovor.

Nedostaci za koje prodavatelj ne odgovara

Clanak 402.

(1) Prodavatelj ne odgovara za nedostatke ako su u trenutku sklapanja ugovora bili poznati kupcu ili mu nisu mogli ostati nepoznati.

(2) Smatra se da nisu mogli ostati nepoznati kupcu oni nedostaci koje bi brižljiva osoba s prosječnim znanjem i iskustvom osobe istog zanimanja i struke kao kupac mogla lako opaziti pri uobicajenom pregledu stvari.

(3) Odredba stavka 2. ovoga clanka ne primjenjuje se na ugovore koje fizicka osoba kao kupac sklapa izvan svoje gospodarske ili profesionalne djelatnosti s fizickom ili pravnom osobom koja kao prodavatelj djeluje u okviru svoje gospodarske ili profesionalne djelatnosti (potrošacki ugovor).

(4) Ali prodavatelj odgovara i za nedostatke koje je kupac mogao lako opaziti ako je izjavio da stvar nema nikakve nedostatke ili da stvar ima odredena svojstva ili odlike.

Pregled stvari i vidljivi nedostaci

Clanak 403.

(1) Kupac je dužan primljenu stvar na uobicajeni nacin pregledati ili je dati na pregled, cim je to prema redovitom tijeku stvari moguće, i o vidljivim nedostacima obavijestiti prodavatelja u roku od osam dana, a kod trgovackog ugovora bez odgadanja, inace gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada.

(2) Kad je pregled izvršen u nazocnosti obiju strana, kupac je dužan svoje primjedbe zbog vidljivih nedostataka priopćiti prodavatelju odmah, inace gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada.

(3) Ako je kupac otpremio stvar dalje bez pretovara, a prodavatelju je pri sklapanju ugovora bila poznata ili morala biti poznata mogućnost takve daljnje otpreme, pregled stvari može biti odgođen do njezina prispjeca u novo odredišno mjesto, i u tom slucaju kupac je dužan prodavatelja obavijestiti o nedostacima cim je po redovitom tijeku stvari mogao za njih doznati od svojih klijenata.

(4) Kod potrošackih ugovora potrošac kao kupac nije obvezan pregledati stvar niti je dati na pregled, ali je obvezan obavijestiti prodavatelja o postojanju vidljivih nedostataka u roku od dva mjeseca od dana kad je otkrio nedostatak.

Skriveni nedostaci

Clanak 404.

(1) Kad se nakon primitka stvari od strane kupca pokaže da stvar ima neki nedostatak koji se nije mogao otkriti uobicajenim pregledom prilikom preuzimanja stvari, kupac je dužan, pod prijetnjom gubitka prava, o tom nedostatku obavijestiti prodavatelja u roku od dva mjeseca racunajuci od dana kad je nedostatak otkrio, a kod trgovackog ugovora - bez odgadanja.

(2) Prodavatelj ne odgovara za nedostatke koji se pokažu pošto proteknu dvije godine od predaje stvari, a kod trgovackog ugovora šest mjeseci.

(3) Kod prodaje rabljenih stvari ugovorne strane mogu ugovoriti rok od jedne godine,

a kod trgovačkih ugovora i kraci rok.

(4) Ugovorom se mogu produžiti rokovi iz stavaka 2. i 3. ovoga članka.

Rokovi u slučaju popravka, zamjene i sl.

Članak 405.

Kad je zbog nekog nedostatka došlo do popravka stvari, isporuke druge stvari, zamjene dijelova i slično, rokovi iz prethodna dva članka počinju teći od predaje popravljene stvari, izvršene zamjene dijelova i slično.

Obavijest o nedostatku

Članak 406.

(1) U obavijesti o nedostatku stvari kupac nije dužan potanje opisati nedostatak i pozvati prodavatelja da pregleda stvar, osim ako se radi o trgovačkom ugovoru.

(2) Ako obavijest o nedostatku koju je kupac pravodobno poslao prodavatelju preporučenim pismom, brzojavom, telefaksom ili na neki drugi pouzdan način, zakasni ili uopće ne stigne prodavatelju, smatra se da je kupac ispunio svoju obvezu da obavijesti prodavatelja.

Značenje činjenice da je prodavatelj znao za nedostatak

Članak 407.

Kupac ne gubi pravo da se pozove na neki nedostatak i kad nije ispunio svoju obvezu da stvar pregleda bez odgadanja, ili obvezu da u određenom roku obavijesti prodavatelja o postojanju nedostatka, a i kad se nedostatak pokazao tek nakon proteka dvije godine od predaje stvari, ako je taj nedostatak bio poznat prodavatelju ili mu nije mogao ostati nepoznat.

Ograničenje i isključenje odgovornosti za materijalne nedostatke

Članak 408.

(1) Ugovaratelji mogu ograničiti ili sasvim isključiti prodavateljevu odgovornost za materijalne nedostatke stvari.

(2) Odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za nedostatke stvari ništeta je ako je nedostatak bio poznat prodavatelju, a on o njemu nije obavijestio kupca, a i onda kad je prodavatelj nametnuo tu odredbu koristeći se svojim monopolskim položajem te ako se radi o potrošačkom ugovoru.

(3) Kupac koji se odrekao prava na raskid ugovora zbog nedostatka stvari zadržava

ostala prava zbog tih nedostataka.

Prisilna javna prodaja

Clanak 409.

Odgovornost za materijalne nedostatke isklucena je kod prisilne javne prodaje.

Prava kupca

Clanak 410.

(1) Kupac koji je pravodobno i uredno obavijestio prodavatelja o nedostatku može po svom izboru:

- 1) zahtijevati od prodavatelja da nedostatak ukloni;
- 2) zahtijevati od prodavatelja da mu preda drugu stvar bez nedostatka;
- 3) zahtijevati sniženje cijene;
- 4) izjaviti da raskida ugovor.

(2) U svakom od tih slucajeva kupac ima pravo i na popravljjanje štete prema opcim pravilima o odgovornosti za štetu, uključujući i štetu koju je ovaj zbog nedostatka stvari pretrpio na drugim svojim dobrima.

(3) Troškove otklanjanja nedostatka i predaje druge stvari bez nedostatka snosi prodavatelj.

Neispunjenje ugovora u razumnom roku

Clanak 411.

Ako kupac ne dobije zahtijevano ispunjenje ugovora u razumnom roku, zadržava pravo raskinuti ugovor ili sniziti cijenu.

Kad kupac može raskinuti ugovor

Clanak 412.

(1) Kupac može raskinuti ugovor samo ako je prethodno dao prodavatelju naknadni primjereni rok za ispunjenje ugovora.

(2) Kupac može raskinuti ugovor i bez ostavljanja naknadnog roka ako mu je prodavatelj nakon obavijesti o nedostacima priopcio da neće ispuniti ugovor ili ako iz okolnosti konkretnog slucaja ocito proizlazi da prodavatelj neće moci ispuniti ugovor ni u naknadnom roku, kao i u slucaju kad kupac zbog zakašnjenja prodavatelja ne može ostvariti svrhu radi koje je sklopio ugovor.

Raskid ugovora po samom zakonu

Clanak 413.

(1) Ako prodavatelj u naknadnom roku ne ispuni ugovor, on se raskida po samom zakonu, ali ga kupac može održati ako bez odgadanja izjavi prodavatelju da ugovor održava na snazi.

(2) Isto vrijedi i u slučaju ispunjenja s nedostatkom obveze kod koje je ispunjenje u određenom roku bitni sastojak ugovora.

Djelomicni nedostaci

Clanak 414.

(1) Kad samo dio predane stvari ima nedostatke ili kad je predan samo dio stvari odnosno manja količina od ugovorene, kupac može raskinuti ugovor u smislu prethodnih članaka samo u pogledu dijela koji ima nedostatke, ili samo u pogledu dijela ili količine što nedostaju.

(2) Kupac može raskinuti cijeli ugovor samo ako ugovorena količina ili predana stvar cini cjelinu, ili ako kupac inače ima opravdan interes da primi ugovorenu stvar ili količinu u cjelini.

Kad je prodavatelj dao kupcu veću količinu

Clanak 415.

(1) Trgovackim ugovorom o kupoprodaji, kad je prodavatelj stvari određenih po rodu dao kupcu veću količinu nego što je ugovoreno, a kupac u razumnom roku ne izjavi da višak odbija, smatra se da je primio i taj višak te je dužan platiti ga po istoj cijeni.

(2) Ako kupac odbije primiti višak, prodavatelj je dužan naknaditi kupcu štetu.

Kad je određena cijena za više stvari

Clanak 416.

(1) Kad je jednim ugovorom i za jednu cijenu prodano više stvari ili jedna skupina stvari, pa samo neke od njih imaju nedostatke, kupac može raskinuti ugovor samo u pogledu tih stvari, a ne i ostalih.

(2) Međutim, ako one cine jednu cjelinu tako da bi njihovo razdvajanje bilo štetno, kupac može raskinuti cijeli ugovor, ili ako on ipak izjavi da raskida ugovor samo u pogledu stvari s nedostatkom, prodavatelj sa svoje strane može raskinuti ugovor i u pogledu ostalih stvari.

Gubitak prava na raskid ugovora zbog nedostatka

Clanak 417.

(1) Kupac gubi pravo da raskine ugovor zbog nedostatka stvari kad mu je nemoguće vratiti stvar ili je vratiti u stanju u kojem ju je primio.

(2) Ipak kupac može raskinuti ugovor zbog nekog nedostatka stvari ako je stvar potpuno ili djelomično propala ili oštećena zbog nedostatka koji opravdava raskid ugovora, ili zbog nekog događaja koji ne potječe od njega niti od neke osobe za koju on odgovara.

(3) Isto vrijedi ako je stvar potpuno ili djelomično propala ili oštećena pri ispunjenju obveze kupca da pregleda stvar, ili ako je kupac prije nego što je otkriven nedostatak potrošio ili izmijenio jedan dio stvari u tijeku njezine redovite uporabe te ako je oštećenje ili izmjena bez značenja.

Ocuvanje ostalih prava

Clanak 418.

Kupac koji je zbog nemogućnosti da vrati stvar ili da je vrati u stanju u kojem ju je primio izgubio pravo da raskine ugovor, zadržava ostala prava koja mu daje zakon zbog postojanja nekog nedostatka.

Ucini raskida zbog nedostatka

Clanak 419.

(1) Raskid ugovora zbog nedostatka stvari ima isti učinak kao i raskid dvostranoobveznih ugovora zbog neispunjenja.

(2) Kupac dužuje prodavatelju naknadu za korist od stvari i kad mu je nemoguće vratiti je cijelu ili njezin jedan dio, a ugovor je ipak raskinut.

Sniženje cijene

Clanak 420.

Cijena se snižava prema odnosu između vrijednosti stvari bez nedostatka i vrijednosti stvari s nedostatkom, u vrijeme sklapanja ugovora.

Postupno otkrivanje nedostataka

Clanak 421.

Kupac koji je postigao sniženje cijene zbog postojanja nekog nedostatka može raskinuti ugovor ili zahtijevati novo sniženje cijene ako se naknadno otkrije neki drugi nedostatak.

Rok za ostvarivanje prava

Članak 422.

(1) Prava kupca koji je pravodobno obavijestio prodavatelja o postojanju nedostatka gase se nakon isteka dvije godine, računajući od dana odašiljanja obavijesti prodavatelju, osim ako je prodavateljevom prijevarom kupac bio spriječen da ih ostvari.

(2) Međutim, kupac koji je pravodobno obavijestio prodavatelja o postojanju nedostataka može nakon proteka ovoga roka, ako još nije isplatio cijenu, zahtijevati da se cijena snizi ili da mu se naknadi šteta, kao prigovor protiv prodavateljeva zahtjeva da mu se isplati cijena.

3. Jamstvo za ispravnost prodane stvari (garancija)

Odgovornost prodavatelja i proizvođača

Članak 423.

(1) Kad je prodavatelj predao kupcu jamstveni (garancijski) list kojim proizvođač jamči ispravnost stvari u tijeku određenog vremena, računajući od njezine predaje kupcu, kupac može, ako stvar nije ispravna, zahtijevati kako od prodavatelja tako i od proizvođača da stvar popravi u razumnom roku ili ako to ne učini da mu umjesto nje preda stvar koja je ispravna.

(2) Ova pravila ne isključuju primjenu pravila o odgovornosti prodavatelja za nedostatke stvari.

(3) U jamstvu moraju biti navedena prava iz jamstva koja pripadaju kupcu, te jasno navedeno da jamstvo ne utječe na ostala prava koja pripadaju kupcu po drugim pravnim osnovama.

(4) Jamstvo mora sadržavati pojedinosti koje su potrebne kupcu za ostvarivanje njegovih prava, a posebno trajanje jamstva i teritorijalno područje važenja, te ime, odnosno naziv i adresu osobe koja je izdala jamstvo.

(5) Neispunjenje obveza iz stavaka 3. i 4. ovoga članka ne utječe na valjanost jamstva.

Traženje popravka ili zamjene

Članak 424.

(1) Kupac može zbog neispravnosti stvari zahtijevati od prodavatelja odnosno od proizvođača popravak ili zamjenu stvari u tijeku jamstvenog roka, bez obzira na to kad se nedostatak pojavio.

(2) On ima pravo na naknadu štete koju je pretrpio zbog toga što je bio lišen uporabe stvari od trenutka traženja popravka ili zamjene do njihova izvršenja.

Produljenje jamstvenog roka

Članak 425.

(1) U slučaju manjeg popravka jamstveni rok se produljuje onoliko koliko je kupac bio lišen uporabe stvari.

(2) Međutim, kad je zbog neispravnosti stvari izvršena njezina zamjena ili njezin bitni popravak, jamstveni rok počinje teći ponovno od zamjene odnosno od vraćanja popravljene stvari.

(3) Ako je zamijenjen ili bitno popravljen samo neki dio stvari, jamstveni rok počinje teći ponovno samo za taj dio.

Raskid ugovora i sniženje cijene

Članak 426.

Ako prodavatelj ne izvrši u razumnom roku popravak ili zamjenu stvari, kupac ima pravo na raskid ugovora ili sniženje cijene, a u svakom slučaju i pravo na popravljavanje štete.

Troškovi i rizik

Članak 427.

(1) Prodavatelj odnosno proizvođač dužan je o svom trošku prenijeti stvar do mjesta gdje se treba popraviti odnosno zamijeniti te popravljenju odnosno zamijenjenu stvar vratiti kupcu.

(2) Za to vrijeme prodavatelj odnosno proizvođač snosi rizik za propast ili oštećenje stvari.

Odgovornost više proizvođača

Članak 428.

Kad je u izradi stvari sudjelovalo više samostalnih proizvođača pojedinih dijelova stvari ili izvođača pojedinih radova, njihova odgovornost prema proizvođaču stvari za njezinu neispravnost, koja potječe od tih dijelova ili od tih radova, prestaje kad prestane odgovornost proizvođača stvari prema kupcu.

Rok za ostvarivanje prava

Članak 429.

Prava kupca prema proizvođaču po osnovi jamstvenog lista gase se nakon isteka jedne godine računajući od dana kad je od njega zatražio popravak ili zamjenu stvari.

4. Odgovornost za pravne nedostatke

Pravni nedostaci

Članak 430.

(1) Prodavatelj odgovara ako na prodanoj stvari postoji neko pravo trećega koje

isključuje, umanjuje ili ograničuje kupcevo pravo, a o cijem postojanju kupac nije obaviješten, niti je pristao da uzme stvar opterećenu tim pravom.

(2) Prodavatelj nekog prava jamci da ono postoji i da nema pravnih smetnji za njegovo ostvarenje.

Obavješćivanje prodavatelja

Članak 431.

Kad se pokaže da treća osoba polaže pravo na neku stvar, kupac je dužan obavijestiti prodavatelja o tome, osim kad je to prodavatelju već poznato, i pozvati ga da u razumnom roku oslobodi stvar od prava ili zahtjeva trećega ili da mu, kad su objekt ugovora stvari određene po rodu, isporuci drugu stvar bez pravnog nedostatka.

Prava kupca

Članak 432.

(1) Ako prodavatelj ne postupi po zahtjevu kupca, u slučaju oduzimanja stvari od kupca, ugovor se raskida po samom zakonu, a u slučaju umanjenja ili ograničenja kupceva prava, kupac može po svom izboru raskinuti ugovor ili zahtijevati razmjerno sniženje cijene.

(2) Ako prodavatelj ne udovolji kupcevu zahtjevu da u razumnom roku oslobodi stvar od prava ili zahtjeva trećega, kupac može raskinuti ugovor ako se zbog toga njegova svrha ne može ostvariti.

(3) U svakom slučaju kupac ima pravo na naknadu pretrpljene štete prema općim pravilima o odgovornosti za štetu.

(4) Međutim, ako je kupac u času sklapanja ugovora znao za mogućnost da mu stvar bude oduzeta, ili da njegovo pravo bude umanjeno ili ograničeno, nema pravo na naknadu štete ako se ta mogućnost ostvari, ali ima pravo na povrat odnosno sniženje cijene.

Kad kupac ne obavijesti prodavatelja

Članak 433.

Kupac koji se, ne obavijestivši prodavatelja, upustio u spor s trećim i spor izgubio, može se ipak pozvati na prodavateljevu odgovornost za pravne nedostatke, osim ako prodavatelj dokaže da je on raspolagao sredstvima da se odbije zahtjev treće osobe.

Kad je pravo trećega ocito osnovano

Članak 434.

(1) Kupac ima pravo pozvati se na prodavateljevu odgovornost za pravne nedostatke i kad je bez obavijesti prodavatelja i bez spora priznao ocito osnovano pravo trećega.

(2) Ako je kupac isplatio trećemu stanoviti iznos novca da bi odustao od svoga očitog prava, prodavatelj se može osloboditi svoje odgovornosti ako naknadi kupcu isplaceni iznos i pretrpljenu štetu.

Ugovorno ograničenje ili isključenje prodavateljeve odgovornosti

Clanak 435.

(1) Odgovornost prodavatelja za pravne nedostatke može se ugovorom ograniciti ili sasvim isključiti.

(2) Ali ako je u vrijeme sklapanja ugovora prodavatelju bio poznat ili mu nije mogao ostati nepoznat neki nedostatak u njegovu pravu, odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za pravne nedostatke ništetna je.

Ogranicenje javnopravne naravi

Clanak 436.

Prodavatelj odgovara, prema ovim pravilima, i u slučaju kad postoje posebna ograničenja javnopravne naravi koja kupcu nisu bila poznata, ako je prodavatelj za njih znao ili je znao da se mogu očekivati, a nije ih kupcu priopćio.

Rok za ostvarivanje prava

Clanak 437.

(1) Pravo kupca po osnovi pravnih nedostataka gasi se istekom godine dana od saznanja za postojanje prava trećega.

(2) Ali ako je treća osoba prije isteka toga roka pokrenula spor, a kupac pozvao prodavatelja da se u spor umiješa, pravo kupca gasi se istekom šest mjeseci nakon pravomocno okončanog spora.

IV. OBVEZE KUPCA

1. Isplata cijene

Vrijeme i mjesto isplate

Clanak 438.

(1) Kupac je dužan platiti cijenu u vrijeme i na mjestu određenom u ugovoru.

(2) U nedostatku ugovorne odredbe ili drukčijih običaja plaćanje se obavlja u trenutku i u mjestu u kojem se obavlja predaja stvari.

(3) Ako se cijena ne mora platiti u trenutku predaje, plaćanje se obavlja u prebivalištu odnosno sjedištu prodavatelja.

Kamate u slučaju prodaje na kredit

Clanak 439.

Ako stvar prodana na kredit daje plodove ili kakve druge koristi, kupac dužuje kamate otkad mu je stvar predana bez obzira na to je li dospjela obveza na isplatu cijene.

Isplata cijene u slučaju uzastopnih isporuka

Članak 440.

(1) U slučaju uzastopnih isporuka kupac je dužan isplatiti cijenu za svaku isporuku u času njezina preuzimanja, osim ako je što drugo ugovoreno ili proizlazi iz okolnosti posla.

(2) Ako je u ugovoru s uzastopnim isporukama kupac dao prodavatelju predujam, prve isporuke naplacuju se iz predujma, ako nije što drugo ugovoreno.

2. Preuzimanje stvari

Članak 441.

(1) Preuzimanje stvari sastoji se u poduzimanju potrebnih radnji da bi predaja bila moguća te u odnošenju stvari.

(2) Ako kupac bez opravdanog razloga odbije preuzeti stvar čija mu je predaja ponudena na ugovoren ili uobičajen način i na vrijeme, prodavatelj može, ako ima osnovanog razloga posumnjati da će kupac isplatiti cijenu, izjaviti da raskida ugovor.

V. OBVEZA CUVANJA STVARI ZA RACUN SUUGOVARATELJA

Slučajevi obveze cuvanja

Članak 442.

(1) Kad je zbog kupceva zakašnjenja rizik prešao na kupca prije predaje stvari, prodavatelj je dužan čuvati stvar s pažnjom dobrog gospodarstvenika odnosno dobrog domaćina i u tu svrhu poduzeti potrebne mjere.

(2) Isto vrijedi i za kupca kad mu je stvar uručena, a on hoće vratiti je prodavatelju, bilo što je raskinuo ugovor, bilo što je zahtijevao drugu stvar umjesto nje.

(3) I u jednom i u drugom slučaju ugovaratelj koji je dužan poduzeti mjere za očuvanje stvari ima pravo na naknadu troškova potrebnih radi očuvanja stvari.

Kad kupac odbija primiti stvar što mu je upućena

Članak 443.

Kupac koji odbija primiti stvar što mu je upućena u određite i tamo stavljena na raspolaganje dužan je preuzeti je za račun prodavatelja ako ovaj nije nazocan u određinom mjestu niti tamo ima nekoga koji bi je za njega preuzeo, a pod uvjetom da je to moguće bez isplate cijene i bez većih nezgoda ili pretjeranih troškova.

Prava ugovaratelja koji je dužan čuvati stvar

Članak 444.

Ugovorna strana koja je dužna poduzeti mjere za cuvanje stvari može je, pod uvjetima i s posljedicama navedenim u odredbama ovoga zakona o polaganju kod suda i prodaji dugovane stvari, položiti kod suda, predati na cuvanje nekom drugom ili prodati je za racun druge strane.

VI. NAKNADA ŠTETE U SLUCAJU RASKIDA KUPOPRODAJE

Opce pravilo

Clanak 445.

Kad je kupoprodaja raskinuta zbog povrede ugovora od strane jednog ugovaratelja, druga strana ima pravo na naknadu štete koju zbog toga trpi, prema opcim pravilima o naknadi štete nastale povredom ugovora.

Kad stvar ima tekucu cijenu

Clanak 446.

(1) Kad je kupoprodaja raskinuta zbog povrede ugovora od strane jednog ugovaratelja, a stvar ima tekucu cijenu, druga strana može zahtijevati razliku između cijene određene ugovorom i tekuće cijene na dan raskida ugovora na tržištu mjesta u kojem je posao obavljen.

(2) Ako na tržištu mjesta u kojem je posao obavljen nema tekuće cijene, za izracunavanje visine naknade uzima se u racun tekuća cijena tržišta koje bi ga moglo zamijeniti u danom slučaju, kojoj treba dodati razliku u troškovima prijevoza.

Kad je izvršena prodaja ili kupnja radi pokrica

Clanak 447.

(1) Kad je objekt kupoprodaje stanovita količina stvari određenih po rodu, pa jedna strana ne ispuni svoju obvezu na vrijeme, druga strana može izvršiti prodaju radi pokrica, odnosno kupnju radi pokrica, i zahtijevati razliku između cijene određene ugovorom i cijene prodaje odnosno kupnje radi pokrica.

(2) Prodaja odnosno kupnja radi pokrica mora biti izvršena u razumnom roku i na razuman način.

(3) O namjeravanoj prodaji odnosno kupnji vjerovnik je dužan obavijestiti dužnika, inace mu odgovara za time počinjenu štetu.

Naknada veće štete

Clanak 448.

Pored prava na naknadu štete prema navedenim pravilima, ugovoru vjerna strana ima pravo i na naknadu veće štete ako ju je pretrpjela.

VII. KUPOPRODAJE S POSEBNIM POGODBAMA

1. Kupoprodaja s pravom prvokupa

Pojam

Članak 449.

Ugovornom odredbom o pravu prvokupa obvezuje se kupac izvijestiti prodavatelja o namjeravanoj prodaji stvari određenoj osobi, a i o uvjetima te prodaje, i ponuditi mu da on stvar kupi za istu cijenu.

Rokovi za ostvarenje prava i isplatu cijene

Članak 450.

(1) Prodavatelj je dužan obavijestiti kupca na pouzdan način o svojoj odluci da se koristi pravom prvokupa u roku od mjesec dana, računajući od dana kad ga je kupac obavijestio o namjeravanoj prodaji trećoj osobi.

(2) Istodobno s izjavom da kupuje stvar, prodavatelj je dužan isplatiti cijenu dogovorenu s trećom osobom, ili je položiti kod suda odnosno kod zakonom ovlaštene osobe.

(3) Ako je u ugovoru s trećim predviđen rok za isplatu cijene, prodavatelj se može koristiti tim rokom samo ako dade dovoljno osiguranje.

Mogućnost nasljeđivanja i otuđenja

Članak 451.

Pravo prvokupa pokretnih stvari ne može se ni otuditi ni naslijediti, ako zakonom nije drukčije određeno.

U slučaju prisilne javne prodaje

Članak 452.

(1) U slučaju prisilne javne prodaje prodavatelj se ne može pozivati na svoje pravo prvokupa.

(2) Ali prodavatelj čije je pravo prvokupa bilo upisano u javnoj knjizi može zahtijevati poništaj javne prodaje, ako nije bio posebno pozvan da joj pristupi.

Trajanje prava prvokupa

Članak 453.

(1) Pravo prvokupa prestaje poslije pet godina od sklapanja ugovora, ako nije ugovoreno da će prestati prije.

(2) Ugovoren dulji rok svodi se na rok od pet godina.

Kad je izvršen prijenos vlasništva bez obavijesti prodavatelju

Clanak 454.

(1) Ako je kupac prodao stvar i prenio vlasništvo na trecega ne obavijestivši prodavatelja, i ako je trecemu bilo poznato ili mu nije moglo ostati nepoznato da prodavatelj ima pravo prvokupa, prodavatelj može u roku od šest mjeseci racunajuci od dana kad je saznao za taj prijenos zahtijevati da se prijenos poništi i da se stvar njemu proda pod istim uvjetima.

(2) Ako je kupac netocno obavijestio prodavatelja o uvjetima prodaje trecemu, i ako je trecemu to bilo poznato ili mu nije moglo ostati nepoznato, ovaj rok od šest mjeseci pocinje teci od dana kad je prodavatelj saznao za točne uvjete ugovora.

(3) Pravo prvokupa prestaje u svakom slucaju nakon proteka pet godina od prijenosa vlasništva stvari na trecega.

Zakonsko pravo prvokupa

Clanak 455.

(1) Za određene osobe pravo prvokupa može biti ustanovljeno zakonom.

(2) Trajanje zakonskog prava prvokupa nije ograniceno.

(3) Osobe koje temeljem zakona imaju pravo prvokupa moraju biti obaviještene pisano o namjeravanoj prodaji i o njezinim uvjetima, inace imaju pravo zahtijevati poništaj prodaje.

(4) Pravila o kupoprodaji s pravom prvokupa na odgovarajuci se način primjenjuju i na zakonsko pravo prvokupa.

2. Kupnja na pokus

Pojam

Clanak 456.

(1) Kad je ugovoreno da kupac uzima stvar pod uvjetom da je isproba da bi utvrdio odgovara li njegovim željama, dužan je o tome ostaje li pri ugovoru obavijestiti prodavatelja u roku utvrđenom ugovorom ili obicajem, a ako takva nema, onda u primjerenom roku koji mu odredi prodavatelj, inace se smatra da je odustao od ugovora.

(2) Ako je stvar predana kupcu da bi je isprobao do određenog roka, a on je ne vrati bez odgadanja nakon isteka roka, ili ne izjavi prodavatelju da odustaje od ugovora, smatra se da je ostao pri ugovoru.

Objektivni pokus

Clanak 457.

Kad je pokus ugovoren da bi se utvrdilo ima li stvar određeno svojstvo ili je li prikladna za određenu uporabu, održanje ugovora ne zavisi od kupceva nahodenja, već od toga ima li ona zaista ta svojstva, odnosno je li prikladna za određenu uporabu.

Rizik

Članak 458.

Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari predane kupcu radi pokusa snosi prodavatelj do kupceve izjave da ostaje pri ugovoru, odnosno do isteka roka kad je kupac bio dužan vratiti stvar prodavatelju.

Kupnja po pregledu odnosno pokusu

Članak 459.

Odredbe o kupnji na pokus na odgovarajući se način primjenjuju na kupnju po pregledu i na kupnju s rezervom pokusa.

3. Kupoprodaja po uzorku ili modelu

Članak 460.

(1) U slučaju kupoprodaje po uzorku ili modelu, ako stvar koju je prodavatelj predao kupcu nije jednaka uzorku ili modelu, prodavatelj odgovara po propisima o odgovornosti prodavatelja za materijalne nedostatke stvari, a u drugim slučajevima po propisima o odgovornosti za neispunjenje obveze.

(2) Prodavatelj ne odgovara za nedostatak jednakosti ako je uzorak odnosno model podnio kupcu samo radi obavijesti i približnog određivanja osobine stvari, bez obećanja jednakosti.

4. Kupoprodaja sa specifikacijom

Članak 461.

(1) Ako je ugovoreno pravo kupca da kasnije odredi oblik, mjeru ili koje druge pojedinosti stvari, a kupac ne dostavi specifikaciju do ugovorenog nadnevk, ili do proteka razumnog roka računajući od prodavateljeva traženja da to učini, prodavatelj može izjaviti da raskida ugovor ili načiniti specifikaciju prema onome što mu je poznato o kupčevim potrebama.

(2) Ako prodavatelj načiniti specifikaciju, dužan je obavijestiti kupca o njezinim pojedinostima i odrediti mu razuman rok da sam pripremi specifikaciju.

(3) Ako kupac ne iskoristi tu mogućnost, obvezna je specifikacija koju je načinio prodavatelj.

5. Kupoprodaja s pridržajem prava vlasništva

Pretpostavke

Članak 462.

(1) Prodavatelj može posebnom odredbom ugovora pridržati pravo vlasništva i poslije predaje stvari kupcu dok kupac ne isplati cijenu u potpunosti.

(2) U dvojbi se smatra da je pravo vlasništva preneseno uz odgovni uvjet potpune isplate cijene i da je prodavatelj ovlašten raskinuti ugovor, ako kupac dode s isplatom u zakašnjenje.

(3) Pridržaj prava vlasništva pokretne stvari ima učinak prema kupcevima vjerovnicima samo ako je učinjen u obliku isprave javno ovjerovljene prije kupceva stečaja ili prije pljenidbe stvari.

(4) Na pokretnim stvarima o kojima se vode posebne javne knjige može se pridržati pravo vlasništva samo ako je to predviđeno propisima o uređenju i vođenju tih knjiga.

Rizik

Članak 463.

Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi kupac od trenutka kad mu je stvar predana.

6. Kupoprodaja s obročnom otplatom cijene

Pojam

Članak 464.

Ugovorom o kupoprodaji pokretne stvari s obročnom otplatom cijene obvezuje se prodavatelj predati kupcu pokretnu stvar prije nego što mu cijena bude potpuno isplaćena, a kupac se obvezuje isplatiti njezinu cijenu u obrocima, u određenim vremenskim razmacima.

Oblik ugovora

Članak 465.

Ugovor o kupoprodaji s obročnom otplatom cijene mora biti sastavljen u pisanom obliku.

Bitni sastojci ugovora

Članak 466.

(1) Pored stvari i njezine cijene u ispravi o ugovoru moraju, pod prijetnjom ništetnosti, biti navedeni: ukupan iznos svih obročnih otplata, racunajući i onu koja je izvršena u času sklapanja ugovora, iznos pojedinih otplata, njihov broj i njihovi rokovi.

(2) Isprava o ugovoru mora, pod prijetnjom ništetnosti, sadržavati odredbu da kupac može raskinuti ugovor ako to pisano priopći prodavatelju u roku od tri dana od potpisivanja isprave te da se ovoga prava kupac ne može odreci unaprijed.

Pravo kupca da isplati cijenu odjednom

Clanak 467.

- (1) Kupac može uvijek isplatiti odjednom ostatak dužne cijene.
- (2) Taj ostatak se isplaćuje čist, bez ugovornih kamata i bez troškova.
- (3) Ništetna je suprotna odredba ugovora.

Raskid ugovora i zahtjev potpune isplate cijene

Clanak 468.

(1) Prodavatelj može raskinuti ugovor ako kupac dode u zakašnjenje s početnom otplatom.

(2) Nakon isplate početne otplate prodavatelj može raskinuti ugovor ako kupac dode u zakašnjenje s najmanje dvije uzastopne otplate, koje cine najmanje osminu cijene.

(3) Iznimno, prodavatelj može raskinuti ugovor kad kupac dode u zakašnjenje s isplatom samo jedne otplate, ako za isplatu cijelog ostatka cijene nije predviđeno više od četiri otplate.

(4) U slučajevima predviđenim u stavcima 2. i 3. ovoga clanka prodavatelj može, umjesto da raskine ugovor, zahtijevati od kupca isplatu cijelog ostatka cijene, ali je prije toga zahtjeva dužan ostaviti kupcu naknadni rok od petnaest dana.

Sudsko produljenje rokova otplate

Clanak 469.

Na traženje kupca sud može, kad to okolnosti slucaja opravdavaju, produljiti rokove za isplatu zakašnjelih otplata, ako kupac dade osiguranje da ce ispuniti svoje obveze, i ako zbog toga prodavatelj ne trpi štetu.

Ništetnost ugovorne kazne

Clanak 470.

Ništetna je odredba ugovora o ugovornoj kazni za slucaj raskida ugovora te za slucaj da kupac dode u zakašnjenje s isplatom nekog obroka cijene.

Raskid ugovora

Clanak 471.

(1) U slučaju raskida ugovora prodavatelj je dužan vratiti kupcu primljene otplate sa zakonskim kamatama od dana kad ih je primio i naknaditi mu nužne troškove što ih je učinio za stvar.

(2) Sa svoje strane kupac je dužan vratiti prodavatelju stvar u stanju u kojem je bila kad mu je bila predana i dati mu naknadu za njezinu uporabu do raskida ugovora.

Primjena pravila o kupoprodaji s obročnom otplatom cijene na druge ugovore

Članak 472.

(1) Pravila o kupoprodaji s obročnom otplatom cijene vrijede i u slučaju drugih pogodbi koje imaju istu bit, kao što je, na primjer ugovor o zakupu s odredbom da će stvar koja je dana u zakup prijeći u vlasništvo zakupnika ako bude placao zakupninu za određeno vrijeme.

(2) Ona će se primjenjivati i na zajam dan kupcu i namijenjen kupnji određenih stvari, ako su se zajmodavac i prodavatelj sporazumjeli da kupac za stvar koju mu je prodavatelj prodao otplaćuje zajmodavcu cijenu u obrocima, prema ugovoru sklopljenom između kupca i prodavatelja.

Ništetnost odredaba nepovoljnih za kupca

Članak 473.

Ništetne su odredbe kupoprodaje s obročnom otplatom cijene, koje bi bile nepovoljnije za kupca od odredaba ovoga odsjeka, osim odredaba o pridržaju prava vlasništva.

Odsjek 2.

UGOVOR O ZAMJENI

Pojam

Članak 474.

(1) Ugovorom o zamjeni svaki se ugovaratelj obvezuje prema svom suugovaratelju predati mu stvar u vlasništvo.

(2) Objekt zamjene mogu biti i prenosiva prava.

Prava i obveze ugovornih strana

Članak 475.

Iz ugovora o zamjeni nastaju za svakog ugovaratelja prava i obveze koja iz ugovora o kupoprodaji nastaju za prodavatelja.

Odsjek 3.

UGOVOR O PRODAJNOM NALOGU

Pojam

Članak 476.

(1) Ugovorom o prodajnom nalogu obvezuje se nalogoprimac da pokretnu stvar koju mu je predao nalogodavac proda za određenu cijenu u određenom roku ili da je u tom roku vrati nalogodavcu.

(2) Prodajni nalog ne može se opozvati.

Rizik

Članak 477.

Stvar predana nalogoprimcu ostaje nalogodavceva i on snosi rizik njezine slučajne propasti ili oštećenja, ali ne može njome raspolagati dok mu ne bude vraćena.

Kad se smatra da je nalogoprimac kupio stvar

Članak 478.

(1) Ako nalogoprimac ne proda stvar i ne preda određenu cijenu nalogodavcu do određenog roka, niti je vrati u tom roku, smatra se da je on stvar kupio.

(2) Ali njegovi vjerovnici ne mogu zaplijeniti stvar dok on ne isplati cijenu nalogodavcu.

Odsjek 4.

UGOVOR O DAROVANJU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 479.

(1) Ugovor o darovanju nastaje kad se darovatelj obveže prepustiti obdareniku bez protucinidbe stvar ili imovinsko pravo, a obdarenik to prihvati.

(2) Darovanjem se smatraju također oprost i isplata duga uz dužnikovu suglasnost.

(3) Ne smatraju se darovanjem odricanje od nasljedstva, odricanje od prava prije nego je steceno ili prava koje je sporno, ispunjenje neke moralne obveze i prenošenje na drugoga stvari ili prava s namjerom da ga se obveže na protucinidbu.

Dar

Članak 480.

(1) Darovati se mogu sadašnje i buduće stvari, prenosiva imovinska prava te sadašnja i najviše polovina buduće imovine.

(2) U dvojbi objektom darovanja smatra se samo sadašnja imovina.

(3) Ako se želi darovati samo buduća imovina potrebno je to izriječkom navesti u ugovoru.

(4) Ugovor o darovanju kojim se darovatelj obvezao na povremena davanja prestaje smrću darovatelja, ako iz ugovora ne proizlazi što drugo.

Predaja dara prije prihvata

Članak 481.

(1) Ako je pokretna stvar predana obdareniku prije nego se očitovao da prihvata dar, smatrat će se da je dar prihvacen, ako ga obdarenik nije otklonio u roku koji mu je ostavio darovatelj.

(2) U slučaju neprihvatanja dara darovatelj može zahtijevati njegov povrat prema pravilima o stjecanju bez osnove.

Oblik ugovora

Članak 482.

(1) Ugovor o darovanju nekretnine sklapa se u pisanom obliku.

(2) Ugovor o darovanju bez prave predaje stvari mora biti sklopljen u obliku javnobilježničkog akta ili ovjеровljene (solemnizirane) privatne isprave.

Odgovornost darovatelja za materijalne i pravne nedostatke

Članak 483.

(1) Darovatelj ne odgovara za materijalne i pravne nedostatke dara, ali ako je namjerno prešutio nedostatak, dužan je obdareniku nadoknaditi štetu koja mu je odatle nastala.

(2) Odgovornosti za štetu nema ako je darovatelj bio u zabludi glede vlasništva stvari ili kad je obdarenik, znajući da je stvar tuda, prihvatio darovanje.

II. DAROVANJE S NAMETOM

Sadržaj nameta

Članak 484.

Uglavkom o nametu može se obvezati obdarenika da u korist darovatelja, treće osobe, u javnom ili vlastitom interesu izvrši određenu radnju ili se od nje uzdrži.

Ispunjenje nameta

Članak 485.

(1) Pravo zahtijevati ispunjenje nameta ima darovatelj, njegovi nasljednici i, ako je određen u javnom interesu, nadležno državno tijelo.

(2) Darovatelj može zahtijevati ispunjenje nameta samo ako je ispunio svoju cinidbu.

(3) Darovatelj nema pravo zahtijevati ispunjenje nameta ako je njegovo ispunjenje postalo nemoguće poslije sklapanja ugovora o darovanju bez krivnje obdarenika.

(4) Ako obdarenik ne ispuni namet ni u naknadno ostavljenom primjerenom roku, darovatelj može raskinuti ugovor o darovanju i zahtijevati povrat dara, osim kad je netko treći stekao pravo zahtijevati ispunjenje nameta.

Pravo odbiti ispunjenje nameta

Clanak 486.

Obdarenik ima pravo odbiti ispunjenje nameta ako vrijednost dara ne pokriva troškove njegova ispunjenja, a razlika mu se ne naknadije te ako se namet odnosi na protupravnu radnju.

Oslobodenje od obveze ispunjenja nameta

Clanak 487.

(1) Obdarenik se može osloboditi obveze ispunjenja nameta povratom dara u stanju u kojem se nalazi u trenutku kad se od njega zahtijeva ispunjenje nameta.

(2) Obdarenik se ne može vraćanjem dara osloboditi obveze ispunjenja nameta ako je ispunjenje nameta u javnom interesu.

III. NAGRADNO DAROVANJE

Clanak 488.

(1) Darovanjem se smatra i ono koje je učinjeno na ime nagrade, priznanja ili neke zasluge, osim ako je obdarenik otprije imao pravo zahtijevati nagradu.

(2) Ako je obdarenik imao pravo na nagradu po osnovi ugovora ili zakona, ne radi se o darovanju, nego naplatnom pravnom poslu.

IV. UZAJAMNO DAROVANJE

Clanak 489.

Ako je ugovoreno da će obdarenik uzvratiti darom, darovanje postoji samo glede veće vrijednosti dara.

V. MJEŠOVITO DAROVANJE

Clanak 490.

(1) Ako u naplatnom pravnom poslu vrijednost uzajamnih davanja nije jednaka, razlika u vrijednosti smatrat će se darom samo ako je postojala namjera darovanja.

(2) Darovanje iz stavka 1. ovoga clanka ne može se pobijati zbog prekomjernog oštećenja.

VI. DAROVANJE ZA SLUCAJ SMRTI

Clanak 491.

Ugovor o darovanju koji se ima ispuniti tek poslije smrti darovatelja mora biti sastavljen u obliku javnobilježničkog akta ili ovjerovljene (solemnizirane) isprave.

VII. ODUSTANAK OD DAROVANJA

Clanak 492.

Darovatelj može, sve dok njegova obveza na ispunjenje ne dospije, odustati od ugovora o darovanju, ako se poslije sklapanja ugovora njegovo imovinsko stanje toliko pogorša da bi ispunjenje ugovora ugrozilo njegovo uzdržavanje odnosno onemogućilo ispunjavanje njegove obveze davanja uzdržavanja.

VIII. OPOZIV DAROVANJA

Opoziv zbog osiromašenja darovatelja

Clanak 493.

(1) Darovatelj koji nakon ispunjenja ugovora o darovanju toliko osiromaši da više nema sredstava za svoje nužno uzdržavanje, a nema ni osobe koja ga je po zakonu dužna uzdržavati, može opozvati darovanje i od obdarenika zahtijevati povrat dara.

(2) Darovanje se može opozvati samo ako se dar ili njegova vrijednost još nalazi u imovini obdarenika, te ako se i obdarenik ne nalazi u oskudici glede svog uzdržavanja i uzdržavanja osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati.

(3) Obdarenik nije dužan vratiti dar ako darovatelju osigura sredstva koja mu nedostaju za uzdržavanje u granicama opravdanih potreba.

(4) Darovatelj ne može opozvati darovanje i zahtijevati povrat dara ako se namjerno ili grubom nemarnošću doveo u oskudicu ili ako je od predaje dara proteklo deset godina za nekretnine odnosno pet godina za pokretnine.

Opoziv zbog nezahvalnosti

Clanak 494.

(1) Darovatelj može opozvati darovanje zbog grube nezahvalnosti obdarenika.

(2) Gruba nezahvalnost podrazumijeva da je obdarenik učinio prema darovatelju ili nekom od članova njegove uže obitelji djelo kažnjivo po kaznenim propisima ili se teže ogriješio o zakonom utvrđene dužnosti prema darovatelju ili članu njegove uže obitelji.

(3) Nasljednik darovatelja može opozvati darovanje samo ako je obdarenik namjerno usmrtio darovatelja ili ga je spriječio da opozove darovanje.

(4) Darovanje se ne može opozvati zbog grube nezahvalnosti koju je darovatelj oprostio obdareniku.

(5) Odricanje od prava na opoziv zbog grube nezahvalnosti obdarenika nema pravni učinak.

Nadopuna zbog povrede dužnog uzdržavanja

Clanak 495.

(1) Ako onaj koji je dužan uzdržavati drugoga darovanjem trecemu povrijedi to pravo, uzdržavani ima pravo zahtijevati od obdarenika nadopunu onoga što mu darovatelj, zbog ucinjenog darovanja, nije više u stanju davati.

(2) Ako je više obdarenika, raniji obdarenik bit ce u obvezi samo ako prilozi kasnijih obdarenika nisu dovoljni za nadopunu uzdržavanja.

(3) Nadopuna se može zahtijevati i od obdarenikovih nasljednika, ako se dar ili njegova vrijednost nalaze u ostavini.

Oblik opoziva

Clanak 496.

(1) Darovanje se opoziva pisanom izjavom upucenom obdareniku.

(2) Potpis na izjavi mora biti ovjeren od strane javnog bilježnika.

Prestanak prava na opoziv darovanja

Clanak 497.

Pravo na opoziv darovanja prestaje istekom godine dana od dana kad je osoba koja ima pravo na opoziv saznala za razlog opoziva, ako ovim ili posebnim zakonom nije drukcije određeno.

Ucinak opoziva

Clanak 498.

(1) U slucaju opoziva darovanja obdarenik je dužan vratiti dar odnosno njegovu vrijednost.

(2) Na vraćanje dara primjenjuju se odredbe ovoga zakona o stjecanju bez osnove.

Odsjek 5.

UGOVOR O ZAJMU

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Clanak 499.

(1) Ugovorom o zajmu obvezuje se zajmodavac predati zajmoprimcu određeni iznos novca ili određenu kolicinu drugih zamjenljivih stvari, a zajmoprimac se obvezuje vratiti mu poslije stanovitog vremena isti iznos novca odnosno istu kolicinu stvari iste vrste i kakvoće.

(2) Na primljenim stvarima zajmoprimac stjece pravo vlasništva.

Kamate

Clanak 500.

- (1) Zajmoprimac se može obvezati da uz glavnicu duguje i kamate.
- (2) U trgovackim ugovorima zajmoprimac duguje kamate iako nisu ugovorene.

II. OBVEZE I PRAVA ZAJMODAVCA

Predaja stvari

Clanak 501.

(1) Zajmodavac je dužan predati stvari u ugovoreno vrijeme, a ako rok za predaju nije određen, onda kad to zajmoprimac zatraži.

(2) Pravo zajmoprimca da zahtijeva predaju ugovorenih stvari zastarijeva za tri mjeseca od dolaska zajmodavca u zakašnjenje, a u svakom slučaju za godinu dana od sklapanja ugovora.

Loše materijalne prilike zajmoprimca

Clanak 502.

(1) Ako se pokaže da su materijalne prilike zajmoprimca takve da je neizvjesno hoće li biti u stanju vratiti zajam, zajmodavac može odbiti predaju ugovorenih stvari, ako u vrijeme sklapanja ugovora nije to znao te ako se pogoršanje zajmoprimcevih materijalnih prilika dogodilo nakon sklapanja ugovora.

(2) Ali on je dužan ispuniti svoju obvezu ako mu zajmoprimac ili tko drugi za njega dade dovoljno osiguranje.

Šteta zbog nedostatka pozajmljenih stvari

Clanak 503.

(1) Zajmodavac je dužan naknaditi zajmoprimcu štetu zbog materijalnih nedostataka pozajmljenih stvari.

(2) Ali ako je zajam beskamatan, dužan je naknaditi štetu samo ako su mu nedostaci stvari bili poznati ili mu nisu mogli ostati nepoznati, a on o njima nije obavijestio zajmoprimca.

III. OBVEZE I PRAVA ZAJMOPRIMCA

Rok vraćanja zajma

Clanak 504.

Ako ugovaratelji nisu odredili rok za vraćanje zajma, niti se on može odrediti iz okolnosti zajma, zajmoprimac je dužan vratiti zajam nakon isteka primjerenog roka koji ne može biti kraci od dva mjeseca računajući od zajmodavceva zahtjeva.

Izbor prilikom vraćanja zajma

Članak 505.

(1) Ako u zajam nije dan novac, a ugovoreno je da će zajmoprimac vratiti zajam u novcu, zajmoprimac je ipak ovlašten da po svom izboru vrati pozajmljene stvari ili iznos novca koji odgovara vrijednosti tih stvari u vrijeme i u mjestu koji su ugovorom određeni za vraćanje.

(2) Isto vrijedi i u slučaju kad nije moguće vratiti istu količinu stvari, iste vrste i iste kakvoće.

Odustajanje od ugovora

Članak 506.

Zajmoprimac može odustati od ugovora prije nego što mu zajmodavac preda ugovorene stvari, ali ako bi zbog toga bilo kakve štete za zajmodavca, dužan je naknaditi je.

Vraćanje zajma prije roka

Članak 507.

Ako nije drukčije ugovoreno, zajmoprimac može vratiti zajam i prije roka određenog za vraćanje, ali je dužan obavijestiti zajmodavca unaprijed o svojoj namjeri i naknaditi mu štetu.

IV. NAMJENSKI ZAJAM

Članak 508.

Ako je ugovorom određena svrha zajma, zajmodavac može izjaviti da raskida ugovor ako ga zajmoprimac koristi u neku drugu svrhu.

Odsjek 6.

UGOVOR O POSUDBI

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Clanak 509.

Ugovor o posudbi nastaje kad posuditelj preda posudovniku određenu stvar na besplatnu uporabu, a ovaj se obveže vratiti je nakon uporabe.

Objekt posudbe

Clanak 510.

- (1) Objekt posudbe su nepotrošne stvari.
- (2) Potrošna stvar može biti objektom posudbe samo ako se ugovori povrat iste stvari.

II. PRAVA I OBVEZE POSUDOVNIKA

Nacin uporabe

Clanak 511.

Posudovnik ima pravo rabiti stvar na ugovorom utvrđeni način, a ako način uporabe nije ugovorom određen, onako kako to odgovara svojstvima i namjeni stvari.

Troškovi održavanja

Clanak 512.

- (1) Posudovnik snosi redovite troškove održavanja posudene stvari, a kod posudbe životinje i troškove hranidbe.
- (2) Izvanredni troškovi naknaduju se posudovniku prema odredbama posloводства bez naloga.

Potposudba

Clanak 513.

Posudovnik ne smije posudenu stvar prepustiti trecemu na uporabu bez pristanka posuditelja.

Odgovornost za oštećenje i propast stvari

Clanak 514.

- (1) Posudovnik odgovara za oštećenje i propast stvari ako su nastali njegovu krivnjom, a ako je stvar dao u potposudbu bez pristanka posuditelja, i kad su nastali slučajem.
- (2) Posudovnik ne odgovara za promjene i pogoršanja koja na posudenoj stvari nastanu ugovorenom odnosno uobicajenom uporabom.

(3) Ako se stvar kod posudovnika izgubila i posudovnik naknadio posuditelju njezinu vrijednost, posudovnik nema pravo, ako se stvar opet nađe, zadržati je ako mu je posuditelj spreman vratiti ono što je za stvar primio.

Obveza vraćanja stvari

Članak 515.

(1) Posudovnik je dužan vratiti stvar posuditelju po isteku ugovorenog vremena.

(2) Ako vrijeme uporabe nije ugovoreno, ali je određena svrha uporabe, posudovnik je dužan vratiti stvar odmah nakon što ostvari ugovorenu svrhu ili kad protekne vrijeme u kojem je tu svrhu mogao ostvariti.

(3) Ako nije ugovoreno niti trajanje niti svrha uporabe (izmoljena posudba), posudovnik je dužan vratiti posudenu stvar čim to posuditelj zatraži.

(4) Posudovnik nije dužan vratiti posudenu stvar prije isteka utvrđenog vremena, osim ako bi stvar, zbog nepredviđenih okolnosti, bila hitno potrebna posuditelju.

III. OBVEZE I PRAVA POSUDITELJA

Odgovornost za nedostatke

Članak 516.

(1) Ako posuditelj prešuti materijalne ili pravne nedostatke posudene stvari, odgovara posudovniku za odatle nastalu štetu.

(2) Odgovornosti za štetu nema ako je posudovnik mogao lako uočiti nedostatak.

Pravo na raskid ugovora

Članak 517.

Posuditelj ima pravo raskinuti ugovor i zatražiti povrat stvari ako posudovnik rabi stvar protivno ugovoru odnosno protivno njezinim svojstvima i namjeni ili je, bez pristanka posuditelja, prepušta trećemu na uporabu.

IV. ZASTARA UZAJAMNIH ZAHTJEVA

Članak 518.

Zahtjevi posuditelja na naknadu štete zbog promjene ili pogoršanja stvari, kao i zahtjevi posudovnika na naknadu troškova i naknadu štete zbog nedostataka stvari, zastarijevaju za šest mjeseci od dana povrata stvari.

Odsjek 7.

UGOVOR O ZAKUPU

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Članak 519.

Ugovorom o zakupu obvezuje se zakupodavac predati zakupniku određenu stvar na korištenje, a ovaj se obvezuje placati mu za to određenu zakupninu.

Primjena posebnih propisa

Članak 520.

Odredbе ovoga odsjeka neće se primjenjivati na zakupe uređene posebnim zakonom, osim podredno.

II. OBVEZE ZAKUPODAVCA

Predaja stvari

Članak 521.

(1) Zakupodavac je dužan predati zakupniku zakupljenu stvar u ispravnom stanju, zajedno s pripadcima.

(2) Stvar je u ispravnom stanju ako je u stanju određenom ugovorom, a u nedostatku ugovora, u stanju da može poslužiti svrsi radi koje je ugovor sklopljen.

Održavanje stvari

Članak 522.

(1) Zakupodavac je dužan održavati stvar u ispravnom stanju za trajanja zakupa i radi toga obavljati potrebne popravke na njoj.

(2) On je dužan naknaditi zakupniku troškove što ih je ovaj učinio za održavanje stvari, a koje bi on sam bio dužan učiniti.

(3) Troškovi sitnih popravaka izazvanih redovitim korištenjem stvari, kao i troškovi samog korištenja, padaju na teret zakupnika.

(4) O potrebi popravka zakupnik je dužan obavijestiti zakupodavca.

Raskid ugovora i sniženje zakupnine zbog popravka

Članak 523.

(1) Ako potrebni popravci zakupljene stvari ometaju njezino korištenje u znatnoj mjeri i za dulje vrijeme, zakupnik može raskinuti ugovor.

(2) On ima pravo na sniženje zakupnine razmjerno ograničenju korištenja stvari zbog tih popravaka.

Izmjene na zakupljenoj stvari

Clanak 524.

(1) Zakupodavac ne može bez pristanka zakupnika ciniti izmjene na zakupljenoj stvari za trajanja zakupa, ako bi to ometalo njezino korištenje.

(2) Ako bi izmjenama stvari bilo smanjeno u stanovitoj mjeri korištenje stvari, smanjit ce se i zakupnina u odgovarajućem razmjeru.

Odgovornost za materijalne nedostatke

Clanak 525.

(1) Zakupodavac odgovara zakupniku za sve nedostatke zakupljene stvari koji smetaju njezinu ugovorenom ili redovitom korištenju, bez obzira na to je li znao za njih ili ne te za nedostatke svojstava ili odlika predviđenih ugovorom ili prešutno.

(2) Ne uzimaju se u obzir nedostaci koji su manjeg značenja.

Nedostaci za koje zakupodavac ne odgovara

Clanak 526.

(1) Zakupodavac ne odgovara za nedostatke zakupljene stvari koji su u casu sklapanja ugovora bili poznati zakupniku ili mu nisu mogli ostati nepoznati.

(2) Ali zakupodavac odgovara za nedostatak zakupljene stvari koji je zakupniku zbog krajnje nepažnje ostao nepoznat, ako je on znao za taj nedostatak i namjerno propustio o njemu obavijestiti zakupnika.

Proširenje odgovornosti za materijalne nedostatke

Clanak 527.

Zakupodavac odgovara za sve nedostatke zakupljene stvari ako je tvrdio da ona nema nikakvih nedostataka.

Ugovorno isključenje ili ograničenje odgovornosti

Clanak 528.

(1) Odgovornost za materijalne nedostatke zakupljene stvari može biti ugovorom isključena ili ograničena.

(2) Odredba ugovora kojom se ova odgovornost isključuje ili ograničuje ništetna je ako je zakupodavac znao za nedostatke i namjerno propustio o njima obavijestiti zakupnika ili ako je nedostatak takav da onemogućuje korištenje zakupljene stvari te onda kad je zakupodavac nametnuo tu odredbu koristeći se svojim monopolskim položajem.

Obavješćivanje zakupodavca o nedostacima i opasnostima

Clanak 529.

(1) Zakupnik je dužan obavijestiti zakupodavca bez nepotrebnog odgadanja o svakom nedostatku zakupljene stvari koji bi se pokazao u tijeku zakupa, osim ako zakupodavac zna za nedostatak.

(2) On je isto tako dužan obavijestiti zakupodavca o svakoj nepredviđenoj opasnosti koja bi u tijeku zakupa prijetila zakupljenoj stvari, da bi mogao poduzeti potrebne mjere.

(3) Zakupnik koji ne obavijesti zakupodavca o pojavljenoj opasnosti ili o nastaloj opasnosti, za koje ovaj nije znao, gubi pravo na naknadu štete koju bi pretrpio zbog postojanja nedostatka ili nastale opasnosti za zakupljenu stvar, a dužan je naknaditi štetu koju bi zakupodavac pretrpio zbog toga.

Prava zakupnika kad stvar ima neki nedostatak

Clanak 530.

(1) Ako u casu predaje zakupljena stvar ima neki nedostatak koji se ne može otkloniti, zakupnik može, po svom izboru, raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje zakupnine.

(2) Kad stvar ima neki nedostatak koji se može otkloniti bez vecih nezgoda za zakupnika, a predaja stvari u određenom roku nije bila bitni sastojak ugovora, zakupnik može zahtijevati od zakupodavca ili otklanjanje nedostataka u primjerenom roku ili sniženje zakupnine.

(3) Ako zakupodavac ne otkloni nedostatak u naknadnom primjerenom roku koji mu je zakupnik odredio, zakupnik može raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje zakupnine.

(4) U svakom slucaju zakupnik ima pravo na naknadu štete.

(5) Odredbe ovoga clanka primijenit ce se i kad nedostatak nastane za vrijeme zakupa kao i u slucaju da stvar nema neko svojstvo koje po ugovoru ili obicaju treba imati ili ga izgubi tijekom zakupa.

Odgovornost zakupodavca za pravne nedostatke

Clanak 531.

(1) Kad netko treci na zakupljenoj stvari ili na nekom njezinu dijelu polaže neko pravo, i obrati se svojim zahtjevom zakupniku, te ako samovlasno oduzme stvar od zakupnika, ovaj je dužan obavijestiti o tome zakupodavca, osim kad to ovaj vec zna, inace ce odgovarati za štetu.

(2) Ako se utvrdi da trecemu pripada neko pravo koje sasvim isključuje pravo zakupnika na korištenje stvari, ugovor o zakupu se raskida po samom zakonu, a zakupodavac je dužan naknaditi zakupniku štetu.

(3) Kad pravo trecega samo ogranicuje zakupnikovo pravo, ovaj može, po svojem izboru, raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje zakupnine i u svakom slucaju naknadu štete.

III. OBVEZE ZAKUPNIKA

Korištenje stvari prema ugovoru

Clanak 532.

(1) Zakupnik je dužan koristiti stvar kao dobar gospodarstvenik odnosno dobar domaćin.

(2) On je može koristiti samo onako kako je određeno ugovorom ili namjenom stvari.

(3) On odgovara za štetu koja nastane korištenjem zakupljene stvari protivno ugovoru ili njezinoj namjeni, bez obzira na to je li stvar koristio on, ili neka osoba koja radi po njegovu nalogu, podzakupnik ili koja druga osoba kojoj je omogućio da koristi stvar.

Otkaz zbog korištenja protivno ugovoru

Clanak 533.

Ako zakupnik i nakon opomene zakupodavca koristi stvar protivno ugovoru ili njezinoj namjeni ili zanemaruje njezino održavanje, te postoji opasnost znatne štete za zakupodavca, ovaj može otkazati ugovor bez davanja otkaznog roka.

Plaćanje zakupnine

Clanak 534.

(1) Zakupnik je dužan placati zakupninu u rokovima određenim ugovorom ili zakonom, a u nedostatku ugovora i zakona, kako je uobicajeno u mjestu gdje je stvar predana zakupniku.

(2) Ako nije drukcije ugovoreno ili u mjestu predaje stvari uobicajeno, zakupnina se placa polugodišnje kad je stvar dana u zakup za jednu ili više godina, a ako je dana za krace vrijeme, onda nakon isteka toga vremena.

Otkaz zbog neplaćanja zakupnine

Clanak 535.

(1) Zakupodavac može otkazati ugovor o zakupu ako zakupnik ne plati zakupninu ni u roku 15 dana pošto ga je zakupodavac pozvao na plaćanje.

(2) Ali ce ugovor ostati na snazi ako zakupnik isplati dužnu zakupninu prije nego što mu otkaz bude priopćen.

Vraćanje zakupljene stvari

Clanak 536.

(1) Zakupnik je dužan cuvati zakupljenu stvar i nakon prestanka zakupa vratiti je neoštećenu.

(2) Ako nije drukcije ugovoreno, stvar se vraća u mjestu u kojem je bila predana.

(3) Zakupnik ne odgovara za istrošenost stvari koja nastaje njezinim redovitim korištenjem, a ni za oštećenja koja potjecu od njezine dotrajalosti.

(4) Ako je za vrijeme zakupa izvršio kakve promjene na stvari, dužan je vratiti je u stanje u kojem je bila kad mu je predana u zakup, osim ako je što drugo ugovoreno.

(5) On može odnijeti dodatke koje je učinio na stvari ako se mogu odvojiti bez njezina oštećenja, ali ih zakupodavac može zadržati ako mu naknadi njihovu vrijednost u vrijeme vraćanja.

IV. PODZAKUP

Kad se stvar može dati u podzakup

Clanak 537.

(1) Ako nije drukcije ugovoreno, zakupnik može zakupljenu stvar dati u podzakup, ali samo ako se time ne nanosi šteta zakupodavcu.

(2) Zakupnik jamci zakupodavcu da ce podzakupnik koristiti stvar prema ugovoru o zakupu.

Otkaz zbog nedopuštenog podzakupa

Clanak 538.

Zakupodavac može otkazati ugovor o zakupu ako je zakupljena stvar dana u podzakup bez njegova dopuštenja, kad je to prema zakonu ili prema ugovoru potrebno.

Neposredan zahtjev zakupodavca

Clanak 539.

Zakupodavac može, radi naplate svojih tražbina od zakupnika nastalih iz zakupa, zahtijevati neposredno od podzakupnika isplatu iznosa koje ovaj duguje zakupniku po osnovi podzakupa.

Prestanak podzakupa po samom zakonu

Clanak 540.

Podzakup prestaje u svakom slucaju kad prestane zakup.

V. OTUĐENJE ZAKUPLJENE STVARI

Otudenje nakon predaje u zakup

Clanak 541.

(1) U slucaju otudenja stvari koja je prije toga predana u zakup, pribavitelj stvari stupa na mjesto zakupodavca te nakon toga prava i obveze iz zakupa nastaju između njega i zakupnika.

(2) Pribavitelj ne može zahtijevati od zakupnika da mu preda stvar prije proteka vremena za koje je zakup ugovoren, a ako trajanje zakupa nije određeno ni ugovorom ni zakonom, onda prije isteka otkaznog roka.

(3) Za pribaviteljeve obveze iz zakupa prema zakupniku odgovara prenositelj kao solidarni jamac.

Pravo na zakupninu

Clanak 542.

(1) Ako nije što drugo ugovoreno, pribavitelj stvari predane u zakup ima pravo na zakupninu počev od prvog idućeg roka nakon pribavljanja stvari, a ako je prenositelj primio tu zakupninu unaprijed, mora mu je predati.

(2) Od trenutka kad je obaviješten o otudenju zakupljene stvari zakupnik može isplatiti zakupninu samo pribavitelju.

Otudenje zakupljene stvari prije predaje zakupniku

Clanak 543.

(1) Kad je stvar o kojoj je sklopljen ugovor o zakupu predana pribavitelju, a ne zakupniku, pribavitelj stupa na mjesto zakupodavca i preuzima njegove obveze prema zakupniku, ako je u trenutku sklapanja ugovora o otudenju znao za postojanje ugovora o zakupu.

(2) Pribavitelj koji u trenutku sklapanja ugovora o otudenju nije znao za postojanje ugovora o zakupu nije dužan predati stvar zakupniku, a zakupnik može samo zahtijevati naknadu štete od zakupodavca.

(3) Za pribaviteljeve obveze iz zakupa prema zakupniku odgovara prenositelj kao solidarni jamac.

Otkaz ugovora zbog otudenja stvari

Clanak 544.

Kad zbog otudenja zakupljene stvari prava i obveze zakupodavca prijedu na pribavitelja, zakupnik može otkazati ugovor, poštujući zakonske otkazne rokove.

VI. PRESTANAK ZAKUPA

Protek određenog vremena

Clanak 545.

(1) Ugovor o zakupu sklopljen na određeno vrijeme prestaje protekom vremena na koje je sklopljen.

(2) Isto vrijedi i u slučajevima kad je u nedostatku volje ugovaratelja, trajanje zakupa određeno zakonom.

Prešutno obnavljanje zakupa

Clanak 546.

(1) Kad nakon proteka vremena za koje je ugovor o zakupu sklopljen zakupnik nastavi koristiti stvar, a zakupodavac se tomu ne usprotivi, smatra se da je sklopljen nov ugovor o zakupu neodređenog trajanja, pod istim uvjetima kao i prethodni.

(2) Osiguranja koja su treće osobe dale za prvi zakup prestaju protekom vremena na koje je bio sklopljen.

Otkaz

Clanak 547.

(1) Ugovor o zakupu čije trajanje nije određeno niti se može odrediti iz okolnosti ili mjesnih običaja prestaje otkazom koji svaka strana može dati drugoj, poštujući određeni otkazni rok.

(2) Ako duljina otkaznog roka nije određena ugovorom ili zakonom ili mjesnim običajima, ona iznosi osam dana, s tim da otkaz ne može biti dan u nevrjeme.

(3) Ako su zakupljene stvari opasne za zdravlje, zakupnik može otkazati ugovor bez davanja otkaznog roka, čak i ako je u trenutku sklapanja ugovora to znao.

(4) Zakupnik se ne može odreci prava iz stavka 3. ovoga članka.

Propast stvari zbog više sile

Clanak 548.

(1) Zakup prestaje ako zakupljena stvar bude uništena događajem više sile.

(2) Ako zakupljena stvar bude djelomično uništena ili samo oštećena, zakupnik može raskinuti ugovor ili ostati i dalje u zakupu i zahtijevati odgovarajuće sniženje zakupnine.

Smrt

Clanak 549.

U slučaju smrti zakupnika ili zakupodavca zakup se nastavlja s njegovim nasljednicima ako nije drukčije ugovoreno.

Odsjek 8.

UGOVOR O NAJMU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Clanak 550.

Ugovorom o najmu obvezuje se najmodavac predati određenu stvar najmoprimcu na uporabu, a ovaj mu se obvezuje za to plaćati određenu najamninu.

Najam ureden posebnim propisima

Clanak 551.

Određbe ovoga odsjeka podredno se primjenjuju na najam ureden posebnim zakonom.

Oblik

Clanak 552.

Ugovor o najmu nekretnine sklapa se u pisanom obliku.

II. OBVEZE NAJMODAVCA

Predaja stvari

Clanak 553.

(1) Najmodavac je dužan najmoprimcu predati i održavati stvar u stanju podobnom za ugovorenu uporabu.

(2) Ako je stvar predana u stanju neprikladnom za ugovorenu uporabu ili u stanju koje bi uporabu znatno ograničavalo, najmoprimac može raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje najamnine.

(3) U slučaju raskida ugovora najmoprimac ima pravo na naknadu štete zbog neispunjenja obveze.

Održavanje stvari i javni tereti

Clanak 554.

(1) Radi održavanja stvari u stanju podobnom za ugovorenu uporabu najmodavac je dužan o svom trošku pravodobno izvršiti potrebne popravke, a najmoprimac je to dužan dopustiti.

(2) Najmodavac je dužan naknaditi najmoprimcu troškove popravaka koje je ovaj izvršio, bilo stoga što nisu trpjeli odgadanje ili ih najmodavac, obaviješten o njima, nije izvršio u primjerenom roku.

(3) Troškovi sitnih popravaka i troškovi redovite uporabe stvari padaju na teret najmoprimca.

(4) O potrebi popravka najmoprimac je dužan bez odgadanja obavijestiti najmodavca, u protivnom odgovara za odatle nastalu štetu.

(5) Najmodavac snosi poreze i druge javne terete iznajmljene stvari.

Raskid ugovora i sniženje najamnine zbog neodržavanja

Clanak 555.

Ako za vrijeme trajanja najma stvar dospije u takvo stanje da ne može služiti ugovorenoj uporabi ili ako je zbog potrebnih popravaka njezina uporaba u znatnoj mjeri i za dulje vrijeme smanjena, a najmoprimac za to nije kriv, najmoprimac ima pravo na sniženje

najamnine, pa i na raskid ugovora ako se stvar ne osposobi za uporabu u primjerenom roku.

Zabrana izmjena na iznajmljenoj stvari

Clanak 556.

(1) Najmodavac ne može bez pristanka najmoprimca ciniti izmjene na iznajmljenoj stvari koje bi ometale njezinu uporabu.

(2) Ako bi izmjene na stvari dovele do smanjenja ili pogoršanja njezine ugovorene uporabe, najmoprimac ima pravo na razmjerno sniženje najamnine.

Odgovornost za materijalne nedostatke

Clanak 557.

(1) Najmodavac odgovara za nedostatke stvari koji smetaju njezinoj ugovorenoj ili redovitoj uporabi bez obzira je li za njih znao ili ne, te za nepostojanje svojstava i odlika predviđenih ugovorom, osim onih manjeg znacenja.

(2) Najmodavac ne odgovara za nedostatke koji su u trenutku sklapanja ugovora bili poznati najmoprimcu ili mu nisu mogli ostati nepoznati, ali odgovara za nedostatke koji su najmoprimcu, zbog njegove krajnje nepažnje, ostali nepoznati, ako je za njih znao i namjerno ih prešutio.

(3) Najmodavac odgovara za sve nedostatke stvari ako je tvrdio da ona nema nikakvih nedostataka.

(4) Najmoprimac je dužan bez odgadanja obavijestiti najmodavca o nedostatku koji bi se pokazao u tijeku najma, osim ako najmodavac zna za nedostatak, u protivnom gubi pravo na naknadu štete zbog nedostatka, a dužan je najmodavcu naknaditi štetu koju je pretrpio zbog toga.

(5) Odredbe o odgovornosti primjenjuju se i na nedostatke stvari koji nastanu u tijeku najma.

Isključenje i ograničenje odgovornosti

Clanak 558.

(1) Odgovornost za materijalne nedostatke iznajmljene stvari može se ugovorom isključiti ili ograničiti.

(2) Uglava o isključenju ili ograničenju odgovornosti je ništetna ako je najmodavac znao za nedostatke i namjerno ih prešutio, ako nedostatak onemogućuje uporabu stvari ili je tu uglavu najmodavac nametnuo koristeći se svojim monopolskim ili povlaštenim gospodarskim položajem.

Prava najmoprimca u slučaju nedostataka

Clanak 559.

Ako najmodavac ne otkloni nedostatak u primjerenom roku koji mu je najmoprimac odredio, najmoprimac može raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje najamnine, a u oba

slučaja ima i pravo na naknadu štete.

Odgovornost za pravne nedostatke

Članak 560.

(1) Kad treći polaže neko pravo na iznajmljenoj stvari ili njezinu dijelu i obrati se zahtjevom najmoprimcu ili samovlasno oduzme stvar najmoprimcu, ovaj je dužan obavijestiti o tome najmodavca, osim kad to ovaj već zna, inače mu odgovara za štetu.

(2) Utvrdi li se da trećemu pripada pravo koje sasvim isključuje pravo najmoprimca na uporabu stvari, ugovor se raskida po samom zakonu, a najmodavac je dužan najmoprimcu naknaditi štetu.

(3) Kad se pravom trećega samo ograničuje najmoprimcevo pravo, ovaj može, po svojem izboru, raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje najamnine i u svakom slučaju naknadu štete.

III. OBVEZE NAJMOPRIMCA

Uporaba stvari prema ugovoru

Članak 561.

(1) Najmoprimac je dužan rabiti stvar u skladu s ugovorom i namjenom stvari kao dobar gospodarstvenik odnosno dobar domaćin.

(2) On odgovara za štetu koja može nastati zbog protuugovorne uporabe i uporabe kojoj stvar nije namijenjena, neovisno o tome je li stvar rabio on ili neka osoba po njegovu nalogu, podnajmoprimac ili koja druga osoba kojoj je on prepustio stvar na uporabu.

Otkaz zbog protuugovorne uporabe

Članak 562.

Ako najmoprimac i nakon opomene najmodavca rabi stvar protivno ugovoru ili njezinoj namjeni, zanemaruje njezino održavanje, oštećuje stvar, osobito ako neovlašteno prepušta trećemu uporabu stvari, najmodavac može otkazati ugovor bez pridržavanja otkaznog roka.

Plaćanje najamnine

Članak 563.

(1) Najmoprimac je dužan plaćati najminu u rokovima određenim ugovorom ili zakonom, a u nedostatku ugovorne ili zakonske odredbe, kako je uobičajeno u mjestu predaje stvari najmoprimcu.

(2) Ako nije drukcije ugovoreno ili propisano, najamnina se plaća nakon isteka vremena najma odnosno polugodišnje ako je najam sklopljen na jednu ili više godina.

(3) Ako je ugovor sklopljen na neodređeno vrijeme, a drukcije nije ugovoreno,

najamnina se placa mjesečno.

Otkaz zbog neplacanja najamnine

Članak 564.

(1) Najmodavac može otkazati ugovor o najmu bez pridržavanja otkaznog roka ako je najmoprimac dva uzastopna roka u zakašnjenju s plaćanjem najamnine ili znatnog dijela najamnine.

(2) Ali ugovor ostaje na snazi ako najmoprimac plati iznos dužne najamnine prije nego mu je otkaz priopćen.

Založno pravo i pravo zadržanja

Članak 565.

Najmodavac nekretnine ima za dužnu najminu i ostale tražbine iz ugovora o najmu založno pravo na unesenim stvarima najmoprimca, koje mogu biti predmet ovrhe, te ih može zadržati do namirenja tih tražbina.

Povrat stvari

Članak 566.

(1) Najmoprimac je dužan nakon prestanka najma vratiti iznajmljenu stvar.

(2) On ne odgovara za istrošenost stvari nastalu njezinom redovitom uporabom, niti za oštećenja kao posljedicu dotrajalosti.

(3) Ako nije drukcije ugovoreno, najmoprimac je dužan, ukoliko je izvršio kakve promjene na stvari, ovu vratiti u stanje u kojem je bila u vrijeme predaje u najam.

(4) Najmoprimac ima pravo odnijeti dodatke što ih je učinio na stvari ako je odvajanje moguće bez oštećenja stvari, ali pravo je najmodavca da ih zadrži ako mu isplati njihovu protuvrijednost u vrijeme vraćanja.

IV. PODNAJAM

Članak 567.

(1) Najmoprimac može samo uz suglasnost najmodavca iznajmljenu stvar dati u podnajam ili je po nekoj drugoj osnovi prepustiti drugome na uporabu.

(2) Najmoprimac jamci najmodavcu da će podnajmoprimac rabiti stvar prema ugovoru o najmu.

Odnos najmodavca prema podnajmoprimcu

Članak 568.

Najmodavac može, radi naplate svojih tražbina koje ima prema najmoprimcu, zahtijevati neposredno od podnajmoprimca isplatu iznosa koje ovaj duguje najmoprimcu temeljem ugovora o podnajmu.

Prestanak podnajma po samom zakonu

Clanak 569.

Podnajam prestaje u svakom slucaju kad prestane najam.

V. OTUĐENJE IZNAJMLJENE STVARI

Otudenje nakon predaje najmoprimcu

Clanak 570.

(1) Ako najmodavac iznajmljenu stvar, nakon predaje najmoprimcu, otudi, stjecatelj stupa umjesto najmodavca u prava i obveze iz ugovora o najmu.

(2) Stjecatelj ne može zahtijevati od najmoprimca povrat stvari prije isteka vremena na koji je najam ugovoren, a ako trajanje najma nije određeno ni ugovorom ni zakonom, onda prije isteka otkaznog roka.

(3) Za stjecateljeve obveze iz ugovora o najmu prema najmoprimcu odgovara otuditelj kao solidarni jamac, osim ako je drukcije ugovoreno.

Pravo na najamninu

Clanak 571.

(1) Ako nije drukcije ugovoreno, stjecatelj ima pravo na najamninu od prvoga roka nakon stjecanja stvari, ali ako je najmodavac primio najamninu unaprijed, dužan mu je ustupiti je.

(2) Od trenutka primljene obavijesti o otudenju iznajmljene stvari najmoprimac može pravovaljano platiti najamninu samo stjecatelju.

Otudenje iznajmljene stvari prije predaje najmoprimcu

Clanak 572.

(1) Kad je stvar o kojoj je sklopljen ugovor o najmu otudena i predana stjecatelju, a ne najmoprimcu, stjecatelj stupa u prava i obveze najmodavca ako je u trenutku sklapanja ugovora o otudenju znao ili iz okolnosti morao znati za postojanje ugovora o najmu.

(2) Stjecatelj koji u trenutku sklapanja nije znao ni morao znati za postojanje ugovora o najmu nije dužan predati stvar najmoprimcu, a najmoprimac u tom slucaju može samo zahtijevati naknadu štete od najmodavca.

(3) Za stjecateljeve obveze iz najma prema najmoprimcu odgovara otuditelj kao solidarni jamac, osim ako je drukcije ugovoreno.

Otkaz ugovora zbog otudenja stvari

Clanak 573.

Kad zbog otudenja iznajmljene stvari prava i obveze najmodavca prijedu na stjecatelja, najmoprimac može otkazati ugovor o najmu, poštujući zakonske otkazne rokove.

VI. PRESTANAK NAJMA

Protok vremena

Clanak 574.

(1) Ugovor o najmu sklopljen na određeno vrijeme ili mu je trajanje određeno zakonom prestaje istekom toga vremena.

(2) Ako nakon proteka ugovorom određenog vremena najmoprimac nastavi rabiti stvar, a najmodavac se tomu ne protivi, smatra se da je trajanje ugovora produljeno na neodređeno vrijeme pod istim uvjetima.

Prešutna obnova ugovora o najmu nekretnine

Clanak 575.

(1) Ugovor o najmu nekretnine sklopljen na određeno vrijeme smatra se prešutno obnovljenim na isto vrijeme trajanja ako ni jedna ugovorna strana, najmanje trideset dana prije isteka ugovorenog vremena, ne obavijesti u pisanom obliku drugu stranu da ne namjerava sklopiti ugovor na određeno vrijeme za daljnje razdoblje.

(2) Ako jedna strana želi sklopiti ugovor o najmu za daljnje razdoblje, ali uz određene izmjene njegova sadržaja, dužna je o tome obavijestiti drugu stranu u roku i na način iz stavka 1. ovoga članka, a ako druga strana ne prihvati ponudu u roku od petnaest dana od primitka obavijesti, smatrat će se da ne želi sklopiti ugovor za daljnje razdoblje.

Otkaz

Clanak 576.

(1) Ugovor o najmu čije trajanje nije određeno niti se može odrediti iz okolnosti ili mjesnih običaja prestaje otkazom koji svaka strana može dati drugoj poštujući određeni otkazni rok.

(2) Ako duljina otkaznog roka nije određena ugovorom ili zakonom ili mjesnim običajima, ona iznosi osam dana za najam pokretne stvari, a za najam nekretnine trideset dana.

(3) Otkaz ugovora o najmu nekretnine daje se u pisanom obliku.

(4) Ako je iznajmljena stvar u takvu stanju da je njezina uporaba opasna po zdravlje, najmoprimac može otkazati ugovor bez davanja otkaznog roka, iako mu je to stanje u vrijeme sklapanja ugovora bilo poznato.

(5) Odreknuće najmoprimca od prava iz stavka 4. ovoga članka nema pravni učinak.

Smrt i prestanak ugovorne strane

Clanak 577.

(1) U slučaju smrti najmodavca odnosno prestanka najmodavca kao pravne osobe, prava i obveze iz ugovora o najmu prelaze na njegova nasljednika odnosno pravnog sljednika.

(2) Isto vrijedi u slučaju smrti najmoprimca odnosno prestanka najmoprimca kao pravne osobe.

Propast stvari

Clanak 578.

(1) Najam prestaje ako iznajmljena stvar propadne višom silom ili događajem za koji nije odgovorna ni jedna ugovorna strana.

(2) U slučaju djelomične propasti ili oštećenja stvari, najmoprimac može raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje najamnine.

Odsjek 9.

UGOVOR O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Pojam

Clanak 579.

(1) Ugovorom o doživotnom uzdržavanju obvezuje se jedna strana (davatelj uzdržavanja) da će drugu stranu ili trećega (primatelja uzdržavanja) uzdržavati do njegove smrti, a druga strana izjavljuje da mu daje svu ili dio svoje imovine, s time da je stjecanje stvari i prava odgodeno do trenutka smrti primatelja uzdržavanja.

(2) Ako nije drukcije ugovoreno, ugovorom o doživotnom uzdržavanju obuhvacene su i sve pripadnosti stvari ili prava koji su predmet toga ugovora.

Oblik

Clanak 580.

(1) Ugovor o doživotnom uzdržavanju mora biti sastavljen u pisanom obliku te ovjeren od suca nadležnog suda ili potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku ili sastavljen u obliku javnobilježničkog akta.

(2) Prilikom ovjere ili sastavljanja ovlaštena će osoba ugovarateljima pročitati ugovor i upozoriti ih na njegove posljedice.

Upis u javnu knjigu

Clanak 581.

(1) Ako je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju nekretnina, davatelj uzdržavanja ovlašten je zatražiti zabilježbu toga ugovora u zemljišnu knjigu.

(2) Ako je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju pokretnina ili neko pravo za koje se vodi kakav javni upisnik, davatelj uzdržavanja ovlašten je zatražiti zabilježbu ili drugi odgovarajući upis toga ugovora u taj javni upisnik.

Odgovornost za dugove

Clanak 582.

Davatelj uzdržavanja ne odgovara poslije smrti primatelja uzdržavanja za njegove dugove, ali može se ugovoriti da će on odgovarati za one njegove dugove koji postoje u trenutku sklapanja ugovora prema određenim vjerovnicima.

Raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju

Clanak 583.

(1) Ugovorne strane mogu sporazumno raskinuti ugovor o doživotnom uzdržavanju i nakon što je pocelo njegovo ispunjavanje.

(2) Ako prema ugovoru o doživotnom uzdržavanju strane žive zajedno, pa se njihovi odnosi toliko poremete da zajednicki život postane nepodnošljiv, svaka strana može zahtijevati od suda da raskine ugovor.

(3) Svaka strana može zahtijevati raskid ugovora ako druga strana ne ispunjava svoje obveze.

Utjecaj izmijenjenih okolnosti

Clanak 584.

(1) Na ugovor o doživotnom uzdržavanju primjenjuju se opće odredbe ovoga zakona o izmijenjenim okolnostima.

(2) Sud može pravo primatelja uzdržavanja preinaciti u doživotnu rentu ako to odgovara objema ugovornim stranama.

Utjecaj smrti davatelja uzdržavanja na ugovor

Clanak 585.

(1) Umre li davatelj uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja, njegova prava i obveze iz ugovora prelaze na njegova bratnog druga i njegove potomke koji su pozvani na nasljedstvo, ako oni na to pristanu.

(2) Ne pristanu li na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju, ugovor se raskida, a oni nemaju pravo zahtijevati naknadu za prije dano uzdržavanje.

(3) Ako bratni drug i potomci davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze, imaju pravo zahtijevati od primatelja uzdržavanja naknadu za uzdržavanje koje je primatelj uzdržavanja dobio od davatelja uzdržavanja.

(4) Sud će ovu naknadu odrediti po slobodnoj ocjeni, uzimajući pri tome u obzir imovinske prilike primatelja uzdržavanja i osoba koje su bile ovlaštene na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Odsjek 10.

UGOVOR O DOSMRTNOM UZDRŽAVANJU

Pojam

Clanak 586.

(1) Ugovorom o dosmrtnom uzdržavanju obvezuje se jedna strana (davatelj uzdržavanja) da ce drugu stranu ili trecega (primatelja uzdržavanja) uzdržavati do njegove smrti, a druga se strana obvezuje da ce mu za života prenijeti svu ili dio svoje imovine.

(2) Davatelj uzdržavanja stjece stvari ili prava koji su predmet ugovora o dosmrtnom uzdržavanju kad mu, temeljem toga ugovora, te stvari ili ta prava budu preneseni na zakonom predvideni nacin stjecanja.

Pridržaj prava stvarnog tereta

Clanak 587.

Ako primatelj uzdržavanja daje nekretninu, može odrediti da se u njegovu korist na njoj osnuje stvarni teret uzdržavanja.

Utjecaj smrti davatelja uzdržavanja na ugovor

Clanak 588.

(1) Umre li davatelj uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja, njegova prava i obveze iz ugovora prelaze na njegove nasljednike, ako oni na to pristanu.

(2) Ne pristanu li na produženje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, ugovor se raskida, a oni nemaju pravo zahtijevati naknadu za prije dano uzdržavanje, te su dužni vratiti primatelju uzdržavanja ono što je temeljem toga ugovora stekao davatelj uzdržavanja.

(3) Ako nasljednici davatelja uzdržavanja nisu u stanju vratiti ono što je temeljem ugovora o dosmrtnom uzdržavanju stekao davatelj uzdržavanja, dužne su primatelju uzdržavanja naknaditi vrijednost stecenog.

(4) Ako nasljednici davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze, oni imaju pravo zahtijevati naknadu za uzdržavanje koje je primatelj uzdržavanja dobio od davatelja uzdržavanja, no dužni su primatelju uzdržavanja vratiti ono što je davatelj uzdržavanja stekao temeljem ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

(5) Sud ce naknadu iz stavaka 3. i 4. ovoga clanka odrediti po slobodnoj ocjeni, uzimajuci pri tome u obzir imovinske prilike primatelja uzdržavanja i osoba koje su bile ovlaštene na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju, te prava koja primatelj uzdržavanja ostvaruje temeljem stvarnog tereta.

Odgovarajuca primjena odredaba ugovora o doživotnom uzdržavanju

Clanak 589.

Na ugovor o dosmrtnom uzdržavanju na odgovarajuci se nacin primjenjuju odredbe ovoga zakona o ugovoru o doživotnom uzdržavanju.

Odsjek 11.

UGOVOR O DJELU

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Članak 590.

Ugovorom o djelu izvodac se obvezuje obaviti određeni posao, kao što je izrada ili popravak neke stvari, izvršenje kakva fizičkog ili umnog rada i sl., a narucitelj se obvezuje platiti mu za to naknadu.

Odnos prema kupoprodaji

Članak 591.

(1) Ugovor kojim se jedna strana obvezuje izraditi određenu pokretnu stvar od svog materijala smatra se u sumnji kupoprodajom.

(2) Ali ugovor ostaje ugovor o djelu ako se narucitelj obvezao dati bitan dio materijala potreban za izradu stvari.

(3) U svakom slučaju ugovor se smatra ugovorom o djelu ako su ugovaratelji imali na umu osobitu vrijednost izvodaceva rada.

Kakvoća izvodaceva materijala

Članak 592.

(1) Kad je ugovoreno da izvodac izradi stvar od svog materijala, a nije određena kakvoća, izvodac je dužan dati materijal najmanje srednje kakvoće.

(2) On odgovara narucitelju za kakvoću upotrijebljenog materijala isto kao prodavatelj.

II. NADZOR

Članak 593.

Narucitelj ima pravo nadzora nad obavljanjem posla i davati upute kad to odgovara naravi posla, a izvodac mu je to dužan omogućiti.

III. SKLAPANJE UGOVORA NADMETANJEM

Poziv na nadmetanje o cijeni radova

Članak 594.

(1) Poziv upućen određenom ili neodređenom broju osoba na nadmetanje za izvršenje određenih radova, pod određenim uvjetima i uz određena jamstva, obvezuje pozivatelja da sklopi ugovor o tim radovima s onim koji ponudi najnižu cijenu, osim ako je tu obvezu

isključio u pozivu na nadmetanje.

(2) U slučaju isključenja obveze da se sklopi ugovor, poziv na nadmetanje smatra se pozivom zainteresiranim da dostave ponude ugovora pod objavljenim uvjetima.

Poziv na nadmetanje za umjetnicko ili tehnicko rješenje

Clanak 595.

Poziv upućen određenom ili neodređenom broju osoba na nadmetanje za umjetnicko ili tehnicko rješenje namjeravanih radova obvezuje pozivatelja da pod uvjetima sadržanim u pozivu na nadmetanje sklopi ugovor sa sudionikom u nadmetanju čije rješenje prihvati povjerenstvo sastav kojega je unaprijed objavljen, osim ako je tu obvezu isključio u pozivu na nadmetanje.

IV. OBVEZE IZVOĐACA

Nedostaci materijala i naloga

Clanak 596.

(1) Izvodac je dužan upozoriti narucitelja na nedostatke materijala koji mu je narucitelj predao, a koje je primijetio ili je morao primijetiti, inace ce odgovarati za štetu.

(2) Ako je narucitelj zahtijevao da se stvar izradi od materijala na čije mu je nedostatke izvodac ukazao, izvodac je dužan postupiti po njegovu zahtjevu, osim ako je ocito da materijal nije podoban za naruceno djelo ili ako bi izrada od zahtijevanog materijala mogla nanijeti štetu ugledu izvodaca, u kojem slučaju izvodac može raskinuti ugovor.

(3) Izvodac je dužan upozoriti narucitelja na nedostatke u njegovu nalogu te na druge okolnosti za koje je znao ili je morao znati, koje mogu biti značajne za naruceno djelo ili za njegovo izvršenje na vrijeme, inace ce odgovarati za štetu.

Obveza izvršenja djela

Clanak 597.

(1) Izvodac je dužan izvršiti djelo kako je ugovoreno i po pravilima struke.

(2) On je dužan izvršiti ga za određeno vrijeme, a ako ono nije određeno, onda za vrijeme koje je razumno potrebno za takve poslove.

(3) On ne odgovara za zakašnjenje nastalo zbog toga što mu narucitelj nije predao materijal na vrijeme, ili zbog toga što je tražio izmjene, ili što mu nije isplatio dužni predujam i uopce za zakašnjenje nastalo ponašanjem narucitelja.

Raskid ugovora zbog odstupanja od ugovorenih uvjeta

Clanak 598.

(1) Ako se u tijeku izvršenja djela pokaže da se izvodac ne drži uvjeta ugovora i uopce da ne radi kako bi trebalo, te da ce izvršeno djelo imati nedostatke, narucitelj može upozoriti izvodaca na to i odrediti mu primjeren rok da svoj rad uskladi sa svojim obvezama.

(2) Ako do isteka toga roka izvodac ne postupi po zahtjevu narucitelja, ovaj može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Raskid ugovora prije roka

Clanak 599.

(1) Ako je izvršenje djela u određenom roku bitan sastojak ugovora, a izvodac je u tolikom zakašnjenju sa zapocinjanjem ili završavanjem posla da je ocito da ga neće završiti u roku, narucitelj može raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

(2) On to pravo ima i onda kad rok nije bitan sastojak ugovora, ako zbog takva zakašnjenja narucitelj ocito ne bi imao interes za ispunjenje ugovora.

Povjeravanje izvršenja posla trecemu

Clanak 600.

(1) Ako iz ugovora ili naravi posla ne proizlazi što drugo, izvodac nije dužan posao obaviti osobno.

(2) Izvodac i nadalje odgovara narucitelju za izvršenje posla i kad posao ne obavi osobno.

Odgovornost za suradnike

Clanak 601.

Izvodac odgovara za osobe koje su po njegovu nalogu radile na poslu koji je preuzeo kao da ga je sam izvršio.

Neposredan zahtjev izvodacevih suradnika prema narucitelju

Clanak 602.

Za naplatu svojih tražbina prema izvodacu njegovi se suradnici mogu obratiti neposredno narucitelju i zahtijevati od njega da im isplati te tražbine na teret iznosa koji u tom casu duguje izvodacu.

Predaja izradene stvari narucitelju

Clanak 603.

(1) Izvodac je dužan narucitelju predati izradenu ili popravljenu stvar.

(2) Izvodac se oslobada te obveze ako stvar koju je izradio ili popravio propadne iz uzroka za koji on ne odgovara.

V. ODGOVORNOST ZA NEDOSTATKE

Pregled izvršenog djela i obavijest

Clanak 604.

(1) Narucitelj je dužan pregledati izvršeno djelo cim je to po redovitom tijeku stvari moguće i o nadenim nedostacima bez odgadanja obavijestiti izvodaca.

(2) Ako narucitelj na poziv izvodaca da pregleda i primi izvršeni rad to ne ucini bez opravdanog razloga, smatra se da je rad primljen.

(3) Nakon pregleda i primanja izvršenog djela izvodac više ne odgovara za nedostatke koji su se mogli opaziti uobicajenim pregledom, osim ako je znao za njih, a nije ih pokazao narucitelju.

Skriveni nedostaci

Clanak 605.

(1) Ako se kasnije pokaže neki nedostatak koji se nije mogao otkriti uobicajenim pregledom, narucitelj se ipak može pozvati na njega, pod uvjetom da o njemu obavijesti izvodaca što prije, a najkasnije u roku od mjesec dana od njegova otkrivanja.

(2) Istekom dviju godina od primitka obavljenog posla, narucitelj se više ne može pozvati na nedostatke.

Gubitak prava

Clanak 606.

(1) Narucitelj koji je izvodaca na vrijeme obavijestio o nedostacima izvršenog djela gubi svoja prava nakon isteka dvije godine od ucinjene obavijesti, osim ako je izvodacevom prijevarom bio sprijecen da ih ostvaruje.

(2) Ali i nakon isteka toga roka narucitelj ima pravo, ako je o nedostacima pravodobno obavijestio izvodaca, prigovorom protiv izvodaceva zahtjeva za isplatu naknade istaknuti svoj zahtjev na sniženje naknade i naknadu štete.

Kad izvodac gubi prava

Clanak 607.

Izvodac se ne može pozvati na neku odredbu o odgovornosti za nedostatke kad se nedostatak odnosi na cinjenice koje su mu bile poznate, ili mu nisu mogle ostati nepoznate, a nije ih priopcio narucitelju.

Pravo zahtijevati uklanjanje nedostataka

Clanak 608.

(1) Narucitelj koji je uredno obavijestio izvodaca da obavljeno djelo ima neki nedostatak može zahtijevati od njega da nedostatak otkloni, i za to mu odrediti primjeren rok.

(2) On ima pravo i na naknadu štete koju trpi zbog toga.

(3) Ako uklanjanje nedostatka zahtijeva pretjerane troškove, izvodac može odbiti da ga izvrši, ali u tom slucaju narucitelju pripada, po njegovu izboru, pravo na sniženje naknade ili raskid ugovora te pravo na naknadu štete.

Raskid ugovora zbog većeg nedostatka

Članak 609.

Kad obavljeni posao ima takav nedostatak koji djelo čini neuporabljivim ili je obavljen u suprotnosti s izricitim uvjetima ugovora, narucitelj može, ne tražeci prethodno otklanjanje nedostatka, raskinuti ugovor i zahtijevati naknadu štete.

Prava narucitelja u slučaju manjih nedostataka

Članak 610.

(1) Kad obavljeni posao ima nedostatak zbog kojega djelo nije neuporabljivo odnosno kad posao nije obavljen u suprotnosti s izricitim uvjetima ugovora, narucitelj je dužan dopustiti izvodacu da nedostatak otkloni.

(2) Narucitelj može odrediti izvodacu primjeren rok za otklanjanje nedostataka.

(3) Ako izvodac ne otkloni nedostatak do isteka toga roka, narucitelj može, po svom izboru, otkloniti nedostatak na račun izvodaca ili sniziti naknadu, ili raskinuti ugovor.

(4) Kad je riječ o neznatnom nedostatku, narucitelj se ne može koristiti pravom na raskid ugovora.

(5) U svakom slučaju on ima pravo i na naknadu štete.

Snižavanje naknade

Članak 611.

Naknada se snižava u razmjeru između vrijednosti djela bez nedostatka u vrijeme sklapanja ugovora i vrijednosti koju bi imalo u to vrijeme djelo s nedostatkom.

VI. OBVEZE NARUCITELJA

Primanje djela

Članak 612.

Narucitelj je dužan primiti djelo obavljeno prema odredbama ugovora i pravilima struke.

Određivanje i isplata naknade

Članak 613.

(1) Naknada se određuje ugovorom, ako nije određena obvezatnom tarifom ili kojim drugim obvezatnim aktom.

(2) Ako naknada nije određena, utvrdit će je sud prema vrijednosti djela, prema normalno potrebnom vremenu za takav posao te prema uobičajenoj naknadi za tu vrstu posla.

(3) Narucitelj nije dužan isplatiti naknadu prije nego što je pregledao djelo i odobrio ga, osim ako je drukčije određeno.

(4) Isto vrijedi ako je ugovoreno obavljanje i predaja djela u dijelovima.

Proracun s izriticim jamstvom

Clanak 614.

(1) Ako je naknada ugovorena na temelju proracuna s izriticim jamstvom izvodaca za njegovu tocnost, on ne može zahtijevati povecanje naknade cak i ako je u posao uložio više rada i ako je obavljanje posla zahtijevalo vece troškove nego što je bilo predvideno.

(2) Ovim se ne isključuje primjena pravila o raskidu i izmjeni ugovora zbog promijenjenih okolnosti.

(3) Ako je naknada ugovorena na temelju proracuna bez izriticog jamstva izvodaca za njegovu tocnost, pa se u tijeku rada prekoracenje proracuna pokaže neizbježnim, izvodac mora o tome bez odgadanja obavijestiti narucitelja, inace gubi pravo na povecane troškove.

VII. RIZIK

Kad je izvodac dao materijal

Clanak 615.

(1) Kad je izvodac dao materijal za izradu stvari, a stvar bude oštecena ili propadne iz bilo kojega uzroka prije predaje narucitelju, rizik snosi izvodac, te nema pravo na naknadu za dani materijal, a ni na naknadu za svoj rad.

(2) Ako je narucitelj pregledao obavljeno djelo i odobrio ga, smatra se da mu je stvar predana, a da je kod izvodaca ostala na cuvanju.

(3) Ako je narucitelj pao u zakašnjenje zbog neprimanja ponudene stvari, rizik slucajne propasti ili oštecenja stvari prelazi na njega.

Kad je narucitelj dao materijal

Clanak 616.

(1) Rizik slucajne propasti ili oštecenja stvari snosi narucitelj ako je on dao materijal za njezinu izradu.

(2) U tom slucaju izvodac ima pravo na naknadu samo ako je stvar propala ili bila oštecena nakon dolaska narucitelja u zakašnjenje, ili ako se narucitelj nije odazvao njegovu urednu pozivu da stvar pregleda.

Rizik u slucaju predaje po dijelovima

Clanak 617.

Ako je ugovoreno da ce narucitelj obavljati pregled i primanje pojedinih dijelova kako budu izradeni, izvodac ima pravo na naknadu za izradu dijelova što ih je narucitelj pregledao i odobrio, cak i ako bi oni nakon toga propali kod njega bez njegove krivnje.

VIII. PRAVO ZADRŽANJA

Clanak 618.

Radi osiguranja naplate naknade za rad i naknade za utrošeni materijal te ostalih tražbina po osnovi ugovora o djelu, izvodac ima pravo zadržanja na stvarima što ih je napravio ili popravio te na ostalim predmetima koje mu je predao narucitelj u vezi s njegovim radom.

IX. PRESTANAK UGOVORA

Raskid ugovora voljom narucitelja

Clanak 619.

Sve dok naruceno djelo nije dovršeno narucitelj može raskinuti ugovor kad god hoce, ali je u tom slucaju dužan isplatiti izvodacu ugovorenu naknadu, umanjenu za iznos troškova koje ovaj nije imao, a koje bi inace imao da ugovor nije raskinut, a i za iznos zarade što ju je ostvario na drugoj strani ili što ju je namjerno propustio ostvariti.

Odsjek 12.

UGOVOR O GRAĐENJU

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Clanak 620.

(1) Ugovorom o gradenju izvodac se obvezuje prema određenom projektu izgraditi u ugovorenom roku određenu građevinu na određenom zemljištu, ili na takvom zemljištu odnosno na postojećoj građevini izvesti kakve druge građevinske radove, a narucitelj se obvezuje isplatiti mu za to određenu cijenu.

(2) Ugovor o gradenju mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Gradevina

Clanak 621.

Pod “gradevinom” razumijevaju se zgrade, brane, mostovi, tuneli, vodovodi, kanalizacije, ceste, željezničke pruge, bunari i ostale građevine čija izrada zahtijeva veće i složenije radove.

Nadzor

Clanak 622.

Izvodac je dužan omogućiti narucitelju stalan nadzor nad radovima i kontrolu kolicine, kakvoce i sukladnosti ugrađenih proizvoda.

Odstupanje od projekta

Clanak 623.

(1) Za svako odstupanje od projekta odnosno ugovorenih radova izvodac mora imati pisanu suglasnost narucitelja.

(2) On ne može zahtijevati povecanje ugovorene cijene za radove što ih je izveo bez takve suglasnosti.

Hitni nepredvideni radovi

Clanak 624.

(1) Nepredvidene radove izvodac može izvesti i bez prethodne suglasnosti narucitelja ako zbog njihove hitnosti nije mogao pribaviti tu suglasnost.

(2) Nepredvideni radovi iz stavka 1. ovoga clanka su radovi koje je nužno izvesti :

- radi osiguranja stabilnosti gradevine, sprjecavanja opasnosti za život i zdravlje ljudi, okoliš, prirodu, druge gradevine i stvari ili stabilnost tla na okolnom zemljištu a izazvana je izvanrednim i neocekivanim događajima,
- radi sprjecavanja nastanka štete uslijed tih događaja, te
- po naredbi mjerodavnog tijela javne vlasti.

(3) Izvodac je dužan o tim pojavama i poduzetim mjerama bez odgadanja izvijestiti narucitelja.

(4) Izvodac ima pravo na pravicnu naknadu za nepredvidene radove koji su morali biti izvedeni.

(5) Narucitelj može raskinuti ugovor ako bi zbog tih radova ugovorena cijena morala biti znatno povecana, o cemu je dužan bez odgadanja obavijestiti izvodaca.

(6) U slucaju raskida ugovora narucitelj je dužan isplatiti izvodacu odgovarajuci dio cijene za vec izvedene radove, a i pravicnu naknadu za ucinjene nužne troškove.

Cijena radova

Clanak 625.

Cijena radova može se odrediti po jedinici mjere ugovorenih radova (jedinicna cijena) ili u ukupnom iznosu za cijelu gradevinu (ukupno ugovorena cijena).

Izmjena cijene

Clanak 626.

(1) Ako ugovorom glede izmjene cijene nije predvideno što drugo, izvodac koji je

svoju obvezu ispunio u predviđenom roku može zahtijevati povećanje cijene radova ako su se u vremenu između sklapanja ugovora i njegova ispunjenja, a bez njegova utjecaja, povećale cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena radova, tako da bi ta cijena trebala biti veća za više od dva postotka.

(2) U slučaju da izvodac svojom krivnjom nije izveo radove u roku predviđenom ugovorom, on može zahtijevati povećanje cijene radova ako su se u vremenu između sklapanja ugovora i dana kad su radovi prema ugovoru trebali biti završeni, a bez njegova utjecaja, povećale cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena radova, tako da bi ona, prema novim cijenama tih elemenata, trebala biti veća za više od pet postotaka.

(3) U oba slučaja izvodac može zahtijevati samo razliku u cijeni radova koja prelazi dva odnosno pet postotaka.

(4) Izvodac se ne može pozivati na povećanje cijena elemenata na temelju kojih je određena cijena radova ako je do povećanja cijene došlo nakon njegova dolaska u zakašnjenje.

Odredba o nepromjenljivosti cijena

Članak 627.

(1) Ako je ugovoreno da se cijena radova neće mijenjati u slučaju da se nakon sklapanja ugovora povećaju cijene elemenata na temelju kojih je ona određena, izvodac može, usprkos takvoj odredbi ugovora, zahtijevati izmjenu cijene radova ako su se cijene elemenata, a bez njegova utjecaja, povećale u tolikoj mjeri da bi cijena radova trebala biti veća za više od deset postotaka.

(2) Ali i u tom slučaju izvodac može zahtijevati samo razliku u cijeni koja prelazi deset postotaka, osim ako je do povećanja cijene elemenata došlo poslije njegova dolaska u zakašnjenje.

Raskid ugovora zbog povećane cijene

Članak 628.

(1) Ako bi ugovorena cijena morala biti znatno povećana, narucitelj može raskinuti ugovor.

(2) U slučaju raskida ugovora narucitelj je dužan isplatiti izvodacu odgovarajući dio ugovorene cijene za do tada izvedene radove te pravilnu naknadu za učinjene nužne troškove.

Pravo narucitelja na sniženje ugovorene cijene

Članak 629.

(1) Ako su se u vremenu između sklapanja ugovora i ispunjenja obveze izvodaca cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena radova snizile za više od dva postotka, a

radovi su izvedeni u ugovorenom roku, narucitelj ima pravo tražiti odgovarajuće sniženje ugovorene cijene radova iznad toga postotka.

(2) Ako je ugovorena nepromjenljivost cijene radova, a oni su izvedeni u ugovorenom roku, narucitelj ima pravo na sniženje ugovorene cijene u slučaju da su se cijene elemenata na temelju kojih je određena cijena smanjile za toliko da bi cijena bila niža za više od deset postotaka, i to za razliku u cijeni preko deset postotaka.

(3) U slučaju zakašnjenja izvodaca radova narucitelj ima pravo na razmjerno sniženje cijene radova za svako sniženje cijene elemenata na temelju kojih je cijena radova određena.

II. UGOVOR O GRAĐENJU S ODREDBOM “KLJUC U RUKE”

Članak 630.

(1) Ako ugovor o gradnju sadrži odredbu “ključ u ruke” ili neku drugu sličnu odredbu, izvodac se samostalno obvezuje izvesti sve radove potrebne za izgradnju i uporabu građevine.

(2) U tom slučaju ugovorena cijena obuhvaća i vrijednost svih nepredviđenih radova i viškova radova, a isključuje utjecaj manjkova radova na ugovorenu cijenu.

(3) Ako u ugovoru “ključ u ruke” sudjeluje kao ugovorna strana više izvodaca, njihova odgovornost prema narucitelju je solidarna.

III. ODGOVORNOST ZA NEDOSTATKE

Primjena pravila ugovora o djelu

Članak 631.

Ako u sljedećim odredbama nije drukčije određeno, na odgovornost za nedostatke građevine primjenjuju se odgovarajuće odredbe ugovora o djelu.

Prijelaz prava iz odgovornosti za nedostatke

Članak 632.

Prava narucitelja prema izvodacu zbog nedostatka građevine prelaze i na sve kasnije stjecatelje građevine ili njezina dijela, ali s tim da kasnijim stjecateljima ne teče novi rok za obavijest i tužbu, već im se uracunava rok prednika.

IV. ODGOVORNOST ZA BITNE ZAHTJEVE ZA GRAĐEVINU

U čemu se sastoji

Članak 633.

(1) Izvodac odgovara za nedostatke građevine koji se tiču ispunjavanja zakonom određenih bitnih zahtjeva za građevinu ako se ti nedostaci pokažu za vrijeme od deset godina od predaje i primitka radova.

(2) Izvodac odgovara i za nedostatke zemljišta na kojem je podignuta građevina, koji bi se pokazali za vrijeme od deset godina od predaje i primitka radova, osim ako elaboratom o geotekničkim istražnim radovima ili drugom odgovarajućom ispravom nije utvrđeno da je zemljište podobno za gradnju, a tijekom gradnje se nisu pojavile okolnosti koje dovode u sumnju osnovanost navedenih isprava.

(3) Isto vrijedi i za projektanta ako nedostatak građevine ili zemljišta potječe od nekog nedostatka u projektu.

(4) Isto vrijedi i za osobu koja obavlja nadzor ako nedostatak građevine ili zemljišta potječe od nekog nedostatka u provedbi nadzora.

(5) Oni su odgovorni ne samo prema narucitelju nego i svakom drugom stjecatelju građevine.

(6) Ova njihova odgovornost ne može se ugovorom isključiti ni ograničiti.

Dužnost obavješćivanja i gubitak prava

Članak 634.

(1) Narucitelj ili drugi stjecatelj dužan je o nedostacima obavijestiti izvodaca, projektanta ili osobu koja obavlja nadzor u roku od šest mjeseci otkad je nedostatak utvrdio, inace gubi pravo da se na nj pozove.

(2) Pravo narucitelja ili drugog stjecatelja prema izvodacu odnosno projektantu po osnovi njihove odgovornosti za nedostatke prestaje za godinu dana računajući od dana kad je narucitelj odnosno stjecatelj obavijestio projektanta odnosno izvodaca o nedostatku.

Smanjenje i isključenje odgovornosti

Članak 635.

(1) Izvodac se ne oslobađa odgovornosti ako je pri izvođenju određenih radova postupao po zahtjevima narucitelja.

(2) Ali ako je prije izvršenja određenog rada po zahtjevu narucitelja upozorio ovoga na opasnost od štete, njegova odgovornost se smanjuje, a prema okolnostima konkretnog slučaja može se i isključiti.

Regresi

Članak 636.

(1) Kad su za štetu odgovorni izvodac, projektant i osoba koja obavlja nadzor, odgovornost svakog od njih određuje se razmjerno njihovoj krivnji.

(2) Projektant kojem je povjeren i nadzor nad izvođenjem planiranih radova odgovara i za nedostatke u izvedenim radovima nastale krivnjom izvodaca, ako ih je mogao opaziti savjesnim nadgledanjem radova, ali ima pravo zahtijevati od izvodaca odgovarajuću naknadu.

(3) Osoba koja obavlja nadzor odgovara i za nedostatke u izvedenim radovima nastale krivnjom izvodaca, ako ih je mogla opaziti savjesnim nadziranjem radova, ali ima pravo zahtijevati od izvodaca odgovarajuću naknadu.

(4) Izvodac koji je naknadio štetu nastalu zbog nedostatka u izvedenim radovima ima pravo zahtijevati naknadu od projektanta u mjeri u kojoj nedostaci u izvedenim radovima potječu od nedostataka u projektu.

(5) Izvodac koji je naknadio štetu nastalu zbog nedostatka u izvedenim radovima ima pravo zahtijevati naknadu od osobe koja je nadzirala izvođenje radova u mjeri u kojoj nedostaci u izvedenim radovima potjecu od nedostataka u provedbi nadzora.

(6) Kad je za nedostatak odgovorna osoba kojoj je izvodac bio povjerio obavljanje jednog dijela posla, izvodac ju, ako namjerava od nje zahtijevati naknadu, mora obavijestiti o postojanju nedostatka u roku od dva mjeseca računajući od dana kad je on sam obaviješten od narucitelja o istom nedostatku.

Odsjek 13.

UGOVOR O ORTAŠTVU

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Članak 637.

(1) Ugovorom o ortaštvu uzajamno se obvezuju dvije ili više osoba uložiti svoj rad i/ili imovinu radi postizanja zajedničkog cilja.

(2) Ortaštvo je zajednica osoba i dobara bez pravne osobnosti.

II. IMOVINA ORTAŠTVA

Sastav imovine

Članak 638.

(1) Imovinu ortaštva cine ulozi ortaka (glavnica) te imovina stecena poslovanjem ortaštva.

(2) U imovinu ortaštva ulaze i naknade za uništene, oštećene ili oduzete stvari koje pripadaju imovini ortaštva .

(3) Imovina ortaštva zajednicka je imovina ortaka.

(4) Imovina ortaka koja kao ulog nije unesena u zajednicku imovinu ostaje njegova posebna, od zajednicke odvojena, imovina.

Ulog

Članak 639.

(1) Ulog se može sastojati u stvarima, pravima, novcu, radu i drugim dobrima.

(2) Ako se ulaže cijela imovina, pod njom se razumijeva samo sadašnja imovina, ali ako ugovor obuhvata i buduću imovinu, pod njom se razumijeva samo stecena, a ne i naslijedena imovina, osim ako su obje izrijeckom ugovorene.

(3) Ugovor koji se odnosi na ulaganje samo sadašnje ili samo buduće imovine nije valjan bez popisa i opisa dijelova koji u nju ulaze.

(4) Ortak koji se obvezao uložiti samo svoj rad ima pravo na udio u dobiti, ali ne i na udio u glavnici ortaštva, osim ako je vrijednost njegova rada, procijenjena u novcu, uključena u glavnicu.

Velicina uloga

Clanak 640.

(1) Ako nije drukcije ugovoreno, ortaci su obvezni na jednake uloge.

(2) Ortak nije obvezan na naknadno povecanje ugovorenog uloga, ali ako se zbog promijenjenih okolnosti zajednicki cilj ne bi mogao postici bez povecanja uloga, ortak koji ne pristaje na povecanje može istupiti iz ortaštva, a može ga se iz njega i iskljuciti.

(3) Svi su ortaci, u pravilu, dužni jednako sudjelovati u ostvarivanju zajednickog cilja, bez obzira na vrstu i velicinu njihovih uloga.

Unošenje uloga u imovinu ortaštva

Clanak 641.

(1) Stvari i prava koji cine ulog postaju imovinom ortaštva temeljem ugovora o ortaštvu na nacin propisan za stjecanje pojedinih imovinskih prava.

(2) Ortak odgovara za materijalne i pravne nedostatke svog uloga.

(3) Glede snošenja rizika za slucajnu propast ili oštećenje stvari i glede odgovornosti za nedostatke stvari na odgovarajuci se nacin primjenjuju odredbe o zakupu, ako se stvar daje na korištenje, a odredbe o kupoprodaji, ako se ulaže vlasništvo stvari.

(4) Kad se ulažu novac i stvari procijenjene u novcu, u dvojbi se smatra da se daju u vlasništvo.

(5) Ortak ne može raspolagati svojim udjelom niti pojedinim stvarima i pravima iz zajednicke imovine, niti može zahtijevati njezinu diobu.

(6) Ali ortak može raspolagati s pravom na naknadu izdataka koje je imao u obavljanju poslova ortaštva, ako dospijevaju prije prestanka ortaštva, na kamate koje mu pripadaju za predujmljeni novac i na isplatu onoga što ce mu pripasti po prestanku ortaštva.

III. POSLOVODSTVO I ZASTUPANJE

Zajednicko posloводство

Clanak 642.

(1) Pravo na vodenje poslova ortaštva pripada zajednicki svim ortacima.

(2) Odluke u vodenju poslova ortaštva donose se primjenom propisa o upravljanju stvarju u suvlasništvu.

(3) Ortak koji ulaže samo svoj rad, a koji nije ukljucen u glavnica, sudjeluje kod donošenja odluka, ali bez prava glasa.

Prijenos posloводства, zastupanje, zabrana konkurencije

Clanak 643.

(1) Kad je ugovorom o ortaštvu ovlaštenje na vodenje poslova preneseno na jednog ili više ortaka, tada se oni smatraju opunomocenicima.

(2) Ako je ovlaštenje na vodenje poslova preneseno na više ortaka, na odgovarajuci se nacin primjenjuje odredba iz clanka 642. stavka 2. ovoga zakona, ali ako je ugovorom o ortaštvu odredeno da svaki od njih može sam poduzimati poslove, svaki se od ostalih ortaka ovlaštenih na vodenje poslova može usprotiviti poduzimanju posla u kojem se slucaju namjeravani posao ne može poduzeti.

(3) Na prava i obveze ortaka kojima je povjereno vodenje poslova ortaštva na

odgovarajući se način primjenjuju i odredbe ovoga zakona o nalogu, ako ugovorom o ortaštvu nije drukcije određeno.

(4) Nijedan ortak nema pravo povjeriti vodenje poslova ortaštva trećoj osobi, niti koga primiti u ortaštvo, a ni poduzeti posao kojim bi se, radi svoje posebne koristi, ugrozilo postizanje zajedničkog cilja ili nanijela šteta ortaštvu.

Polaganje racuna

Članak 644.

(1) Ortaci kojima je povjereno posloводство dužni su uredno voditi poslovne knjige i polagati račun o stanju zajedničke imovine te svim prihodima i rashodima.

(2) Prije nego se dovrši posao, ne može se zahtijevati zaključni obracun i podjela dobiti i gubitka, ali ako se radi o dugoročnim poslovima koji donose godišnji prihod, ortaci mogu zahtijevati polaganje racuna i podjelu dobiti po proteku svake poslovne godine.

(3) Ortak koji je pristao na podnošenje samo zaključnog obracuna ili se odrekao prava zahtijevati polaganje racuna može, ako dokaže nepošteno vodenje poslova, zahtijevati polaganje racuna za dovršene i započete poslove.

(4) Ostali ortaci dužni su ortaku koji vodi poslove nadoknaditi izdatke koje je pri tome učinio kao i štetu koju pretrpi zbog rizika koji su s time neposredno u vezi.

(5) Za predujmljeni novac ortak ima pravo na kamate od dana kad ga je predujmio pa do isplate.

(6) Ortak koji vodi poslove ortaštva nema pravo na posebnu nagradu za osobno uloženi trud u vodenju tih poslova.

Pravo nadzora

Članak 645.

(1) Ortaci koji su povjerali posloводство jednom ili nekolicini ortaka, zadržavaju pravo osobnog nadzora nad poslovanjem ortaštva koje uključuje pravo zahtijevati izvješće o poslovima ortaštva i pravo uvida u poslovne knjige i druge isprave.

(2) Isključenje ili ograničenje prava ortaka iz stavka 1. ovoga članka je bez učinka ako se

može osnovano posumnjati da poslovi ortaštva nisu uredno vodeni.

Oduzimanje ovlaštenja i otkaz posloводства

Članak 646.

(1) Ovlaštenje na vodenje poslova preneseno na jednog ili više ortaka, ako ugovorom o ortaštvu nije drukcije određeno, može se jednoglasnom odlukom ostalih ortaka oduzeti zbog grube povrede povjerene dužnosti, nesposobnosti za uspješno vodenje poslova ili drugih važnih razloga.

(2) Ortak može otkazati povjereno mu posloводство ako za to ima opravdan razlog.

(3) U slučaju otkaza odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovoga zakona o nalogu koje se odnose na otkaz nalogoprimca.

IV. ODNOS PREMA TRECIMA

Sklapanje pravnih poslova

Clanak 647.

(1) Ortak ne može pravnim poslom s trecom osobom pravovaljano obvezati ortaštvo bez izricitog ili prešutnog pristanka ostalih ortaka ili njihovih opunomocenika.

(2) Položaj trecega može imati i ortak koji je u ortaštvu samo s dijelom svoje imovine, a s preostalim dijelom samostalno sudjeluje u pravnom prometu.

Tražbine i dugovanja ortaštva

Clanak 648.

(1) Ako ugovorom o ortaštvu nije drukcije određeno, tražbine ortaštva pripadaju svim ortacima zajedno.

(2) Ortak može zahtijevati od dužnika da obvezu ispuni svim ortacima zajedno, a samo njemu ako je od svih ostalih ortaka ovlašten primiti ispunjenje.

(3) Dužnik može ispuniti obvezu prema ortaštvu ortaku kojega sam izabere, sve dok svi ortaci ili neki od njih ne zahtijeva ispunjenje.

(4) Ako s vjerovnikom nije drukcije ugovoreno, za obveze ortaštva solidarno odgovaraju svi ortaci.

(5) Treci kao dužnik ortaštva ne može staviti u prijeboj tražbinu koju ima prema nekome od ortaka s tražbinama koje pripadaju ortaštvu.

(6) Prigovor da tražbina pripada imovini ortaštva ne može se istaknuti prema dužniku koji to nije znao, niti mu je moralo biti poznato.

V. ODGOVORNOST ZA ŠTETU

Odgovornost za štetu i nedopuštenost prijeboja

Clanak 649.

(1) Ortak odgovara za štetu koju nanese ortaštvu, osim ako dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.

(2) Nije dopušten prijeboj štete s korišću koju je ortak inace pribavio ortaštvu, osim kad su šteta i korist nastale istim samovlasno poduzetim poslom.

VI. DOBIT I GUBITAK

Pojam

Clanak 650.

(1) Dobit je onaj dio imovine ortaštva koji preostane nakon odbitka vrijednosti uloga, zajednickih dugova i troškova.

(2) Gubitak nastaje kad imovina ortaštva padne ispod vrijednosti uloga.

Udjeli u dobiti i gubitku

Clanak 651.

(1) Ako udjeli ortaka u dobiti i gubitku nisu utvrđeni ugovorom o ortaštvu, svaki ortak ima, neovisno o vrsti i veličini uloga, jednak udio u dobiti i gubitku.

(2) Ako je određen samo udio u dobiti, ili samo u gubitku, u dvojbi to utanacjenje vrijedi za dobit i za gubitak.

VII. ISTUP I ISKLJUCENJE ORTAKA

Istup iz ortaštva

Clanak 652.

(1) Ugovor o ortaštvu sklopljen na neodređeno vrijeme ortak može otkazati u svako doba, osim u nevrjeme ili na štetu ostalih ortaka.

(2) Isto vrijedi za ortaštvo koje je nakon isteka određenog vremena prešutno nastavljeno, kao i za ortaštvo osnovano za trajanja života ortaka.

(3) Ugovor o ortaštvu sklopljen na određeno vrijeme može se otkazati prije isteka toga vremena samo iz važnih razloga, a osobito zbog povrede bitne obveze iz ugovora o ortaštvu koju, namjerno ili iz krajnje nepažnje, učini drugi ortak, zbog nemogućnosti ispunjenja takve obveze ili smrti, odnosno istupa ortaka od kojega je poglavito zavisilo obavljanje poslova ortaštva.

(4) Ortak koji otkáže suprotno odredbama iz stavka 1. i 2. ovoga clanka, odgovara ostalim ortacima za štetu koja zbog toga nastane.

(5) Vjerovnik koji je postigao pljenidbu udjela u imovini ortaka, može otkazati ortaštvo i bez pridržavanja otkaznog roka.

(6) Za vrijeme trajanja ortaštva vjerovnik ne može ostvarivati prava ortaka iz ugovora o ortaštvu, osim prava na udio u dobiti.

(7) Ništetna je odredba ugovora kojom se isključuje ili ograničuje pravo ortaka na otkaz ugovora o ortaštvu.

Isključenje ortaka

Clanak 653.

(1) Ortak se može isključiti iz ortaštva ako za to postoje važni razlozi, a osobito zbog povrede bitne obveze iz ugovora o ortaštvu, pada pod stečaj, potpunog ili djelomično g oduzimanja poslovne sposobnosti ili gubitka povjerenja zbog učinjenog kažnjiva djela.

(2) Odluku o isključenju, ako nije drukcije ugovoreno, donose ostali ortaci jednoglasno.

Ucinak istupa i isključenja

Clanak 654.

(1) Ucinak istupa i isključenja nastupa danom izjave o otkazu odnosno danom priopćenja odluke o isključenju, pa i onda kad su bili osporeni, a zatim potvrđeni kao pravovaljani.

(2) Ortak koji je otkazao ugovor o ortaštvu ili je iz ortaštva isključen sudjeluje u dobiti i gubitku nastalima do dana otkaza, odnosno isključenja.

(3) Ortak sudjeluje u dobiti i u gubitku i iz onih poslova koji u vrijeme njegova izlaska iz ortaštva još nisu bili okončani i koje su ostali ortaci ovlašteni privesti kraju onako kako je to za njih najpovoljnije.

(4) Ortak koji je izašao iz njega ima pravo po proteku svake poslovne godine zahtijevati obracun o poslovima koji su u međuvremenu privedeni kraju, o isplatama koje mu na temelju toga pripadaju i o stanju poslova koji još nisu okončani.

(5) Udio ortaka iz stavka 1. ovoga članka u imovini ortaštva prirasta ostalim ortacima, a ovi su dužni vratiti mu stvari koje je dao ortaštvu na korištenje, osloboditi ga zajedničkih obveza odnosno dati mu primjereno osiguranje ako te obveze još nisu dospjele i isplatiti mu ono što bi dobio od zajednicke imovine kad bi u vrijeme njegova istupa odnosno isključenja ortaštvo prestalo.

(6) Ako zajednička imovina nije dovoljna da se njome pokriju zajednicke obveze i ulozi, ortak koji je izašao iz njega dužan je srazmjerno njegovu udjelu u ortaštvu ostalim ortacima nadoknaditi taj gubitak.

(7) Ostala prava i obveze ortaka iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se prema odredbama o diobi zajednicke imovine ortaštva u slučaju njegova prestanka.

VIII. PRESTANAK ORTAŠTVA

Razlozi prestanka

Članak 655.

Ortaštvo prestaje:

1. ostvarenjem cilja ortaštva ili ako njegovo ostvarenje postane nemogućim,
2. protekom vremena na koje je sklopljen ugovor o ortaštvu,
3. propašću zajednicke imovine,
4. sporazumom ortaka,
5. smrću odnosno prestankom postojanja te istupom i isključenjem ortaka, ako ortaštvo cine dva ortaka,
6. odlukom suda u slučaju prestanka ortaštva iz važnog razloga.

Nasljeđivanje prava i obveza ortaka

Članak 656.

(1) Prava i obveze ortaka u pravilu ne prelaze na njegove nasljednike.

(2) Nasljednici ortaka dužni su o njegovoj smrti bez odgadanja obavijestiti ostale ortake i poduzeti mjere za zaštitu njihovih interesa, a ostali ortaci su dužni bez odgadanja preuzeti poslove koji su bili povjereni umrlome ortaku.

(3) Nasljednici ortaka, ako se ortaštvo ne bi s njima nastavilo, ovlašteni su zahtijevati polaganje racuna i njihovo podmirenje do dana ostaviteljeve smrti, ali i obvezni podmiriti ono što je ostavitelj dugovao ortaštvu.

(4) Ako su ugovorom o ortaštvu izrijekom obuhvaćeni nasljednici ortaka, obvezni su, ako prihvate nasljedstvo, nastaviti ortaštvo, ali ta se obveza ne može odnositi na nasljednike nasljednika.

(5) Ako nasljednik nije u stanju ispuniti ostaviteljeve obveze prema ortaštvu, odbit će mu se od naslijedenog udjela razmjernan dio.

IX. DIOBA ZAJEDNICKE IMOVINE

Povrat stvari

Clanak 657.

- (1) Nakon prestanka ortaštva slijedi dioba zajednicke imovine.
- (2) Stvari koje je ortak dao na korištenje odnosno uporabu ortaštvu, vraćaju mu se s time da nema pravo na naknadu za slučajnu propast ili oštećenje stvari, niti za njezino pogoršanje zbog redovite uporabe.

Redoslijed u diobi zajednicke imovine

Clanak 658.

- (1) Iz zajednicke imovine najprije se podmiruju dugovanja ortaštva, a ako su nedospjela i sporna ostavlja se onoliko koliko je potrebno za njihovo podmirenje.
- (2) Nakon podmirenja zajednickih dugova vraćaju se ulozi s time da se za nenovcane uloge, osim onih koji su se sastojali u radu ili prepuštanju stvari na uporabu, naknadije vrijednost koju su imali u vrijeme ulaganja.
- (3) Radi namirenja dugova i vraćanja uloga unovcit ce se zajednicka imovina, ako je to potrebno.
- (4) Ostatak zajednicke imovine, nakon podmirenja dugova ortaštva i vraćanja uloga, dijeli se na ortake prema njihovim udjelima u dobiti.
- (5) Ako je to potrebno radi diobe imovine, smatra se da se ortaštvo nastavlja glede okončanja poslova u tijeku, sklapanja novih poslova potrebnih za okončanje tih poslova kao i za održavanje i upravljanje zajednickom imovinom.
- (6) Ako iz ugovora o ortaštvu ne proizlazi što drugo, s prestankom ortaštva prestaje i ovlaštenje ortaka da vodi poslove ortaštva, a poslove iz stavka 5. ovoga clanka nastavljaju voditi svi ortaci zajedno.

Doplata manjka

Clanak 659.

Ako zajednicka imovina nije dostatna za podmirenje zajednickih dugova i vraćanje uloga, ortaci doplacuju manjak prema razmjeru snažanja gubitka, ali ako se od nekog ortaka ne bi mogao naplatiti dio koji na njega otpada, ostali ortaci ga snose na jednake dijelove.

Primjena odredaba o razvrnucu suvlasnicke zajednice

Clanak 660.

Na pitanja u vezi s diobom zajednicke imovine koja nisu uređena u prethodnim odredbama, na odgovarajući se način primjenjuju propisi o razvrnucu suvlasnicke zajednice.

Odsjek 14.

UGOVOR O PRIJEVOZU

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Članak 661.

(1) Ugovorom o prijevozu obvezuje se prijevoznik prevesti na određeno mjesto neku osobu ili stvar, a putnik odnosno pošiljatelj se obvezuje da mu za to plati određenu naknadu.

(2) Prijevoznikom, prema ovom zakonu, smatra se kako osoba koja se bavi prijevozom kao svojim redovitim poslovanjem, tako i svaka druga osoba koja se ugovorom obveže izvršiti prijevoz uz naknadu.

Obveze prijevoznika u linijskom prijevozu

Članak 662.

(1) Prijevoznik koji obavlja prijevoz na određenoj liniji (linijski prijevoz) dužan je redovito i uredno održavati objavljenu liniju.

(2) On je dužan primiti na prijevoz svaku osobu i svaku stvar koji udovoljavaju uvjetima određenim u objavljenim opcim uvjetima.

(3) Ako redovita prijevozna sredstva prijevoznika nisu dovoljna za izvršenje svih zahtijevanih prijevoza, prvenstvo imaju osobe ili stvari za koje je to posebnim propisima predviđeno, a daljnje se prvenstvo određuje prema redu zahtjeva, s tim da se između istodobnih zahtjeva prvenstvo određuje prema većoj duljini prijevoza.

Odustanak od ugovora

Članak 663.

(1) Pošiljatelj odnosno putnik može odustati od ugovora prije nego što počne njegovo ispunjenje, ali je dužan naknaditi štetu koju bi prijevoznik pretrpio zbog toga.

(2) Kad prijevoznik s pocinjanjem prijevoza kasni toliko da druga strana više nema interesa za ugovoreni prijevoz, ili kad prijevoznik neće ili ne može izvršiti ugovoreni prijevoz, druga strana može odustati od ugovora i zahtijevati povrat plaćene naknade.

Visina naknade za prijevoz

Članak 664.

(1) Ako je visina naknade za prijevoz određena tarifom ili kojim drugim objavljenim obvezatnim aktom, ne može se ugovoriti veća naknada.

(2) Ako iznos naknade za prijevoz nije određen tarifom ili kojim drugim objavljenim

obvezatnim aktom, a ni ugovorom, prijevoznik ima pravo na uobicajenu naknadu za tu vrstu prijevoza.

(3) U ostalom na odgovarajuci se nacin primjenjuju odredbe o naknadi kod ugovora o djelu.

Ogranicenje primjene odredaba ovoga odsjeka

Clanak 665.

Odredbe ovoga odsjeka primjenjuju se na sve vrste prijevoza ako zakonom za pojedine vrste nije drukcije odredeno.

II. UGOVOR O PRIJEVOZU STVARI

1. Opce odredbe

Predaja stvari

Clanak 666.

Prijevoznik je dužan stvar koju je primio radi prijevoza predati na određenom mjestu pošiljatelju ili primatelju.

O cemu pošiljatelj treba obavijestiti prijevoznika

Clanak 667.

(1) Pošiljatelj je dužan obavijestiti prijevoznika o vrsti pošiljke, njezinu sadržaju i kolicini, i priopćiti mu kamo pošiljka treba biti prevezena, ime i adresu primatelja pošiljke, svoje ime i svoju adresu te sve drugo što je potrebno da bi prijevoznik mogao ispuniti svoje obveze bez odgadanja i smetnji.

(2) Kad se u pošiljci nalaze dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge skupocjene stvari, pošiljatelj je dužan obavijestiti o tome prijevoznika u vrijeme njihove predaje na prijevoz i priopćiti mu njihovu vrijednost.

(3) Kad je riječ o prijevozu opasne stvari ili stvari za koju su potrebni posebni uvjeti prijevoza, pošiljatelj je dužan o tome obavijestiti prijevoznika na vrijeme tako da bi on mogao poduzeti odgovarajuće posebne mjere.

(4) Ako pošiljatelj ne dađe prijevozniku podatke iz stavaka 1. i 3. ovoga clanka ili mu ih dađe pogrešno, odgovara za štetu koja bi zbog toga nastala.

Teretni list

Clanak 668.

(1) Ugovaratelji su dužni o pošiljci predanoj na prijevoz naciniti teretni list.

(2) Teretni list mora sadržavati: nadnevak i mjesto nacinjenja, ime (tvrtku, naziv) i adresu pošiljatelja i prijevoznika, registarski broj vozila, podatke o vrsti, kolicini i pakiranju pošiljke, popis isprava koje se prilažu uz teretni list, nadnevak i mjesto utovara, ime (tvrtku, naziv) i adresu primatelja, odredište i mjesto istovara, iznos naknade za prijevoz odnosno zabilješku da je naknada placena unaprijed, troškove prijevoza, odredbu o iznosu kojim je

pošiljka opterećena, potpise objiju strana.

(3) Teretni list može sadržavati i druge podatke o kojima se strane sporazume.

(4) Teretni list se popunjava u tri primjerka, jedan za primatelja, drugi za prijevoznika koji prati pošiljku, treći za pošiljatelja.

(5) Teretni list može sadržavati odredbu "po naredbi" ili glasiti na donositelja, u kojem slučaju se na primjerku pošiljatelja mora naznačiti da se radi o prenosivom teretnom listu, a na ostalim primjercima da je izdan prenosivi teretni list.

Ugovor o prijevozu i teretni list

Članak 669.

Postojanje i valjanost ugovora o prijevozu neovisni su o postojanju teretnog lista i njegovoj točnosti.

2. Odnos pošiljatelja i prijevoznika

Pakiranje

Članak 670.

(1) Pošiljatelj je dužan zapakirati stvari na propisani ili uobicajeni način da ne bi došlo do nastanka kakve štete ili ugrožavanja sigurnosti ljudi ili dobara.

(2) Prijevoznik je dužan upozoriti pošiljatelja na nedostatke pakiranja koji se mogu opaziti, inače odgovara za oštećenje pošiljke koje bi se dogodilo zbog tih nedostataka.

(3) Ali prijevoznik ne odgovara za oštećenje pošiljke ako je pošiljatelj, iako mu je skrenuta pozornost na nedostatke pakiranja, zahtijevao da prijevoznik primi pošiljku na prijevoz s tim nedostacima.

(4) Prijevoznik je dužan odbiti pošiljku ako su nedostaci u njezinu pakiranju takvi da može biti ugrožena sigurnost osoba ili dobara ili prouzročena kakva šteta.

(5) Za štetu koju zbog nedostatka u pakiranju pretrpe treće osobe dok se stvar nalazi kod prijevoznika odgovara prijevoznik, a on ima pravo zahtijevati naknadu od pošiljatelja.

Naknada za prijevoz i troškovi u vezi s prijevozom

Članak 671.

(1) Pošiljatelj je dužan isplatiti prijevozniku naknadu za prijevoz i troškove u vezi s prijevozom.

(2) Ako u teretnom listu nije navedeno da pošiljatelj plaća naknadu za prijevoz i ostale troškove u vezi s prijevozom, smatra se da je pošiljatelj uputio prijevoznika da ih naplati od primatelja.

Raspolaganje pošiljkom

Clanak 672.

(1) Pošiljatelj može raspolagati pošiljkom i mijenjati naloge sadržane u ugovoru te može dati nalog prijevozniku da obustavi daljnji prijevoz pošiljke, da mu pošiljku vrati, da je preda drugom primatelju ili da je uputi u neko drugo mjesto.

(2) Pravo pošiljatelja da mijenja naloge prestaje nakon prispijeca pošiljke u određeno mjesto, kad prijevoznik preda primatelju teretni list, ili kad prijevoznik pozove primatelja da preuzme pošiljku, ili kad primatelj sam zatraži njezinu predaju.

(3) Ako je izdan teretni list po naredbi odnosno na donositelja, prava pošiljatelja iz stavka 2. ovoga clanka pripadaju isključivo zakonitom imatelju teretnog lista.

(4) Ovlaštena osoba koja se posluži pravom davanja novih naloga prijevozniku dužna je naknaditi mu troškove i štetu što ih je imao zbog toga te mu na njegov zahtjev dati jamstvo da ce mu troškovi i šteta biti naknadeni.

Pravac prijevoza

Clanak 673.

(1) Prijevoznik je dužan izvršiti prijevoz ugovorenim putem.

(2) Ako nije ugovoreno kojim putem treba izvršiti prijevoz, prijevoznik je dužan izvršiti ga onim putem koji najviše odgovara interesima pošiljatelja.

Smetnje pri izvršenju prijevoza

Clanak 674.

(1) Prijevoznik je dužan obavještavati pošiljatelja o svim okolnostima koje bi bile od utjecaja na izvršenje prijevoza i postupiti po uputama što ih od njega dobije.

(2) Prijevoznik nije dužan postupiti po uputama pošiljatelja čije bi izvršenje moglo ugroziti sigurnost osoba ili dobara.

(3) Ako bi slučaj bio takav da se ne bi mogle čekati pošiljateljeve upute, prijevoznik je dužan postupiti kako bi postupio dobar gospodarstvenik odnosno dobar domacin u istoj situaciji i o tome obavijestiti pošiljatelja i tražiti njegove daljnje upute.

(4) Prijevoznik ima pravo na naknadu troškova što ih je imao zbog smetnji nastalih bez njegove krivnje.

Naknada u slučaju prekida prijevoza

Clanak 675.

(1) Ako je prijevoz prekinut iz nekog uzroka za koji odgovara prijevoznik, on ima pravo na razmjernan dio naknade za izvršeni prijevoz, ali je drugoj ugovornoj strani dužan naknaditi štetu nastalu prekidom prijevoza.

(2) Ako je prijevoz prekinut iz nekog uzroka za koji ne odgovara nijedna od zainteresiranih osoba, prijevoznik ima pravo na razliku između ugovorene naknade za prijevoz i troškove prijevoza od mjesta gdje je prijevoz prekinut do određeno mjesta.

(3) Prijevoznik nema pravo ni na dio naknade ako u tijeku prijevoza pošiljka propadne zbog više sile.

Kad pošiljka ne može biti predana

Clanak 676.

(1) Ako primatelj ne može biti obaviješten o prispjecu pošiljke ili je odbije primiti, i uopće ako pošiljka ne može biti predana, ili ako primatelj ne isplati prijevozniku dužnu naknadu i ostale iznose koji terete pošiljku, prijevoznik je dužan obavijestiti o tome pošiljatelja, tražiti od njega upute i poduzeti za njegov racun potrebne mjere za cuvanje stvari.

(2) Ako u primjerenom roku ovlaštena osoba ne poduzme ništa s pošiljkom, prijevoznik je ima pravo prodati prema pravilima o prodaji dugovane stvari u slučaju zakašnjenja vjerovnika i naplatiti svoje tražbine iz postignute cijene, a ostatak je dužan položiti kod suda za ovlaštenu osobu.

Odgovornost prijevoznika prema pošiljatelju

Clanak 677.

Ako je prijevoznik predao pošiljku primatelju, a nije naplatio iznos kojim je bila opterećena, dužan je isplatiti taj iznos pošiljatelju, ali ima pravo tražiti naknadu od primatelja.

3. Odnos prijevoznika i primatelja

Obavješćivanje primatelja o prispjecu pošiljke

Clanak 678.

(1) Prijevoznik je dužan obavijestiti primatelja bez odgadanja da je pošiljka prispjela, staviti mu je na raspolaganje kako je ugovoreno i podnijeti mu teretni list.

(2) Ako je teretni list izdan po naredbi ili na donositelja, prijevoznik je dužan postupiti po odredbi iz stavka 1. ovoga clanka samo ako je u teretnom listu oznacena osoba u odredišnom mjestu koju treba obavijestiti da je pošiljka prispjela.

Predaja pošiljke

Clanak 679.

Prijevoznik može odbiti predaju pošiljke ako mu se istodobno ne preda primjerak teretnog lista na kojem je primatelj potvrdio da mu je pošiljka predana.

Pravo primatelja da zahtijeva predaju pošiljke

Clanak 680.

(1) Primatelj može ostvariti prava iz ugovora o prijevozu prema prijevozniku i od njega zahtijevati predaju teretnog lista i pošiljke tek pošto ona prispije u odredišno mjesto.

(2) Prijevoznik je dužan na zahtjev primatelja predati mu pošiljku prije nego što ona prispije u odredište samo ako ga je na to ovlastio pošiljatelj.

(3) Primatelj može ostvariti prava iz ugovora o prijevozu i zahtijevati od prijevoznika predaju pošiljke samo ako udovolji uvjetima predviđenim u ugovoru o prijevozu.

Utvrđivanje istovjetnosti i stanja pošiljke

Clanak 681.

(1) Ovlaštena osoba ima pravo zahtijevati da se zapisnicki utvrdi istovjetnost pošiljke i, ako je pošiljka oštećena, u čemu se sastoji oštećenje.

(2) Ako se utvrdi da pošiljka nije ona koja je bila predana prijevozniku, ili da je oštećenje veće nego što je prijevoznik tvrdio, troškove utvrđivanja snosi prijevoznik.

Isplata naknade za prijevoz

Clanak 682.

(1) Preuzimanjem pošiljke i teretnog lista primatelj se obvezuje isplatiti prijevozniku naknadu za prijevoz, ako nije što drugo određeno u ugovoru o prijevozu ili u teretnom listu, te mu isplatiti iznose kojima je pošiljka opterećena.

(2) Ako primatelj smatra da nije dužan isplatiti prijevozniku onoliko koliko ovaj zahtijeva, on može ostvariti prava iz ugovora samo ako kod suda položi sporni iznos.

4. Odgovornost za gubitak, oštećenje i zakašnjenje

Gubitak i oštećenje pošiljke

Clanak 683.

(1) Prijevoznik odgovara za potpun ili djelomican gubitak i oštećenje pošiljke od trenutka preuzimanja do njezine predaje, osim ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.

(2) Prijevoznik za štetu odgovara do iznosa određenog zakonom ili međunarodnim ugovorom.

(3) Ako nije drukcije ugovoreno, vrijednost robe određuje se prema tržišnoj cijeni pošiljke u vrijeme i mjestu predaje na prijevoz.

(4) Ništetne su odredbe ugovora o prijevozu, općih uvjeta prijevoza, tarifa ili kojega drugoga općeg akta, kojima se prijevoznik potpuno ili djelomice oslobađa odgovornosti predviđene ovim zakonom, prebacuje teret dokazivanja s prijevoznika ili kojima se predviđaju povoljnija ograničenja odgovornosti i visine naknade od onih predviđenih zakonom ili međunarodnim ugovorom.

Gubitak ili oštećenje pošiljke skupocjenih stvari

Clanak 684.

(1) U slučaju gubitka ili oštećenja pošiljke u kojoj su se nalazile dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge skupocene stvari, prijevoznik je dužan naknaditi tako nastalu štetu preko iznosa navedenih u stavku 2. prethodnog članka ovoga zakona samo ako je pri predaji stvari na prijevoz bio obaviješten o naravi tih stvari i njihovoj vrijednosti, ili ako je štetu prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom.

(2) Ako su se s navedenim stvarima u pošiljci nalazile i druge stvari, za njihov gubitak ili oštećenje prijevoznik odgovara po općim pravilima o odgovornosti prijevoznika.

Vraćanje placene naknade za prijevoz

Članak 685.

U slučaju potpunog gubitka pošiljke prijevoznik je, pored naknade štete, dužan pošiljatelju vratiti naknadu za prijevoz ako je ona placena.

Kad primatelj preuzme pošiljku bez prigovora

Članak 686.

(1) Kad primatelj preuzme pošiljku bez prigovora i isplati prijevozniku njegove tražbine, prestaje odgovornost prijevoznika, osim ako je oštećenje zapisnički utvrđeno prije preuzimanja pošiljke.

(2) Prijevoznik ostaje odgovoran za oštećenja pošiljke koja se uobičajenim pregledom nisu mogla opaziti u času predaje primatelju, ako ga je primatelj obavijestio o tim oštećenjima odmah po njihovu otkrivanju, ali ne kasnije od osam dana od predaje.

(3) Prijevoznik se ne može pozivati na odredbe iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ako je oštećenje prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje

Članak 687.

(1) Prijevoznik je dužan ovlašteniku naknaditi štetu zbog zakašnjenja u visini određenoj zakonom ili međunarodnim ugovorom, osim ako dokaže da je do zakašnjenja došlo bez njegove krivnje.

(2) Zakašnjenje postoji ako pošiljka nije isporučena u ugovorenom roku, a ako rok nije ugovoren, kad trajanje prelazi vrijeme koje se može razumno priznati urednom prijevozniku, uzimajući u obzir konkretne okolnosti i osobito, kod komadnih pošiljaka, vrijeme slaganja pošiljke na uobičajeni način.

Odgovornost za pomoćnike

Članak 688.

Prijevoznik odgovara za osobe koje su po njegovu nalogu radile na izvršenju prijevoza.

Kad oslobođenje i ograničenje odgovornosti ne vrijedi

Članak 689.

Oslobođenje od odgovornosti i ograničenje iznosa naknade ne vrijede ako ovlaštena osoba dokaže da je šteta prouzročena namjerom ili krajnjom nepažnjom prijevoznika ili njegovih pomoćnika.

5. Sudjelovanje više prijevoznika u prijevozu

Kad odgovaraju solidarno

Clanak 690.

(1) Prijevoznik koji povjeri nekom drugom prijevozniku potpuno ili djelomicno izvršenje prijevoza pošiljke što ju je primio na prijevoz, odgovoran je za njezin prijevoz od njezina primitka do predaje, ali ima pravo na naknadu od prijevoznika kojem je pošiljku povjerio.

(2) Ako drugi prijevoznik preuzme od prvog prijevoznika s pošiljkom i teretni list, on postaje ugovorna strana u ugovoru o prijevozu, s pravima i dužnostima solidarnog dužnika i solidarnog vjerovnika, ciji su udjeli razmjerni njegovu udjelu u prijevozu.

(3) Isto vrijedi i kad se za izvršenje prijevoza neke pošiljke obveže jednim istim ugovorom više prijevoznika koji će sudjelovati u prijevozu jedan za drugim.

(4) Svaki od više prijevoznika ima pravo zahtijevati da se utvrdi stanje pošiljke u vrijeme kad mu se predaje radi izvršenja njegova dijela prijevoza.

(5) Solidarno odgovorni prijevoznici sudjeluju u snošenju štete razmjerno svojim udjelima u prijevozu, osim onoga koji dokaže da šteta nije nastala dok je on prevezio pošiljku.

(6) Prigovori ucinjeni kasnijem prijevozniku djeluju i prema svim prijašnjima.

Podijeljena odgovornost prijevoznika

Clanak 691.

Kad u izvršenju prijevoza iste pošiljke sudjeluje jedan za drugim nekoliko prijevoznika što ih je odredio pošiljatelj, svaki od njih odgovara samo za svoj dio prijevoza.

6. Založno pravo

Kad prijevoznik ima založno pravo

Clanak 692.

(1) Radi osiguranja naplate naknade za prijevoz i nužnih troškova što ih je ucinio u vezi s prijevozom, prijevoznik ima založno pravo na stvarima koje su mu predane radi prijevoza i u vezi s prijevozom, dok ih drži ili dok ima ispravu pomocu koje može raspolagati njima.

(2) Kad je u izvršenju prijevoza sudjelovalo više prijevoznika jedan za drugim, njihove tražbine u vezi s izvršenjem prijevoza osigurane su takoder tim zalogom, i posljednji prijevoznik je dužan, ako teretni list ne sadrži što drugo, naplatiti sve tražbine po teretnom listu.

(3) Tražbine prijašnjeg prijevoznika i njegovo založno pravo prelaze na kasnijem prijevoznika koji mu je isplatio te tražbine.

(4) To isto vrijedi i ako prijevoznik isplati otpremnikove tražbine.

Sukob založnih prava

Clanak 693.

(1) Kad pored založnog prava prijevoznika postoje na istoj stvari istodobno založno pravo komisionara, otpremnika i skladištara, prvenstvo naplate imaju tražbine bilo kojega od tih vjerovnika nastale otpremom ili prijevozom, i to obratno redu kojim su nastale.

(2) Ostale tražbine komisionara i skladištara, a i tražbine otpremnika i prijevoznika nastale davanjem predujmova, naplacuju se tek nakon isplate tražbina navedenih u stavku 1. ovoga clanka, i to po redu kojim su nastale.

III. UGOVOR O PRIJEVOZU OSOBA

Opca odredba

Clanak 694.

Prijevoznik je dužan prijevoz osoba izvršiti sigurno onim prijevoznim sredstvom koje je određeno ugovorom o prijevozu i uz uvjete udobnosti i higijene koji se prema vrsti prijevoznog sredstva i udaljenosti puta smatraju nužnim.

Pravo putnika na određeno mjesto

Clanak 695.

Prijevoznik je dužan dati putniku ono mjesto i u onom prijevoznom sredstvu kako je ugovoreno.

Odgovornost prijevoznika za zakašnjenje

Clanak 696.

(1) Prijevoznik je dužan prevesti putnike do određenog mjesta na vrijeme.

(2) On odgovara za štetu koju putnik pretrpi zbog zakašnjenja, osim ako je do zakašnjenja došlo iz uzroka koje nije mogao otkloniti ni pažnjom dobrog strucnjaka.

(3) Visina naknade štete ne može biti viša od one utvrđene zakonom ili međunarodnim ugovorom.

Odgovornost prijevoznika za sigurnost putnika

Clanak 697.

(1) Prijevoznik odgovara za sigurnost putnika od početka do završetka prijevoza, uključujući vrijeme ulaznja i izlaznja iz vozila, kako u slučaju naplatnog, tako i u slučaju besplatnog prijevoza, te je dužan naknaditi imovinsku i neimovinsku štetu koja nastane oštećenjem zdravlja, ozljedom ili smrću putnika, osim ako je prouzročena radnjom putnika ili stranim uzrokom koji se nije mogao predvidjeti, ni izbjeći ili otkloniti.

(2) Ako štetu nije prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom, prijevoznik je dužan naknaditi štetu do iznosa predviđenog zakonom ili međunarodnim ugovorom.

(3) Ništetne su odredbe ugovora te opcijih uvjeta prijevoza, tarifa ili kojega drugog općeg akta kojima se ta odgovornost smanjuje.

Odgovornost za prtljagu predanu na prijevoz i za ostale stvari

Članak 698.

(1) Prtljagu koju mu je putnik predao prijevoznik je dužan prevesti u isto vrijeme kad i putnika i predati mu je nakon završetka prijevoza.

(2) Za gubitak i oštećenje prtljage koju mu je putnik predao prijevoznik odgovara prema odredbama za prijevoz stvari.

(3) Za oštećenje stvari koje putnik drži uza se prijevoznik odgovara samo ako mu se dokaže krivnja.

Odsjek 15.

UGOVOR O LICENCIJI

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 699.

Ugovorom o licencijski obvezuje se davatelj licencijski ustupiti stjecatelju licencijski u cjelini ili djelomično pravo iskorištavanja izuma, znanja i iskustva, žiga, uzorka ili modela, a stjecatelj licencijski obvezuje se platiti mu za to određenu naknadu.

Oblik

Članak 700.

Ugovor o licencijski mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Trajanje licencijski

Članak 701.

Licencijski za iskorištavanje patentiranog izuma, uzorka ili modela ne može biti sklopljena za vrijeme dulje od trajanja zakonske zaštite tih prava.

Isključiva licencijski

Članak 702.

(1) Ugovorom o licencijski stjecatelj licencijski stječe isključivo pravo iskorištavanja predmeta licencijski samo ako je to izrijekom ugovoreno (isključiva licencijski).

- (2) Ostale mogućnosti iskorištavanja predmeta licencije zadržava davatelj licencije.
(3) Ako u ugovoru o licenci nije naznačeno o kakvoj je licenci riječ, smatra se da je dana neisključiva licencija.

Prostorno ograničenje prava iskorištavanja

Članak 703.

- (1) Pravo iskorištavanja predmeta licencije može biti prostorno ograničeno samo ako to nije protivno hrvatskom Ustavu i zakonima.
(2) Ako ugovorom o licenci nije prostorno ograničeno pravo iskorištavanja predmeta licencije, smatra se da je licencija prostorno neograničena.

II. OBVEZE DAVATELJA LICENCIJE

Predaja predmeta licencije

Članak 704.

- (1) Davatelj licencije dužan je stjecatelju licencije u određenom roku predati predmet licencije.
(2) Davatelj licencije dužan je stjecatelju licencije predati i dokumentaciju potrebnu za praktičnu primjenu predmeta licencije.

Davanje uputa i obavijesti

Članak 705.

Davatelj licencije je dužan stjecatelju licencije dati sve upute i obavijesti koje su potrebne za uspješno iskorištavanje predmeta licencije.

Jamstvo za izvodljivost i uporabljivost

Članak 706.

Davatelj licencije jamči stjecatelju licencije izvodljivost i uporabljivost predmeta licencije.

Jamstvo da je davatelj nositelj prava

Članak 707.

- (1) Davatelj licencije jamči da pravo iskorištavanja koje je predmet ugovora pripada njemu, da na njemu nema tereta i da nije ograničeno u korist nekoga trećega.
(2) Ako je predmet ugovora isključiva licencija, davatelj licencije jamči da pravo iskorištavanja nije ustupio drugome ni potpuno ni djelomično.

(3) Davatelj licencije dužan je čuvati i braniti pravo ustupljeno stjecatelju licencije od svih zahtjeva trećih osoba.

Obveza davatelja isključive licencije

Članak 708.

Ako je ugovorena isključiva licencija, davatelj licencije ne može ni u kojem obliku sam iskorištavati predmet licencije, niti njegove pojedine dijelove, niti to povjeriti nekome drugom u granicama prostornog važenja licencije.

III. OBVEZE STJECATELJA LICENCIJE

Iskorištavanje predmeta licencije

Članak 709.

Stjecatelj licencije dužan je iskorištavati predmet licencije na ugovoreni način, u ugovorenom opsegu i u ugovorenim granicama.

Korištenje naknadnih usavršavanja

Članak 710.

Ako zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno, stjecatelj licencije nije ovlašten iskorištavati naknadna usavršavanja predmeta licencije.

Čuvanje predmeta licencije u tajnosti

Članak 711.

Ako predmet licencije čine nepatentirani izum ili tajno znanje i iskustvo, stjecatelj licencije je dužan čuvati ga u tajnosti.

Kakvoća robe

Članak 712.

(1) Ako je uz licenciju za proizvodnju ustupljena i licencija za uporabu žiga, stjecatelj licencije može stavljati u promet robu s tim žigom samo ako je njezina kakvoća ista kao što je kakvoća robe koju proizvodi davatelj licencije.

(2) Suprotan sporazum nema pravni učinak.

Obilježavanje robe

Članak 713.

Stjecatelj licencije dužan je robu obilježiti oznakom o proizvodnji po licenciji.

Naknada

Članak 714.

Stjecatelj licencije dužan je isplatiti davatelju licencije ugovorenu naknadu u vrijeme i na način kako je to određeno ugovorom.

Podnošenje izvješća

Članak 715.

Ako se naknada određuje u zavisnosti od opsega iskorištavanja predmeta licencije, stjecatelj licencije dužan je podnijeti davatelju licencije izvješće o opsegu iskorištavanja i obracunati naknadu svake godine, ako ugovorom nije za to određen kraći rok.

Izmjena ugovorene naknade

Članak 716.

Ako je ugovorena naknada postala očito nerazmjerna u odnosu prema prihodu koji stjecatelj licencije ima od iskorištavanja predmeta licencije, zainteresirana strana može zahtijevati izmjenu ugovorene naknade.

V. PODLICENCIJA

Kad se može dati

Članak 717.

(1) Stjecatelj isključive licencije može pravo iskorištavanja predmeta licencije ustupiti drugome (podlicencija), ako ugovorom nije drukčije određeno.

(2) Stjecatelj licencije ne može dati drugome podlicenciju bez dopuštenja davatelja licencije.

Kad davatelj može odbiti dopuštenje

Članak 718.

Kad je za davanje podlicencije potrebno dopuštenje davatelja licencije, ovaj ga može odbiti stjecatelju isključive licencije samo iz ozbiljnih razloga.

Otkaz zbog nedopuštene podlicencije

Članak 719.

Davatelj licencije može otkazati ugovor o licenciji bez otkaznog roka ako je

podlicencija dana bez njegova dopuštenja, kad je to prema zakonu ili prema ugovoru potrebno.

Neposredan zahtjev davatelja licencije

Clanak 720.

(1) Ugovorom o podlicenciji ne stvara se poseban pravni odnos između stjecatelja podlicencije i davatelja licencije, čak ni kad je davatelj licencije dao potrebno dopuštenje.

(2) Ali davatelj licencije može, radi naplate svojih tražbina od stjecatelja licencije nastalih iz licencije, zahtijevati neposredno od stjecatelja podlicencije isplatu iznosa koje ovaj duguje davatelju podlicencije po osnovi podlicencije.

V. PRESTANAK UGOVORA

Protek vremena

Clanak 721.

Ugovor o licenciji sklopljen na određeno vrijeme prestaje protekom vremena za koje je sklopljen, te nije potrebno da bude otkazan.

Prešutno obnavljanje licencije

Clanak 722.

(1) Kad nakon proteka vremena za koje je ugovor o licenciji bio sklopljen stjecatelj licencije nastavi iskorištavati predmet licencije, a davatelj licencije se tome ne usprotivi, smatra se da je sklopljen nov ugovor o licenciji neodređenog trajanja, pod istim uvjetima kao i prijašnji.

(2) Osiguranja što su ih treće osobe dale za prvu licenciju prestaju protekom vremena za koje je bila sklopljena.

Otkaz

Clanak 723.

(1) Ugovor o licenciji čije trajanje nije određeno prestaje otkazom koji svaka strana može dati drugoj, poštujući ugovorom određeni otkazni rok.

(2) Ako ugovorom nije određen, otkazni rok iznosi šest mjeseci.

Smrt i stecaj

Clanak 724.

(1) U slučaju smrti davatelja licencije licencija se nastavlja s njegovim nasljednicima, ako drukcije nije ugovoreno.

(2) U slučaju smrti stjecatelja licencije licencija se nastavlja s njegovim nasljednicima koji nastavljaju njegovu djelatnost.

(3) U slučaju smrti, prestanka pravne osobe i otvaranja stečaja stjecatelj licencije davatelj licencije može raskinuti ugovor.

Odsjek 16.

UGOVOR O OSTAVI

I. O OSTAVI UOPCE

1. Opće odredbe

Pojam

Članak 725.

(1) Ugovorom o ostavi obvezuje se ostavoprimac da primi stvar od ostavodavca, da je čuva i da je vrati kad je ovaj bude zatražio.

(2) Objekt ostave mogu biti samo pokretne stvari.

Ostava tuđe stvari

Članak 726.

(1) Ugovor o ostavi može valjano sklopiti u svoje ime i osoba koja nije vlasnik stvari, i ostavoprimac je dužan vratiti joj stvar, osim ako bi doznao da je stvar ukradena.

(2) Ako treća osoba tužbom zahtijeva stvar od ostavoprimca kao vlasnik, ostavoprimac je dužan priopćiti sudu od koje osobe je stvar primio, a istodobno obavijestiti ostavodavca o podignutoj tužbi.

2. Obveze ostavoprimca

Cuvanje stvari

Članak 727.

(1) Ostavoprimac je dužan čuvati stvar kao svoju vlastitu, a ako je ostava uz naknadu, kao dobar gospodarstvenik odnosno dobar domaćin.

(2) Ako su ugovoreni mjesto i način čuvanja stvari, ostavoprimac ih može promijeniti samo ako to zahtijevaju promijenjene okolnosti, inače odgovara i za slučajnu propast ili slučajno oštećenje stvari.

(3) O svim promjenama koje bi primijetio na stvari i o opasnostima da bude oštećena, ostavoprimac je dužan obavijestiti ostavodavca.

Predaja stvari drugom na čuvanje

Clanak 728.

Ostavoprimac ne može bez pristanka ostavodavca ili bez nužde predati povjerenu mu stvar drugome na cuvanje, inace odgovara i za njezinu slucajnu propast i oštecenje.

Uporaba stvari

Clanak 729.

(1) Ostavoprimac nema pravo uporabe stvari povjerene mu na cuvanje.

(2) U slucaju nedopuštene uporabe stvari ostavoprimac duguje ostavodavcu odgovarajucu naknadu i odgovara za slucajnu propast ili oštecenje stvari koje bi se dogodilo tom prilikom.

(3) Kad je u ostavu dana neka nepotrošna stvar i ostavoprimcu dopušteno da je rabi, na odnose ugovaratelja se primjenjuju pravila o posudbi, a samo o pitanjima vremena i mjesta vracanja stvari sudi se po pravilima o ostavi, ako ugovaratelji nisu što drugo o tome odredili.

Isključenje odgovornosti

Clanak 730.

Kad ostavoprimac bez pristanka ostavodavca i bez nužde suprotno ugovoru rabi stvar, mijenja mjesto ili nacin njezina cuvanja ili kad stvar preda na cuvanje drugoj osobi, ne odgovara za slucajnu propast ili oštecenje stvari do kojih bi došlo i da je postupao u skladu s ugovorom.

Vracanje stvari

Clanak 731.

(1) Ostavoprimac je dužan vratiti stvar cim je ostavodavac zatraži, i to sa svim plodovima i drugim koristima od stvari.

(2) Ako je određen rok za vracanje stvari, ostavodavac može tražiti da mu se stvar vrati i prije isteka roka, osim kad rok nije ugovoren isključivo u interesu ostavodavca.

(3) Vracanje se obavlja u mjestu predaje stvari ostavoprimcu, ako ugovorom nije određeno neko drugo mjesto, u kojem slucaju ostavoprimac ima pravo na naknadu troškova prijenosa stvari.

3. Prava ostavoprimca

Naknada troškova i štete

Clanak 732.

Ostavoprimac ima pravo zahtijevati od ostavodavca naknadu troškova opravdano ucinjenih radi ocuvanja stvari te naknadu štete koju je imao zbog ostave.

Naknada

Clanak 733.

Ostavoprimac nema pravo na naknadu za svoj trud, osim ako je naknada ugovorena, ako se ostavoprimac bavi primanjem stvari na cuvanje ili ako se naknada mogla ocekivati s obzirom na okolnosti posla.

Vracanje stvari u slucaju besplatne ostave

Clanak 734.

(1) Ostavoprimac koji se obvezao besplatno cuvati stvar odredeno vrijeme može je vratiti ostavodavcu prije isteka ugovorenog roka ako bi stvari prijetila opasnost propasti ili oštecenja ili ako bi mu njezino daljnje cuvanje moglo prouzrociti štetu.

(2) Ako rok nije ugovoren, ostavoprimac može u svako doba odustati od ugovora, ali je dužan ostavodavcu odrediti primjeren rok za preuzimanje stvari.

4. Posebni slucajevi ostave

Neprava ostava

Clanak 735.

Kad su u ostavu dane zamjenljive stvari s pravom ostavoprimca da ih potroši i obvezom da vrati istu kolicinu stvari iste vrste, na njegove se odnose s ostavodavcem primjenjuju pravila ugovora o zajmu, samo ce glede vremena i mjesta vracanja važiti pravila ugovora o ostavi, ako ugovaratelji nisu što drugo o tome odredili.

Ostava u nuždi

Clanak 736.

Komu je stvar povjerena u slucaju kakve nevolje, na primjer u slucaju požara, potresa, poplave, dužan ju je cuvati s povecanom pažnjom.

II. UGOSTITELJSKA OSTAVA

Ugostitelj kao ostavoprimac

Clanak 737.

(1) Ugostitelji se smatraju ostavoprimcima glede stvari koje su gosti donijeli i odgovaraju za njihov nestanak, uništenje ili oštecenje najviše do deset tisuca kuna.

(2) Odgovornost je isklucena ako su stvari nestale, uništene ili oštecene okolnostima koje se nisu mogle izbjeći ili otkloniti, uzrokom u stvari, ponašanjem samog gosta, ili ponašanjem osoba koje je on doveo ili koje su mu došle u posjet.

(3) Ugostitelj duguje potpunu naknadu ako mu je gost predao stvar na cuvanje te ako je šteta nastala njegovu krivnjom ili krivnjom osobe za koju on odgovara.

Stvari koje je gost donio

Clanak 738.

(1) Stvarima koje je gost donio u ugostiteljski objekt smatraju se:

1) stvari koje se nalaze u ugostiteljskom objektu za sve vrijeme dok gost ima smještaj u njemu;

2) stvari koje se nalaze izvan ugostiteljskog objekta na mjestu koje je ugostitelj odredio ili uzeo pod svoj nadzor odnosno nadzor osoba za koje on odgovara za sve vrijeme smještaja;

3) stvari nad kojima ugostitelj ili osoba za koju odgovara preuzima nadzor u ugostiteljskom objektu ili izvan njega u razumnom vremenu prije ili poslije vremena smještaja.

(2) Odredbe o odgovornosti za donesene stvari gosta neće se primjenjivati na vozila, stvari u njima i žive životinje, osim ako je drukcije ugovoreno.

Obveze ugostitelja da primi stvari na cuvanje

Clanak 739.

(1) Ugostitelj je dužan primiti na cuvanje novac, dragocjenosti, vrijednosne papire i druge vrijedne stvari koje gost donesu i hoće mu ih predati na cuvanje, osim ako ne raspolaže prikladnim prostorijama za njihov smještaj, ako su u odnosu na vrstu i kategoriju ugostiteljskog objekta od prekomjerne vrijednosti, ako su opasne, glomazne ili ako njihovo cuvanje prelazi njegove mogućnosti iz kakva drugog opravdanog razloga.

(2) Ako ugostitelj neopravdano odbije primiti stvar na cuvanje, duguje potpunu naknadu štete koju gost zbog toga pretrpi.

Dužnost gosta da prijavi štetu

Clanak 740.

Gost je dužan prijaviti nestanak, uništenje ili oštećenje stvari čim dozna za njih, inače ima pravo na naknadu samo ako dokaže da je šteta nastala krivnjom ugostitelja ili osobe za koju on odgovara.

Objave i uglavci o isključenju odgovornosti

Clanak 741.

Nemaju nikakav pravni učinak ugovorni uglavci i objave istaknute u prostorijama ugostitelja kojima se isključuje, ograničuje ili uvjetuje njegova odgovornost za stvari koje su gosti donijeli.

Pravo zadržanja

Članak 742.

Ugostitelji koji primaju goste na noćenje imaju pravo zadržati stvari koje su gosti donijeli, do potpune naplate tražbine za smještaj i ostale usluge.

Proširenje primjene odredaba o ugostiteljskoj ostavi

Članak 743.

Odredbe o ugostiteljskoj ostavi na odgovarajući se način primjenjuju i na bolnice, kazališta, kina, kola za spavanje, garaže, organizirana kupališta, kampove, prodajne prostore i sl.

Odsjek 17.

UGOVOR O USKLADIŠTENJU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 744.

(1) Ugovorom o uskladištenju obvezuje se skladištar da primi i čuva određenu robu i da poduzima potrebne ili ugovorene mjere radi njezina ocuvanja u određenom stanju te da je preda na zahtjev ostavodavca ili druge ovlaštene osobe, a ostavodavac se obvezuje da mu za to plati određenu naknadu.

(2) Pri predaji robe ostavodavac je dužan dati sve potrebne obavijesti o njoj i izjaviti kolika je njezina vrijednost.

Odgovornost skladištara

Članak 745.

(1) Skladištar odgovara za štetu na robi osim ako dokaže da je šteta prouzročena višom silom, krivnjom ostavodavca, manama ili prirodnim svojstvima robe te neispravnom ambalažom.

(2) Skladištar je dužan upozoriti ostavodavca na mane ili prirodna svojstva robe odnosno na neispravnu ambalažu zbog kojih može doći do štete na robi, čim je navedene nedostatke opazio ili morao opaziti.

(3) Ako bi se na robi dogodale takve neotklonjive promjene zbog kojih postoji opasnost da se roba pokvari ili propadne, skladištar je dužan, ako to na njegov poziv ne bi mogao na vrijeme učiniti ostavodavac, prodati robu bez odgadanja na najpovoljniji način.

(4) Skladištar je obavezan poduzimati radnje radi ocuvanja prava ostavodavca prema prijevozniku koji mu je, za račun ostavodavca, predao robu oštećenu ili s nedostatkom.

Dužnost osiguranja robe

Clanak 746.

- (1) Skladištar je dužan osigurati robu primljenu na cuvanje samo ako je to ugovoreno.
- (2) Ako ugovorom nije određeno koje rizike treba osigurati, skladištar je dužan osigurati robu od uobicajenih rizika.

Ogranicenje naknade štete

Clanak 747.

Naknada štete koju je skladištar dužan platiti zbog propasti, umanjenja ili oštećenja robe od njezina primitka do predaje ne može prijeci stvarnu vrijednost robe, osim ako je štetu prouzrocio namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Miješanje zamjenljivih stvari

Clanak 748.

(1) Skladištar ne smije pomiješati zamjenljive stvari sa stvarima iste vrste i iste kakvoce, osim ako je ostavodavac na to pristao, ili ako je ocito da je rijec o stvarima koje se mogu miješati bez opasnosti od nastanka štete za ostavodavca.

(2) Ako su stvari pomiješane, skladištar može na zahtjev ovlaštene osobe bez sudjelovanja ostalih ovlaštenih osoba iz smjese zamjenljivih stvari izdvojiti dio koji joj pripada.

Pregled robe i uzimanje uzoraka

Clanak 749.

Skladištar je dužan dopustiti ovlaštenoj osobi da pregleda robu i da uzima uzorke od nje.

Naknada troškova i založno pravo skladištara

Clanak 750.

(1) Pored naknade za cuvanje skladištar ima pravo na naknadu troškova koji su bili potrebni za ocuvanje robe.

(2) Za svoje tražbine iz ugovora o uskladištenju i ostale tražbine nastale u vezi s cuvanjem robe on ima založno pravo na toj robi.

Podizanje robe i prodaja nepodignute robe

Clanak 751.

- (1) Ostavodavac može robu podici i prije ugovorenog roka.
- (2) Ako ostavodavac ne podigne robu nakon isteka ugovorenog roka ili nakon isteka godine dana ako nije ugovoren rok za cuvanje, skladištar može za njegov racun prodati robu na javnoj prodaji, ali je dužan obavijestiti ga o svojoj namjeri i ostaviti mu naknadni rok najmanje od osam dana da robu podigne.

Nedostaci pri podizanju robe

Clanak 752.

- (1) Primatelj robe dužan je robu pregledati u trenutku njezina preuzimanja.
- (2) Ako prilikom preuzimanja robe primijeti nedostatke, primatelj je dužan na to odmah upozoriti skladištara, inace se smatra da je roba uredno primljena.
- (3) O nedostacima robe koji se, uobicajenim pregledom, nisu mogli utvrditi u trenutku preuzimanja primatelj je dužan na pouzdan nacin obavijestiti skladištara u roku od osam dana, racunajuci od dana preuzimanja robe, inace se smatra da je roba uredno primljena.

Primjena pravila o ostavi

Clanak 753.

Na ugovore o uskladištenju na odgovarajuci se nacin primjenjuju pravila o ostavi, ako pravilima o uskladištenju nije drukcije uređeno.

II. SKLADIŠNICA

Dužnost izdavanja skladišnice

Clanak 754.

Skladištar koji je na temelju zakona ovlašten za robu primljenu na uskladištenje izdati skladišnicu dužan ju je izdati ostavodavcu na njegov zahtjev.

Sastojci i sadržaj skladišnice

Clanak 755.

- (1) Skladišnica se sastoji od priznanice i založnice.
- (2) Priznanica i založnica sadrže: tvrtku naziv odnosno ime ostavodavca, njegovo sjedište odnosno prebivalište, tvrtku, naziv i sjedište skladištara, nadnevak i broj skladišnice, mjesto gdje se skladište nalazi, vrstu, prirodu i kolicinu robe, navod o iznosu do kojega je roba osigurana te ostale podatke potrebne za raspoznavanje robe i određivanje njezine vrijednosti.
- (3) Priznanica i založnica moraju se pozivati jedna na drugu.

Skladišnica za dijelove robe

Clanak 756.

(1) Ostavodavac može zahtijevati da skladištar podijeli robu na određene dijelove i da mu za svaki dio izda posebnu skladišnicu.

(2) Ako je već dobio skladišnicu za cijelu količinu robe, on može zahtijevati da skladištar podijeli robu na određene dijelove i da mu, u zamjenu za skladišnicu koju je dobio, izda posebne skladišnice za svaki pojedini dio.

(3) Ostavodavac može zahtijevati da mu skladištar izda skladišnice samo za jedan dio zamjenljive robe koji je ostavio kod njega.

Prava imatelja skladišnice

Clanak 757.

(1) Imatelj skladišnice ima pravo zahtijevati da mu se preda roba oznacena u njoj.

(2) On može raspolagati robom oznacenom u skladišnici prenošenjem skladišnice.

Prenošenje priznanice i založnice

Clanak 758.

(1) Priznanica i založnica mogu se prenositi indosamentom, zajedno ili odvojeno.

(2) Pri svakom prijenosu na njima mora biti ubilježen nadnevak.

(3) Na zahtjev primatelja priznanice ili založnice, prijenos na njega prepisat će se u registar skladišta, gdje će se ubilježiti i njegovo sjedište odnosno prebivalište.

Pravo imatelja priznanice

Clanak 759.

(1) Prijenos priznanice bez založnice daje primatelju pravo zahtijevati predaju robe samo ako isplati založnicu, ili položi skladištaru za imatelja založnice iznos koji mu treba biti isplaćen na dan dospelosti tražbine.

(2) Imatelj priznanice bez založnice može zahtijevati da se roba proda, ako se postignutom cijenom može isplatiti iznos na koji ima pravo imatelj založnice, s tim da se ostvareni višak preda njemu.

(3) Kad je riječ o zamjenljivim stvarima, imatelj priznanice bez založnice može zahtijevati da mu skladištar preda jedan dio robe pod uvjetom da položi skladištaru za račun imatelja založnice odgovarajući iznos u novcu.

Prava imatelja založnice

Clanak 760.

(1) Prijenos založnice bez priznanice daje primatelju založno pravo na robu.

(2) Pri prvom prijenosu na založnici moraju biti ubilježeni tvrtka, naziv odnosno ime vjerovnika, njegovo poslovno sjedište odnosno prebivalište, iznos njegove tražbine, računajući i kamate, i dan dospijevanja.

(3) Prvi primatelj založnice dužan je bez odgadanja prijaviti skladištaru da je na njega

izvršen prijenos založnice, a skladište je dužno prepisati taj prijenos u svoj registar i na samoj založnici zabilježiti da je prijepis izvršen.

(4) Bez obavljanja navedenih radnji založnica se ne može dalje prenositi indosamentom.

(5) Ako založnica ne sadrži iznos tražbine založnog vjerovnika, smatra se da je tražbina osigurana u visini cjelokupne vrijednosti robe navedene u njoj.

Protest zbog neisplate i prodaja robe

Clanak 761.

(1) Imatelj založnice bez priznanice, kojem ne bude isplacena u roku tražbina osigurana založnicom, dužan je, pod prijetnjom gubitka prava na isplatu, podici protest prema Zakonu o mjenici.

(2) Imatelj založnice koji je podigao protest može nakon proteka osam dana od dospelosti tražbine zahtijevati prodaju založene robe, a isto pravo pripada i prenositelju koji je isplatio imatelju založnice tražbinu osiguranu založnicom.

(3) Od iznosa postignutog prodajom izdvaja se iznos potreban za podmirenje troškova prodaje, tražbina skladištara iz ugovora o uskladištenju i ostalih njegovih tražbina nastalih u vezi s ostavljenom robom, zatim se isplacuje osigurana tražbina imatelja založnice, a ostatak pripada imatelju priznanice.

Zahtjev isplate od prenositelja založnice

Clanak 762.

(1) Imatelj založnice može zahtijevati isplatu od prenositelja tek ako nije mogao postići potpuno namirenje prodajom založene robe.

(2) Taj zahtjev mora biti podignut u roku određenom u Zakonu o mjenici za zahtjev prema indosantima, koji počinje teći od dana prodaje robe.

(3) Imatelj založnice gubi pravo zahtijevati isplatu od prenositelja ako ne bude zahtijevao prodaju robe u roku od trideset dana od protesta.

Odsjek 18.

UGOVOR O NALOGU

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Clanak 763.

(1) Ugovorom o nalogu obvezuje se i ovlašćuje nalogoprimac poduzimati za racun nalagodavca određene poslove.

(2) Nalogoprimac ima pravo na naknadu za svoj trud, osim ako je drukcije ugovoreno ili proizlazi iz naravi međusobnog odnosa.

Osobe dužne odgovoriti na ponudu naloga

Clanak 764.

Tko se bavi obavljanjem tuđih poslova kao zanimanjem ili se javno nudi za obavljanje tih poslova, dužan je, ako ne želi prihvatiti ponudeni nalog koji se odnosi na te poslove, o tome bez odgađanja obavijestiti drugu stranu, inace odgovara za štetu koju bi ova pretrpjela zbog toga.

II. OBVEZE NALOGOPRIMCA

Izvršenje naloga kako glasi

Clanak 765.

(1) Nalogoprimac je dužan izvršiti nalog prema primljenim uputama, s pažnjom dobrog gospodarstvenika odnosno dobrog domaćina, ostajući u njegovim granicama i u svemu skrbiti o interesima nalogodavca i njima se rukovoditi.

(2) Kad nalogoprimac smatra da bi izvršenje naloga po dobivenim uputama bilo od štete za nalogodavca, dužan je skrenuti na to njegovu pozornost i tražiti nove upute.

(3) Ako nalogodavac nije dao određene upute o poslu koji treba obaviti, nalogoprimac je dužan, rukovodeći se interesima nalogodavca, postupiti kao dobar gospodarstvenik odnosno dobar domaćin, a ako je nalog bez naknade, kako bi u istim okolnostima postupio u vlastitoj stvari.

Odstupanje od naloga i uputa

Clanak 766.

(1) Od dobivenog naloga i uputa nalogoprimac može odstupiti samo sa suglasnošću nalogodavca, a kad mu zbog kratkoce vremena ili iz kakva drugog uzroka nije moguće tražiti suglasnost nalogodavca, može odstupiti od naloga i uputa samo ako je po procjeni svih okolnosti mogao osnovano smatrati da to zahtijevaju interesi nalogodavca.

(2) Ako nalogoprimac prekoraci granice naloga ili odstupi od dobivenih uputa izvan slucaja predviđenog u stavku 1. ovoga clanka, neće se smatrati nalogoprimcem, već poslovođom bez naloga, osim ako nalogodavac naknadno odobri ono što je uradio.

Zamjena

Clanak 767.

(1) Nalogoprimac je dužan izvršiti nalog osobno.

(2) On može povjeriti izvršenje naloga drugome samo ako mu je nalogodavac to dopustio ili ako je na to primoran okolnostima.

(3) U tim slucajevima on odgovara samo za izbor zamjenika i za upute koje mu je dao.

(4) U ostalim slucajevima on odgovara za rad zamjenika te za slucajnu propast ili oštećenje stvari koji bi se dogodili kod zamjenika.

(5) Nalogodavac može u svakom slucaju zahtijevati neposredno od zamjenika

ispunjenje obveze iz naloga.

Polaganje racuna

Clanak 768.

O obavljenom poslu nalogoprimac je dužan položiti racun i predati bez odugovlacenja nalogodavcu sve što je primio na temelju obavljanja povjerenih mu poslova, bez obzira je li ono što je primio za nalogodavca bilo dugovano ovome ili ne.

Podnošenje izvješća

Clanak 769.

Nalogoprimac je dužan na zahtjev nalogodavca podnijeti izvješće o stanju poslova i položiti racun i prije određenog vremena.

Odgovornost za korištenje nalogodavceva novca

Clanak 770.

Ako se nalogoprimac služio za svoje potrebe novcem koji je primio za nalogodavca, dužan je, za sve vrijeme, platiti kamate po najvišoj dopuštenoj ugovornoj stopi, a na ostali dugovani novac koji nije predao na vrijeme, zatezne kamate, racunajući od dana kad ga je bio dužan predati.

Solidarna odgovornost nalogoprimaca

Clanak 771.

Ako je obavljanje nekog posla povjereno nekolicini istim nalogom da ga zajednicki obavljaju, oni odgovaraju solidarno za obveze iz toga naloga, ako što drugo nije ugovoreno.

III. OBVEZE NALOGODAVCA

Predujmljivanje novca

Clanak 772.

Nalogodavac je dužan na zahtjev nalogoprimca predujmiti mu stanoviti iznos novca za predvidene izdatke.

Naknada troškova i preuzimanje obveza

Clanak 773.

(1) Nalogodavac je dužan naknaditi nalogoprimcu, čak i ako njegov trud bez njegove krivnje nije imao uspjeha, sve potrebne troškove što ih je učinio za izvršenje naloga, s

kamatama od dana kad su učinjeni.

(2) On je dužan preuzeti obveze što ih je nalogoprimac uzeo na sebe obavljajući u svoje ime povjerene mu poslove, ili ga na drugi način osloboditi njih.

Naknada štete

Clanak 774.

Nalogodavac je dužan naknaditi nalogoprimcu štetu koju je ovaj pretrpio bez svoje krivnje u obavljanju naloga.

Visina naknade

Clanak 775.

Ako nije drukcije ugovoreno, nalogodavac duguje naknadu u uobicajenoj visini, a ako o tome nema obicaja, onda pravicnu naknadu.

Isplata naknade

Clanak 776.

(1) Ako nije drukcije ugovoreno, nalogodavac je dužan isplatiti nalogoprimcu naknadu nakon obavljenog posla.

(2) Ako je nalogoprimac bez svoje krivnje samo djelomicno obavio nalog, ima pravo na razmjerni dio naknade.

Založno pravo

Clanak 777.

Radi osiguranja naknade i troškova nalogoprimac ima založno pravo na pokretnim stvarima nalogodavca što ih je dobio po osnovi naloga, a i na novcanim iznosima koje je naplatio za racun nalogodavca.

Solidarna odgovornost nalogodavaca

Clanak 778.

Ako je više njih povjerilo nalogoprimcu izvršenje naloga, oni mu odgovaraju solidarno.

IV. PRESTANAK NALOGA

Odustanak od ugovora

Clanak 779.

(1) Nalogodavac može odustati od ugovora.

(2) U slučaju odustanka od ugovora u kojem nalogoprimcu pripada naknada za njegov

trud, nalogodavac je dužan isplatiti nalogoprimcu odgovarajući dio naknade i naknaditi mu štetu koju je pretrpio odustankom od ugovora, ako za odustanak nije bilo osnovanih razloga.

Otkaz

Članak 780.

- (1) Nalogoprimac može otkazati nalog kad hoće, samo ne u nevrjeme.
- (2) On je dužan naknaditi nalogodavcu štetu koju je ovaj pretrpio zbog otkaza naloga u nevrjeme, osim kad su za otkaz postojali osnovani razlozi.
- (3) Nalogodavac je dužan nastaviti nakon otkaza poslove koji ne trpe odgađanje, dok nalogodavac ne bude mogao preuzeti brigu o njima.

Smrt, prestanak pravne osobe

Članak 781.

- (1) Nalog prestaje smrću nalogoprimca.
- (2) Nasljednici nalogoprimca dužni su o njegovoj smrti što prije obavijestiti nalogodavca i poduzeti što je potrebno za zaštitu njegovih interesa, dok ne bude u stanju sam preuzeti brigu o njima.
- (3) Nalog prestaje smrću nalogodavca samo ako je tako ugovoreno ili ako se nalogoprimac primio naloga s obzirom na svoje osobne odnose s nalogodavcem.
- (4) U tom slučaju je nalogoprimac dužan nastaviti povjerene mu poslove, ako bi inače nastupila šteta za nasljednike, dok ovi ne budu mogli sami preuzeti brigu o njima.
- (5) Ako je nalogodavac ili nalogoprimac pravna osoba, nalog prestaje kad ta osoba prestane postojati.

Stecaj, lišenje poslovne sposobnosti

Članak 782.

Nalog prestaje kad nalogodavac ili nalogoprimac padne pod stecaj ili bude potpuno ili djelomično lišen poslovne sposobnosti.

Trenutak prestanka naloga

Članak 783.

- (1) Kad je nalogodavac odustao od ugovora, kad je umro ili pao pod stecaj ili potpuno ili djelomično lišen poslovne sposobnosti, nalog prestaje u trenutku kad je nalogoprimac saznao za događaj zbog kojega nalog prestaje.
- (2) Kad je nalogoprimcu izdana pisana punomoc, dužan ju je vratiti nakon prestanka naloga.

Iznimke

Clanak 784.

Kad je nalog dan da bi nalogoprimac mogao postici ispunjenje neke svoje tražbine od nalogodavca, nalogodavac ne može odustati od ugovora i nalog ne prestaje ni smrću, ni stečajem nalogodavca ili nalogoprimca, ni kad jedan od njih bude potpuno ili djelomicno lišen poslovne sposobnosti.

Odsjek 19.

UGOVOR O KOMISIJI

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Clanak 785.

(1) Ugovorom o komisiji obvezuje se komisionar obaviti uz proviziju jedan ili više poslova u svoje ime i za racun komitenta.

(2) Komisionar ima pravo na proviziju i kad nije ugovorena.

Primjena pravila ugovora o nalogu

Clanak 786.

Na ugovor o komisiji na odgovarajuci se nacin primjenjuju pravila o nalogu, ako pravilima o komisiji nije drukcije određeno.

Sklapanje posla pod uvjetima razlicitim od naloga

Clanak 787.

(1) Ako je komisionar sklopio neki posao pod nepovoljnijim uvjetima od onih određenih nalogom kad to nije smio, dužan je naknaditi komitentu razliku, a i prouzročenu štetu.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka komitent može uskratiti prihvata sklopljenog posla, ako o tome odmah obavijesti komisionara.

(3) Ali komitent gubi to pravo ako komisionar pokaže spremnost da mu odmah isplati razliku i naknadi prouzročenu štetu.

(4) Ako je posao sklopljen pod povoljnijim uvjetima od onih određenih nalogom, sva tako postignuta korist pripada komitentu.

Prodaja robe prezaduženoj osobi

Clanak 788.

Komisionar odgovara komitentu za štetu ako je prodao robu osobi za koju je prezaduženost znao ili je mogao znati.

Kad komisionar kupuje robu komitenta ili mu prodaje svoju robu

Clanak 789.

(1) Komisionar kome je povjereno da proda ili kupi neku robu kotiranu na burzi ili na tržištu može, ako mu je komitent to dopustio, zadržati robu za sebe kao kupac, odnosno isporučiti je kao prodavatelj, po cijeni u vrijeme izvršenja povjerenog posla.

(2) U tom slučaju između komisionara i komitenta nastaju odnosi iz ugovora o kupoprodaji.

(3) Ako se burzovna odnosno tržišna cijena i cijena koju je odredio komitent ne podudaraju, komisionar - prodavatelj ima pravo na nižu od te dvije cijene, a komisionar - kupac dužan je platiti višu.

II. OBVEZE KOMISIONARA

Cuvanje i osiguranje

Clanak 790.

(1) Komisionar je dužan cuvati povjerenu mu robu s pažnjom dobrog gospodarstvenika.

(2) On odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje robe ako je nije osigurao, a prema nalogu je bio dužan to učiniti.

Obavijest o stanju primljene robe

Clanak 791.

(1) Prilikom preuzimanja robe od prijevoznika, koju mu je poslao komitent, komisionar je dužan utvrditi njezino stanje i bez odgadanja izvijestiti komitenta o danu prispijeca robe te o vidljivim oštećenjima ili manjku, inace odgovara za štetu koja bi zbog toga propusta nastala za komitenta.

(2) On je dužan poduzeti sve potrebne mjere radi ocuvanja prava komitenta prema odgovornoj osobi.

Obavijest o promjenama na robi

Clanak 792.

Komisionar je dužan obavijestiti komitenta o svim promjenama na robi zbog kojih bi ona mogla izgubiti od svoje vrijednosti, a ako nema vremena za cekanje njegovih uputa, ili odugovlaci s davanjem uputa, u slučaju opasnosti znatnijeg oštećenja robe komisionar je dužan prodati je na najpovoljniji način.

Priopćavanje komitentu imena suugovaratelja

Clanak 793.

(1) Komisionar je dužan priopćiti komitentu s kojom je osobom obavio posao što mu ga je komitent povjerio.

(2) Ovo pravilo ne vrijedi u slučaju prodaje pokretnih stvari koja se obavlja preko komisionih prodavaonica, osim ako nije drukcije ugovoreno.

Polaganje racuna

Clanak 794.

(1) Komisionar je dužan položiti racun o obavljenom poslu bez nepotrebnog odgadanja.

(2) On je dužan predati komitentu sve što je primio po osnovi posla izvršenog za njegov racun.

(3) Komisionar je dužan prenijeti na komitenta tražbine i ostala prava koja je stekao prema trecemu s kojim je obavio posao u svoje ime i za njegov racun.

Jamstvo za suugovaratelja

Clanak 795.

(1) Komisionar odgovara za ispunjenje obveze svog suugovaratelja samo ako je posebno jamcio da ce on svoje obveze ispuniti (delkredere komisija), u kojem slučaju on odgovara solidarno s njim.

(2) Komisionar koji je jamcio za ispunjenje obveza svog suugovaratelja ima pravo i na povecanu proviziju (delkredere provizija).

III. OBVEZE KOMITENTA

Provizija

Clanak 796.

(1) Komitent je dužan isplatiti komisionaru proviziju kad bude ispunjen posao što ga je komisionar poduzeo ili ako ispunjenje posla bude spriječeno nekim uzrokom za koji odgovara komitent.

(2) U slučaju postupnog ispunjavanja posla komisionar može zahtijevati razmjerni dio provizije poslije svakog djelomičnog ispunjenja.

(3) Ako ne dode do ispunjenja sklopljenog posla iz uzroka za koji ne odgovaraju ni komisionar ni komitent, komisionar ima pravo na odgovarajuću naknadu za svoj trud.

(4) Komisionar koji je nevjerno postupio prema komitentu nema pravo na proviziju.

Visina provizije

Clanak 797.

Ako iznos provizije nije određen ugovorom ili tarifom, komisionaru pripada provizija

prema obavljenom poslu i postignutom rezultatu.

Naknada troškova

Članak 798.

(1) Komitent je dužan naknaditi komisionaru troškove koji su bili potrebni za izvršenje naloga, s kamatama od dana kad su učinjeni.

(2) Komitent je dužan dati komisionaru posebnu naknadu za uporabu njegovih skladišta i transportnih sredstava, ako ona nije obuhvacena provizijom.

Predujam komisionaru

Članak 799.

Ako ugovorom o komisiji nije što drugo određeno, komitent nije dužan komisionaru dati predujam potreban za obavljanje posla.

IV. ZALOŽNO PRAVO

Članak 800.

(1) Komisionar ima založno pravo na stvarima koje su objekt ugovora o komisiji dok se te stvari nalaze kod njega ili kod nekog koji ih drži za njega ili dok on ima u rukama ispravu s pomoću koje može raspolagati njima.

(2) Iz vrijednosti tih stvari komisionar može naplatiti prije ostalih komitentovih vjerovnika svoje tražbine po osnovi svih komisijskih poslova s komitentom te po osnovi zajmova i predujmova danih komitentu, bez obzira jesu li nastale u vezi s tim stvarima ili nekim drugim.

(3) Pravo prvenstvene naplate ima komisionar iz tražbina koje je izvršavajući nalog stekao za račun komitenta.

V. ODNOSI S TRECIM OSOBAMA

Komitentova prava na tražbine iz posla s trecim

Članak 801.

(1) Komitent može zahtijevati ispunjenje tražbine iz posla što ga je komisionar sklopio s trecim i za njegov račun tek pošto mu ih komisionar ustupi.

(2) Ali glede odnosa komitenta s komisionarom i njegovim vjerovnicima, te se tražbine od svog nastanka smatraju komitentovim tražbinama.

Ogranicenje prava komisionarovih vjerovnika

Članak 802.

Vjerovnici komisionara ne mogu radi naplate svojih tražbina, ni u slučaju njegova

stecaja, poduzeti mjere ovrhe na pravima i stvarima što ih je komisionar izvršavajući nalog stekao u svoje ime ali za račun komitenta, osim ako je riječ o tražbinama nastalim u vezi sa stjecanjem tih prava i stvari.

Stecaj komisionara

Članak 803.

(1) U slučaju stecaja komisionara komitent može zahtijevati izlučenje iz stecajne mase stvari što ih je predao komisionaru radi prodaje za njegov račun, a i stvari što ih je komisionar nabavio za njegov račun.

(2) U istom slučaju komitent može zahtijevati od trećega kome je komisionar prodao stvari da mu isplati njihovu cijenu odnosno njezin još neisplaćeni dio.

Odsjek 20.

UGOVOR O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 804.

(1) Ugovorom o trgovinskom zastupanju obvezuje se zastupnik da će za vrijeme trajanja ugovora pregovarati s trećim osobama o sklapanju ugovora u ime i za račun nalogodavca te da će, ako je tako ugovoreno, i sklapati ugovore s trećim osobama u ime i za račun nalogodavca, a nalogodavac se obvezuje da će zastupniku za svaki ugovor kojega je on sklopio ili koji je sklopljen njegovim djelovanjem platiti određenu proviziju.

(2) Zastupnikom iz stavka 1. ovoga članka neće se smatrati osoba koja je po ovom ili posebnom zakonu ovlaštena na zastupanje druge osobe.

(3) Nalogodavac može imati na istom području za istu vrstu poslova više zastupnika.

Zastupanje drugog nalogodavca

Članak 805.

Zastupnik ne može bez pristanka nalogodavca preuzeti obvezu da na istom području i za istu vrstu poslova radi za drugog nalogodavca.

Oblik

Članak 806.

Ugovor o trgovinskom zastupanju mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Punomoc

Članak 807.

Zastupnik može zahtijevati od nalogodavca da mu izda punomoc.

Primanje ispunjenja

Clanak 808.

Zastupnik ne može zahtijevati ni primiti ispunjenje tražbine svog nalogodavca ako za to nije posebno ovlašten.

Izjave u ime nalogodavca

Clanak 809.

Zastupnik je ovlašten radi ocuvanja prava svog nalogodavca davati potrebne izjave njegovu suugovaratelju.

Mjere osiguranja

Clanak 810.

Radi zaštite interesa nalogodavca zastupnik može poduzimati potrebne mjere osiguranja.

II. OBVEZE ZASTUPNIKA

Skrb o interesima nalogodavca

Clanak 811.

(1) Zastupnik je dužan skrbiti o interesima nalogodavca te u svim poslovima koje poduzima postupati u skladu s nacelom savjesnosti i poštenja i pažnjom dobrog gospodarstvenika.

(2) Zastupnik je poglavito dužan poduzimati sve što je potrebno kako bi posredovao i sklapao poslove za koje je ovlašten, držeci se pritom razumnih uputa nalogodavca.

(3) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne odredbama stavaka 1. i 2. ovoga clanka ništete su.

Dužnost obavješćivanja

Clanak 812.

(1) Zastupnik je dužan davati nalogodavcu sve potrebne obavijesti o stanju na tržištu, poglavito one koje su značajne za svaki pojedini posao.

(2) Zastupnik je dužan nalogodavca redovito obavješćivati o ispunjenju svojih ugovornih obveza, o trećim osobama koje su spremne pregovarati s nalogodavcem ili s njime sklopiti ugovor te o ugovorima koje je sklopio u ime i za račun nalogodavca.

(3) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne odredbama stavaka 1. i 2. ovoga članka ništete su.

Postupanje po uputama

Članak 813.

U vodenju pregovora i pri sklapanju ugovora zastupnik je dužan postupati po uputama nalogodavca.

Cuvanje tajni

Članak 814.

(1) Zastupnik je dužan čuvati poslovnu, profesionalnu i službenu tajnu svog nalogodavca koju je doznao u vezi s povjerenim poslom.

(2) On odgovara ako ih iskoristi ili drugome otkrije i poslije prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju.

Vracanje stvari danih na uporabu

Članak 815.

Nakon prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju zastupnik je dužan vratiti nalogodavcu sve stvari koje mu je ovaj predao na uporabu za trajanja ugovora, osim ako je što drugo ugovoreno.

Poseban slučaj odgovornosti

Članak 816.

(1) Zastupnik odgovara nalogodavcu za ispunjenje obveze iz ugovora u cijem je sklapanju posredovao ili koje je po ovlaštenju on sklopio u ime nalogodavca, samo ako je za to posebno pisano jamčio.

(2) U tom slučaju on ima pravo i na posebnu proviziju (delkredere provizija).

III. OBVEZE NALOGODAVCA

Opće pravilo

Članak 817.

(1) Nalogodavac je dužan u svom odnosu sa zastupnikom postupati u skladu s nacelom savjesnosti i poštenja i s pažnjom dobrog gospodarstvenika.

(2) Kad je to za obavljanje njegovih poslova potrebno, nalogodavac je dužan o svom trošku staviti zastupniku na raspolaganje uzorke, nacрте, cjenike, promidžbene materijale, opće uvjete poslovanja i ostalu dokumentaciju.

(3) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne odredbama stavaka 1. i 2. ovoga clanka ništетne su.

Dužnost obavješćavanja

Clanak 818.

(1) Nalogodavac je dužan dati zastupniku sve obavijesti potrebne za ispunjenje njegovih obveza iz ugovora.

(2) Nalogodavac je dužan u razumnom roku obavijestiti zastupnika o prihvatu ili odbijanju ponude te neispunjenju ugovora u cijem je sklapanju zastupnik sudjelovao.

(3) Nalogodavac je dužan bez odgadanja obavijestiti zastupnika o potrebi da se opseg njegovih poslova svede na manju mjeru nego što je zastupnik mogao osnovano ocekivati, kako bi ovaj pravodobno smanjio svoju poduzetnost u odgovarajućoj mjeri, inace mu odgovara za pretrpljenu štetu.

(4) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne odredbama prethodnih stavaka ovoga clanka ništетne su.

Provizija

Clanak 819.

(1) Nalogodavac je dužan isplatiti zastupniku proviziju za ugovore koji su za vrijeme trajanja ugovora o trgovinskom zastupanju sklopljeni njegovim posredovanjem te za ugovore što ih je zastupnik sklopio u ime i za racun nalogodavca, ako je bio na to ovlašten.

(2) Zastupnik ima pravo na proviziju i za ugovore što ih je nalogodavac sklopio neposredno s klijentima koje je zastupnik našao.

(3) Zastupnik kojemu je temeljem ugovora o trgovinskom zastupanju povjereno isključivo pravo posredovanja na određenom području ili s određenom skupinom klijenata ima pravo na proviziju i za one ugovore koje je nalogodavac sklopio na tom području ili s tim klijentima bez posredovanja zastupnika.

(4) Svaka naknada čiji iznos ovisi o broju ili vrijednosti ostvarenih poslova smatrat ce se provizijom.

(5) Zastupnik ima pravo na proviziju za ugovor koji je nalogodavac sklopio nakon prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju, ako je sklopljeni ugovor pretežitо posljedica zastupnikova djelovanja prije prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju te ako je ugovor sklopljen u razumnom roku od prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju ili ako je ponuda treće osobe za sklapanje ugovora stigla zastupniku ili nalogodavcu prije prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju.

(6) Zastupnik nema pravo na proviziju utvrđenu stavicima 1. do 3. ovoga clanka ako pravo na proviziju, u skladu sa stavkom 5. ovoga clanka, pripada prijašnjem zastupniku, osim ako bi temeljem okolnosti slućaja bilo pravичno da se provizija podijeli između oba zastupnika.

Iznos provizije

Clanak 820.

(1) Ako iznos provizije nije određen ugovorom ili tarifom, zastupnik ima pravo na proviziju u iznosu koji je uobicajen za tu vrstu posla u mjestu u kojem je zastupnik obavljao poslove za nalogodavca.

(2) Ako je zastupnik posredovao za nalogodavca u razlicitim mjestima, ima pravo na proviziju u iznosu koji je uobicajen u mjestu gdje se nalazi njegovo prebivalište odnosno sjedište.

(3) Ako nije moguće utvrditi iznos provizije koji je uobicajen, zastupnik ima pravo na proviziju u iznosu koji bi prema svim okolnostima slucaja, a poglavito broju i vrijednosti poslova koje je zastupnik obavio za nalogodavca te zahtjevnosti i opsegu zastupnikova posredovanja, bio pravican.

Posebna provizija

Clanak 821.

Zastupnik koji je po ovlaštenju nalogodavca naplatio neku njegovu tražbinu ima pravo na posebnu proviziju od naplacenog iznosa.

Stjecanje prava na proviziju

Clanak 822.

(1) Zastupnik stjece pravo na proviziju u trenutku kad je nalogodavac ispunio odnosno trebao ispuniti svoju cinidbu iz ugovora između njega i treće osobe ili, ako je treća osoba temeljem ugovora s nalogodavcem dužna prva ispuniti svoju cinidbu, u trenutku kad je treća osoba ispunila odnosno trebala ispuniti svoju cinidbu, pa i kad to nije ucinila iz razloga za koji je odgovoran nalogodavac.

(2) Ako je između nalogodavca i treće osobe sklopljen ugovor s uzastopnim cinidbama koje se trebaju ispunjavati kroz određeno vrijeme, zastupnik stjece pravo na razmjerni dio provizije u skladu s pravilima iz prethodnog stavka ovoga clanka.

(3) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne stavku 1. i 2. ovoga clanka ništetne su, ako se njima pogoršava položaj zastupnika utvrđen tim stavcima.

Obracunavanje provizije

Clanak 823.

(1) Nalogodavac je dužan svaka tri mjeseca podnijeti zastupniku obracun provizije na koju zastupnik ima pravo, izracunatu za svaki mjesec posebno.

- (2) Obracun provizije mora sadržavati sve bitne elemente na temelju kojih je izraden.
- (3) Nalogodavac je dužan obracunati i platiti zastupniku tromjesečnu proviziju najkasnije do kraja mjeseca koji slijedi nakon zadnjeg mjeseca obracunskog tromjesecja.
- (4) Strane mogu ugovoriti obracunsko razdoblje kraće od tri mjeseca.
- (5) Nalogodavac je dužan, na zahtjev zastupnika, o svom trošku predati mu izvadak iz svojih poslovnih knjiga koji se odnosi na poslove koji zastupniku daju pravo na proviziju te ga obavijestiti o svim okolnostima koje utjecu na proviziju.
- (6) Ako nalogodavac odbije zastupnikov zahtjev iz prethodnog stavka ili ako zastupnik posumnja u točnost izvotka iz nalogodavcevih poslovnih knjiga ili posumnja u obavijesti koje mu je nalogodavac dao, ovlašten je zahtijevati da ovlašteni revizor pregleda nalogodavceve poslovne knjige glede podataka o kojima ovisi provizija te da mu te podatke dostavi.
- (7) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne prethodnim stavcima ovoga članka ništetne su, ako se njima pogoršava položaj zastupnika utvrđen tim stavcima.

Gubitak prava na proviziju

Članak 824.

- (1) Zastupnik gubi pravo na proviziju ako ugovor između nalogodavca i treće osobe ostane neispunjen iz uzroka koji nisu na strani nalogodavca.
- (2) Ako je u slučaju iz prethodnog stavka ovoga članka zastupnik primio proviziju, dužan ju je vratiti.
- (3) Odredbe ugovora o trgovinskom zastupanju suprotne prethodnim stavcima ovoga članka ništetne su, ako se njima pogoršava položaj zastupnika utvrđen tim stavcima.

Troškovi

Članak 825.

- (1) Zastupnik nema pravo na naknadu troškova koji proizlaze iz redovitog obavljanja poslova, osim ako je drukcije ugovoreno.
- (2) Ali on ima pravo na naknadu posebnih troškova koje je učinio u korist nalogodavca ili po njegovu nalogu.

IV. PRAVO ZADRŽANJA

Članak 826.

Radi osiguranja svojih dospjelih tražbina nastalih u vezi s ugovorom, zastupnik ima pravo zadržanja na iznosima što ih je naplatio za nalogodavca po njegovu ovlaštenju te na svim nalogodavcevim stvarima koje je u vezi s ugovorom primio od nalogodavca ili od nekog drugog, dok se nalaze kod njega ili kod nekog tko ih drži za njega, ili dok ima u

rukama ispravu pomocu koje može raspolagati njima.

V. PRESTANAK UGOVORA

Trajanje ugovora

Clanak 827.

(1) Ako se ne ugovori drukcije, ugovor o trgovinskom zastupanju sklapa se na neodređeno vrijeme.

(2) Ugovor sklopljen na određeno vrijeme prestaje protekom vremena na koje je sklopljen.

(3) Ako strane nastave ispunjavati ugovor sklopljen na određeno vrijeme i nakon proteka vremena na koje je ugovor sklopljen, smatrat ce se da su sklopile novi ugovor istog sadržaja na neodređeno vrijeme.

Otkaz ugovora

Clanak 828.

(1) Ako je ugovor o trgovinskom zastupanju sklopljen na neodređeno vrijeme, svaka ga strana može otkazati pisanom obaviješću upucenoj drugoj strani, poštujući otkazne rokove određene ovim clankom.

(2) Dužina otkaznog roka ovisna je o trajanju ugovora i iznosi po mjesec dana za svaku zapocetu godinu trajanja ugovora.

(3) Ako je ugovor trajao duže od pet godina, otkazni rok iznosi šest mjeseci.

(4) Strane ne mogu ugovoriti kraci otkazni rok, a ako ugovore duži, taj rok mora biti jednak za obje strane.

(5) Ako nije drukcije ugovoreno, otkazni rok zapocinje teci prvi dan mjeseca koji slijedi mjesec u kojem je drugoj strani upucena pisana obavijest o otkazu te završava zadnjim danom zadnjeg mjeseca roka.

(6) Odredbe ovoga clanka primjenjuju se i na ugovor sklopljen na određeno vrijeme koji se zbog ispunjavanja i nakon proteka roka na koji je sklopljen smatra ugovorom na neodređeno vrijeme, s time da se vrijeme trajanja ugovora na određeno vrijeme uzima u obzir pri izracunavanju dužine otkaznog roka.

Raskid ugovora

Clanak 829.

(1) Iz važnih razloga koje mora navesti, a poglavito zbog neispunjenja ugovorne obveze druge strane ili zbog promijenjenih okolnosti, svaka strana može raskinuti ugovor na neodređeno vrijeme bez otkaznog roka odnosno raskinuti ugovor na određeno vrijeme prije isteka vremena na koje je sklopljen.

(2) Ovo pravo strane ne mogu ugovorom isključiti ili ograniciti.

(3) Ako je izjava o raskidu ugovora na neodređeno vrijeme dana bez važnih razloga, smatra se otkazom s redovitim otkaznim rokom.

(4) Ugovorna strana ima pravo na naknadu štete ako druga strana nije imala važan razlog za raskid ugovora.

(5) Neosnovani raskid daje pravo drugoj strani da raskine ugovor na neodređeno vrijeme bez otkaznog roka odnosno da raskine ugovor na određeno vrijeme prije proteka vremena na koje je sklopljen.

VI. POSEBNA NAKNADA

Članak 830.

(1) Po prestanku ugovora zastupnik stjece pravo na posebnu naknadu ako je nalogodavcu našao nove stranke ili mu je značajno povećao opseg poslovanja s postojećim strankama, a nalogodavac je i po prestanku ugovora imao znatne koristi od tih stranaka, te ako plaćanje te naknade opravdavaju okolnosti slučaja, poglavito gubitak provizije u poslovanju s tim strankama.

(2) Pravo na posebnu naknadu nastaje i u slučaju da je ugovor prestao zbog smrti zastupnika.

(3) Prilikom određivanja posebne naknade treba voditi računa i o proviziji koju je zastupnik dobio za ugovore sklopljene po prestanku ugovornog odnosa s nalogodavcem kao i možebitnu zabranu ili ograničenje obavljanja djelatnosti po prestanku odnosa s nalogodavcem.

(4) Iznos posebne naknade ne može premašiti iznos prosječne godišnje provizije u zadnjih pet godina, a ako je ugovorni odnos trajao kraće od pet godina iznos prosječne godišnje provizije u razdoblju trajanja ugovora.

(5) Glede izvadaka iz poslovnih knjiga nalogodavca i obavijesti o okolnostima koje utječu na visinu posebne naknade, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga zakona o pravima zastupnika prilikom obračunavanja provizije.

(6) Plaćanje posebne naknade ne isključuje pravo zastupnika da traži naknadu štete koja prelazi visinu posebne naknade.

Razlozi koji isključuju pravo na posebnu naknadu

Članak 831.

Nalogodavac nije dužan platiti posebnu naknadu:

- ako je zastupnik otkazao ili raskinuo ugovor, s time da i tada zastupnik može zahtijevati posebnu naknadu ako je uzrok za raskid ili otkaz ugovora bio na strani nalogodavca ili je raskinuo odnosno otkazao ugovor zbog svoje starosti ili bolesti koja ga sprječava da nastavi ugovorni odnos,
- ako je nalogodavac raskinuo ugovor zbog zastupnikova skrivljenog ponašanja,
- ako je na temelju sporazuma s nalogodavcem zastupnik prenio ugovor na nekog drugog.

Gubitak prava na posebnu naknadu

Članak 832.

Zastupnik gubi pravo na posebnu naknadu te na naknadu štete, ako u roku od godine dana od dana prestanka ugovora ne obavijesti nalogodavca da će ih zahtijevati.

Zabrana ograničenja ili isključenja zastupnikovih prava

Članak 833.

Ugovorne strane ne mogu prije prestanka ugovora ograničiti ili isključiti prava koja zastupnik ima po ovom odjeljku zakona.

VII. UGOVORNA ODREDBA O ZABRANI ILI OGRANICENJU OBAVLJANJA DJELATNOSTI

Članak 834.

(1) Ugovorne strane mogu ugovoriti da zastupnik nakon prestanka ugovora neće smjeti obavljati, u potpunosti ili djelomično, djelatnost trgovinskog zastupanja.

(2) Takva će ugovorna odredba biti valjana ako je u pisanom obliku te ako se odnosi na isto područje, iste osobe ili istu robu na koje se odnosi i ugovor o trgovinskom zastupanju.

(3) Kad ugovor prestane zbog razloga koji su na strani nalogodavca, takva ugovorna odredba obvezuje zastupnika samo ako mu nalogodavac po prestanku ugovora plati posebnu naknadu i ako mu u razdoblju trajanja zabrane ili ograničenja obavljanja djelatnosti plća dodatnu mjesečnu naknadu u iznosu koji je jednak prosječnom mjesečnom iznosu provizije na koju je imao pravo u zadnjih pet godina, a ako je ugovor trajao kraće od pet godina, u iznosu koji je jednak prosječnom mjesečnom iznosu provizije na koju je imao pravo za vrijeme trajanja ugovora.

(4) Ugovorna odredba o zabrani ili ograničenju obavljanja djelatnosti obvezuje zastupnika najduže dvije godine po prestanku ugovora.

(5) Ako zastupnik raskine ugovor zbog nalogodavceva skrivljenog ponašanja, ovlašten je u roku od mjesec dana od dana raskida ugovora pisanom izjavom priopćiti nalogodavcu da neće poštovati odredbu o zabrani ili ograničenju obavljanja djelatnosti.

(6) Odredba ugovora o zabrani ili ograničenju obavljanja djelatnosti suprotna odredbama ovoga članka ništeta je ako se njome pogoršava položaj zastupnika utvrđen tim odredbama.

Odsjek 21.

UGOVOR O POSREDOVANJU

I. OPĆE ODREDBE

Pojam

Članak 835.

Ugovorom o posredovanju obvezuje se posrednik dovesti u vezu s nalogodavcem osobu koja bi s njim pregovarala o sklapanju ugovora, a nalogodavac se obvezuje isplatiti mu određenu proviziju, ako ugovor bude sklopljen.

Primjena odredbi ugovora o djelu

Clanak 836.

Kad je ugovoreno da ce posrednik imati pravo na odredenu proviziju i ako njegovo nastojanje ostane bez rezultata, o takvom ugovoru suditi ce se prema odredbama što vrijede za ugovor o djelu.

Primanje ispunjenja

Clanak 837.

- (1) Nalog za posredovanje ne ovlašćuje posrednika da za nalogodavca primi ispunjenje obveze iz ugovora sklopljenog njegovim posredovanjem.
- (2) Za to je potrebna posebna pisana punomoc.

Opoziv naloga za posredovanje

Clanak 838.

Nalogodavac može opozvati nalog za posredovanje kad god hoće, ako se toga nije odrekao i ako to nije protivno savjesnosti.

Nepostojanje obveze da se sklopi ugovor

Clanak 839.

Nalogodavac nije dužan pristupiti pregovorima za sklapanje ugovora s osobom koju je posrednik našao, ni sklopiti s njom ugovor pod uvjetima koje je priopcio posredniku, ali ce odgovarati za štetu ako je postupio protivno savjesnosti.

II. OBVEZE POSREDNIKA

Obveza tražiti priliku

Clanak 840.

- (1) Posrednik je dužan tražiti s pažnjom dobrog gospodarstvenika priliku za sklapanje određenog ugovora i upoznati s njome nalogodavca.
- (2) Posrednik je dužan posredovati u pregovorima i nastojati da dode do sklapanja ugovora, ako se na to posebno obvezao.
- (3) On ne odgovara ako i pored potrebne brižljivosti ne uspije u svom nastojanju.

Obveza obavješćivanja

Clanak 841.

Posrednik je dužan obavijestiti nalogodavca o svim okolnostima značajnim za namjeravani posao koje su mu poznate ili su mu morale biti poznate.

Odgovornost posrednika

Članak 842.

(1) Posrednik odgovara za štetu koju bi pretrpjela jedna ili druga strana između kojih je posredovao, a koja bi se dogodila zbog toga što je posredovao za poslovno nesposobnu osobu za čiju je nesposobnost znao ili mogao znati, ili za osobu za koju je znao ili morao znati da neće moći ispuniti obveze iz toga ugovora, i uopće za svaku štetu nastalu njegovu krivnjom.

(2) Posrednik odgovara za štetu koju prouzroci nalogodavcu zbog toga što je bez dopuštenja nalogodavca obavijestio nekog trećega o sadržaju naloga, o pregovorima ili o uvjetima sklopljenog ugovora.

Posrednički dnevnik i list

Članak 843.

Posrednik je dužan u posebnu knjigu (posrednički dnevnik) ubilježiti bitne podatke o ugovoru koji je sklopljen njegovim posredovanjem i izdati izvadak iz te knjige potpisan od njegove strane (posrednički list).

III. OBVEZE NALOGODAVCA

Provizija

Članak 844.

(1) Posrednik ima pravo na proviziju i kad nije ugovorena.

(2) Ako visina provizije nije određena ni tarifom ili kojim drugim općim aktom, ni ugovorom, a ni običajem, odredit će je sud prema posrednikovu trudu i učinjenoj usluzi.

Kad posrednik stječe pravo na proviziju

Članak 845.

(1) Posrednik stječe pravo na proviziju u trenutku sklapanja ugovora za koji je posredovao, ako što drugo nije ugovoreno.

(2) Ali ako je ugovor sklopljen pod odgodnim uvjetom, posrednik stječe pravo na proviziju tek kad se uvjet ostvari.

(3) Kad je ugovor sklopljen pod raskidnim uvjetom, ostvarenje uvjeta nema utjecaja na posrednikovo pravo na proviziju.

(4) U slučaju nevaljanosti ugovora posrednik ima pravo na proviziju ako mu uzrok nevaljanosti nije bio poznat.

Naknada troškova

Clanak 846.

(1) Posrednik nema pravo na naknadu troškova ucinjenih u izvršenju naloga, osim kad je to ugovoreno.

(2) Ali ako mu je ugovorom priznato pravo na naknadu troškova, on ima pravo na tu naknadu i u slucaju kad ugovor nije sklopljen.

Posredovanje za obje strane

Clanak 847.

(1) Ako drukcije nije ugovoreno, posrednik koji je dobio nalog za posredovanje od obje strana može zahtijevati od svake strane samo polovicu provizije i naknadu polovice troškova ako je naknada troškova ugovorena.

(2) Posrednik je dužan da se s pažnjom dobrog gospodarstvenika skrbi o interesima obje strana između kojih posreduje.

Gubitak prava na proviziju

Clanak 848.

Posrednik koji protivno ugovoru ili protivno interesima svog nalogodavca radi za drugu stranu gubi pravo na proviziju i na naknadu troškova.

Odsjek 22.

UGOVOR O OTPREMI (ŠPEDICIJA)

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Clanak 849.

(1) Ugovorom o otpremi obvezuje se otpremnik radi prijevoza stvari sklopiti, u svoje ime a za racun nalogodavca, ugovor o prijevozu i druge ugovore potrebne za izvršenje prijevoza te obaviti ostale uobicajene poslove i radnje, a nalogodavac se obvezuje isplatiti mu određenu naknadu.

(2) Ako je ugovorom predvideno, otpremnik može sklopiti ugovor o prijevozu i poduzimati druge pravne radnje u ime i za racun nalogodavca.

Odustanak od ugovora

Clanak 850.

Nalogodavac može po svojoj volji odustati od ugovora, ali je u tom slučaju dužan naknaditi otpremniku sve troškove što ih je do tada imao i isplatiti mu razmjeran dio naknade za dotadašnji rad.

Primjena pravila o ugovorima o komisiji i trgovinskom zastupanju

Članak 851.

Na odnose nalogodavca i otpremnika koji nisu uređeni u ovom odsjeku na odgovarajući način primjenjuju pravila o ugovoru o komisiji i ugovoru o trgovinskom zastupanju.

II. OBVEZE OTPREMNIKA

Upozorenje na nedostatke naloga

Članak 852.

Otpremnik je dužan upozoriti nalogodavca na nedostatke u njegovu nalogu, posebice na one koji ga izlažu većim troškovima ili šteti.

Upozorenje na nedostatke pakiranja

Članak 853.

Ako stvar nije zapakirana ili inače nije pripremljena za prijevoz kako treba, otpremnik je dužan upozoriti nalogodavca na te nedostatke, a kad bi čekanje da ih nalogodavac otkloni bilo od štete za njega, otpremnik ih je dužan otkloniti na račun nalogodavca.

Cuvanje interesa nalogodavca

Članak 854.

(1) Otpremnik je dužan u svakoj prilici postupiti kako to zahtijevaju interesi nalogodavca i s pažnjom dobrog gospodarstvenika.

(2) On je dužan bez odgadanja obavijestiti nalogodavca o oštećenju stvari i o svim okolnostima značajnim za njega i poduzeti sve potrebne mjere radi ocuvanja njegovih prava prema odgovornoj osobi.

Postupanje po uputama nalogodavca

Članak 855.

(1) Otpremnik je dužan držati se uputa o pravcu puta, sredstvima i načinu prijevoza te ostalih uputa dobivenih od nalogodavca.

(2) Ako nije moguće postupiti po uputama sadržanim u nalogu, otpremnik je dužan zatražiti nove upute, a ako za to nema vremena ili je to nemoguće, otpremnik je dužan postupiti kako to zahtijevaju interesi nalogodavca.

(3) O svakom odstupanju od naloga otpremnik je dužan bez odgadanja obavijestiti nalogodavca.

(4) Ako nalogodavac nije odredio ni pravac puta ni sredstvo odnosno način prijevoza, otpremnik će ih odrediti kako zahtijevaju interesi nalogodavca u danim okolnostima.

(5) Ako je otpremnik odstupio od dobivenih uputa, odgovara i za štetu nastalu višom silom, osim ako dokaže da bi se šteta dogodila i da se držao uputa.

Odgovornost otpremnika za druge osobe

Clanak 856.

(1) Otpremnik odgovara za izbor prijevoznika te za izbor drugih osoba s kojima je u izvršenju naloga sklopio ugovor (usklađivanje robe i sl.), ali ne odgovara i za njihov rad, osim ako je tu odgovornost preuzeo ugovorom.

(2) Otpremnik koji je izvršenje naloga povjerio drugom otpremniku umjesto da ga sam izvrši, odgovara za njegov rad.

(3) Ako nalog sadrži izricito ili prešutno ovlaštenje otpremniku da povjeri izvršenje naloga drugom otpremniku ili ako je to očito u interesu nalogodavca, on odgovara samo za njegov izbor, osim ako je preuzeo odgovornost za njegov rad.

(4) Odgovornosti iz ovoga članka ne mogu se ugovorom isključiti ni ograničiti.

Carinske radnje i plaćanje carine

Clanak 857.

Ako ugovorom nije drukčije određeno, nalog za otpremu stvari preko granice sadrži obvezu za otpremnika da provede potrebne carinske radnje i plati carinske pristojbe i troškove za račun nalogodavca.

Kad je otpremnik i prijevoznik

Clanak 858.

(1) Otpremnik može obaviti potpuno ili djelomično i prijevoz stvari čija mu je otprema povjerena, ako nije što drugo ugovoreno.

(2) Ako je otpremnik obavio i prijevoz ili dio prijevoza, ima prava i obveze prijevoznika i u tom slučaju pripada mu i odgovarajuća naknada za prijevoz pored naknade po osnovi otpreme i naknade troškova u svezi s otpremom.

(3) Isto vrijedi za druge poslove obuhvaćene nalogom, običajima ili općim uvjetima.

Osiguranje pošiljke

Clanak 859.

(1) Otpremnik je dužan osigurati pošiljku samo ako je to ugovoreno.

(2) Ako ugovorom nije određeno koje rizike treba osigurati, otpremnik je dužan osigurati stvari od uobičajenih rizika.

Polaganje računa

Clanak 860.

- (1) Otpremnik je dužan nakon za vršenog posla položiti racun nalogodavcu.
- (2) Prema zahtjevu nalogodavca otpremnik je dužan položiti racun i u tijeku izvršavanja naloga.

III. OBVEZE NALOGODAVCA

Isplata naknade

Clanak 861.

Nalogodavac je dužan isplatiti otpremniku naknadu prema ugovoru, a ako naknada nije ugovorena, naknadu određenu tarifom ili drugim opcim aktom, a ako ovoga nema, naknadu određuje sud.

Kad otpremnik može zahtijevati naknadu

Clanak 862.

Otpremnik može zahtijevati naknadu kad ispuni svoje obveze iz ugovora o otpremi.

Troškovi i predujam

Clanak 863.

- (1) Nalogodavac je dužan naknaditi otpremniku potrebne troškove učinjene radi izvršenja naloga o otpremanju stvari.
- (2) Otpremnik može zahtijevati naknadu troškova odmah pošto ih je učinio.
- (3) Nalogodavac je dužan na zahtjev otpremnika predujmiti mu iznos potreban za troškove koje zahtijeva izvršenje naloga.

Kad je ugovoreno da naknadu isplati primatelj stvari

Clanak 864.

Ako je ugovoreno da će otpremnik naplatiti svoje tražbine od primatelja stvari, otpremnik zadržava pravo zahtijevati isplatu naknade od nalogodavca, ako mu je primatelj ne isplati.

Opasne stvari i dragocjenosti

Clanak 865.

- (1) Nalogodavac je dužan obavijestiti otpremnika o osobinama stvari kojima može biti ugrožena sigurnost osoba ili dobara ili nanescena šteta.
- (2) Kad se u pošiljci nalaze dragocjenosti, vrijednosni papiri ili druge skupocjene stvari, nalogodavac je dužan obavijestiti o tome otpremnika i priopćiti mu njihovu vrijednost

u trenutku predaje radi otpreme.

IV. POSEBNI SLUCAJEVI OTPREMANJA

Otprema s ukupnom (fiksnom) naknadom

Clanak 866.

(1) Kad je ugovorom o otpremi određen ukupni iznos za izvršenje naloga o otpremi stvari, on obuhvata naknade za otpremu, prijevoz i sve ostale troškove, ako nije što drugo ugovoreno.

(2) U tom slučaju otpremnik odgovara i za rad prijevoznika i drugih osoba kojima se temeljem ovlaštenja iz ugovora poslužio.

Zbirna otprema

Clanak 867.

(1) Otpremnik može u izvršenju dobivenih naloga organizirati zbirnu otpremu, osim ako je ugovorom to isključeno.

(2) Ako zbirnom otpremom postigne razliku u vozarini u korist nalogodavca, otpremnik ima pravo na posebnu dodatnu naknadu.

(3) U slučaju zbirne otpreme otpremnik odgovara za gubitak ili oštećenje stvari nastale za vrijeme prijevoza do kojih ne bi došlo da nije bilo zbirne otpreme.

V. ZALOŽNO PRAVO OTPREMNIKA

Clanak 868.

(1) Radi osiguranja naplate svih tražbina nastalih u svezi s ugovorom o otpremi, otpremnik ima založno pravo na stvarima predanim radi otpremanja i u vezi s otpremanjem sve dok ih drži ili dok ima u rukama ispravu s pomoću koje može njima raspolagati.

(2) Kad je u izvršenju otpreme sudjelovao i drugi otpremnik, on je dužan brinuti se o naplati tražbina i ostvarenju založnog prava prethodnih otpremnika.

(3) Ako drugi otpremnik isplati otpremnikove tražbine prema nalogodavcu, te tražbine i otpremnikovo založno pravo prelaze na njega po samom zakonu.

(4) To isto biva ako drugi otpremnik isplati prijevoznikove tražbine.

Odsjek 23.

UGOVOR O ISPITIVANJU ROBE I USLUGE

Pojam

Clanak 869.

(1) Ugovorom o ispitivanju robe jedna ugovorna strana (izvršitelj ispitivanja) obvezuje se stručno i nepristrano obaviti ispitivanje (kontrolu) robe i izdati ispravu o tome (certifikat), a druga strana (naručitelj ispitivanja) obvezuje se za izvršeno ispitivanje platiti naknadu.

(2) Ispitivanje robe može se sastojati u utvrđivanju identiteta, kakvoće, količine i drugih svojstava robe.

Opseg ispitivanja

Članak 870.

Izvršitelj ispitivanja dužan je izvršiti kontrolu u opsegu i na način koji su određeni u ugovoru, a ako u ugovoru nije ništa određeno, u opsegu i na način koji odgovaraju naravi stvari.

Ništetnost pojedinih odredaba ugovora

Članak 871.

(1) Ništetne su odredbe ugovora koje izvršitelju ispitivanja nameću dužnosti koje bi mogle utjecati na nepristranost u obavljanju ispitivanja ili na ispravnost isprave o izvršenom ispitivanju.

(2) Ispitivanje se smatra izvršenim tek izdavanjem certifikata.

Cuvanje robe odnosno uzorka

Članak 872.

(1) Robu koju je naručitelj ispitivanja predao izvršitelju ispitivanja radi obavljanja ugovorenog ispitivanja ovaj je dužan čuvati i osigurati od zamjene.

(2) Izvršitelj ispitivanja dužan je čuvati predane mu uzorke najmanje šest mjeseci, ako nije drukčije ugovoreno.

Obveza obavješćivanja naručitelja

Članak 873.

Izvršitelj ispitivanja dužan je o svim značajnim okolnostima u tijeku ispitivanja i čuvanja robe pravodobno obavješćivati naručitelja ispitivanja, a osobito o nužnim i korisnim troškovima učinjenim za njegov račun.

Naknada

Članak 874.

(1) Za obavljeno ispitivanje i čuvanje robe izvršitelj ispitivanja ima pravo na ugovorenu odnosno uobicajenu naknadu.

(2) Izvršitelj ispitivanja ima pravo i na naknadu svih nužnih i korisnih troškova koji su učinjeni za račun naručitelja ispitivanja.

Založno pravo

Clanak 875.

Radi osiguranja ugovorene ili uobicajene naknade i naknade nužnih i korisnih troškova izvršitelj ispitivanja ima založno pravo na robu koja mu je predana na ispitivanje.

Povjeravanje ispitivanja robe drugome

Clanak 876.

(1) Izvršitelj ispitivanja može obavljanje ugovorenog ispitivanja povjeriti drugome, osim ako mu je narucitelj ispitivanja to izricito zabranio.

(2) Izvršitelj ispitivanja odgovara narucitelju ispitivanja za rad drugog izvršitelja ispitivanja.

Ispitivanje robe s obavljanjem pojedinih pravnih radnji

Clanak 877.

(1) Na temelju izricitog naloga narucitelja ispitivanja, izvršitelj ispitivanja je ovlašten, pored izvršenja ugovorenih ispitivanja robe, poduzeti i pojedine pravne radnje u ime i za racun narucitelja ispitivanja.

(2) Izvršitelj ispitivanja ima pravo na posebnu uobicajenu ili ugovorenu naknadu za obavljene pravne radnje.

Ispitivanje robe s jamstvom

Clanak 878.

(1) Izvršitelj ispitivanja može jamčiti za nepromjenljivost svojstava ispitivane robe u ugovorenom roku.

(2) Za preuzeto jamstvo izvršitelj ispitivanja ima pravo na dodatnu ugovorenu ili uobicajenu naknadu.

Ispitivanje usluga i stvari koje nisu namijenjene prometu

Clanak 879.

Ako se obavljanje ispitivanja odnosi na usluge ili stvari koje nisu namijenjene prometu, izvršitelj ispitivanja i narucitelj ispitivanja imaju ista prava i obveze kao i kod ispitivanja robe.

Raskid ugovora

Clanak 880.

Narucitelj ispitivanja može izjaviti da raskida ugovor sve dok naruceno ispitivanje nije izvršeno ali je u tom slucaju dužan izvršitelju ispitivanja platiti razmjerni dio naknade i ucinjene nužne i korisne troškove, a i naknaditi mu štetu.

Odsjek 24.

UGOVOR O ORGANIZIRANJU PUTOVANJA

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Clanak 881.

(1) Ugovorom o organiziranju putovanja obvezuje se organizator putovanja pribaviti putniku najmanje dvije usluge koje se sastoje od prijevoza, smještaja ili drugih turističkih usluga što cine cjelinu i koje se pružaju u vremenu dužem od 24 sata ili ukljucuju barem jedno nocenje (paket aranžman), a putnik se obvezuje platiti mu za to jednu ukupnu (paušalnu) cijenu.

(2) Odredbe ovoga odsjeka primjenjuju se i kad su pojedine usluge iz stavka 1. ovoga clanka odvojeno naplacene.

(3) Organizatorom putovanja smatra se i osoba koja prodaje paket aranžman koji je pripremila neka druga osoba.

Promidžbeni materijali

Clanak 882.

(1) Promidžbeni materijali, poput programa putovanja ili brošura, koji se odnose na paket aranžman, a koje je organizator putovanja stavio putniku na raspolaganje ne smiju sadržavati zavaravajuće obavijesti u pogledu cijene ili bilo koje druge odredbe ugovora o organiziranju putovanja.

(2) Promidžbeni materijali koji su putniku stavljeni na raspolaganje moraju sadržavati jasne, potpune i točne obavijesti o: cijeni paket aranžmana; odredištu (destinaciji); sredstvu, karakteristikama i kategoriji prijevoza; vrsti smještajnog objekta, njegovoj lokaciji i kategoriji, njegovim osnovnim karakteristikama te turističkoj klasifikaciji prema pravu države u kojoj se objekt nalazi; broju dnevnih obroka; planu putovanja; iznosu ili postotku predujma te o broju i iznosu obroka otplate ostatka cijene, granicnim, viznim i zdravstvenim formalnostima u pogledu putovanja i boravka u odredištu; najmanjem broju putnika koji je potreban za organiziranje putovanja te roku u kojem ce putnik biti obaviješten o otkazivanju putovanja ako za putovanje nije prijavljen dovoljan broj putnika.

(3) Podaci sadržani u promidžbenim materijalima obvezuju organizatora putovanja i mogu biti izmijenjeni jedino na temelju sporazuma s putnikom ili ako je putnik o tim izmjenama obaviješten prije sklapanja ugovora, u kojem slucaju ta mogućnost mora biti izricito navedena u promidžbenim materijalima.

Prethodna obavijest

Clanak 883.

(1) Prije sklapanja ugovora organizator putovanja dužan je obavijestiti putnika, u pisanom obliku ili drugom trajnom, putniku dostupnom, mediju o osnovnim granicnim, viznim i zdravstvenim formalnostima u pogledu putovanja i boravka u mjestu odredišta kao i

o vremenu potrebnom za ispunjavanje tih formalnosti.

(2) Ako je prije izdavanja prethodne obavijesti putniku uručen program putovanja ili neki drugi promidžbeni materijal koji sadrži podatke iz stavka 1. ovoga clanka, prethodna obavijest može sadržavati samo uputu na taj program ili promidžbeni materijal.

Oblik i sadržaj ugovora

Clanak 884.

(1) Ugovor o organiziranju putovanja sklapa se u pisanom obliku ili putem drugog trajnog, putniku dostupnog i razumljivog oblika, s tim da barem jedan primjerak ugovora mora biti dostavljen putniku.

(2) Organizator putovanja dužan je prije sklapanja ugovora putnika upoznati sa sadržajem ugovora.

(3) Odredba stavaka 1. i 2. ovoga clanka ne odnosi se na zakašnjele rezervacije ili ugovore "u posljednjem trenutku".

(4) Ovisno o uslugama koje su njime obuhvacene, ugovor o organiziranju putovanja mora osobito sadržavati odredbe o: tvrtki ili nazivu odnosno imenu i prezimenu te sjedištu i adresi organizatora putovanja te njegova osiguravatelja, ako je osiguranje obuhvaceno paket aranžmanom; odredištu te vremenu i datumu boravka u odredištu; vrsti smještajnog objekta, njegovoj lokaciji i kategoriji, njegovim osnovnim karakteristikama te turističkoj klasifikaciji prema pravu države u kojoj se objekt nalazi; broju dnevnih obroka; planu putovanja; izletima, obilascima i drugim uslugama koje su obuhvacene paket aranžmanom i koje su uključene u cijenu; cijeni i mogućnosti izmjene cijene sukladno ovom zakonu te pristojbama za određene usluge koje nisu uključene u cijenu (primjerice, turističkim pristojbama, pristojbama za ukrcaj i iskrcaj u zračnim i ostalim lukama); načinu i vremenu plaćanja cijene; posebnim zahtjevima putnika o kojima je obavijestio organizatora putovanja prilikom rezerviranja putovanja, a koje je ovaj prihvatio; najmanjem broju putnika koji je potreban za organiziranje putovanja te roku u kojem će putnik biti obaviješten o otkazivanju putovanja ako za putovanje nije prijavljen dovoljan broj putnika; roku u kojem putnik mora iznijeti svoje prigovore u pogledu neispunjenja ili neurednog ispunjenja ugovora.

II. OBVEZE ORGANIZATORA PUTOVANJA

Zaštita prava i interesa putnika

Clanak 885.

(1) Organizator putovanja dužan je putniku pružiti usluge koje imaju sadržaj i svojstva predviđene ugovorom i skrbiti se o pravima i interesima putnika, u skladu s poslovnim obicajima u ovoj djelatnosti.

(2) Ako putnik za vrijeme putovanja istakne prigovor zbog neispunjenja ili neurednog ispunjenja neke od ugovorenih usluga, organizator putovanja ili njegov mjesni zastupnik dužni su na prikladan način riješiti taj prigovor.

Obveza obavještanja

Clanak 886.

Organizator putovanja dužan je u razumnom roku prije zapocinjavanja putovanja, u pisanom obliku ili drugom trajnom, putniku dostupnom, obliku obavijestiti putnika o: mjestu meduodredišta ili izmjene prijevoznog sredstva te vremenu dolaska u to mjesto; njegovu mjestu u prijevoznom sredstvu (broju odjeljka u spavacim kolima, kabine na brodu i sl.); imenu i prezimenu, adresi i broju telefona mjesnog zastupnika organizatora putovanja ili, ako ga nema, osobi kojoj se putnik može obratiti u slučaju poteškoca ili, ako nema niti takve osobe, broju telefona ili drugom sredstvu koje mu omogućuje kontakt s organizatorom putovanja; u slučaju putovanja maloljetnika, načinu uspostave neposredne veze s njim ili za njega odgovornom osobom; mogućnosti sklapanja ugovora o osiguranju kojim se osiguravaju troškovi raskida ugovora od strane putnika ili troškovi pomoci i povratka putnika u mjesto polazišta u slučaju nesreće ili bolesti.

Obveza cuvanja tajne

Clanak 887.

Obavijesti koje dobije o putniku, njegovoj prtljazi, njegovim kretanjima i imenima njegovih suputnika organizator smije priopćiti trećim osobama samo s odobrenjem putnika ili na zahtjev nadležnog tijela javne vlasti.

Odgovornost za štetu

Clanak 888.

(1) Organizator putovanja odgovara za svu štetu koju prouzroci putniku neispunjenjem, djelomicnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obveza koje se odnose na organiziranje putovanja predviđenih ugovorom i ovim zakonom.

(2) Ako sam obavlja usluge prijevoza, smještaja ili druge usluge vezane za izvršenje organiziranog putovanja, organizator odgovara za štetu nanесenu putniku prema propisima koji se odnose na te usluge.

Odgovornost za štetu kad je pružanje pojedinih usluga organizator povjerio trećim osobama

Clanak 889.

(1) Organizator putovanja koji je povjerio trećim osobama izvršenje usluga prijevoza, smještaja ili drugih usluga vezanih za izvršenje putovanja, odgovara putniku za štetu koja je nastala zbog potpunog ili djelomicnog neizvršenja tih usluga, u skladu s propisima koji se na njih odnose.

(2) Ali i kad su usluge izvršene u skladu s ugovorom i propisima koji se na njih odnose, organizator odgovara za štetu koju je putnik pretrpio u povodu njihova izvršenja, osim ako dokaže da se ponašao kao pažljiv organizator putovanja pri izboru osoba koje su ih izvršile.

(3) Putnik ima pravo neposredno od treće osobe odgovorne za štetu zahtijevati potpunu ili dopunsku naknadu za pretrpljenu štetu.

(4) U mjeri u kojoj je naknadio štetu putniku organizator putovanja stječe sva prava koja bi putnik imao prema trećoj osobi odgovornoj za ovu štetu (pravo na regres).

(5) Putnik je dužan ustupiti organizatoru putovanja isprave i sve što je potrebno za ostvarivanje prava regresa.

Sniženje cijene

Članak 890.

(1) Ako su usluge iz ugovora o organiziranju putovanja nepotpuno ili neuredno izvršene, putnik ima pravo na razmjerno sniženje cijene pod uvjetom da je stavio prigovor organizatoru putovanja u roku od osam dana od dana završetka putovanja.

(2) Zahtjev za sniženje cijene ne utječe na pravo putnika da zahtijeva naknadu štete.

Isključenje i ograničenje odgovornosti za štetu

Članak 891.

(1) Ništetne su odredbe ugovora o organiziranju putovanja kojima se isključuje ili ograničuje odgovornost organizatora putovanja za štetu.

(2) Ali valjana je odredba ugovora kojom se unaprijed određuje najviši iznos naknade štete, osim ako je u očitom nerazmjeru sa štetom.

(3) Ovo ograničenje iznosa naknade štete ne vrijedi ako je organizator štetu prouzročio namjerno ili krajnjom nepažnjom ili ako je šteta posljedica tjelesne ozljede.

Osiguranje

Članak 892.

(1) Organizator putovanja je dužan sklopiti ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu predviđenu ovim zakonom.

(2) U sporazumu s putnikom organizator putovanja može ga osigurati i od drugih rizika putovanja.

Jamcevina za organizirana putovanja

Članak 893.

(1) Organizator putovanja dužan je za svako organizirano putovanje osigurati jamcevina kod banke ili osiguravajućeg društva za povrat cijene putniku, ako zbog njegova stecaja ili nesposobnosti plaćanja putovanje ne bude poduzeto, odnosno naknade troškova povratka putnika u mjesto polaska, ako bi iz istih razloga putovanje bilo prekinuto.

(2) Jamcevina može biti u obliku police osiguranja, gotovinskog pologa ili bankovnog jamstva (garancije).

(3) Organizator putovanja dužan je izdati putniku potvrdu o osiguranju jamcevine koja mu omogućuje neposredno ostvarenje prava prema banci odnosno osiguravajućem društvu.

III. OBVEZE PUTNIKA

Plaćanje cijene

Članak 894.

Putnik je dužan organizatoru putovanja platiti ugovorenu cijenu za putovanje u vrijeme kako je ugovoreno odnosno uobicajeno.

Obveza davanja podataka

Članak 895.

Putnik je dužan na zahtjev organizatora pravodobno dostaviti sve podatke potrebne za organiziranje putovanja, a posebno za pribavljanje prijevoznih karata, rezervaciju smještaja te isprave potrebne za prelazak preko granice.

Ispunjavanje uvjeta predviđenih propisima

Članak 896.

Putnik je dužan brinuti se da on osobno, njegove osobne isprave i njegova prtljaga ispunjavaju uvjete predviđene granicnim, carinskim, sanitarnim, monetarnim i drugim propisima.

Odgovornost putnika za štetu

Članak 897.

Putnik odgovara za štetu što je prouzroci organizatoru putovanja neispunjenjem obveza koje za njega proizlaze iz ugovora i odredaba ovoga zakona.

Obavješćavanje o nedostacima ispunjenja

Članak 898.

(1) Putnik je dužan, u pisanom ili drugom odgovarajućem obliku, obavijestiti o neispunjenju ili neurednom ispunjenju bilo koje usluge iz ugovora osobu koja je tu uslugu pružila, što je prije moguće, a organizatora putovanja u roku od 8 dana od dana završetka putovanja.

(2) Dužnost putnika iz stavka 1. ovoga članka mora biti jasno i izricito navedena u ugovoru o organiziranju putovanja.

IV. POSEBNA PRAVA I OBVEZE UGOVORNIH STRANA

Zamjena putnika

Clanak 899.

(1) Ako je spriječen zapoceti ugovoreno putovanje, putnik može odrediti drugu osobu da se umjesto njega koristi ugovorenim uslugama ako ta osoba udovoljava posebnim zahtjevima predviđenim za ugovoreno putovanje i ako o tome pravodobno obavijesti organizatora putovanja.

(2) Zamijenjeni i novi putnik solidarno su odgovorni za placanje cijene i troškova izazvanih zamjenom.

Promjena ugovorene cijene

Clanak 900.

(1) Organizator putovanja može zahtijevati povecanje ugovorene cijene ako je nakon sklapanja ugovora došlo do promjena u tecaju ugovorene valute, do povecanja troškova prijevoza, ukljucujuci i troškove goriva ili do povecanja pristojbi za odredene usluge (u zracnim i ostalim lukama i sl.) koje utjecu na cijenu putovanja, a za koje nije znao ni mogao znati.

(2) Pravo na povecanje ugovorene cijene organizator putovanja može ostvariti samo ako je ono predviđeno u ugovoru te ako je u ugovoru izricito naveden nacin izracuna izmjene cijene.

(3) Ako bi povecanje cijene iznosilo više od 10 % od ugovorene cijene, putnik ima pravo raskinuti ugovor bez obveze na naknadu štete i pravo na povrat uplacene cijene.

(4) Dvadeset dana prije pocetka putovanja ugovorena cijena ne može se povecati.

(5) Ako su promjene iz stavka 1. ovoga clanka prouzrocile snizenje cijene putovanja, organizator putovanja dužan je putniku vratiti razliku u cijeni.

Pravo putnika na raskid ugovora

Clanak 901.

(1) Putnik može u svakom trenutku potpuno ili djelomicno raskinuti ugovor.

(2) Ako putnik prije pocetka putovanja raskine ugovor u razumnom roku koji se odreduje s obzirom na vrstu aranžmana (pravodobni raskid), organizator putovanja ima pravo samo na naknadu administrativnih troškova.

(3) U slucaju nepravodobnog raskida ugovora organizator putovanja može od putnika zahtijevati naknadu u određenom postotku ugovorene cijene koji se utvrđuje razmjerno vremenu preostalom do pocetka putovanja i koja mora biti ekonomski opravdana.

(4) Organizator putovanja ima pravo samo na naknadu troškova ako je putnik raskinuo ugovor zbog okolnosti koje nije mogao izbjeći ili otkloniti i koje bi, da su postojale u vrijeme sklapanja ugovora, bile opravdan razlog da ne sklopi ugovor, a i u slucaju ako je putnik osigurao odgovarajucu zamjenu ili je zamjenu našao sam organizator.

(5) Ako putnik raskine ugovor nakon pocetka putovanja, a razlog za to nisu okolnosti iz stavka 4. ovoga clanka, organizator ima pravo na puni iznos ugovorene cijene putovanja.

Pravo organizatora na raskid ugovora

Clanak 902.

(1) Organizator putovanja može raskinuti ugovor, potpuno ili djelomicno, bez obveze naknade štete putniku, ako prije ili za vrijeme ispunjavanja ugovora nastupe vanjske izvanredne i nepredvidive okolnosti koje se nisu mogle spriječiti, izbjeći ili otkloniti, a koje bi, da su postojale u vrijeme sklapanja ugovora, bile za njega opravdan razlog da ugovor ne sklopi.

(2) Organizator putovanja može raskinuti ugovor bez obveze naknade štete i u slučaju da se za putovanje nije prijavio broj putnika koji je potreban za organiziranje putovanja, ako je o toj okolnosti putnika obavijestio u primjerenom roku koji ne može biti kraci od pet dana prije dana kad je putovanje trebalo započeti.

(3) Ako organizator putovanja raskine ugovor zbog razloga koji je na strani putnika, putnik nema pravo zahtijevati naknadu štete koju je pretrpio tim raskidom.

(4) U slučaju raskida ugovora prije zapocinjavanja s njegovim ispunjenjem organizator mora u cijelosti vratiti ono što je primio od putnika.

(5) Ako je organizator raskinuo ugovor zbog izvanrednih okolnosti koje su nastupile za vrijeme njegova ispunjavanja, dužan je vratiti putniku razliku u cijeni između ugovorenih i pruženih usluga i poduzeti sve mjere nužne za zaštitu interesa putnika.

Izmjena sadržaja ugovora

Članak 903.

(1) Ako organizator prije početka putovanja učini značajnije izmjene u bitnim sastojcima ugovora (program, smještaj, cijena), dužan je bez odgadanja o tome obavijestiti putnika u pisanom obliku.

(2) Ako organizator putovanja ponudi putniku izmijenjeni ugovor ponuda mora sadržavati izmjene koje su izvršene te utjecaj tih izmjena na cijenu putovanja.

(3) Ako ne prihvati izmjene ugovora, putnik može po svome izboru raskinuti ugovor bez obveze naknade štete i troškova, ili koristiti drugo odgovarajuće putovanje koje mu organizator putovanja može ponuditi, bez doplate cijene ako mu je cijena viša, odnosno uz povrat razlike u cijeni ako mu je cijena niža.

(4) Putnik je dužan priopćiti svoj izbor organizatoru putovanja u roku od dva radna dana od dana primitka prijedloga izmjene ugovora.

(5) Ako putnik, sukladno stavku 2. ovoga članka, raskine ugovor, organizator putovanja dužan je bez odgadanja vratiti mu ono što je putnik platio za putovanje te mu naknaditi štetu.

(6) Putnik nema pravo na naknadu štete iz stavka 4. ovoga članka ako je do izmjena u bitnim sastojcima ugovora došlo zbog izvanrednih vanjskih okolnosti koje organizator putovanja nije mogao predvidjeti, izbjeći ni otkloniti.

(7) Ako nakon zapocinjavanja putovanja nije pružio veći dio ugovorenih usluga, ili ako ocijeni da neće biti u stanju osigurati ispunjenje većeg dijela ugovorenih usluga, organizator putovanja dužan je, o svom trošku, izvršiti odgovarajuće izmjene programa za nastavak putovanja te, ako je to potrebno, obešteti putnika za razliku u cijeni između ugovorenih i stvarno pruženih usluga.

(8) Ako nije moguće na odgovarajući način izmijeniti program putovanja ili ako putnik ne prihvati te izmjene iz opravdanih razloga, organizator putovanja dužan je, o svom trošku, omogućiti putniku povratak, odgovarajućim prijevoznim sredstvom, u mjesto polaska ili neko drugo mjesto, ako je putnik s time suglasan, te naknaditi putniku štetu koju je time pretrpio.

Odsjek 25.

POSREDNICKI UGOVOR O PUTOVANJU

Pojam

Clanak 904.

Posrednickim ugovorom o putovanju posrednik se obvezuje sklopiti, u ime i za racun putnika, bilo ugovor o organiziranju putovanja, bilo ugovor o izvršenju jedne ili više posebnih usluga koje omogućuju da se ostvari neko putovanje ili boravak, a putnik se obvezuje za to platiti naknadu.

Obveza izdavanja potvrde

Clanak 905.

(1) Kad posrednickim ugovorom o putovanju preuzima obvezu sklapanja ugovora o organiziranju putovanja, posrednik je dužan prilikom sklapanja izdati potvrdu o putovanju koja, pored podataka propisanih ovim zakonom za potvrdu o organiziranju putovanja i oznake i adrese organizatora putovanja, mora sadržavati ime odnosno tvrtku i adresu posrednika te podatak da on istupa u tom svojstvu.

(2) Ako u potvrdi o putovanju ne naznaci svojstvo posrednika, posrednik u organiziranju putovanja smatra se organizatorom putovanja.

(3) Ako se posrednicki ugovor o putovanju odnosi na sklapanje ugovora o pojedinačnoj usluzi, posrednik je dužan izdati potvrdu koja sadrži opis usluge s naznakom njezine cijene.

Postupanje po uputama putnika

Clanak 906.

(1) Posrednik je dužan postupati po uputama koje mu je putnik pravodobno dao, ako su one u skladu s ugovorom, uobicajenim poslovanjem posrednika i interesima drugih putnika.

(2) Ako putnik ne daje potrebne upute, posrednik je dužan raditi onako kako je u danim prilikama najpovoljnije za putnika.

Izbor trecih osoba

Clanak 907.

Posrednik je dužan savjesno izabrati trecu osobu koja treba obaviti usluge predvidene ugovorom i odgovara putniku za njihov izbor.

Odgovarajuca primjena odredaba ugovora o organiziranju putovanja

Clanak 908.

Odredbe ovoga zakona koje se odnose na ugovor o organiziranju putovanja na odgovarajuci se nacin primjenjuju na posrednicki ugovor o putovanju, ako odredbama ovoga odsjeka nije drukcije odredeno.

Odsjek 26.

UGOVOR O RASPOLAGANJU UGOSTITELJSKIM SMJEŠTAJEM (UGOVOR O ALOTMANU)

I. OPCE ODREDBE

Pojam

Clanak 909.

(1) Ugovorom o raspolaganju ugostiteljskim smještajem ugostitelj se obvezuje u određenom razdoblju staviti na raspolaganje turističkoj agenciji određeni broj ležaja odnosno smještajnih jedinica u određenom objektu, pružiti ugostiteljske usluge osobama koje uputi agencija i platiti joj određenu proviziju, a ova se obvezuje popunjavati ih odnosno obavijestiti u ugovorenim rokovima da to ne može učiniti te platiti cijenu usluga, ako se koristila ugovorenim smještajem.

(2) Ako ugovorom nije drukcije određeno, smatra se da su ugostiteljski smještaji stavljeni na raspolaganje za jednu godinu.

Oblik ugovora

Clanak 910.

Ugovor o raspolaganju ugostiteljskim smještajem mora biti sklopljen u pisanom obliku.

II. OBVEZE TURISTICKE AGENCIJE

Obveze obavješćivanja

Clanak 911.

(1) Turistička agencija dužna je obavješćivati ugostitelja o tijeku popune ugovorenih smještaja.

(2) Ako ne može popuniti ugovoreni smještaj, turistička agencija dužna je u ugovorenim ili uobicajenim rokovima obavijestiti ugostitelja o tome i dostaviti mu listu gostiju te u obavijesti odrediti rok do kojega ugostitelj može slobodno njime raspolagati.

(3) Ugostiteljski smještaj koji u listi gostiju nije označen kao popunjen smatra se slobodnim od dana primitka te liste od strane ugostitelja za razdoblje na koje se lista odnosi.

(4) Nakon proteka toga razdoblja turistička agencija ponovno stječe pravo

popunjavanja ugovorenog smještaja.

Obveza pridržavanja ugovorenih cijena

Clanak 912.

Turisticka agencija ne smije osobama koje šalje u ugostiteljski objekt zaracunavati više cijene za ugostiteljske usluge od onih koje su predvidene ugovorom o raspolaganju ugostiteljskim smještajem ili ugostiteljskim cjenikom.

Obveza placanja ugostiteljskih usluga

Clanak 913.

(1) Ako ugovorom nije drukcije određeno, cijenu ugostiteljskih usluga placa ugostitelju turisticka agencija poslije njihova izvršenja.

(2) Ugostitelj ima pravo zahtijevati placanje odgovarajuceg predujma.

Obveza izdavanja posebne isprave

Clanak 914.

(1) Turisticka agencija dužna je osobama koje šalje na temelju ugovora o raspolaganju ugostiteljskim smještajem izdati posebnu pisanu ispravu.

(2) Posebna isprava glasi na ime ili na određenu grupu, neprenosiva je i sadrži nalog ugostitelju da pruži usluge koje su u njoj navedene.

(3) Na temelju posebne isprave obracunavaju se uzajamne tražbine između turisticke agencije i ugostitelja.

III. OBVEZE UGOSTITELJA

Obveza stavljanja na raspolaganje ugovorenog smještaja

Clanak 915.

(1) Ugostitelj preuzima konacnu i neopozivu obvezu da u određenom razdoblju stavi na raspolaganje ugovoreni broj ležaja odnosno drugih smještajnih jedinica i pruži osobama koje upućuje turisticka agencija usluge navedene u posebnoj pisanoj ispravi.

(2) Ugostitelj ne može ugovoriti s drugom turistickom agencijom raspolaganje smještajem koji je objekt već sklopljenog ugovora o raspolaganju ugostiteljskim smještajem.

Obveza jednakog postupanja

Clanak 916.

Ugostitelj je dužan osobama koje uputi turisticka agencija pružiti usluge pod istim uvjetima kao i osobama s kojima je neposredno sklopio ugovor o ugostiteljskim uslugama.

Obveza ugostitelja da ne mijenja cijene usluga

Clanak 917.

(1) Ugostitelj ne može mijenjati ugovorene cijene ako o tome ne obavijesti turističku agenciju najmanje šest mjeseci unaprijed, osim u slučaju promjene u tečaju razmjene valuta koje utječu na ugovorenu cijenu.

(2) Nove cijene mogu se primjenjivati nakon isteka jednoga mjesec od njihove dostave turističkoj agenciji.

(3) Nove cijene neće se primjenjivati na usluge za koje je već dostavljena lista gostiju.

(4) U svakom slučaju izmjene cijene nemaju učinak na rezervacije koje je ugostitelj potvrdio.

Obveza plaćanja provizije

Članak 918.

(1) Ugostitelj je dužan turističkoj agenciji isplatiti proviziju na promet ostvaren na temelju ugovora o raspolaganju ugostiteljskim smještajem.

(2) Provizija se određuje u postotku od cijene izvršenih ugostiteljskih usluga.

(3) Ako postotak provizije nije određen ugovorom, turističkoj agenciji pripada provizija određena njezinim općim uvjetima poslovanja, ili, ako ovih nema, poslovnim običajima.

IV. PRAVO TURISTIČKE AGENCIJE NA ODUSTANAK OD UGOVORA

Pretpostavke

Članak 919.

(1) Turistička agencija može privremeno odustati od korištenja ugovorenog smještaja a da time ne raskine ugovor o raspolaganju ugostiteljskim smještajem, niti da odgovara ugostitelju za štetu, ako u ugovorenom roku pošalje ugostitelju obavijest o odustanku od korištenja.

(2) Ako rok obavijesti o odustanku nije određen ugovorom, utvrđuje se na temelju poslovnih običaja u ugostiteljstvu.

(3) U slučaju da obavijest o odustanku ne bude poslana u predviđenom roku ugostitelj ima pravo na naknadu štete.

(4) Turistička agencija može odustati od ugovora u cijelosti bez obveze da naknadi štetu, ako obavijest o odustanku pošalje u ugovorenom roku.

Obveza turističke agencije da popuni ugovoreni smještaj

Članak 920.

(1) Ugovorom o raspolaganju ugostiteljskim smještajem može se predvidjeti posebna obveza turističke agencije da popuni ugovoreni ugostiteljski smještaj (puno za prazno).

(2) Ako u tom slučaju ne popuni ugovoreni smještaj, turistička agencija dužna je platiti ugostitelju naknadu po neiskorištenom ležaju odnosno drugoj smještajnoj jedinici i danu.

(3) Turistička agencija nema tada pravo pravodobnom obaviješću otkazati ugovor, ni djelomično ni u cijelosti.

Odsjek 27.

UGOVOR O OSIGURANJU

I. ZAJEDNICKE ODREDBE ZA OSIGURANJE IMOVINE I OSIGURANJE OSOBA

1. Opce odredbe

Pojam

Clanak 921.

Ugovorom o osiguranju osiguratelj se obvezuje ugovaratelju osiguranja isplatiti osiguraniku ili korisniku osiguranja osigurninu ako nastane osigurani slucaj, a ugovaratelj se osiguranja obvezuje osiguratelju platiti premiju osiguranja.

Osigurani slucaj

Clanak 922.

- (1) Osigurani slucaj je dogadaj prouzrocen osiguranim rizikom.
- (2) Rizik koji je obuhvacen osiguranjem (osigurani rizik) mora biti buduci, neizvjestan i nezavisan od iskljucive volje ugovaratelja osiguranja ili osiguranika.
- (3) Ugovor o osiguranju je ništetan ako je u trenutku njegova sklapanja vec nastao osigurani slucaj, ili je taj bio u nastupanju, ili je bilo izvjesno da ce nastupiti, ili je vec tada bila prestala mogucnost da on nastane.
- (4) Ali ako je ugovoreno da ce osiguranjem biti obuhvaceno odredeno razdoblje koje prethodi sklapanju ugovora, ugovor ce biti ništetan samo ako je u trenutku njegova sklapanja zainteresiranoj strani bilo poznato da se osigurani slucaj vec dogodio, odnosno da je vec tada bila otpala mogucnost da se on dogodi.

Iskljucenje nekih osiguranja

Clanak 923.

- (1) Odredbe ovoga odsjeka nece se primjenjivati na pomorska osiguranja, a ni na druga osiguranja na koja se primjenjuju pravila o pomorskom osiguranju, kao ni na osiguranja u zracnom prometu, osiguranja tražbina te na odnose iz reosiguranja.
- (2) Na ugovore o osiguranju stvari u kopnenom prijevozu na odgovarajuci se nacin primjenjuju pravila o pomorskom osiguranju.
- (3) Odredbe ovoga odsjeka nece se primjenjivati niti na ona osiguranja koja su uređena posebnim zakonom.

Odstupanje od odredaba ovoga odsjeka

Clanak 924.

- (1) Ugovorom se može odstupati samo od onih odredaba ovoga odsjeka u kojima je to odstupanje izricito dopušteno te od onih koje daju ugovarateljima mogućnost da postupe kako

hoće.

(2) Odstupanje od ostalih odredaba, ako nije zabranjeno ovim ili kojim drugim zakonom, dopušteno je samo ako je u nedvojbenom interesu osiguranika.

2. Sklapanje ugovora

Kad je ugovor sklopljen

Clanak 925.

(1) Ugovor o osiguranju sklopljen je kad je ponuda o osiguranju prihvacena.

(2) O sklopljenom ugovoru o osiguranju osiguratelj je obvezan bez odgadanja ugovaratelju osiguranja predati uredno sastavljenu i potpisanu policu osiguranja ili neku drugu ispravu o osiguranju (list pokrica i sl.).

(3) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga clanka ugovor o osiguranju osoba sklopljen je kad strane potpišu policu osiguranja.

(4) Pisana ponuda ucinjena osiguratelju za sklapanje ugovora o osiguranju veže ponuditelja, ako on nije odredio kraci rok, za vrijeme od osam dana od kad je ponuda prispjela osiguratelju, a ako je potreban liječnički pregled, onda za vrijeme od trideset dana.

(5) Ako osiguratelj u tom roku ne odbije ponudu koja ne odstupa od njegovih uvjeta za predloženo osiguranje, smatrat će se da je prihvatio ponudu i da je ugovor sklopljen.

(6) U tom slučaju ugovor se smatra sklopljenim kad je ponuda prispjela osiguratelju.

Polica i druge isprave o osiguranju

Clanak 926.

(1) U polici moraju biti navedeni: ugovorne strane, osigurana osoba odnosno osigurana stvar ili drugi predmet osiguranja, rizik obuhvaćen osiguranjem, trajanje osiguranja i vrijeme pokrica, iznos osiguranja ili da je osiguranje neograničeno, premija ili doprinos (ulog), nadnevak izdavanja police i potpisi ugovornih strana.

(2) Polica osiguranja može biti privremeno zamijenjena listom pokrica ili drugom ispravom o osiguranju u koju se unose bitni sastojci ugovora.

(3) Osiguratelj je dužan upozoriti ugovaratelja osiguranja da su opci i/ili posebni uvjeti osiguranja sastavni dio ugovora i predati mu njihov tekst, ako ti uvjeti nisu već otisnuti na polici.

(4) Ispunjenje obveze iz stavka 3. ovoga clanka mora biti navedeno na polici.

(5) U slučaju neslaganja neke odredbe opcij ili posebnih uvjeta i neke odredbe police primijenit će se odredba police; u slučaju neslaganja neke tiskane i strojem pisane odredbe primijenit će se pisana odredba, a u slučaju neslaganja ovih s rukopisnom odredbom, primijenit će se rukopisna odredba.

(6) Prema sporazumu ugovornih strana polica može glasiti na ime određene osobe, po naredbi, na donositelja ili za račun koga se to tiče.

Sklapanje ugovora plaćanjem premije

Clanak 927.

Uvjetima osiguranja mogu biti predviđeni slučajevi u kojima ugovorni odnos iz osiguranja nastaje samim plaćanjem premije.

Sklapanje ugovora u ime drugog bez ovlaštenja

Clanak 928.

(1) Tko sklopi ugovor o osiguranju u ime drugog bez njegova ovlaštenja, odgovara osiguratelju za obveze sve dok ga onaj u čije je ime ugovor sklopljen ne odobri.

(2) Zainteresirani može odobriti ugovor i nakon što se dogodio osigurani slučaj.

(3) Ako je odobrenje odbijeno, ugovaratelj osiguranja dužuje premiju za razdoblje do dana obavijesti o odbijanju odobrenja.

(4) Ali ne odgovara za obveze iz osiguranja poslovođa bez naloga koji je obavijestio osiguratelja da istupa bez ovlaštenja u ime i za račun drugoga.

Osiguranje za tuđi račun ili za račun koga se tiče

Clanak 929.

(1) U slučaju osiguranja za tuđi račun ili za račun koga se tiče, obvezu plaćanja premije i ostale obveze iz ugovora dužan je ispuniti ugovaratelj osiguranja, ali on ne može ostvariti prava iz osiguranja, čak i kad drži policu, bez pristanka osobe čiji je interes osiguran i kojoj ona pripadaju.

(2) Ugovaratelj osiguranja nije dužan predati policu zainteresiranoj osobi dok mu ne budu naknadene premije što ih je isplatio osiguratelju, a i troškovi ugovora.

(3) Ugovaratelj osiguranja ima pravo prvenstvene naplate ovih tražbina iz dugovane naknade, a i pravo zahtijevati njihovu isplatu neposredno od osiguratelja.

(4) Osiguratelj može isticati svakom korisniku osiguranja za tuđi račun sve prigovore koje temeljem ugovora ima pravo prema ugovaratelju osiguranja.

Zastupnici osiguranja

Clanak 930.

(1) Kad osiguratelj ovlasti nekoga da ga zastupa, a ne odredi opseg njegovih ovlaštenja, zastupnik je ovlašten u ime i za račun osiguratelja sklapati ugovore o osiguranju, ugovarati izmjene ugovora ili produljenje njihova važenja, izdati police osiguranja, naplaćivati premije i primati izvještaje upućene osiguratelju.

(2) Ako je osiguratelj ograničio ovlaštenja svog zastupnika, a to ugovaratelju osiguranja nije bilo poznato, smatra se kao da ta ograničenja nisu ni postojala.

3. Obveza osiguranika odnosno ugovaratelja osiguranja

Dužnost prijavljivanja

Clanak 931.

Ugovaratelj osiguranja dužan je prijaviti osiguratelju prilikom sklapanja ugovora sve okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika, a koje su mu poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate.

Namjerna netočna prijava ili prešućivanje

Clanak 932.

(1) Ako je ugovaratelj osiguranja namjerno ucinio netocnu prijavu ili namjerno prešutio neku okolnost takve naravi da osiguratelj ne bi sklopio ugovor da je znao za pravo stanje stvari, osiguratelj može zahtijevati poništaj ugovora.

(2) U slucaju poništaja ugovora iz razloga navedenih u stavku 1. ovoga clanka osiguratelj ima pravo zadržati i naplatiti premije za razdoblje do dana podnošenja zahtjeva za poništaj ugovora, ali je u obvezi placanja osigurnine ako do toga dana nastupi osigurani slucaj.

(3) Osigurateljovo pravo da zahtijeva poništaj ugovora o osiguranju prestaje ako on u roku od tri mjeseca od dana saznanja za netocnost prijave ili za prešucivanje ne izjavi ugovaratelju osiguranja da se namjerava koristiti tim pravom.

(4) Ako je osiguranjem obuhvaceno više predmeta osiguranja, ugovor ostaje na snazi za one predmete osiguranja na koje se ne odnosi namjerno dana netocna prijava ili prešucena okolnost ugovaratelja osiguranja.

Nenamjerna netocnost ili nepotpunost prijave

Clanak 933.

(1) Ako je ugovaratelj osiguranja ucinio netocnu prijavu ili je propustio dati dužnu obavijest, a to nije ucinio namjerno, osiguratelj može, po svom izboru, u roku od mjesec dana od saznanja za netocnost ili nepotpunost prijave izjaviti da raskida ugovor ili predložiti povecanje premije razmjerno povecanom riziku.

(2) Ugovor u tom slucaju prestaje nakon isteka cetnaest dana od kad je osiguratelj svoju izjavu o raskidu priopcio ugovaratelju osiguranja, a u slucaju osigurateljeva prijedloga da se premija poveca, raskid nastupa po samom zakonu ako ugovaratelj osiguranja ne prihvati prijedlog u roku od cetnaest dana od kad ga je primio.

(3) U slucaju raskida osiguratelj je dužan vratiti dio premije koji otpada na vrijeme do kraja razdoblja osiguranja.

(4) Ako se osigurani slucaj dogodio prije nego što je utvrđena netocnost ili nepotpunost prijave ili nakon toga, ali prije raskida ugovora odnosno prije postizanja sporazuma o povecanju premije, naknada se smanjuje u razmjeru između stope placenih premija i stope premija koje bi trebalo platiti prema stvarnom riziku.

Proširenje primjene prethodnih odredaba

Clanak 934.

Odredbe o posljedicama namjerno i nenamjerno netocne prijave ili prešucivanja okolnosti znacajnih za ocjenu rizika primjenjuju se i u slucajevima osiguranja sklopljenih u ime i za racun drugoga, ili u korist trecega, ili za tudi racun, ili za racun koga se tice, ako su te osobe znale za netocnost prijave ili prešucivanje okolnosti znacajnih za ocjenu rizika.

Slucajevi u kojima se osiguratelj ne može pozivati na netocnost ili nepotpunost prijave

Clanak 935.

(1) Osiguratelj kome su u trenutku sklapanja ugovora bile poznate ili mu nisu mogle

ostati nepoznate okolnosti koje su značajne za ocjenu rizika, a koje je ugovaratelj osiguranja netočno prijavio ili prešutio, ne može se pozivati na netočnost prijave ili prešućivanje.

(2) Isto vrijedi i u slučaju kad je osiguratelj saznao za te okolnosti za trajanja osiguranja, a nije se koristio zakonskim ovlaštenjima.

Dužnost placanja i primanja premije

Clanak 936.

(1) Ugovaratelj osiguranja dužan je platiti premiju osiguranja, ali je osiguratelj dužan primiti isplatu premije od svake osobe koja ima pravni interes da ona bude placena.

(2) Premija se plaća u ugovorenim rokovima, a ako ju treba platiti odjednom, onda se plaća prilikom sklapanja ugovora.

(3) Mjesto placanja premije je mjesto u kojem ugovaratelj osiguranja ima svoje sjedište odnosno prebivalište, ako ugovorom nije određeno neko drugo mjesto.

Posljedice neplacanja premije

Clanak 937.

(1) Ako je ugovoreno da se premija plaća prilikom sklapanja ugovora, obveza osiguratelja da isplati osigurninu određenu ugovorom počinje idućeg dana od dana uplate premije.

(2) Ako je ugovoreno da se premija plaća nakon sklapanja ugovora, obveza osiguratelja da isplati osigurninu određenu ugovorom počinje od dana određenog u ugovoru kao dana početka osiguranja.

(3) Ali ako ugovaratelj osiguranja premiju koja je dospjela nakon sklapanja ugovora ne plati do dospelosti, niti to učini koja druga zainteresirana osoba, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu nakon isteka roka od trideset dana od kad je ugovaratelju osiguranja uručeno preporučeno pismo osiguratelja s obaviješću o dospelosti premije, ali s tim da taj rok ne može isteci prije nego što protekne trideset dana od dospelosti premije.

(4) U svakom slučaju ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu ako premija ne bude placena u roku od godine dana od dospelosti.

(5) Odredbe ovoga članka ne primjenjuju se na osiguranje života i osiguranje od nesretnog slučaja.

Povećanje rizika

Clanak 938.

(1) Ugovaratelj osiguranja dužan je, kad je u pitanju osiguranje imovine, obavijestiti osiguratelja o svakoj promjeni okolnosti koja može biti značajna za ocjenu rizika, a kad je u pitanju osiguranje osoba, onda samo ako je rizik povećan zbog toga što je osigurana osoba promijenila zanimanje.

(2) On je dužan bez odgađanja obavijestiti osiguratelja o povećanju rizika, ako je rizik povećan nekim njegovim postupkom, a ako se povećanje rizika dogodilo bez njegova sudjelovanja, dužan je obavijestiti ga u roku od četrnaest dana otkad je za to saznao ili mogao saznati.

(3) Ako je povećanje rizika toliko da osiguratelj ne bi sklopio ugovor da je takvo stanje postojalo u trenutku njegova sklapanja, on može raskinuti ugovor.

(4) Ali ako je povećanje rizika toliko da bi osiguratelj sklopio ugovor samo uz veću premiju da je takvo stanje postojalo u trenutku sklapanja ugovora, on može ugovaratelju osiguranja predložiti novu stopu premije.

(5) Ako ugovaratelj osiguranja ne pristane na novu stopu premije u roku od četrnaest dana od primitka prijedloga nove stope, ugovor prestaje po samom zakonu.

(6) Ali ugovor ostaje na snazi i osiguratelj se više ne može koristiti ovlaštenjima da predloži ugovaratelju osiguranja novu stopu premije ili da raskine ugovor, ako ne iskoristi ta ovlaštenja u roku od mjesec dana od kad je na bilo koji način doznao za povećanje rizika, ili ako još prije isteka toga roka na neki način pokaže da pristaje na produljenje ugovora (ako primi premiju, isplati osigurarinu za osigurani slučaj koji se dogodio nakon toga povećanja i sl.).

Kad se osigurani slučaj dogodi u međuvremenu

Članak 939.

Ako se osigurani slučaj dogodi prije nego što je osiguratelj obaviješten o povećanju rizika ili nakon što je obaviješten o povećanju rizika, ali prije nego što je ugovor raskinuo ili postigao sporazum s ugovarateljem osiguranja o povećanju premije, osigurarinu se smanjuje u razmjeru između plaćenih premija i premija koje bi trebalo platiti prema povećanom riziku.

Smanjenje rizika

Članak 940.

(1) U slučaju kad se nakon sklapanja ugovora o osiguranju dogodilo smanjenje rizika, ugovaratelj osiguranja ima pravo zahtijevati odgovarajuće smanjenje premije, računajući od dana kad je o smanjenju obavijestio osiguratelja.

(2) Ako osiguratelj ne pristane na smanjenje premije, ugovaratelj osiguranja može raskinuti ugovor.

Obveza obavješćivanja o nastupanju osiguranog slučaja

Članak 941.

(1) Osiguranik je dužan, osim u slučaju osiguranja života, obavijestiti osiguratelja o nastupanju osiguranog slučaja najdalje u roku od tri dana otkad je to saznao.

(2) Ako ne ispuni ovu svoju obvezu u određeno vrijeme, dužan je naknaditi osiguratelju štetu koju bi ovaj zbog toga imao.

Ništetnost odredaba o gubitku prava

Članak 942.

Ništetne su odredbe ugovora koje predviđaju gubitak prava na osigurarinu, ako osiguranik nakon nastupanja osiguranog slučaja ne ispuni neku od propisanih ili ugovorenih

obveza.

4. Obveze osiguratelja

Isplata osigurnine

Clanak 943.

(1) Kad se dogodi osigurani slucaj, osiguratelj je dužan isplatiti osigurninu odredenu ugovorom u ugovorenom roku koji ne može biti dulji od cetрнаest dana, racunajuci od kad je osiguratelj dobio obavijest da se osigurani slucaj dogodio.

(2) Ali ako je za utvrdivanje postojanja osigurateljeve obveze ili njezina iznosa potrebno stanovito vrijeme, osiguratelj je dužan isplatiti osigurninu odredenu ugovorom u roku od trideset dana od dana primitka odštetnog zahtjeva ili ga u istom roku obavijestiti da njegov zahtjev nije osnovan.

(3) Ako iznos osigurateljeve obveze ne bude utvrđen u rokovima određenim u stavcima 1. i 2. ovoga clanka, osiguratelj je dužan bez odgadanja isplatiti iznos nespornog dijela svoje obveze na ime predujma.

(4) Ne ispuni li osiguratelj svoju obvezu u rokovima iz ovoga clanka, duguje osiguraniku zatezne kamate od dana primitka obavijesti o osiguranom slucaju, kao i naknadu štete koja mu je uslijed toga nastala.

Iskljucenje odgovornosti osiguratelja u slucaju namjere i prijevare

Clanak 944.

Ako je ugovaratelj osiguranja, osiguranik ili korisnik izazvao osigurani slucaj namjerno ili prijeverom, osiguratelj nije obvezan ni na kakva davanja, a suprotna ugovorna odredba nema pravnog ucinka.

Prigovori osiguratelja

Clanak 945.

(1) Protiv odštetnog zahtjeva osiguranika iz ugovora o osiguranju, kao i zahtjeva koje druge osobe što se na nj poziva, osiguratelj može istaknuti prigovore koje ima u vezi s ugovorom prema osobi s kojom je sklopio ugovor o osiguranju.

(2) Ali u obveznom osiguranju od odgovornosti osiguratelj ne može protiv odštetnog zahtjeva treće osobe istaknuti prigovore koje bi mogao isticati prema osiguraniku.

(3) Iznimno, protiv zahtjeva treće osobe u slucaju dobrovoljnog osiguranja od odgovornosti i zahtjeva nositelja određenih prava na osiguranoj stvari, cijje je pravo prešlo po samom zakonu s uništene ili oštocene osigurane stvari na osigurninu, osiguratelj može istaknuti jedino prigovore koji su nastali prije nego se dogodio osigurani slucaj.

5. Trajanje osiguranja

Pocetak i prestanak ucinaka osiguranja

Clanak 946.

(1) Ako drukcije nije ugovoreno, ugovor o osiguranju proizvodi svoje učinke istekom dana koji je njime označen kao dan početka trajanja osiguranja, pa sve do svršetka posljednjeg dana roka za koji je osiguranje ugovoreno.

(2) Ako rok trajanja osiguranja nije određen ugovorom, svaka strana može raskinuti ugovor s danom dospelosti premije, obavješćujući pisanim putem drugu stranu najkasnije tri mjeseca prije dospelosti premije.

(3) Ako je osiguranje sklopljeno na rok dulji od pet godina, svaka strana može nakon proteka toga roka, uz otkazni rok od šest mjeseci, pisano izjaviti drugoj strani da otkazuje ugovor.

(4) Ugovorom se ne može isključiti pravo svake strane da raskine odnosno otkáže ugovor kako je u stavcima 2. i 3. ovoga članka predviđeno.

(5) Odredbe ovoga članka ne vrijede za osiguranje života i za osiguranje od nesretnog slucaja.

Utjecaj stečaja na osiguranje

Članak 947.

(1) U slučaju stečaja ugovaratelja osiguranja osiguranje se nastavlja, ali svaka strana ima pravo raskinuti ugovor o osiguranju u roku od tri mjeseca od otvaranja stečaja, u kojem slučaju stečajnoj masi ugovaratelja pripada dio plaćene premije koji odgovara preostalome vremenu osiguranja.

(2) U slučaju stečaja osiguratelja ugovor o osiguranju prestaje nakon isteka trideset dana od otvaranja stečaja.

(3) Stečaj osiguranika ne utječe na valjanost ugovora o osiguranju.

II. OSIGURANJE IMOVINE

1. Opće odredbe

Interes osiguranja

Članak 948.

(1) Ugovor o osiguranju imovine može sklopiti svaka osoba ili se može sklopiti u korist svake osobe koja ima opravdani interes na predmetu osiguranja.

(2) Osiguranik može biti samo osoba koja ima ili očekuje da će imati opravdani interes da ne nastane osigurani slučaj, jer bi inače pretrpjela neki materijalni gubitak.

(3) Osiguranik može zahtijevati naknadu nastale štete pokrivena osiguranjem samo ako je imao pravno dopušten materijalni interes na osiguranom predmetu u trenutku nastupanja osiguranog slucaja.

Svrha osiguranja imovine

Članak 949.

(1) Osiguranjem imovine osigurava se naknada za štetu koja bi se dogodila u imovini osiguranika zbog nastupanja osiguranog slucaja.

(2) Iznos osigurnine ne može biti veći od štete koju je osiguranik pretrpio nastupanjem osiguranog slučaja.

(3) Kod osiguranja usjeva i plodova i ostalih proizvoda zemlje iznos štete utvrđuje se s obzirom na vrijednost koju bi imali u vrijeme ubiranja, ako nije drukcije ugovoreno.

(4) Pravo valjane su odredbe ugovora kojima se naknada ograničuje na manji iznos od iznosa štete.

(5) Pri utvrđivanju visine štete uzima se u obzir izmakli dobitak samo ako je to ugovoreno.

(6) Ako se u tijeku istog razdoblja osiguranja ostvari više osiguranih slučajeva jedan za drugim (uzastopne štete), osigurnina za svaki od njih određuje se i isplaćuje u potpunosti s obzirom na cijeli iznos osiguranja, bez njegova umanjenja za iznos prije isplaćenih naknada u tom razdoblju.

(7) Ako je ugovorom o osiguranju vrijednost osigurane stvari sporazumno utvrđena (ugovorena vrijednost), osigurnina se određuje prema toj vrijednosti.

Sprječavanje osiguranog slučaja i spašavanje

Članak 950.

(1) Osiguranik je dužan poduzeti propisane, ugovorene i sve ostale razborite mjere potrebne da se spriječi nastanak osiguranog slučaja, a ako osigurani slučaj nastupi, dužan je poduzeti sve što je razborito i u njegovoj moci da se ograniče njegove štetne posljedice.

(2) Osiguratelj je dužan naknaditi troškove, gubitke, a i druge štete prouzročene pokušajem da se ukloni neposredna opasnost nastupanja osiguranog slučaja, te pokušajem da se ograniče njegove štetne posljedice, pa i onda ako su ti pokušaji ostali bez uspjeha, pod pretpostavkom da je postupljeno u skladu s odredbom iz stavka 1. ovoga članka ili po nalogu odnosno uz suglasnost osiguratelja.

(3) Osiguratelj je dužan dati tu naknadu čak i ako ona zajedno s naknadom štete od osiguranog slučaja prelazi iznos osiguranja.

(4) Ako osiguranik ne ispuni svoju obvezu sprječavanja osiguranog slučaja ili obvezu spašavanja, a za to nema opravdanja, obveza osiguratelja smanjuje se za onoliko za koliko je nastala šteta veća zbog toga neispunjenja.

Prepuštanje oštećene osigurane stvari

Članak 951.

Ako nije drukcije ugovoreno, osiguranik nema pravo da nakon nastanka osiguranog slučaja prepusti osiguratelju oštećenu stvar i da od njega zahtijeva isplatu punog iznosa osiguranja.

Propast stvari zbog događaja koji nije predviđen u polici

Članak 952.

(1) Ako osigurana stvar ili stvar u vezi s cijom je uporabom sklopljeno osiguranje od odgovornosti propadne za razdoblja osiguranja zbog nekog događaja koji nije predviđen u

ugovoru o osiguranju, ugovor prestaje vrijediti danom njezine propasti, a osiguratelj je dužan vratiti ugovaratelju osiguranja dio premije razmjerno preostalom vremenu trajanja osiguranja.

(2) Kad jedna od više stvari obuhvaćenih jednim ugovorom propadne zbog nekog događaja koji nije predviđen u ugovoru, osiguranje ostaje na snazi i dalje glede ostalih stvari uz potrebne izmjene zbog smanjenja predmeta osiguranja.

2. Ogranicenje osiguranih rizika

Štete pokrивene osiguranjem

Clanak 953.

(1) Osiguratelj je dužan naknaditi štete nastale slučajno ili krivnjom ugovaratelja osiguranja, osiguranika ili korisnika osiguranja, osim ako je za određenu štetu ta njegova obveza izrijekom isključena ugovorom o osiguranju.

(2) On ne odgovara za štetu koju su te osobe uzrokovale namjerno, te je ništetna odredba u ugovoru koja bi predviđala njegovu odgovornost i u tom slučaju.

(3) Ali ako se ostvario osigurani slučaj, osiguratelj je dužan naknaditi svaku štetu prouzročenu od neke osobe za čije postupke osiguranik odgovara po bilo kojoj osnovi, bez obzira na to je li šteta prouzročena namjerno ili nepažnjom.

Šteta prouzročena nedostacima osigurane stvari

Clanak 954.

Osiguratelj ne odgovara za štetu na osiguranoj stvari koja potječe od njezinih nedostataka, osim ako je drukcije ugovoreno.

Štete prouzročene ratnim operacijama i pobunama

Clanak 955.

(1) Osiguratelj nije dužan naknaditi štete prouzročene ratnim operacijama ili pobunama, osim ako je drukcije ugovoreno.

(2) Osiguratelj je dužan dokazati da je šteta prouzročena nekim od tih događaja.

3. Nadosiguranje i ugovor s više osiguratelja

Nadosiguranje

Clanak 956.

(1) Ako se pri sklapanju ugovora jedna strana posluži prijevarom i tako ugovori iznos osiguranja veći od stvarne vrijednosti osigurane stvari, druga strana može zahtijevati poništaj ugovora.

(2) U slučaju poništaja ugovora osiguratelj ima pravo zadržati i naplatiti premije za razdoblje do dana podnošenja zahtjeva za poništaj ugovora, ali je u obvezi plaćanja osigurnine do stvarne vrijednosti osigurane stvari, ako do toga dana nastupi osigurani slučaj.

(3) Ako je ugovoreni iznos osiguranja veći od vrijednosti osigurane stvari, a pri tome nijedna strana nije postupila nesavjesno, ugovor ostaje na snazi, iznos osiguranja se snižuje

do iznosa stvarne vrijednosti osigurane stvari, a premije se razmjerno smanjuju.

Naknadno smanjenje vrijednosti

Clanak 957.

Ako se osigurana vrijednost smanji za trajanja osiguranja, svaka ugovorna strana ima pravo na odgovarajuće sniženje osiguranog iznosa i premije, počev od dana kad je svoj zahtjev za sniženje priopćila drugoj strani.

Višestruko i dvostruko osiguranje

Clanak 958.

(1) Ako je neka stvar osigurana kod dva ili više osiguratelja od istog rizika, za isti interes, za isto vrijeme i za istog osiguranika, tako da zbroj osiguranih iznosa ne prelazi vrijednost te stvari (višestruko osiguranje), svaki osiguratelj odgovara za ispunjenje u potpunosti obveza nastalih iz ugovora koji je on sklopio.

(2) Ako, pak, zbroj osiguranih iznosa prelazi vrijednost osigurane stvari (dvostruko osiguranje), a pri tome ugovaratelj osiguranja nije postupio nesavjesno, sva ta osiguranja pravovaljana su, i svaki osiguratelj ima pravo na ugovorenu premiju za razdoblje osiguranja u tijeku, a osiguranik ima pravo zahtijevati od svakoga pojedinog osiguratelja naknadu prema ugovoru sklopljenom s njim, ali ukupno ne više od iznosa štete.

(3) Kad se dogodi osigurani slučaj, ugovaratelj osiguranja dužan je obavijestiti o tome svakog osiguratelja istog rizika i priopćiti mu imena i adrese ostalih osiguratelja te iznose osiguranja pojedinih ugovora sklopljenih s njima.

(4) Nakon isplate naknade osiguraniku svaki osiguratelj snosi dio naknade u razmjeru u kojem stoji iznos osiguranja na koji se on obvezao prema ukupnom zbroju iznosa osiguranja, te osiguratelj koji je platio više ima pravo zahtijevati od ostalih osiguratelja naknadu više placenog.

(5) Ako je neki ugovor sklopljen bez naznake iznosa osiguranja ili uz neograničeno pokrivenje, smatra se ugovorom sklopljenim uz najviši iznos osiguranja.

(6) Za dio osiguratelja koji ne može platiti odgovaraju ostali osiguratelji razmjerno svojim dijelovima.

(7) Ako je ugovaratelj osiguranja sklopio ugovor o osiguranju kojim je nastalo dvostruko osiguranje ne znajući za ranije sklopljeno osiguranje, on može, bez obzira je li prijašnje osiguranje sklopio on ili netko drugi, u roku od mjesec dana otkad je saznao za to osiguranje, zahtijevati odgovarajuće sniženje iznosa osiguranja i premija kasnijeg osiguranja, ali osiguratelj zadržava primljene premije i ima pravo na premiju za tekuće razdoblje.

(8) Ako je do dvostrukog osiguranja došlo zbog smanjenja vrijednosti osigurane stvari za trajanja osiguranja, ugovaratelj ima pravo na odgovarajuća sniženja iznosa osiguranja i premija, počev od dana kad je svoj zahtjev za sniženja priopćio osiguratelju.

(9) Ako je pri nastanku dvostrukog osiguranja ugovaratelj osiguranja postupio nesavjesno, svaki osiguratelj može zahtijevati poništaj ugovora.

Suosiguranje

Clanak 959.

Kad je ugovor o osiguranju sklopljen s više osiguratelja koji su se sporazumjeli o zajedničkom snošenju i raspodjeli rizika, svaki osiguratelj naznačen u polici osiguranja odgovara osiguraniku za potpunu naknadu.

4. Podosiguranje

Članak 960.

(1) Kad se utvrdi da je vrijednost osigurane stvari u trenutku ostvarenja osiguranog slučaja veća od svote osiguranja, osigurnina se smanjuje razmjerno vrijednosti osigurane stvari u trenutku osiguranog slučaja.

(2) Osiguratelj je dužan isplatiti potpunu osigurninu sve do svote osiguranja, ako je ugovoreno da odnos između vrijednosti stvari i visine osiguranog iznosa nema značenja za određivanje iznosa osigurnine.

5. Prijenos ugovora i isplata naknade drugome

Prijenos ugovora na stjecatelja osigurane stvari

Članak 961.

(1) U slučaju otuđenja osigurane stvari, a i stvari u vezi s cijom je uporabom sklopljeno osiguranje od odgovornosti, prava i obveze ugovaratelja osiguranja prelaze po samom zakonu na pribavitelja, osim ako drukcije nije ugovoreno.

(2) Ali ako je otuđen samo jedan dio osiguranih stvari koji glede osiguranja ne čine zasebnu cjelinu, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu glede otuđenih stvari.

(3) Kad se zbog otuđenja stvari poveća ili smanji vjerojatnost nastupanja osiguranog slučaja, primjenjuju se opće odredbe o povećanju ili smanjenju rizika.

(4) Ugovaratelj osiguranja koji ne obavijesti osiguratelja da je osigurana stvar otuđena ostaje u obvezi na plaćanje premija koje dospijevaju i poslije dana otuđenja.

(5) Osiguratelj i pribavitelj osigurane stvari mogu odustati od osiguranja uz otkazni rok od petnaest dana, s tim što su otkaz dužni podnijeti najdulje u roku od trideset dana od saznanja za otuđenje.

(6) Ugovor o osiguranju ne može se raskinuti ako je policia osiguranja izdana na donositelja ili po naredbi.

Naknada nositeljima založnog i drugih prava

Članak 962.

(1) Nakon nastupanja osiguranog slučaja založna prava i ostala prava koja su ranije postojala na osiguranoj stvari prelaze na dugovanu naknadu, kako u slučaju osiguranja vlastite stvari, tako i u slučaju osiguranja tuđih stvari zbog obveze njihova čuvanja i vraćanja, te osiguratelj ne može isplatiti naknadu osiguraniku bez suglasnosti nositelja tih prava.

(2) Te osobe mogu zahtijevati neposredno od osiguratelja da im u granicama iznosa osiguranja i prema zakonskom redu isplati njihove tražbine.

(3) Međutim, ako u trenutku isplate osiguratelj nije znao niti je mogao znati za ta

prava, izvršena isplata naknade osiguraniku ostaje pravovaljana.

6. Prijelaz osiguranikovih prava prema odgovornoj osobi na osiguratelja (subrogacija)

Clanak 963.

(1) Isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osiguratelja, po samom zakonu, do visine isplacene naknade, sva osiguranikova prava prema osobi koja je po bilo kojoj osnovi odgovorna za štetu.

(2) Ako je krivnjom osiguranika onemogućen ovaj prijelaz prava na osiguratelja, u potpunosti ili djelomično, osiguratelj se oslobađa u odgovarajućoj mjeri svoje obveze prema osiguraniku.

(3) Prijelaz prava s osiguranika na osiguratelja ne može biti na štetu osiguranika, pa ako je naknada koju je osiguranik dobio od osiguratelja iz bilo kog uzroka niža od štete koju je pretrpio, osiguranik ima pravo da mu se iz sredstava odgovorne osobe isplati ostatak naknade prije isplate osigurateljeve tražbine po osnovi prava koja su prešla na njega.

(4) Iznimno od pravila o prijelazu osiguranikovih prava na osiguratelja, ta prava ne prelaze na osiguratelja ako je štetu prouzročila osoba u srodstvu u pravoj liniji s osiguranikom ili osoba za čije postupke osiguranik odgovara, ili koja živi s njim u istom domaćinstvu, ili osoba koja je radnik osiguranika, osim ako su te osobe štetu uzrokovale namjerno.

(5) Ali ako je neka od osoba spomenutih u stavku 4. ovoga članka bila osigurana, osiguratelj može zahtijevati od njezina osiguratelja naknadu iznosa koji je isplatio osiguraniku.

7. Osiguranje od odgovornosti

Odgovornost osiguratelja

Clanak 964.

(1) U slučaju osiguranja od odgovornosti osiguratelj odgovara za štetu nastalu osiguranim slučajem samo ako treća oštećena osoba zahtijeva njezinu naknadu.

(2) Osiguratelj snosi, u granicama iznosa osiguranja, troškove spora i druge opravdane troškove radi utvrđivanja osiguranikove odgovornosti.

(3) Iz osiguranja se naknaduju i troškovi mjera poduzetih na zahtjev osiguratelja ili u sporazumu s njim, radi zaštite od neopravdanih i pretjeranih zahtjeva trećih osoba.

Vlastito pravo oštećenika i neposredna tužba

Clanak 965.

(1) U slučaju osiguranja od odgovornosti oštećena osoba može zahtijevati neposredno od osiguratelja naknadu štete koju je pretrpjela događajem za koji odgovara osiguranik, ali najviše do iznosa osigurateljeve obveze.

(2) Oštećena osoba ima, od dana kad se dogodio osigurani slučaj, vlastito pravo na naknadu iz osiguranja te je svaka kasnija promjena u pravima osiguranika prema osiguratelju bez utjecaja na pravo oštećene osobe na naknadu.

III. OSIGURANJE OSOBA

1. Opce odredbe

Utvrdivanje osiguranog iznosa

Clanak 966.

U ugovorima o osiguranju osoba (osiguranje života i osiguranje od nesretnog slucaja), visina osiguranog iznosa koji je osiguratelj dužan isplatiti kad nastupi osigurani slucaj utvrđuje se u polici prema sporazumu ugovornih strana.

Polica osiguranja života

Clanak 967.

(1) Pored sastojaka koje mora imati svaka policia, u polici osiguranja života moraju biti naznaceni: ime i prezime osobe na ciji se život odnosi osiguranje, nadnevak njezina rodenja ili rok o kojem ovisi nastanak prava na isplatu osiguranog iznosa.

(2) Policia osiguranja života može glasiti na odredenu osobu ili po naredbi, ali ne može glasiti na donositelja.

(3) Za pravovaljanost indosamenta police po naredbi potrebno je da sadrži ime korisnika, nadnevak indosiranja i potpis indosanta.

Netocna prijava starosti osiguranika

Clanak 968.

Iznimno od opcih odredaba o posljedicama netocnih prijava i prešucivanja okolnosti znacajnih za ocjenu rizika, za netocne prijave godina života u ugovorima o osiguranju života vrijede sljedeca pravila:

1) ugovor o osiguranju života je ništetan i osiguratelj je dužan vratiti sve primljene premije ako su pri njegovu sklapanju netocno prijavljene godine života osiguranika, a njegove stvarne godine života prelaze granicu predvidenu u uvjetima i tarifama osiguratelja;

2) ako je netocno prijavljeno da osiguranik ima manje godina, a njegove stvarne godine života ne prelaze granicu predvidenu za osiguranje života, ugovor je pravovaljan, a osigurani iznos se smanjuje u razmjeru ugovorene premije i premije predvidene za osiguranje života osobe osiguranikovih godina;

3) kad osiguranik ima manje godina nego što je prijavljeno pri sklapanju ugovora, premija se smanjuje na odgovarajuci iznos, a osiguratelj je dužan vratiti razliku između primljenih premija i premija na koje ima pravo.

Posljedice neplacanja premije i smanjenje osiguranog iznosa

Clanak 969.

(1) Ako ugovaratelj osiguranja života odnosno osiguranja od nesretnog slucaja ne plati neku premiju o dospelosti, osiguratelj nema pravo njezinu naplatu zahtijevati sudskim putem.

(2) Ako ugovaratelj osiguranja na poziv osiguratelja, koji mu mora biti dostavljen preporucenim pismom, ne plati dospjelu premiju u roku određenom u tom pismu, a koji ne može biti kraci od mjesec dana, racunajuci otkad mu je pismo uruceno, niti to ucini koja druga zainteresirana osoba, osiguratelj može samo, ako su do tada placene barem tri godišnje premije, izjaviti ugovaratelju osiguranja da smanjuje osigurani iznos na iznos otkupne vrijednosti osiguranja, a u suprotnom slucaju da raskida ugovor.

(3) Ako se osigurani slucaj dogodio prije raskida ugovora ili smanjenja osiguranog iznosa, smatra se kao da je osigurani iznos smanjen odnosno da je ugovor raskinut, prema tome jesu li premije bile placene barem za tri godine ili ne.

Osiguranje trece osobe

Clanak 970.

(1) Osiguranje života može se odnositi na život ugovaratelja osiguranja, a može se odnositi i na život nekog trecega.

(2) Isto vrijedi i za osiguranje od nesretnog slucaja.

(3) Ako se osiguranje odnosi na slucaj smrti nekog trecega, za pravovaljanost ugovora potrebna je njegova pisana suglasnost dana u polici ili u odvojenom pismenu prilikom potpisivanja police, s naznakom osiguranog iznosa.

Osiguranje za slucaj smrti maloljetnika i osoba lišenih poslovne sposobnosti

Clanak 971.

(1) Ništetan je ugovor o osiguranju za slucaj smrti trece osobe mlade od cetnaest godina, a i osobe potpuno lišene poslovne sposobnosti, te je osiguratelj dužan vratiti ugovaratelju osiguranja sve premije primljene po osnovi takva ugovora.

(2) Za pravovaljanost osiguranja za slucaj smrti trece osobe starije od cetnaest godina potrebna je pisana suglasnost njezina zakonskog zastupnika te pisana suglasnost svake osigurane osobe.

Pravo na naknadu i osigurani iznos

Clanak 972.

(1) U osiguranju osoba osiguratelj koji je isplatio osigurani iznos ne može imati ni po kojoj osnovi pravo na naknadu od trece osobe odgovorne za nastupanje osiguranog slucaja.

(2) Pravo na naknadu od trece osobe odgovorne za nastupanje osiguranog slucaja pripada osiguraniku odnosno korisniku nezavisno od njegova prava na osigurani iznos.

(3) Odredbe iz stavaka 1. i 2. ovoga clanka ne odnose se na slucaj kad je osiguranje od posljedica nesretnog slucaja ugovoreno kao osiguranje od odgovornosti.

2. Iskljuceni rizici

Samoubojstvo osiguranika

Clanak 973.

(1) Ugovorom o osiguranju za slucaj smrti nije obuhvacen rizik samoubojstva ako se dogodio u prvoj godini osiguranja.

(2) U slucaju da se samoubojstvo dogodilo u roku od tri godine od dana sklapanja ugovora, osiguratelj nije dužan isplatiti korisniku osigurani iznos, nego samo matematicku pricuvu ugovora, osim ako je ugovoreno što povoljnije za osiguranika.

Namjerno ubojstvo osiguranika

Clanak 974.

Osiguratelj se oslobada obveze da korisniku isplati osigurani iznos ako je ovaj namjerno izazvao smrt osiguranika, ali je dužan, ako su do tada bile uplacene barem tri godišnje premije, isplatiti matematicku pricuvu ugovora ugovaratelju osiguranja, a ako je on osiguranik - njegovim nasljednicima.

Namjerno prouzrocenje nesretnog slucaja

Clanak 975.

Osiguratelj se oslobada obveze iz ugovora o osiguranju od nesretnog slucaja ako je osiguranik namjerno prouzrocio nesretni slucaj.

Ratne operacije

Clanak 976.

(1) Ako je smrt osiguranika prouzrocena ratnim operacijama, osiguratelj, ako što drugo nije ugovoreno, nije dužan isplatiti korisniku osigurani iznos, ali je dužan isplatiti mu matematicku pricuvu iz ugovora.

(2) Ako nije što drugo ogovoreno, osiguratelj se oslobada obveze iz ugovora o osiguranju od nesretnog slucaja, ako je nesretni slucaj prouzrocen ratnim operacijama.

Ugovorno iskljucenje rizika

Clanak 977.

Ugovorom o osiguranju za slucaj smrti ili od nesretnog slucaja mogu biti iskljuceni iz osiguranja i drugi rizici.

3. Prava ugovaratelja osiguranja prije nastupa osiguranog slucaja

Otkup

Clanak 978.

(1) Na zahtjev ugovaratelja osiguranja života sklopljenog za cijeli život osiguranika, osiguratelj je dužan isplatiti mu otkupnu vrijednost police, ako su do tada placene barem tri godišnje premije.

(2) U ugovoru o osiguranju moraju biti navedeni uvjeti pod kojima ugovaratelj može zahtijevati isplatu njezine otkupne vrijednosti, a i način kako se ta vrijednost izračunava, u skladu s uvjetima osiguranja.

(3) Pravo zahtijevati otkup ne mogu ostvarivati vjerovnici ugovaratelja osiguranja, a ni korisnik osiguranja, ali će otkupna vrijednost biti isplaćena korisniku na njegov zahtjev, ako je određivanje korisnika neopozivo.

(4) Iznimno, otkup police može zahtijevati vjerovnik kome je policia predana u zalog, ako tražbina radi cijeg je osiguranja dan zalog ne bude namirena o dospelosti.

Predujam

Clanak 979.

(1) Na traženje ugovaratelja osiguranja života sklopljenog za cijeli život osiguranika, može mu osiguratelj isplatiti unaprijed dio osiguranog iznosa do visine otkupne vrijednosti police, koji ugovaratelj osiguranja može vratiti kasnije.

(2) Na primljeni predujam ugovaratelj osiguranja dužan je placati određene kamate.

(3) Ako ugovaratelj osiguranja zakasni s plaćanjem dospjelih kamata, postupit će se kao da je zahtijevao otkup.

(4) U polici osiguranja moraju biti navedeni uvjeti davanja predujma, mogućnost da se iznos primljen na ime predujma vrati osiguratelju, visina kamatne stope, posljedice neplaćanja dospjelih kamata, kako je određeno uvjetima osiguranja.

Zalaganje police

Clanak 980.

(1) Policia osiguranja života može biti dana u zalog.

(2) Zalaganje police ima učinak prema osiguratelju samo ako je pisano obaviješten o zalaganju police određenom vjerovniku.

(3) Kad policia glasi po naredbi, zalaganje se obavlja indosamentom.

4. Osiguranje života u korist treće osobe

Određivanje korisnika

Clanak 981.

(1) Ugovaratelj osiguranja života može u ugovoru, a i nekim kasnijim pravnim poslom, pa i oporukom, odrediti osobu kojoj će pripasti prava iz ugovora.

(2) Ako se osiguranje odnosi na život neke druge osobe, za određivanje korisnika potrebna je i njezina pisana suglasnost.

(3) Korisnik ne mora biti određen po imenu, dovoljno je ako akt sadrži nužne podatke za njegovo određivanje.

(4) Kad su za korisnike određena djeca ili potomci, korist pripada i onima koji su

rodeni kasnije, a korist namijenjena supruhu pripada osobi koja je bila u braku s osiguranikom u trenutku njegove smrti.

Podjela koristi između više korisnika

Članak 982.

Kad su za korisnike određena djeca, potomci i uopće nasljednici, ako ugovaratelj osiguranja nije odredio kako će se izvršiti podjela između njih, podjela će se izvršiti razmjerno njihovim nasljedničkim dijelovima, a ako korisnici nisu nasljednici, osigurani iznos bit će podijeljen na jednake dijelove.

Opoziv odredbe o određivanju korisnika

Članak 983.

(1) Odredbu kojom se korist iz osiguranja namjenjuje određenoj osobi može opozvati samo ugovaratelj osiguranja, a ne njegovi vjerovnici ili njegovi nasljednici.

(2) Ugovaratelj osiguranja može opozvati odredbu o koristi sve dok korisnik na bilo koji način ne izjavi da je prima, kad ona postaje neopoziva.

(3) Ipak ugovaratelj može opozvati odredbu o koristi i poslije izjave korisnika da je prima, ako je korisnik pokušao ubojstvo osiguranika, a ako se korist daje bez naknade, za opoziv vrijede i odredbe o opozivu dara.

(4) Smatra se da je korisnik odbio namijenjenu mu korist ako se poslije smrti ugovaratelja osiguranja na poziv njegovih nasljednika ne ocituje u roku od mjesec dana da je prima.

(5) Ništetna je izjava kojom se određuje da je određivanje korisnika osiguranja neopozivo.

Vlastito i neposredno pravo korisnika

Članak 984.

(1) Osigurani iznos koji treba biti isplaćen korisniku ne ulazi u ostavinu ugovaratelja osiguranja, pa ni kad su korisnicima određeni njegovi nasljednici.

(2) Pravo na osigurani iznos ima samo korisnik, i to od samog sklapanja ugovora o osiguranju, i bez obzira na to kako je i kad određen za korisnika, i bez obzira je li izjavio svoj prihvata prije ili poslije smrti osiguranika, pa se može obratiti neposredno osiguratelju sa zahtjevom da mu se isplati osigurani iznos.

(3) Ako je ugovaratelj osiguranja odredio za korisnike svoju djecu, svoje potomke, ili nasljednike uopće, svakom tako određenom korisniku pripada pravo na odgovarajući dio osiguranog iznosa i ako se odrekne nasljedstva.

Vjerovnici ugovaratelja osiguranja i osiguranika

Članak 985.

(1) Vjerovnici ugovaratelja osiguranja i osiguranika nemaju nikakvo pravo na osigurani iznos ugovoren za korisnika.

(2) Ali ako su premije koje je uplatio ugovaratelj osiguranja bile nerazumno visoke

prema njegovim mogućnostima u trenutku uplate, njegovi vjerovnici mogu zahtijevati da im se preda dio premija koji premašuje njegove mogućnosti, ako su ispunjene pretpostavke pod kojima vjerovnici imaju pravo na pobijanje dužnikovih pravnih radnji.

Ustupanje osiguranog iznosa

Članak 986.

Pravo na osigurani iznos može korisnik prenijeti na drugoga i prije osiguranog slučaja, ali mu je zato potreban pisani pristanak ugovaratelja osiguranja, u kojem mora biti navedeno ime osobe na koju se pravo prenosi, a ako se osiguranje odnosi na život neke druge osobe, potreban je isti takav pristanak i te osobe.

Kad određeni korisnik umre prije dospelosti

Članak 987.

Kad osoba koja je bez naknade određena za korisnika umre prije dospelosti osigurane glavnice ili rente, korist iz osiguranja ne pripada njezinim nasljednicima, nego narednom korisniku, ako ovaj nije određen, ugovaratelju osiguranja.

Osiguranje za slučaj smrti bez određenog korisnika

Članak 988.

Ako ugovaratelj osiguranja za slučaj smrti ne odredi korisnika ili ako odredba o određivanju korisnika ostane bez učinka zbog opoziva, ili zbog odbijanja određene osobe, ili iz kojega drugog uzroka, a ugovaratelj osiguranja ne odredi drugog korisnika, osigurani iznos pripada ugovaratelju osiguranja.

Savjesna isplata osiguranog iznosa neovlaštenoj osobi

Članak 989.

(1) Kad osiguratelj isplati osigurani iznos osobi koja bi na nju imala pravo da ugovaratelj osiguranja nije odredio korisnika, on se oslobada obveze iz ugovora o osiguranju ako u trenutku isplate nije znao niti je mogao znati da je korisnik određen oporukom ili nekim drugim aktom koji mu nije dostavljen, a korisnik ima pravo zahtijevati vraćanje od osobe koja je primila osigurani iznos.

(2) Isto vrijedi i u slučaju promjene korisnika.

Odsjek 28.

BANKARSKI NOVCANI POLOG

I. NOVCANI POLOG

Pojam

Clanak 990.

(1) Ugovor o novčanom pologu je sklopljen kad se banka obveže primiti, a položitelj položiti kod banke određeni novcani iznos.

(2) Ovim ugovorom banka stjece pravo raspolagati položenim novcem i dužna je vratiti ga prema uvjetima predviđenim u ugovoru.

Otvaranje racuna

Clanak 991.

(1) Na temelju ugovora o novčanom pologu banka otvara racun u korist i na teret kojega upisuje sve tražbine i dugovanja koja proizlazu iz poslova s položiteljem ili za njegov racun s trecim.

(2) Ne upisuju se u racun one tražbine odnosno dugovanja koja ugovorne strane sporazumno iskljuce.

Otklanjanje dugovanog salda

Clanak 992.

(1) Banka je obvezna obavljati isplate s racuna u granicama raspoloživih sredstava.

(2) Ako je banka obavila jednu ili više uplata i isplata u okviru ugovora o pologu, koje cine racun pasivnim, o tome mora bez odgadanja obavijestiti položitelja, koji je dužan odmah poduzeti mjere radi otklanjanja dugovnog salda.

Vrste novcanih pologa

Clanak 993.

(1) Novcani polog može biti po videnju ili orocen, s otkaznim rokom i bez otkaznog roka, s posebnom namjenom i bez namjene.

(2) Ako nije suprotno ugovoreno, smatra se da je racun novcanog pologa po videnju, te položitelj racuna ima pravo raspolagati dijelom ili cijelim saldonom u svakom trenutku.

Stanje racuna

Clanak 994.

(1) Banka je dužna obavješćivati položitelja o svakoj promjeni stanja na njegovu racunu.

(2) Banka je dužna koncem svake godine, a ako je to ugovoreno ili uobicajeno i češće, obavijestiti položitelja o stanju racuna (saldo).

Mjesto uplata i isplata

Clanak 995.

Ako među ugovornim stranama nije drukcije dogovoreno, naloži za uplatu i isplatu s racuna položitelja upućuju se u sjedište banke kod koje je račun otvoren.

Postojanje više racuna

Clanak 996.

U slučaju da ista osoba ima kod jedne banke ili kod više njezinih poslovnih jedinica više racuna, svaki od tih racuna je samostalan.

Plaćanje kamata

Clanak 997.

(1) Banka plaća kamate na novac koji je kod nje položen, ako zakonom nije drukcije određeno.

(2) Visina kamata utvrđuje se ugovorom o položenju sredstava, a ako ugovorom ništa nije predviđeno, plaćaju se zakonske kamate.

II. ULOG NA ŠTEDNJU

Štedna knjižica

Clanak 998.

(1) Ako je novčani polog primljen kao ulog na štednju, banka odnosno štedionica izdaje položitelju štednu knjižicu.

(2) Štedna knjižica može biti izdana samo na ime određene osobe.

Upis u knjižicu

Clanak 999.

(1) U štednu knjižicu se unose sve uplate i isplate novca.

(2) Upisi u knjižicu potvrđeni pečatom banke i potpisom ovlaštene osobe dokaz su o izvršenim uplatama odnosno isplatama.

(3) Suprotan sporazum je ništetan.

Plaćanje kamata

Clanak 1000.

(1) Na štedne uloge plaćaju se kamate.

(2) Visina kamata utvrđuje se ugovorom o ulaganju, a ako ugovorom ništa nije predviđeno, plaćaju se zakonske kamate.

Vrste uloga na štednju

Clanak 1001.

Ulozi na štednju mogu biti po videnju ili oroceni s otkaznim rokom i bez otkaznog roka.

Odsjek 29.

POLAGANJE VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Pojam

Clanak 1002.

Ugovorom o položenju vrijednosnih papira banka se obvezuje da će, uz naknadu, preuzeti vrijednosne papire radi cuvanja i ostvarivanja prava i obveza koje se u vezi s tim zahtijevaju.

Ostvarivanje prava

Clanak 1003.

Ako nije drukcije ugovoreno, banka može ostvarivati prava iz položenih vrijednosnih papira isključivo za racun položitelja.

Dužnosti banke

Clanak 1004.

(1) Banka je dužna osigurati cuvanje vrijednosnih papira s brižljivošću koja se zahtijeva od ostavoprimca uz naknadu i za racun položitelja poduzimati i sve radnje radi ocuvanja i ostvarivanja njegovih prava iz vrijednosnih papira.

(2) Ako između strana nije što drugo ugovoreno, banka je dužna naplacivati dospjele kamate, te glavnice i uopće sve iznose na koje položeni papiri daju pravo, čim oni dopiju za naplatu.

(3) Banka je dužna staviti na raspolaganje položitelju naplacene iznose, a ako ovaj ima kod banke racun s novčanim pologom, upisati ih u korist toga racuna.

Vracanje vrijednosnih papira

Clanak 1005.

(1) Banka je dužna na zahtjev položitelja vratiti vrijednosne papire u svako doba.

(2) Vracanje se, u pravilu, obavlja u mjestu gdje je izvršeno položenje.

(3) Predmet vracanja su sami vrijednosni papiri, ako između ugovornih strana nije

dogovoreno da vraćanje može biti izvršeno plaćanjem odgovarajućeg iznosa.

(4) Vraćanje se može izvršiti samo položitelju ili njegovim pravnim sljednicima ili osobama koje oni odrede, čak i kad je iz samih papira vidljivo da oni pripadaju trecima.

Zahtjevi trecih osoba

Clanak 1006.

O svakom zahtjevu koji treća osoba istakne glede položenih papira banka je dužna izvijestiti položitelja.

Odsjek 30.

BANKARSKI TEKUCI RACUN

Pojam

Clanak 1007.

Ugovorom o bankarskom tekucem racunu banka se obvezuje nekoj osobi otvoriti poseban racun i preko njega primati uplate i obavljati isplate u granicama njezinih novcanih sredstava i odobrenog kredita.

Oblik ugovora

Clanak 1008.

Ugovor o otvaranju tekuceg racuna mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Sredstva na tekucem racunu

Clanak 1009.

(1) Novcana sredstva na tekucem racunu ostvaruju se uplatama od strane položitelja i naplatama novcanih iznosa izvršenih za njegov racun.

(2) Banka je dužna preko tekuceg racuna obavljati plaćanja za položitelja i onda kad na racunu nema pokriva, i to u opsegu koji je predviden ugovorom o otvaranju tekuceg racuna ili posebnim sporazumom.

(3) Ova obveza banke može se iskljuciti ugovorom o otvaranju tekuceg racuna.

Prijeboj između salda više racuna

Clanak 1010.

Ako položitelj kod iste banke ima više tekucih racuna, aktivni i pasivni saldo tih racuna uzajamno se prebijaju, ako nije drukcije ugovoreno.

Raspolaganje saldom

Clanak 1011.

Korisnik tekuceg racuna može u svakom trenutku raspolagati saldom koji se na racunu pojavljuje u njegovu korist, osim ako je ugovoren otkazni rok.

Primjena pravila ugovora o nalogu

Clanak 1012.

(1) Banka odgovara za izvršenje naloga položitelja prema pravilima ugovora o nalogu.

(2) Ako nalog treba izvršiti u mjestu gdje banka nema poslovnu jedinicu, ona to može obaviti preko druge banke.

Trajanje racuna

Clanak 1013.

Ako u ugovoru o otvaranju tekuceg racuna nije utvrđen rok njegova trajanja, svaka ga strana može otkazati uz otkazni rok od petnaest dana.

Provizija i naknada troškova

Clanak 1014.

(1) Banka ima pravo uracunavati proviziju za izvršene usluge koje su obuhvacene ugovorom o tekucem racunu, a i naknadu za posebne troškove ucinjene u svezi s tim ugovorom.

(2) Te svoje tražbine banka upisuje u svoju korist u tekuci racun, ako između strana nije drukcije ugovoreno.

Dostava izvotka

Clanak 1015.

(1) Pri svakoj promjeni stanja tekuceg racuna banka je dužna izdati izvatak s naznakom salda i predati ga odnosno uciniti dostupnim suugovaratelju na sporazumno utvrđeni način.

(2) Smatra se da je izvatak odobren ako nije osporen u dogovorenom roku ili, ako dogovora nema, u roku od petnaest dana od dana njegova primitka.

(3) I nakon njegova odobrenja izvatak racuna može se osporavati zbog pogrešaka u pisanju ili u obracunu, zbog ispuštanja ili udvostrucenja, ali se to osporavanje mora poduzeti najdalje u roku od godine dana od primitka racuna o likvidaciji salda po zaključenju tekuceg racuna, inace se pravo gasi.

Odsjek 31.

UGOVOR O SEFU

Pojam

Clanak 1016.

(1) Ugovorom o sefu obvezuje se banka dati na uporabu korisniku sef za određeno razdoblje, a korisnik se obvezuje za to platiti banci određenu naknadu.

(2) Banka mora poduzeti sve potrebne mjere da osigura dobro stanje sefa i nadzor nad njim.

Pristup sefu

Clanak 1017.

(1) Pristup sefu može se dopustiti samo korisniku ili njegovu opunomoćeniku.

(2) Banka ne smije držati kod sebe umnožak (duplikat) ključa ili ključeva koji se predaju korisniku.

Predmeti koji se ne smiju staviti u sef

Clanak 1018.

(1) Korisnik ne smije staviti u svoj sef predmet koji može ugroziti sigurnost banke ili drugih sefova.

(2) U slučaju da se korisnik ne drži te obveze, banka može izjaviti da raskida ugovor o sefu.

Prava banke u slučaju neplaćanja

Clanak 1019.

(1) Ako korisnik ne plati banci makar samo jedan obrok naknade po dospelosti, banka može raskinuti ugovor nakon proteka mjesec dana nakon što korisnika preporučenim pismom opomene na naplatu.

(2) Pošto raskine ugovor, banka može pozvati korisnika da isprazni sef i da joj preda ključ, pa ako korisnik to ne učini, banka može zahtijevati da se sef otvori putem suda, utvrdi njegov sadržaj i nadene stvari stave u sudski plog ili povjere banci na čuvanje.

(3) Banka ima pravo prvenstva naplate dužne naknade nastale iz ugovora o sefu iz novčanog iznosa koji je pronađen u sefu, a i iz cijene dobivene prodajom drugih vrijednosti nadenih u sefu.

Odgovarajuća primjena

Clanak 1020.

Određbe ovoga odsjeka na odgovarajući se način primjenjuju na ugovore o sefu koje sklapaju drugi pravni subjekti ovlašteni za njihovo držanje (pošte, zračne luke, željeznički kolodvori i sl.).

Odsjek 32.

UGOVOR O KREDITU

Pojam

Clanak 1021.

Ugovorom o kreditu banka se obvezuje korisniku kredita staviti na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a korisnik se obvezuje banci placati ugovorene kamate i iskorišteni iznos novca vratiti u vrijeme i na način kako je ugovoreno.

Oblik i sadržaj

Clanak 1022.

- (1) Ugovor o kreditu mora biti sklopljen u pisanom obliku.
- (2) Ugovorom o kreditu utvrđuju se iznos te uvjeti davanja, korištenja i vraćanja kredita.

Otkaz ugovora

Clanak 1023.

- (1) Ugovor o kreditu banka može otkazati prije isteka ugovorenog roka ako je kredit korišten protivno ugovorenoj namjeni.
- (2) Ugovor o kreditu banka može otkazati prije isteka ugovorenog roka i u slučaju insolventnosti korisnika čak i kad nije utvrđena sudskom odlukom, u slučaju prestanka pravne osobe ili smrti korisnika, ako bi u tim slučajevima davatelj kredita došao u bitno nepovoljniji položaj.

Raskid ugovora i vraćanje kredita prije roka

Clanak 1024.

- (1) Korisnik kredita može raskinuti ugovor prije nego što je počeo koristiti kredit.
- (2) Korisnik kredita može vratiti kredit i prije roka određenog za vraćanje, ali je dužan o tome unaprijed obavijestiti banku.
- (3) U oba slučaja korisnik kredita dužan je naknaditi štetu ako ju je davatelj kredita pretrpio.
- (4) U slučaju vraćanja kredita prije određenog roka banka ne može uracunati kamate za vrijeme od dana vraćanja kredita do dana kad ga je po ugovoru trebalo vratiti.

Odsjek 33.

UGOVOR O KREDITU NA TEMELJU ZALOGA VRIJEDNOSNIH PAPIRA

Pojam

Clanak 1025.

Ugovorom o kreditu na temelju zaloga vrijednosnih papira banka odobrava kredit u određenom novčanom iznosu uz osiguranje zalogom vrijednosnih papira koji pripadaju korisniku kredita ili trecemu koji na to pristane.

Oblik i sadržaj

Clanak 1026.

(1) Ugovor o kreditu na temelju zaloga vrijednosnih papira mora biti sklopljen u pisanom obliku.

(2) Ugovor mora sadržavati naznaku vrijednosnih papira koji se zalažu, tvrtku i sjedište odnosno ime i prebivalište imatelja papira, iznos i uvjete odobrenog kredita te iznos i vrijednost papira koji je uzet u obzir za odobrenje kredita.

Kad banka može prodati založene papire

Clanak 1027.

Ako korisnik ne vrati po dospelosti dobiveni kredit, banka može, u svrhu namirenja, prodati založene vrijednosne papire prema pravilima založnog prava.

Odsjek 34.

AKREDITIVI

Obveza banke i oblik akreditiva

Clanak 1028.

(1) Prihvatom zahtjeva nalogodavca za otvaranjem akreditiva banka se obvezuje nalogodavcu da ce korisniku akreditiva isplatiti odredeni novcani iznos ako do određenog vremena bude udovoljeno uvjetima navedenim u nalogu za otvaranje akreditiva.

(2) Akreditiv mora biti sastavljen u pisanom obliku.

Kad nastaje obveza prema korisniku

Clanak 1029.

(1) Banka je obvezna prema korisniku od dana kad mu priopci da je akreditiv otvoren.

(2)

Nalogodavac je vezan izdanim nalogom od trenutka kad je nalog prispio banci.

Nezavisnost akreditiva od drugoga pravnog posla

Clanak 1030.

Akreditiv je nezavisan od ugovora o kupoprodaji ili drugoga pravnog posla povodom kojega je otvoren.

Dokumentarni akreditiv

Clanak 1031.

Dokumentarni akreditiv postoji kad je banka obvezna isplatiti korisniku akreditiva određeni novčani iznos odnosno akceptirati i isplatiti mjenicu pod uvjetom da joj budu podneseni dokumenti prema uvjetima utvrđenim u akreditivu.

Dužnost banke koja je otvorila akreditiv

Clanak 1032.

Banka koja je otvorila dokumentarni akreditiv dužna je izvršiti placanja pod uvjetima predviđenim u akreditivu.

Vrste dokumentarnog akreditiva

Clanak 1033.

(1) Dokumentarni akreditiv može biti opoziv ili neopoziv.

(2) Ako nije izricito drukcije ugovoreno, akreditiv je uvijek neopoziv.

Opozivi akreditiv

Clanak 1034.

Opozivi dokumentarni akreditiv ne veže banku prema korisniku, pa ga u svakom trenutku može izmijeniti ili opozvati na zahtjev nalogodavca ili na vlastitu ruku.

Neopozivi akreditiv

Clanak 1035.

(1) Neopozivi dokumentarni akreditiv sadrži samostalnu i neposrednu obvezu banke prema korisniku.

(2) Ta obveza može biti ukinuta ili izmijenjena samo sporazumom svih zainteresiranih strana.

(3) Neopozivi dokumentarni akreditiv može, po ovlaštenju i na zahtjev akreditivne banke, biti potvrđen od neke druge banke, koja time, pored akreditivne banke, preuzima samostalnu i neposrednu obvezu prema korisniku.

(4) Notifikacija akreditiva korisniku od neke druge banke nije sama po sebi potvrđivanje toga akreditiva.

Dužnosti banke glede dokumenata

Članak 1036.

(1) Banka je dužna ispitati odgovaraju li dokumenti u svemu zahtjevima nalogodavca utvrđenim u akreditivu.

(2) Kad dobije dokumente, banka mora u razumnom roku o tome obavijestiti nalogodavca i upozoriti ga na utvrđene nepravilnosti i nedostatke.

Granice odgovornosti banke

Članak 1037.

(1) Banka ne preuzima nikakvu odgovornost ako podneseni dokumenti po svom vanjskom izgledu odgovaraju uvjetima akreditiva.

(2) Ona ne preuzima nikakvu obvezu glede robe koja je predmet otvorenog akreditiva.

Prenosivost i djeljivost akreditiva

Članak 1038.

(1) Dokumentarni akreditiv je prenosiv ili djeljiv samo ako je banka koja otvara akreditiv ovlaštena u uputama prvog korisnika platiti u cjelini ili djelomično jednom ili većem broju trećih osoba.

(2) Akreditiv može prenijeti, na temelju izricitih uputa, samo banka koja ga otvara, i to samo jedanput, ako nije suprotno ugovoreno.

Odsjek 35.

BANKARSKO JAMSTVO

Pojam

Članak 1039.

(1) Bankarsko jamstvo je svaka obveza na plaćanje određenog novčanog iznosa, bez obzira na to kako je nazvana, na pisani zahtjev korisnika i uz podnošenje banci dokumenata, ako su navedeni u jamstvu.

(2) Bankarsko jamstvo je samostalna obveza banke neovisna o osnovnom poslu.

(3) Jamstvo mora biti izdano u pisanom obliku.

Namirenje obveze

Clanak 1040.

Banka namiruje obvezu iz jamstva u novcu i u slucaju da se jamstvom osigurava nenovcana obveza.

Potvrda jamstva

Clanak 1041.

Ako druga banka potvrdi obvezu iz jamstva, korisnik može svoje zahtjeve iz jamstva podnijeti bilo banci koja je izdala jamstvo, bilo onoj koja ga je potvrdila.

Ustupanje prava iz jamstva

Clanak 1042.

Svoja prava iz bankovnog jamstva korisnik, ako nije drukcije ugovoreno, može ustupiti trecemu samo s ustupom tražbine koja je osigurana jamstvom i prijenosom svojih obveza u vezi s osiguranim tražbinama.

Jamstvo "bez prigovora"

Clanak 1043.

(1) Ako bankovno jamstvo sadrži uglavu "bez prigovora", "na prvi poziv" ili sadrži rijeci koje imaju isto znacenje, banka ne može isticati prema korisniku prigovore koje nalogodavac kao dužnik može isticati prema korisniku po osiguranoj obvezi.

(2) Nalogodavac je dužan platiti banci svaki iznos koji je banka platila po osnovi jamstva izdanog s navedenom uglavom.

(3) Korisnik jamstva duuguje nalogodavcu iznos primljen po osnovi jamstva na koji inace ne bi imao pravo zbog opravdanih prigovora nalogodavca.

Odsjek 36.

PRIMJENA ODREDABA O BANKARSKOM POSLOVANJU

Clanak 1044.

Odredbe ovoga zakona o ugovorima iz bankarskog poslovanja na odgovarajuci se

nacin primjenjuju i na druge pravne osobe, ako su zakonom ovlaštene za obavljanje određenih bankarskih poslova.

Glava IX.

IZVANUGOVORNI OBVEZNI ODNOSI

Odjeljak 1.

PROUZROCENJE ŠTETE

Odsjek 1.

OPCA NACELA

Pretpostavke odgovornosti

Članak 1045.

(1) Tko drugome prouzroci štetu, dužan je naknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.

(2) Predmnijeva se obična nepažnja

(3) Za štetu od stvari ili djelatnosti od kojih potjece povećana opasnost štete za okolinu odgovara se bez obzira na krivnju.

(4) Za štetu bez obzira na krivnju odgovara se i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

Šteta

Članak 1046.

Šteta je umanjeње nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta).

Zahtjev da se ukloni opasnost štete

Članak 1047.

(1) Svatko može zahtijevati od drugoga da ukloni izvor opasnosti od kojega prijete znatnija šteta njemu ili drugome, kao i da se suzdrži od djelatnosti od koje proizlazi uznemirivanje ili opasnost štete, ako se uznemirivanje ili šteta ne mogu spriječiti odgovarajućim mjerama.

(2) Sud će na zahtjev zainteresirane osobe narediti da se poduzmu odgovarajuće mjere za sprječavanje nastanka štete ili uznemirivanja ili da se ukloni izvor opasnosti, na trošak posjednika izvora opasnosti, ako ovaj sam to ne učini.

(3) Ako šteta nastane u obavljanju općekorisne djelatnosti za koju je dobiveno odobrenje nadležnog tijela, može se zahtijevati samo naknada štete koja prelazi uobičajene granice (prekomjerna šteta).

(4) Ali se ni u tom slučaju ne može zahtijevati poduzimanje društveno opravdanih mjera da se spriječi nastupanje štete ili da se ona smanji.

Zahtjev da se prestane s povredom prava osobnosti

Članak 1048.

Svatko ima pravo zahtijevati od suda ili drugoga nadležnog tijela da naredi prestanak radnje kojom se povređuje pravo njegove osobnosti i uklanjanje njome izazvanih posljedica.

Odsjek 2.

ODGOVORNOST PO OSNOVI KRIVNJE

Postojanje krivnje

Članak 1049.

Krivnja postoji kad je štetnik prouzročio štetu namjerno ili nepažnjom.

Osobe koje ne odgovaraju za štetu

Članak 1050.

(1) Osoba koja zbog duševne bolesti ili zaostalog umnog razvoja ili kojih drugih razloga nije sposobna za rasuđivanje ne odgovara za štetu što ju drugome prouzroci.

(2) Tko drugom prouzroci štetu u stanju prolazne nesposobnosti za rasuđivanje, odgovoran je za nju, osim ako dokaže da nije svojom krivnjom dospio u to stanje.

(3) Ako je u to stanje dospio tuđom krivnjom, za štetu će odgovarati onaj koji ga je u to stanje doveo.

Odgovornost maloljetnika

Članak 1051.

(1) Maloljetnik do navršene sedme godine života ne odgovara za štetu.

(2) Maloljetnik od navršene sedme godine do navršene četrnaeste godine života ne odgovara za štetu, osim ako se dokaže da je pri prouzročenju štete bio sposoban za rasuđivanje.

(3) Maloljetnik s navršene četrnaest godina života odgovara prema općim pravilima o odgovornosti za štetu.

Nužna obrana, stanje nužde, otklanjanje štete od drugog

Članak 1052.

(1) Tko u nužnoj obrani prouzroci štetu napadacu, nije dužan naknaditi je, osim u slučaju prekoracjenja nužne obrane.

(2) Ako netko prouzroci štetu u stanju nužde, oštećenik može zahtijevati naknadu od osobe koja je kriva za nastanak opasnosti štete ili od osoba od kojih je šteta otklonjena, ali od ovih posljednjih ne više od koristi što su ih imale od toga.

(3) Tko pretrpi štetu otklanjajući od drugog opasnost štete, ima pravo zahtijevati od njega naknadu one štete kojoj se razumno izložio.

Dopuštena samopomoc

Clanak 1053.

(1) Tko u slučaju dopuštene samopomoci prouzroci štetu osobi koja je izazvala potrebu samopomoci, nije dužan naknaditi je.

(2) Pod dopuštenom samopomoci razumijeva se pravo svake osobe da otkloni povredu prava kad neposredno prijete opasnost, ako je takva zaštita nužna i ako način otklanjanja povrede prava odgovara prilikama u kojima nastaje opasnost.

Pristanak oštećenika

Clanak 1054.

(1) Tko na svoju štetu dopusti drugome poduzimanje neke radnje, nema pravo od njega zahtijevati naknadu štete prouzročenom tom radnjom.

(2) Ništeta je izjava oštećenika kojom je pristao da mu se učini šteta radnjom koja je zakonom zabranjena.

Odsjek 3.

ODGOVORNOST ZA DRUGOG

Duševno bolesni i zaostali u umnom razvoju

Clanak 1055.

(1) Za štetu koju prouzroci osoba koja zbog duševne bolesti ili zaostalog umnog razvoja ili kojih drugih razloga nije sposobna za rasuđivanje odgovara onaj koji je na temelju zakona ili odluke nadležnog tijela ili ugovora dužan voditi nadzor nad njom.

(2) On se može osloboditi odgovornosti ako dokaže da je obavljao nadzor na koji je obvezan ili da bi šteta nastala i pri brižljivom obavljanju nadzora.

Odgovornost roditelja

Clanak 1056.

(1) Roditelji odgovaraju za štetu koju prouzroci drugom njihovo dijete do navršene sedme godine života, bez obzira na svoju krivnju.

(2) Oni se oslobadaju odgovornosti ako postoje razlozi za isključenje odgovornosti prema pravilima o odgovornosti bez obzira na krivnju.

(3) Oni ne odgovaraju ako je šteta nastala dok je dijete bilo povjereno drugoj osobi i

ako je ta osoba odgovorna za štetu.

(4) Roditelji odgovaraju za štetu što je prouzroci drugom njihovo maloljetno dijete koje je navršilo sedam godina života, osim ako dokažu da je šteta nastala bez njihove krivnje.

Solidarna odgovornost

Clanak 1057.

Ako pored roditelja odgovara za štetu i dijete, njihova je odgovornost solidarna.

Odgovornost druge osobe za maloljetnika

Clanak 1058.

(1) Za štetu koju drugome prouzroci maloljetnik dok je pod nadzorom skrbnika, škole ili druge ustanove odgovara skrbnik, škola odnosno druga ustanova, osim ako dokažu da su nadzor obavljali na način na koji su obvezani ili da bi šteta nastala i pri brižljivom obavljanju nadzora.

(2) Ako za štetu odgovara i maloljetnik, odgovornost je solidarna.

Posebna odgovornost roditelja

Clanak 1059.

(1) Ako dužnost nadzora nad maloljetnom osobom ne leži na roditeljima već na nekoj drugoj osobi, oštećenik ima pravo zahtijevati naknadu od roditelja kad je šteta nastala zbog lošeg odgoja maloljetnika, loših primjera ili porocnih navika koje su mu roditelji dali ili se i inače šteta može pripisati krivnji roditelja.

(2) Osoba na kojoj u ovom slučaju leži dužnost nadzora ima pravo zahtijevati od roditelja da joj naknade isplaceni iznos ako je ona isplatila naknadu oštećeniku.

Zahtjev pravčnosti

Clanak 1060.

(1) Kad je štetu prouzročila osoba koja za nju nije bila odgovorna, a naknada se ne može dobiti od osobe koja je bila dužna voditi nadzor nad njom, sud može, kad to pravčnost zahtijeva, a osobito s obzirom na materijalno stanje štetnika i oštećenika, osuditi štetnika da naknadi štetu, potpuno ili djelomično.

(2) Ako je štetu prouzročio maloljetnik sposoban za rasuđivanje koji je ne može nadoknaditi, sud može, kad to pravčnost zahtijeva, a osobito s obzirom na materijalno stanje roditelja i oštećenika, obvezati roditelje da naknade štetu, potpuno ili djelomično, iako za nju nisu krivi.

Odgovornost poslodavca

Clanak 1061.

(1) Za štetu koju zaposlenik u radu ili u svezi s radom prouzroci trećoj osobi odgovara poslodavac kod kojega je radnik radio u trenutku prouzročenja štete, osim ako dokaže da su postojali razlozi koji isključuju odgovornost zaposlenika.

(2) Oštećenik ima pravo zahtijevati popravlanje štete i neposredno od zaposlenika ako je štetu prouzročio namjerno.

(3) Poslodavac koji je oštećeniku popravio štetu ima pravo zahtijevati od zaposlenika naknadu troškova popravljanja štete, ako je ovaj štetu prouzročio namjerno ili iz krajnje nepažnje.

(4) Pravo iz stavka 3. ovoga članka zastarijeva u roku od šest mjeseci od dana kad je šteta popravljena.

Odgovornost pravne osobe za štetu koju prouzroci njezino tijelo

Članak 1062.

(1) Pravna osoba odgovara za štetu koju njezino tijelo prouzroci trećoj osobi u obavljanju ili u vezi s obavljanjem svojih funkcija.

(2) Ako za određeni slučaj nije što drugo u zakonu određeno, pravna osoba ima pravo na naknadu od osobe koja je štetu skrivila namjerno ili krajnjom nepažnjom.

(3) To pravo zastarijeva u roku od šest mjeseci od dana kad je šteta popravljena.

Odsjek 4.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD OPASNE STVARI ILI OPASNE DJELATNOSTI

1. Opće odredbe

Predmnjeva uzročnosti

Članak 1063.

Šteta nastala u vezi s opasnom stvari odnosno opasnom djelatnošću smatra se da potječe od te stvari odnosno djelatnosti, osim ako se dokaže da one nisu bile uzrok štete.

Tko odgovara za štetu

Članak 1064.

Za štetu od opasne stvari odgovara njezin vlasnik, a za štetu od opasne djelatnosti odgovara osoba koja se njome bavi.

Protupravno oduzimanje opasne stvari od vlasnika

Članak 1065.

Ako je vlasniku oduzeta opasna stvar na protupravan način, za štetu koja od nje potječe ne odgovara on, nego onaj koji mu je oduzeo opasnu stvar, ako vlasnik nije za to odgovoran.

Predaja stvari trecoj osobi

Clanak 1066.

(1) Umjesto vlasnika stvari, i isto kao on, odgovara osoba kojoj je vlasnik povjerio stvar da se njome služi ili osoba koja je inace dužna da je nadgleda a nije kod njega na radu.

(2) Ali ce pored nje odgovarati i vlasnik stvari ako je šteta proizašla iz neke skrivene mane ili skrivenog svojstva stvari na koje joj nije skrenuo pozornost.

(3) U tom slucaju odgovorna osoba koja je isplatila naknadu oštencniku ima pravo zahtijevati cijeli njezin iznos od vlasnika.

(4) Vlasnik opasne stvari koji ju je povjerio osobi koja nije osposobljena ili nije ovlaštena njome rukovati odgovara za štetu koja potekne od te stvari.

Oslobodenje od odgovornosti

Clanak 1067.

(1) Vlasnik se oslobada odgovornosti ako dokaže da šteta potjece od nekog nepredvidivog uzroka koji se nalazio izvan stvari, a koji se nije mogao spriječiti, izbjeći ili otkloniti.

(2) Vlasnik stvari oslobada se odgovornosti i ako dokaže da je šteta nastala isključivo radnjom oštencnika ili trece osobe, koju on nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao ni izbjeći, ni otkloniti.

(3) Vlasnik se oslobada odgovornosti djelomicno ako je oštencnik djelomicno pridonio nastanku štete.

(4) Ako je nastanku štete djelomicno pridonijela treca osoba, ona odgovara oštencniku solidarno s vlasnikom stvari, a dužna je snositi naknadu razmjerno težini svoje krivnje.

(5) Osoba kojom se vlasnik poslužio pri uporabi stvari ne smatra se trecom osobom.

2. Odgovornost za štete izazvane motornim vozilom u pogonu

Motorno vozilo

Clanak 1068.

(1) Motorno vozilo je vozilo koje je namijenjeno da se snagom vlastitog motora kreće po površini zemlje, na tracicama ili bez njih.

(2) Sastavnim dijelom motornog vozila smatra se i s njime povezana prikolica.

(3) Motorno vozilo je u pogonu kad se koristi u svrhu kojoj je namijenjeno bez obzira radi li pri tome motor koji služi za njegovo kretanje.

Odgovornost za štetu trecima

Clanak 1069.

(1) Za štetu koju pretrpe trece osobe u vezi s pogonom motornog vozila odgovara njegov vlasnik.

(2) Suvlasnici odnosno zajednicki vlasnici motornog vozila odgovaraju za štetu solidarno.

(3) Za štetu prouzrocenu pogonom dvaju ili više motornih vozila odgovaraju njihovi

vlasnici trecim osobama solidarno.

(4) Trecom osobom smatra se oštecenik koji nije ujedno vlasnik, ni neovlašteni korisnik motornog vozila, niti osoba zadužena u vezi s pogonom motornog vozila.

Odgovornost u slucaju neovlaštenog korištenja motornog vozila

Clanak 1070.

(1) Neovlašteni korisnik motornog vozila odgovara trecim osobama umjesto vlasnika i jednako kao vlasnik.

(2) Pored neovlaštenog korisnika i solidarno s njim odgovara i vlasnik motornog vozila, ako je svojom krivnjom ili krivnjom osoba koje su se trebale brinuti o vozilu, omogucio neovlašteno korištenje vozila.

(3) Neovlašteni korisnik je osoba koja u vrijeme šetnog događaja koristi motorno vozilo bez suglasnosti vlasnika, a nije kod njega zaposlena u vezi s pogonom motornog vozila, niti je član njegova obiteljskog domaćinstva, niti joj je vlasnik vozilo predao u posjed.

Odgovornost prema trecjoj osobi koja se prevozi motornim vozilom

Clanak 1071.

(1) Odštetna odgovornost vlasnika odnosi se na štete koje pretrpi trecja osoba koja se prevozi motornim vozilom, a glede stvari samo onih koje takva osoba nosi na sebi ili sa sobom.

(2) Ništetna je svaka ugovorna odredba kojom bi se unaprijed isključila ili ograničila odgovornost iz stavka 1. ovoga članka.

Medusobni odštetni zahtjevi vlasnika motornih vozila

Clanak 1072.

(1) Kad je šteta prouzročena pogonom dvaju ili više vozila, svu štetu snosi vlasnik vozila koji je isključivo kriv za šetni događaj.

(2) Ako postoji obostrana krivnja, svaki vlasnik odgovara drugomu za njegovu štetu razmjerno stupnju svoje krivnje.

(3) Ako nema krivnje nijednog, vlasnici odgovaraju na jednake dijelove ako pravicnost ne zahtijeva što drugo.

(4) Krivnjom vlasnika smatra se i krivnja osobe kojom se on poslužio prilikom nastanka šetnog događaja ili kojoj je vozilo povjerio.

Odsjek 5.

ODGOVORNOST ZA NEISPRAVAN PROIZVOD

Opce pravilo

Clanak 1073.

(1) Proizvodac koji stavi u promet neki proizvod, odgovara za štetu prouzročenu neispravnošću toga proizvoda bez obzira na krivnju.

(2) Odredbe ovoga odsjeka odnose se na imovinsku štetu prouzročenu smrću ili tjelesnom ozljedom te na štetu prouzročenu uništenjem ili oštećenjem oštećenikove stvari različite od neispravnog proizvoda, ako se radi o takvoj vrsti stvari koja je uobičajeno namijenjena za osobnu uporabu te ako je oštećenik tu stvar uglavnom rabio u tu svrhu.

(3) Oštećenik ima, po odredbama ovoga odsjeka, pravo na naknadu štete prouzročene uništenjem ili oštećenjem stvari samo za dio štete koji prelazi kunsku protuvrijednost iznosa od 500 eura.

(4) Naknada neimovinske štete prouzročene neispravnim proizvodom može se zahtijevati samo prema općim pravilima odgovornosti za štetu.

(5) Obujam naknade imovinske štete prouzročene smrću ili tjelesnom ozljedom na odgovarajući se način primjenjuju posebne odredbe ovoga zakona o naknadi imovinske štete u slučaju smrti, tjelesne ozljede i oštećenja zdravlja.

(6) Odredbe ovoga odsjeka ne primjenjuju se na štete prouzročene nuklearnom nesrećom.

(7) Odredbe ovoga odsjeka ne isključuju primjenu pravila o odgovornosti za štetu prouzročenu opasnom stvari ili opasnom djelatnošću, pravila o odgovornosti za materijalne nedostatke ispunjenja te pravila o ugovornoj i izvanugovornoj odgovornosti za štetu.

(8) Oštećenik je dužan dokazati neispravnost proizvoda, štetu i uzročnu vezu između neispravnosti proizvoda i štete.

Proizvod

Članak 1074.

(1) Proizvod je bilo koja pokretna stvar, kao i samostalni dio ugrađen u neku pokretnu ili nepokretnu stvar.

(2) Proizvod su električna i drugi oblici energije.

Neispravni proizvod

Članak 1075.

(1) Proizvod nije ispravan ako, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja, a poglavito način na koji je proizvod predstavljen, svrhe u koje, prema razumnom očekivanju, proizvod može biti uporabljen te vrijeme kad je proizvod stavljen u promet, ne pruža sigurnost koja se od takva proizvoda opravdano očekuje.

(2) Proizvod nije neispravan samo zbog toga što je naknadno bolji proizvod stavljen u promet.

Proizvodac

Članak 1076.

(1) Proizvodac je osoba koja je izradila gotov proizvod, osoba koja je proizvela sirovinu, samostalni ili nesamostalni dio ugrađen u gotov proizvod, kao i osoba koja se, obilježavanjem proizvoda svojim imenom, žigom ili kakvim drugim znakom raspoznavanja,

predstavlja kao proizvođač.

(2) Ako je proizvod uvezen, uzima se da je proizvođač osoba koja je uvezla proizvod radi prodaje, davanja u zakup ili bilo kojega drugog oblika stavljanja proizvoda u promet i odgovara solidarno s osobama navedenim u stavku 1. ovoga članka.

(3) Ako nije moguće utvrditi tko je proizvođač, proizvođačem se smatra svaka osoba koja proizvod stavlja u promet, osim ako ta osoba u razumnom roku ne obavijesti oštećenika o osobi od koje je nabavila proizvod.

(4) Odredba iz stavka 3. ovoga članka primjenjuju se i kad se ne može utvrditi tko je uvezao proizvod, pa i onda ako su ime, tvrtka ili naziv proizvođača navedeni na proizvodu.

Solidarna odgovornost

Članak 1077.

Ako više osoba odgovara za štetu prouzročenu neispravnošću proizvoda, njihova je odgovornost solidarna.

Oslobodenje od odgovornosti

Članak 1078.

(1) Proizvođač se oslobada odgovornosti ako dokaže:

- da nije stavio proizvod u promet,
- da iz okolnosti slučaja proizlazi da neispravnost, a ni njezin uzrok, nisu postojali u vrijeme kad je stavio proizvod u promet,
- da proizvod nije proizveden za prodaju, davanje u zakup ili bilo koju drugu poslovnu svrhu, kao niti da je proizveden ili stavljen u promet u okviru njegova poslovanja,
- da je neispravnost posljedica pridržavanja prisilnih propisa koji su bili na snazi u trenutku kad je stavio proizvod u promet,
- da stanje znanosti ili tehničkog znanja u vrijeme stavljanja proizvoda u promet nije omogućavalo otkrivanje neispravnosti,
- da je šteta prouzročena isključivo radnjom oštećenika ili osobe za koju on odgovara odnosno radnjom treće osobe koju proizvođač nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao izbjeći ili otkloniti.

(2) Proizvođač dijela proizvoda oslobada se odgovornosti i ako dokaže da je neispravnost prouzročena konstrukcijom glavnog proizvoda ili uputama dobivenim od proizvođača glavnog proizvoda.

(3) Proizvođač se djelomično oslobada odgovornosti ako je nastanku štete djelomično pridonio oštećenik ili osoba za koju on odgovara.

(4) Ako je nastanku štete djelomično pridonijela treća osoba, ona odgovara solidarno s proizvođačem.

Zabrana ugovornog isključenja ili ograničenja odgovornosti

Članak 1079.

(1) Odgovornost proizvođača nije dopušteno ugovorom s oštećenikom unaprijed isključiti ili ograničiti.

(2) Ništetna je ugovorna odredba suprotna odredbi stavka 1. ovoga članka.

Rokovi ostvarivanja prava

Clanak 1080.

(1) Tražbina popravljanja štete prouzroocene neispravnim proizvodom zastarijeva u roku od tri godine od dana kad je oštećenik saznao ili morao saznati za štetu, neispravnost i osobu proizvođača.

(2) Pravo na popravljanje štete prouzroocene neispravnim proizvodom gasi se u roku od deset godina od dana njegova stavljanja u promet, osim ako je u tom roku protiv proizvođača pokrenut postupak pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja ili ostvarivanja tražbine na popravljanje štete iz ovoga odsjeka.

Odsjek 6.

POSEBNI SLUCAJEVI ODGOVORNOSTI

Odgovornost organizatora priredbi

Clanak 1081.

Organizator okupljanja veceg broja ljudi u zatvorenom ili na otvorenom prostoru odgovara za štetu nastalu smrću ili tjelesnom ozljedom koju netko pretrpi zbog izvanrednih okolnosti koje u takvim prilikama mogu nastati, kao što je neobicajeno gibanje masa, opci nered i slicno.

Odgovornost zbog uskrate nužne pomoci

Clanak 1082.

(1) Tko bez opasnosti za sebe uskrati pomoc osobi ciji su život i zdravlje ocito ugroženi, odgovara za štetu koja je otuda nastala, ako je on tu štetu prema okolnostima slucaja morao predvidjeti.

(2) Ako pravicnost zahtijeva, sud može takvu osobu osloboditi obveze da naknadi štetu.

Odgovornost zbog nesklapanja ugovora

Clanak 1083.

Osoba koja je po zakonu obvezna sklopiti neki ugovor dužna je naknaditi štetu ako na zahtjev zainteresirane osobe bez odgadanja ne sklopi taj ugovor.

Odgovornost u vezi s obavljanjem poslova od javnog interesa

Clanak 1084.

Osobe koje obavljaju komunalnu ili drugu slicnu djelatnost od javnog interesa odgovaraju za štetu ako bez opravdanog razloga obustave ili neredovito obavljaju tu djelatnost.

Odsjek 7.

POPRAVLJANJE ŠTETE

1. Popravljanje imovinske štete

Uspostava prijašnjeg stanja i naknada u novcu

Clanak 1085.

(1) Odgovorna osoba dužna je uspostaviti stanje koje je bilo prije nego što je šteta nastala.

(2) Ako uspostava prijašnjeg stanja ne otklanja štetu potpuno, odgovorna osoba dužna je za ostatak štete dati naknadu u novcu.

(3) Kad uspostava prijašnjeg stanja nije moguća, odgovorna je osoba dužna isplatiti oštećeniku odgovarajući iznos novca na ime naknade štete.

(4) Naknada u novcu dosudit će se oštećeniku ako on to zahtijeva, a okolnosti danog slučaja ne opravdavaju uspostavu prijašnjeg stanja.

Kad dospijeva obveza naknade

Clanak 1086.

Obveza naknade štete smatra se dospelom od trenutka nastanka štete.

Naknada u slučaju propasti stvari oduzete na nedopušten način

Clanak 1087.

Ako je stvar koja je bila oduzeta vlasniku na nedopušten način propala zbog više sile, odgovorna osoba dužna je dati naknadu u novcu.

Naknada u obliku novcane rente

Clanak 1088.

(1) U slučaju smrti, tjelesne ozljede ili oštećenja zdravlja naknada se određuje, u pravilu, u obliku novcane rente, doživotno ili za određeno vrijeme.

(2) Novcana renta plaća se mjesečno unaprijed.

(3) Vjerovnik ima pravo zahtijevati potrebno osiguranje za isplatu rente, osim ako to prema okolnostima slučaja ne bi bilo opravdano.

(4) Ako dužnik ne dade osiguranje koje sud odredi, vjerovnik ima pravo zahtijevati da mu se umjesto rente isplati jedan ukupan iznos čija se visina određuje prema visini rente i vjerojatnom trajanju vjerovnikova života, uz odbitak odgovarajućih kamata.

(5) Iz ozbiljnih razloga vjerovnik može i u drugim slučajevima zahtijevati, odmah ili kasnije, da mu se umjesto rente isplati jedan ukupan iznos.

2. Obujam i visina imovinske štete

Obicna šteta i izmakla korist

Clanak 1089.

(1) Oštećenik ima pravo kako na naknadu obicne štete, tako i na naknadu izmakle koristi.

(2) Visina naknade štete određuje se prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke, osim slucaja kad zakon određuje što drugo.

(3) Pri ocjeni visine izmakle koristi uzima se u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati prema redovitom tijeku stvari ili prema posebnim okolnostima, a cije je ostvarenje spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.

(4) Kad je stvar uništena ili oštećena kaznenim djelom ucinjenim namjerno, sud može odrediti visinu naknade prema vrijednosti koju je stvar imala za oštećenika.

Potpuna naknada

Clanak 1090.

Sud ce, uzimajući u obzir i okolnosti koje su nastupile poslije prouzrocenja štete, dosuditi naknadu u iznosu koji je potreban da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje u kojem bi se nalazila da nije bilo štetne radnje ili propuštanja.

Sniženje naknade

Clanak 1091.

(1) Sud može, vodeći računa o materijalnom stanju oštećenika, osuditi odgovornu osobu na isplatu niže naknade nego što iznosi šteta, ako ona nije prouzročena ni namjerno ni krajnjom nepažnjom, a odgovorna osoba je slaboga imovnog stanja te bi je isplata potpune naknade dovela u oskudicu.

(2) Ako je štetnik prouzročio štetu radeci nešto korisno za oštećenika, sud može odrediti nižu naknadu, vodeći računa o brižljivosti koju štetnik pokazuje u vlastitim poslovima.

Doprinos oštećenika vlastitoj šteti

Clanak 1092.

(1) Oštećenik koji je doprinio da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila ima pravo samo na razmjerno sniženu naknadu.

(2) Kad je nemoguće utvrditi koji dio štete potječe od oštećenikove radnje ili propusta, sud ce dosuditi naknadu vodeći računa o okolnostima slucaja.

3. Posebno o naknadi imovinske štete u slucaju smrti, tjelesne ozljede i oštećenja zdravlja

Izgubljena zarada, troškovi liječenja i pogreba

Clanak 1093.

(1) Tko prouzroci neciju smrt, dužan je naknaditi uobicajene troškove njegova pogreba.

(2) On je dužan naknaditi i troškove njegova liječenja od zadobivenih ozljeda i druge potrebne troškove u vezi s liječenjem, te zaradu izgublenu zbog nesposobnosti za rad.

Pravo osobe koju je poginuli uzdržavao

Clanak 1094.

(1) Osoba koju je poginuli uzdržavao ili redovito pomagao, a i ona koja je po zakonu imala pravo zahtijevati uzdržavanje od poginulog, ima pravo na naknadu štete koju trpi gubitkom uzdržavanja odnosno pomaganja.

(2) Ta se šteta naknadije placanjem novcane rente ciji se iznos odmjerava s obzirom na sve okolnosti slucaja, a koji ne može biti viši od onoga koji bi oštećenik dobivao od poginulog da je ostao u životu.

Naknada štete u slucaju tjelesne ozljede ili narušenja zdravlja

Clanak 1095.

(1) Tko drugome nanese tjelesnu ozljedu ili mu naruši zdravlje, dužan je naknaditi mu troškove liječenja i druge potrebne troškove s tim u vezi, a i zaradu izgublenu zbog nesposobnosti za rad za vrijeme liječenja.

(2) Ako ozlijeđeni zbog potpune ili djelomicne nesposobnosti za rad gubi zaradu, ili su mu potrebe trajno povećane, ili su mogućnosti njegova daljnjeg razvijanja i napredovanja uništene ili umanjene, odgovorna osoba dužna je placati ozlijeđenomu određenu novcanu rentu, kao naknadu za štetu.

Izmjena dosudene naknade

Clanak 1096.

Sud može na zahtjev oštećenika za ubuduće povećati rentu, a može je na zahtjev štetnika sniziti ili ukinuti ako se znatnije promijene okolnosti koje je sud imao na umu pri donošenju prijašnje odluke.

Neprenosivost prava

Clanak 1097.

(1) Pravo na naknadu štete u obliku novcane rente zbog smrti bliske osobe ili zbog ozljede tijela ili narušenja zdravlja ne može se prenijeti na drugu osobu.

(2) Dospjeli iznosi naknade mogu se prenijeti na drugoga ako je visina naknade određena pisanim sporazumom strana ili pravomocnom sudskom odlukom.

4. Naknada imovinske štete u slucaju povrede casti i širenja neistinitih navoda

Clanak 1098.

(1) Tko drugom povrijedi cast, iznosi ili prenosi neistinite navode o njegovoj prošlosti, znanju, sposobnosti, ili o cemu drugome, a zna ili bi morao znati da su neistiniti, i time mu prouzroci imovinsku štetu, dužan je naknaditi je.

(2) Ali ne odgovara za prouzrocenu štetu onaj tko ucini neistinito priopcenje o drugome ne znajuci da je ono neistinito, ako je on ili onaj komu je priopcenje ucinio imao u tome ozbiljnog interesa.

5. Popravljanje neimovinske štete

Objavljivanje presude ili ispravka

Clanak 1099.

U slucaju povrede prava osobnosti oštećenik može zahtijevati, na trošak štetnika, objavljivanje presude odnosno ispravka, povlacenje izjave kojom je povreda ucinjena, ili što drugo cime se može ostvariti svrha koja se postiže pravicom novcanom naknadom.

Pravicna novcana naknada

Clanak 1100.

(1) U slucaju povrede prava osobnosti sud ce, ako nade da to težina povrede i okolnosti slucaja opravdavaju, dosuditi pravicnu novcanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema.

(2) Pri odlucivanju o visini pravicne novcane naknade sud ce voditi racuna o jacini i trajanju povredom izazvanih fizickih boli, duševnih boli i straha, cilju kojemu služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njezinom naravi i društvenom svrhom.

(3) Za povredu ugleda i drugih prava osobnosti pravne osobe sud ce, ako procijeni da to težina povrede i okolnosti slucaja opravdavaju, dosuditi joj pravicnu novcanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema.

Osobe koje imaju pravo na pravicnu novcanu naknadu u slucaju smrti ili osobito teškog invaliditeta

Clanak 1101.

(1) U slucaju smrti ili osobito teškog invaliditeta neke osobe pravo na pravicnu novcanu naknadu neimovinske štete imaju clanovi njezine uže obitelji (bracni drug, djeca i roditelji).

(2) Takva se naknada može dosuditi i braci i sestrama te izvanbracnom drugu, ako je između njih i umrlog odnosno ozlijeđenog postojala trajnija zajednica života.

(3) Pravo na pravicnu novcanu naknadu imaju i roditelji u slucaju gubitka zacetog a nerođenog djeteta.

Zadovoljština u posebnim slucajevima

Clanak 1102.

Pravo na pravicnu novcanu naknadu neimovinske štete ima osoba prema kojoj je prijevarom, prisilom ili zlouporabom nekog odnosa podređenosti ili zavisnosti pocinjeno neko kazneno djelo protiv spolne slobode i spolnog cudoreda.

Kad dospijeva obveza pravicne novcane naknade

Clanak 1103.

Obveza pravicne novcane naknade dospijeva danom podnošenja pisanog zahtjeva ili tužbe, osim ako je šteta nastala nakon toga.

Pravicna novcana naknada buduće neimovinske štete

Clanak 1104.

Sud ce na zahtjev oštćenika dosuditi pravicnu novcanu naknadu i za buducu neimovinsku štetu, ako je izvjesno da ce ona trajati i u buducnosti.

Nasljedivanje i ustup tražbine naknade neimovinske štete

Clanak 1105.

(1) Tražbina naknade neimovinske štete prelazi na nasljednika samo ako je oštćenik podnio pisani zahtjev ili tužbu.

(2) Uz iste pretpostavke ta tražbina može biti predmet ustupa, prijeboja i ovrhe.

Doprinos oštćenika vlastitoj šteti i sniženje naknade

Clanak 1106.

Određbe o doprinosu oštćenika vlastitoj šteti i sniženju naknade koje vrijede za imovinsku štetu na odgovarajuci se nacin primjenjuju i na neimovinsku štetu.

Odsjek 8.

ODGOVORNOST VIŠE OSOBA ZA ISTU ŠTETU

Solidarna odgovornost

Clanak 1107.

(1) Za štetu koju je više osoba prouzročilo zajedno svi sudionici odgovaraju solidarno.

(2) Poticatelj i pomagatelj te onaj koji je pomagao da se odgovorne osobe ne otkriju odgovaraju solidarno s njima.

(3) Solidarno odgovaraju za prouzročenu štetu i osobe koje su je uzrokovale radeci nezavisno jedna od druge, ako se ne mogu utvrditi njihovi udjeli u nastaloj šteti.

(4) Kad je nedvojbeno da je štetu prouzročila neka od dviju ili više određenih osoba koje su na neki način međusobno povezane, a ne može se utvrditi koja je od njih štetu prouzročila, te osobe odgovaraju solidarno.

Solidarna odgovornost narucitelja i izvodaca radova

Clanak 1108.

Narucitelj i izvodac radova na nekretnini solidarno odgovaraju trecoj osobi za štetu koja joj nastane u vezi s izvođenjem tih radova.

Regres isplatitelja

Clanak 1109.

(1) Solidarni dužnik koji isplati više nego što iznosi njegov udio u šteti može zahtijevati od svakog od ostalih dužnika da mu naknadi ono što je platio za njega.

(2) Koliko iznosi udio svakoga pojedinog dužnika, sud određuje s obzirom na težinu njegove krivnje i težinu posljedica koje su proistekle iz njegova djelovanja odnosno propuštanja.

(3) Ako se udjeli dužnika ne mogu utvrditi, na svakog pada jednak dio, osim ako pravicnost zahtijeva da se u konkretnom slučaju drukcije odluči.

Odsjek 9.

PRAVO OŠTECENIKA NAKON ZASTARE ODŠTETNOG ZAHTJEVA

Clanak 1110.

Nakon nastupa zastare odštetnog zahtjeva oštećenik može zahtijevati od odgovorne osobe, po pravilima stjecanja bez osnove, da mu ustupi ono što je dobio radnjom kojom je prouzročena šteta.

Odjeljak 2.

STJECANJE BEZ OSNOVE

Odsjek 1.

OPCE PRAVILO

Clanak 1111.

(1) Kad dio imovine neke osobe na bilo koji način prijede u imovinu druge osobe, a taj prijelaz nema osnove u nekom pravnom poslu, odluci suda odnosno druge nadležne vlasti ili zakonu, stjecatelj je dužan vratiti ga, odnosno, ako to nije moguće, naknaditi vrijednost

postignute koristi.

(2) Pod prijelazom imovine razumijeva se i stjecanje koristi izvršenom radnjom.

(3) Obveza vraćanja odnosno nadoknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnovu koja se nije ostvarila ili koja je kasnije otpala.

Odsjek 2.

PRAVILA VRACANJA

Kad se ne može zahtijevati vraćanje

Članak 1112.

(1) Tko izvrši isplatu znajući da nije dužan platiti, nema pravo zahtijevati vraćanje, osim ako je zadržao pravo na povrat, ako je platio da bi izbjegao prisilu ili ako isplata duga zavisi od ispunjenja uvjeta.

(2) Ali ako je dug bio bezuvjetan, ne može se zahtijevati povrat placenog iznosa stoga što je isplata izvršena prije dospelosti.

Dvostruka isplata duga

Članak 1113.

Tko je isti dug platio dva puta, pa makar jednom i po osnovi ovršne isprave, ima pravo zahtijevati povrat po pravilima ovoga odjeljka.

Ispunjenje naravne ili moralne obveze

Članak 1114.

Ne može se zahtijevati povrat onoga što je dano ili učinjeno na ime ispunjenja neke naravne ili moralne obveze.

Opseg vraćanja

Članak 1115.

Kad se vraća ono što je steceno bez osnove, moraju se vratiti plodovi i platiti zatezne kamate, i to, ako je stjecatelj nepošten od dana stjecanja, a inače od dana podnošenja zahtjeva.

Naknada troškova

Članak 1116.

Stjecatelj ima pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova, ali ako je bio nepošten, pripada mu naknada samo za nužne troškove.

Kad se može zadržati primljeno

Clanak 1117.

(1) Ne može se zahtijevati povrat neosnovano placenih iznosa na ime naknade štete zbog ozljede tijela, narušenja zdravlja ili smrti, ako je isplata izvršena poštenom stjecatelju.

(2) Stjecatelj se smatra nepoštenim od trenutka dostave odluke o prihvatanju izvanrednog pravnog lijeka i dužan je vratiti primljeno na osnovi koja je otpala s kamatama od trenutka kad je postao nepošten.

Uporaba stvari u tuđu korist

Clanak 1118.

Ako je netko svoju ili tuđu stvar uporabio na korist trećega, a ne postoje pretpostavke za primjenu pravila o poslovodstvu bez naloga, treći je dužan vratiti stvar odnosno, ako to nije moguće, naknaditi njezinu vrijednost.

Izdatak za drugog

Clanak 1119.

Tko za drugog učini kakav izdatak ili što drugo što je ovaj po zakonu bio dužan učiniti, ima pravo zahtijevati naknadu od njega.

Uporaba tuđe stvari u svoju korist

Clanak 1120.

Kad je netko tuđu stvar uporabio u svoju korist, vlasnik može zahtijevati, nezavisno od prava na naknadu štete, ili ako nje nema, da mu ovaj naknadi korist koju je imao od uporabe.

Odjeljak 3.

POSLOVODSTVO BEZ NALOGA

Odsjek 1.

OPCE PRAVILO

Clanak 1121.

Obavljanju tuđeg posla bez naloga ili ovlaštenja može se pristupiti samo ako posao ne

trpi odgadanje te predstoji šteta ili propuštanje ocite koristi.

Odsjek 2.

OBVEZE I PRAVA POSLOVOĐE BEZ NALOGA

Obveze poslovođe bez naloga

Članak 1122.

(1) Poslovoda je dužan što je moguće prije obavijestiti gospodara posla i nastaviti započeti posao, ako mu je to razumno moguće, dok ovaj ne bude mogao preuzeti brigu o njemu.

(2) Nakon završenog posla on je dužan položiti račun i ustupiti gospodaru posla sve što je pribavio obavljajući njegov posao.

(3) Ako zakonom nije što drugo propisano, poslovoda ima obveze nalogoprimca.

Dužna pažnja i odgovornost

Članak 1123.

(1) Pri obavljanju tuđeg posla poslovoda je dužan rukovoditi sa stvarnim ili predmnjevanim namjerama i potrebama gospodara posla.

(2) On je dužan postupiti s pažnjom dobrog gospodarstvenika odnosno dobrog domaćina.

(3) Sud može, s obzirom na okolnosti u kojima se netko bez naloga ili ovlaštenja prihvatio tuđeg posla, smanjiti njegovu odgovornost ili ga sasvim osloboditi odgovornosti za nepažnju.

(4) Za odgovornost poslovno nesposobnog poslovođe vrijede pravila o njegovoj ugovornoj i izvanugovornoj odgovornosti.

Prava poslovođe bez naloga

Članak 1124.

(1) Poslovoda bez naloga koji je postupio u svemu kako treba i radio ono što su okolnosti zahtijevale ima pravo zahtijevati od gospodara posla da ga oslobodi obveza što ih je zbog toga posla uzeo na sebe, da preuzme obveze iz poslova što ih je sklopio u njegovo ime, da mu naknadi sve nužne i korisne izdatke te da mu naknadi pretrpljenu štetu, čak i ako očekivani rezultat nije postignut.

(2) Njemu pripada i primjerena naknada za trud ako je otklonio štetu od gospodara posla ili ako mu je pribavio korist koja odgovara u svemu njegovim namjerama i potrebama.

Obavljanje tuđih poslova u namjeri da se drugom pomogne

Članak 1125.

Tko obavlja tudi posao u namjeri da drugome pomogne, a ne postoje pretpostavke posloводства bez naloga, pripada mu pravo na naknadu ucinjenih troškova, ali najviše do visine ostvarene koristi za drugoga.

Oдноšenje dodataka

Clanak 1126.

Poslovoda bez naloga ima pravo odnijeti stvari kojima je povecao tudu imovinu a za koje mu se ucinjeni izdaci ne naknaduju, ako se one mogu odvojiti bez oštecenja stvari kojoj su dodane, ali gospodar posla može zadržati te dodatke ako mu naknadi njihovu sadašnju vrijednost, no najviše do visine ucinjenih izdataka.

Odsjek 3.

OBAVLJANJE TUĐIH POSLOVA PROTIV ZABRANE

Clanak 1127.

(1) Tko se prihvati tudeg posla usprkos zabrani gospodara posla, a za zabranu je znao ili je morao znati, nema prava koja pripadaju poslovodi bez naloga.

(2) On odgovara za štetu koju je prouzrocio miješanjem u tude poslove, cak i ako je do nje došlo bez njegove krivnje.

(3) Ali kad je zabrana obavljanja posla protivna zakonu ili moralu, a osobito ako je netko zabranio da drugi ispuni neku njegovu zakonsku obvezu koja ne trpi odgadanje, vrijede opca pravila o poslovodstvu bez naloga.

Odsjek 4.

NEPRAVO POSLOVODSTVO

Clanak 1128.

(1) Tko obavlja tudi posao u namjeri da za sebe zadrži postignute koristi iako zna da je posao tudi, dužan je na zahtjev gospodara posla položiti racun kao poslovoda bez naloga i predati mu sve postignute koristi.

(2) Gospodar posla može zahtijevati i vraćanje stvari u prijašnje stanje te naknadu štete.

Odsjek 5.

ODOBRENJE

Clanak 1129.

Ako gospodar posla naknadno odobri ono što je izvršeno, poslovoda bez naloga smatra se nalogoprimcem od pocetka obavljanja posla.

Odjeljak 4.

JAVNO OBECANJE NAGRADE

Kad obvezuje

Clanak 1130.

(1) Javnim oglasom ucinjeno obecanje nagrade onome tko izvrši odredenu radnju, postigne neki uspjeh, nade se u određenoj situaciji ili ispuni neki drugi uvjet, obvezuje obecavatelja da ispuni obecanje.

(2) Obecavatelj nagrade ili bilo kakvog nagradnog natjecanja dužan je odrediti rok za natjecanje, a ako ga ne odredi, svatko tko želi sudjelovati u natjecanju ima pravo zahtijevati od suda da odredi odgovarajući rok.

Opoziv obecanja

Clanak 1131.

(1) Obecanje se može opozvati onako kako je ucinjeno, a i osobnim priopćenjem, ali onaj koji je izvršio radnju a nije znao niti je morao znati da je obecanje nagrade opozvano, ima pravo zahtijevati obecanu nagradu, a onaj koji je do opoziva ucinio potrebne izdatke radi izvršenja radnje određene u javnom oglasu ima pravo na njihovu naknadu, osim ako obecavatelj dokaže da su oni ucinjeni uzalud.

(2) Obecanje nagrade ne može se opozvati ako je oglasom određen rok za izvršenje radnje odnosno za obavijest o postignutom rezultatu, ostvarenju određene situacije ili ispunjenju nekog drugog uvjeta.

Tko ima pravo na nagradu

Clanak 1132.

(1) Pravo na nagradu ima onaj tko prvi izvrši radnju za koju je nagrada obecana.

(2) Ako je više osoba izvršilo radnju istodobno, svakoj pripada jednak dio nagrade, ako pravicnost ne zahtijeva drukciju podjelu.

Natjecaji i nagrada

Clanak 1133.

(1) O dodjeli nagrade u slučaju natjecaja odlucuje priredivac natjecaja ili jedna ili više osoba što ih on odredi.

(2) Ako su u uvjetima natjecaja ili nekim općim propisima koji vrijede za određeni natjecaj postavljena pravila po kojima na gradua treba biti dodijeljena, svaki sudionik u natjecaju ima pravo zahtijevati poništaj odluke o dodjeli nagrade ako nagrada nije dodijeljena u skladu s tim pravilima.

(3) Vlasništvo ili koje drugo pravo na djelu nagrađenom na natjecaju stjece priredivac natjecaja samo ako je to navedeno u oglasu natjecaja.

Prestanak obveze

Clanak 1134.

Obveza obecavatelja nagrade prestaje ako mu nitko ne priopci, u roku određenom u oglasu, da je izvršio radnju ili postigao uspjeh ili uopce ispunio uvjete postavljene u javnom oglasu, a ako rok nije određen, istekom jedne godine od oglasa.

Odjeljak 5.

VRIJEDNOSNI PAPIRI

1. Opce odredbe

Pojam

Clanak 1135.

(1) Vrijednosni papir je isprava kojom se njezin izdavatelj obvezuje ispuniti obvezu upisanu u toj ispravi njezinu zakonitom imatelju.

(2) Vrijednosni papir može imati oblik elektronicnog zapisa određenog zakonom.

(3) Odredbe ovoga zakona koje se odnose na vrijednosne papire izdane u obliku pisane isprave primjenjuju se na odgovarajuci nacin i na vrijednosne papire u obliku elektronicnog zapisa, ako posebnim propisom nije drukcije određeno.

Bitni sastojci

Clanak 1136.

(1) Vrijednosni papir mora sadržavati ove bitne sastojke.

1) naznaku vrste vrijednosnog papira;

2) tvrtku odnosno naziv i sjedište odnosno ime i prebivalište izdavatelja vrijednosnog papira;

3) tvrtku odnosno naziv ili ime osobe na koju odnosno po cijoj naredbi vrijednosni papir glasi, ili naznaku da papir glasi na donositelja;

4) točno naznacenu obvezu izdavatelja koja proizlazi iz vrijednosnog papira;

5) mjesto i nadnevak izdavanja vrijednosnog papira, a kod onih koji se izdaju u seriji, i njihov serijski broj;

6) potpis izdavatelja vrijednosnog papira, odnosno faksimil potpisa izdavatelja vrijednosnih papira koji se izdaju u seriji.

(2) Posebnim zakonom za pojedine vrijednosne papire mogu biti određeni i drugi bitni sastojci.

(3) Isprava odnosno elektronicni zapis koji ne sadrži bilo koji od bitnih sastojaka ne vrijedi kao vrijednosni papir.

(4) Vrijednosni papiri izdani u seriji koji ne sadrže bilo koji od bitnih sastojaka nemaju pravni ucinak.

Na koga vrijednosni papir može glasiti

Clanak 1137.

Ako zakonom nije drukcije određeno, vrijednosni papir može glasiti na donositelja, na ime ili po naredbi.

Nastanak obveze

Clanak 1138.

Obveza iz vrijednosnog papira nastaje u trenutku kad izdavatelj vrijednosni papir preda njegovu korisniku.

Posebni uvjeti za izdavanje vrijednosnog papira u seriji

Clanak 1139.

Posebnim se zakonom određuju i drugi uvjeti za izdavanje vrijednosnih papira u seriji.

2. Ostvarivanje prava

Kome pripada pravo iz vrijednosnog papira

Clanak 1140.

(1) Tražbina iz vrijednosnog papira vezana je za sam papir i pripada njegovu zakonitom imatelju.

(2) Zakonitim imateljem vrijednosnog papira na donositelja smatra se njegov donositelj.

(3) Zakonitim imateljem vrijednosnog papira na ime ili po naredbi smatra se osoba na koju vrijednosni papir glasi, odnosno osoba na koju je uredno prenesen.

(4) Poštenu pribavitelj vrijednosnog papira na donositelja postaje njegov zakoniti imatelj i stjece pravo na tražbinu upisanu na njemu i kad je vrijednosni papir izašao iz ruku njegova izdavatelja odnosno njegova prijašnjeg imatelja i bez njegove volje.

Tko može zahtijevati ispunjenje

Clanak 1141.

Ispunjenje tražbine iz vrijednosnog papira može zahtijevati, uz njegovo podnošenje, samo njegov zakoniti imatelj odnosno osoba koju on ovlasti.

3. Prijenos vrijednosnog papira

Prijenos prava iz papira na donositelja

Clanak 1142.

Pravo iz vrijednosnog papira na donositelja prenosi se njegovu predajom.

Prijenos prava iz papira na ime

Clanak 1143.

(1) Pravo iz vrijednosnog papira na ime prenosi se cesijom.

(2) Posebnim zakonom može biti određeno da se pravo iz vrijednosnog papira na ime može prenositi i indosamentom.

(3) Pravo iz vrijednosnog papira na ime prenosi se ubilježavanjem na samom papiru tvrtke odnosno naziva odnosno imena novog imatelja, potpisivanjem prenositelja i upisom prijensa u registar vrijednosnih papira, ako se takav registar vodi kod izdavatelja.

Prijenos prava iz papira po naredbi

Clanak 1144.

Pravo iz vrijednosnog papira po naredbi prenosi se indosamentom.

Vrste indosamenata

Clanak 1145.

(1) Indosament može biti puni, blanko i na donositelja.

(2) Puni indosament sadrži izjavu o prijenosu i tvrtku odnosno naziv ili ime osobe na koju se pravo iz vrijednosnog papira prenosi (indosatar), i potpis prenositelja (indosant), a može sadržavati i druge podatke (mjesto, nadnevak i dr.).

(3) Blanko indosament sadrži samo potpis indosanta.

(4) U slučaju prijensa na donositelja umjesto imena indosatara stavlja se riječ “donositelju”.

(5) Indosament na donositelja vrijedi kao blanko indosament.

(6) Ništetan je djelomicni indosament.

Prijenos punomoci i prijenos za zalog

Clanak 1146.

(1) Vrijednosni papir može se prenijeti kao prijenos punomoci odnosno kao prijenos za zalog.

(2) Kod prijensa punomoci stavlja se klauzula “vrijednost u punomoci”, a kod prijensa za zalog “vrijednost za zalog” ili slicno.

Ucinak prijensa prava

Clanak 1147.

(1) Prijenosom prava iz vrijednosnog papira njegov novi imatelj stjece sva prava koja su pripadala njegovu predniku.

(2) Prijenos prava iz vrijednosnog papira na ime, bilo da je izvršen secesijom ili indosamentom, nema ucinak prema izdavatelju dok on o tome ne bude pisanim putem obaviješten, odnosno dok taj prijenos ne bude ubilježen u registar vrijednosnih papira na ime, ako se takav registar vodi kod izdavatelja.

(3) Cedent odnosno indosant ne odgovara za neispunjenje obveze od strane izdavatelja, osim u slucaju drukcije zakonske odredbe ili ako postoji suprotna odredba upisana na samom vrijednosnom papiru.

Ucinak prijenosa punomoci i prijenosa za zalog

Clanak 1148.

Imatelj vrijednosnog papira koji je na njega prenesen kao "prijenos punomoci" ili "prijenos za zalog" može ostvarivati sva prava koja iz toga vrijednosnog papira proistjecu, ali papir može prenijeti na drugog samo kao prijenos punomoci.

Dokazivanje zakonitosti prijenosa

Clanak 1149.

(1) Posljednji indosatar dokazuje svoje pravo iz vrijednosnog papira neprekidnim nizom indosamenata.

(2) To se pravilo na odgovarajuci nacin primjenjuje i na posljednjeg cesionara.

Zabrana prijenosa

Clanak 1150.

(1) Prijenos vrijednosnog papira po naredbi indosamentom zabranjuje se rijecima "ne po naredbi" ili stavljanjem slicne klauzule koja ima isto znacenje.

(2) Pravo iz vrijednosnog papira ciji je prijenos indosamentom zabranjen može se prenijeti samo cesijom.

(3) Prijenos indosamentom mogu zabraniti izdavatelj i indosant.

(4) Posebnim zakonom ili izjavom izdavatelja upisanoj na vrijednosnom papiru na ime može se zabraniti svako njegovo prenošenje.

4. Promjene kod vrijednosnih papira

Promjene koje može izvršiti izdavatelj

Clanak 1151.

(1) Vrijednosni papir na donositelja ili po naredbi može izdavatelj, na zahtjev i o trošku imatelja papira, promijeniti u papir na ime.

(2) Ako promjenu nije izrijekom zabranio, izdavatelj vrijednosnog papira na ime može ga, na zahtjev i o trošku imatelja, promijeniti u papir na donositelja ili po naredbi.

Promjene koje može izvršiti imatelj pri prijenosu

Clanak 1152.

(1) Vrijednosni papir po naredbi indosant može prenijeti indosamentom na donositelja, ako posebnim zakonom nije drukcije određeno.

(2) Vrijednosni papir na ime cedent odnosno indosant može prenijeti samo na određenu osobu.

(3) Vrijednosni papir na donositelja može se indosamentom prenijeti na određenu osobu.

Sjedinjavanje i dijeljenje vrijednosnih papira

Clanak 1153.

(1) Vrijednosni papiri izdani u seriji, mogu se, na zahtjev i o trošku imatelja, sjediniti u jedan ili više vrijednosnih papira.

(2) Vrijednosni papir može se, na zahtjev i o trošku imatelja, podijeliti na više vrijednosnih papira manjeg iznosa, ali oni ne mogu biti ispod iznosa najnižeg apoena papira izdanog u toj seriji.

5. Ispunjenje obveze iz vrijednosnog papira

Prestanak obveze

Clanak 1154.

(1) Obveza iz vrijednosnog papira prestaje ispunjenjem od strane izdavatelja papira zakonitom imatelju.

(2) Tražbina iz vrijednosnog papira prestaje i kad on pripadne izdavatelju, ako posebnim zakonom nije drukcije određeno.

(3) Poštenu izdavatelj vrijednosnog papira na donositelja oslobada se obveze ispunjenjem donositelju i onda kad ovaj nije zakoniti imatelj vrijednosnog papira.

Zabrana ispunjenja

Clanak 1155.

(1) Ako je izdavatelj vrijednosnog papira na donositelja znao ili morao znati da donositelj nije zakoniti imatelj papira, niti je ovlašten od zakonitog imatelja, dužan je odbiti ispunjenje, inace odgovara za štetu.

(2) Izdavatelj vrijednosnog papira ne može pravovaljano ispuniti svoju obvezu ako

mu je to nadležno tijelo zabranilo, ili kad je znao ili morao znati da je pokrenut postupak za amortizaciju ili poništaj vrijednosnog papira.

Isplata kamata ili drugih prinosa nakon isplate glavnice

Clanak 1156.

Dužnik koji je isplatio glavnicu imatelju vrijednosnog papira dužan je isplatiti kupone kamata odnosno drugih prinosa s istog papira koji mu budu podneseni na isplatu nakon isplate glavnice, ako te tražbine nisu zastarjele.

Prigovori na zahtjev za ispunjenje obveze

Clanak 1157.

(1) Protiv zahtjeva imatelja vrijednosnog papira izdavatelj može istaknuti samo prigovore koji se ticu izdavanja papira, kao što je krivotvorenje; zatim prigovore koji proizlaze iz sadržaja papira, kao što su rokovi ili uvjeti; napokon, prigovore koje ima prema samom imatelju papira, kao što su prijeboj, nedostatak zakonom propisanog postupka za stjecanje vrijednosnog papira i odsutnost ovlaštenja.

(2) Izdavatelj može protiv zahtjeva imatelja kojem je on ustupio vrijednosni papir istaknuti nedostatke pravnog posla na temelju kojega je prijenos izvršen, ali te nedostatke ne može istaknuti protiv zahtjeva nekoga potonjeg imatelja.

(3) Međutim, ako je imatelj vrijednosnog papira primajući papir od svog prednika, znao ili morao znati da mu ovaj predaje vrijednosni papir, da bi izbjegao prigovor koji izdavatelj ima prema njemu, izdavatelj može istaknuti taj prigovor i prema imatelju papira.

(4) Posebnim zakonom mogu se odrediti i drugi prigovori kod pojedinih vrsta vrijednosnih papira.

6. Legitimacijski papiri i znakovi

Legitimacijski papiri

Clanak 1158.

Na željezničke karte, kazališne i druge ulaznice, bonove i druge slične isprave koje sadrže određenu obvezu za njihova izdavatelja, a u kojima nije označen vjerovnik, niti iz njih ili okolnosti u kojima su izdane proizlazi da se mogu ustupiti drugome, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o vrijednosnim papirima.

Legitimacijski znakovi

Clanak 1159.

(1) Garderobni ili slični znakovi, koji se sastoje iz komada papira, metala ili drugog materijala, na kojima je obično utisnut neki broj ili naveden broj predanih predmeta, a koji obično ne sadrže nešto određeno o obvezi njihova izdavatelja, služe samo da pokažu tko je vjerovnik u obveznom odnosu pri cijem nastanku su izdani.

(2) Izdavatelj legitimacijskog znaka oslobada se obveze kad je u dobroj vjeri ispuni

donositelju, ali za donositelja ne vrijedi predmnjeva da je on pravi vjerovnik ili da je ovlašten zahtijevati ispunjenje, te je u slučaju spora dužan dokazati to svoje svojstvo.

(3) Vjerovnik može zahtijevati ispunjenje obveze iako je izgubio legitimacijski znak.

(4) Glede ostaloga, u svakom pojedinom slučaju treba se držati zajednicke volje izdavatelja i primatelja znaka te onoga što je uobicajeno.

7. Ostale odredbe

Zamjena oštećenog vrijednosnog papira

Clanak 1160.

Imatelj oštećenog vrijednosnog papira koji nije prikladan za promet, ali čija se istinitost i sadržaj mogu točno utvrditi, ima pravo zahtijevati izdavanje novoga vrijednosnog papira u istom iznosu, s tim da vrati oštećeni papir i naknadi troškove.

Amortizacija vrijednosnog papira

Clanak 1161.

Izgubljeni vrijednosni papir može se amortizirati samo ako glasi na ime ili po naredbi, ako posebnim zakonom nije drukcije određeno.

Zastara tražbine iz vrijednosnog papira

Clanak 1162.

Za zastaru tražbine iz vrijednosnog papira vrijede pravila o zastari, ako posebnim zakonom nije drukcije određeno.

D i o t r e c i

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Primjena ovoga zakona

Clanak 1163.

(1) Odredbe ovoga zakona neće se primjenjivati na obvezne odnose koji su nastali prije stupanja na snagu ovoga zakona.

(2) Odredbe ovoga zakona o odgovornosti za neispravan proizvod neće se primjenjivati na proizvode stavljene u promet prije stupanja na snagu ovoga zakona.

(3) Odredbe članka 26. stavaka 1. do 3. i članka 29. stavaka 2. do 6. i stavka 8.

primjenjivat će se nakon dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Prestanak važenja propisa

Članak 1164.

(1) Na dan stupanja na snagu ovoga zakona prestaju važiti:

- Zakon o obveznim odnosima (“Narodne novine”, broj 53/91., 73/91., 111/93., 3/94., 7/96., 91/96., 112/99. i 88/01.),

- Odredbe ugovora o doživotnom uzdržavanju, članci 116. – 121. Zakona o nasljeđivanju (“Narodne novine”, broj 48/03. i 163/03.).

(2) Dvije godine nakon stupanja na snagu ovoga zakona prestaju važiti odredbe Zakona o kamatama (“Narodne novine”, broj 94/04.) osim odredaba članka 3. te članka 9. stavka 1. točke 2. i stavka 2.

Stupanje na snagu

Članak 1165.

Ovaj zakon stupa na snagu nakon šest mjeseci od dana objave u “Narodnim novinama”.

OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBA PRIJEDLOGA ZAKONA O OBVEZNIH ODNOSIMA

Dio prvi OPCI DIO

GLAVA I. OSNOVNA NACELA (clanci 1. do 15.)

U ovoj Glavi promjene u odnosu na tekst važećeg Zakona o obveznim odnosima (dalje u tekstu: ZOO) odnose se na sljedeće odredbe:

Primjena obicaja i prakse (clanak 12.)

Ovim je clankom redefiniran pojam obicaja kao izvora prava. Pojam «poslovni obicaji», koji se spominje u clanku 21. važećeg ZOO-a nije pravno definiran. Radi se o pojmu za koji se ne može sa sigurnošću utvrditi na što se odnosi. Stoga su umjesto tog pojma predviđeni, u pravnoj terminologiji ustaljeni, pojmovi «obicaji» i «trgovacki obicaji». Ovim je clankom, nadalje, omogućeno da se u odnosima između trgovaca, osim obicaja, primjenjuje i praksa koju su oni međusobno razvili, što je sukladno modernim obveznopravnim uređenjima. Nadalje, stavkom 2. clanka 21. važećeg ZOO-a predviđeno je da se trgovacki obicaji primjenjuju samo ako su strane ugovorile njihovu primjenu, što je suprotno tradicionalnom uređenju obveznopravnih odnosa među trgovcima. Stoga je stavkom 2. clanka 12. ovoga Zakona predloženo da trgovacki obicaji obvezuju sudionike uvijek kada njihova primjena nije izricito ili prešutno isključena. Nadalje, iz stavka 1. clanka 21. važećeg ZOO-a proizlazi da su ostali sudionici obveznopravnih odnosa dužni uvijek pridržavati se obicaja. Stavkom 4. clanka 12. predloženog teksta sužena je, sukladno tradicionalnom uređenju, primjena obicaja u tim odnosima samo na slučajeve kada je to ugovoreno ili kada to proizlazi iz zakona.

Primjena pojedinih odredaba na trgovacke ugovore i druge pravne poslove (clanak 14.)

Odredbom stavka 2. ovoga clanka ureden je pojam trgovackog ugovora kojim se zamjenjuje termin «ugovor u privredi» predviđen stavkom 2. clanka 25. važećeg ZOO-a. Navedenu je odredbu važećeg ZOO-a bilo potrebno mijenjati kako bi se u njemu sadržana zastarjela koncepcija gospodarske djelatnosti zamijenila modernijom.

GLAVA II. SUDIONICI OBVEZNIH ODNOSA (clanci 16. do 19.)

U odnosu na važeći tekst odredbe koje se ticu sudionika obveznih odnosa više nisu dio Glave I. - Osnovna nacela, jer tamo niti ne pripadaju. Najveća se promjena ogleda u odredbama predloženog clanka 19. *Prava osobnosti*, kojim je popunjena pravna praznina koja u vezi s ovim pitanjem postoji u našem pravnom poretku. U toj su odredbi primjerice navedena pojedina *prava osobnosti*. Ova je odredba važna radi nove definicije neimovinske štete (clanak 1046.), a osim toga, na nju se nadovezuje odredba clanka 1048. koja uređuje zahtjev za prestankom povrede prava osobnosti.

GLAVA III.
NASTANAK OBVEZA
(clanak 20.)

U ovoj Glavi nisu izvršene promjene u odnosu na tekst važećeg ZOO-a.

GLAVA IV.
VRSTE OBVEZA
(clanci 21. do 64.)

U ovoj Glavi promjene u odnosu na tekst važećeg ZOO-a odnose se na:

Novcane obveze (clanci 21.-31., 1163. i 1164.)

Odredbama navedenih clanaka uređena je materija koja je u važećem ZOO-u uređena odredbama clanaka 277. do 279. te clanaka 394. do 398. Predviđene su značajnije promjene važećeg uređenja novcanih obveza, a poglavito ugovornih i zateznih zakonskih kamata. Promjene se ocituju u novom sustavu određivanja i izračunavanja ugovornih i zateznih kamata, a izvršene su radi ispravljanja nekih manjkavosti sadašnjeg uređenja koje su uocjene u praksi sudova, radi usklađivanja sustava kamata s izmijenjenim prilikama na financijskom tržištu Republike Hrvatske te radi potrebe usklađivanja važećeg Zakona s odredbama Direktive 2000/35/EZ o sprječavanju zakašnjenja u plaćanju u trgovačkim ugovorima.

Odredbama stavaka 1. i 2. clanka 22. određeno je da se, u slučaju ugovaranja strane valute, novcana obveza izvršava u valuti Republike Hrvatske prema prodajnom tecaju kojeg objavi devizna burza odnosno Hrvatska narodna banka, dok je u clanku 395. važećega Zakona predviđen prodajni tecaj ovlaštene banke u mjestu ispunjenja obveze. Budući da je liberalizacijom financijskog tržišta došlo do osnivanja velikog broja banaka, zadržavanjem dosadašnjeg rješenja mogao bi se u konkretnom slučaju pojaviti problem određivanja ovlaštene banke čiji bi prodajni tecaj bio mjerodavan. Po istom je nacelu i s istim razlogom koncipirana i odredba stavka 3. ovoga clanka. Nadalje, budući da su do sada naši sudovi dosuđivali zatezne kamate po različitoj stopi ovisno o tome u kojoj je valuti bila izražena tražbina, što je bilo neopravdano, odredbom stavka 4. ovoga clanka predviđeno je da se na novcane obveze, bez obzira u kojoj su valuti izražene, zaračunavaju zatezne kamate po istoj stopi.

Odredbama clanka 26. predloženoga Zakona izmijenjena je stopa ugovornih kamata. Dosadašnji sustav, predviđen odredbama clanka 399. važećeg ZOO-a, bio je odgovor na visoku inflaciju koja je bila aktualna osamdesetih godina prošlog stoljeca. U uvjetima stabilne valute i niske inflacije u kojima se Republika Hrvatska nalazi već duži niz godina takvo je rješenje postalo nepravilno te predstavlja zapreku urednom i ekonomski opravdanom djelovanju financijskog tržišta. Stoga je odredbama clanka 26. predviđeno da se stopa ugovornih kamata veže uz stopu zateznih kamata. Pritom je predviđeno određivanje stope ugovornih kamata po nacelu *rationae personae*, pa je za ugovore između trgovaca i trgovca i osoba javnog prava predviđena mogućnost ugovaranja kamata po stopi koja je različita od stope ugovornih kamata u odnosima između svih ostalih subjekata. Osim toga, odredbom stavka 4. ovoga clanka, kao i odredbom stavka 7. clanka 29., određeno je, kao i u usporednom obveznom pravu, da se kamatna stopa odnosi na razdoblje od jedne godine.

U odredbama clanka 27. predloženoga Zakona izvršena je, u odnosu na tekst clanka 400. važećega ZOO-a, izmjena u materiji anatocizma, u tom pogledu što je, za razliku od dosadašnjeg rješenja prema kojem se zabrana anatocizma nije odnosila na kreditno poslovanje banaka i drugih bankarskih organizacija, novim tekstom predloženo da se ta zabrana ne odnosi na depozite kod banaka i drugih financijskih institucija. Ova je promjena izvršena zato što je komparativnopravnom analizom ustanovljeno da bi se zabrana anatocizma trebala primjenjivati upravo na kreditno, a ne depozitno poslovanje.

Clankom 29. izmijenjen je sustav određivanja zakonskih zatezних kamata kako bi ga se uskladilo sa zahtjevima Direktive 2000/35/EZ. Za razliku od važećeg sustava prema kojem se stopa zatezних kamata određuje podzakonskim propisima donesenim na temelju posebnog zakona, po novom se sustavu zatezne zakonske kamate određuju po mehanizmu predviđenom odredbama clanka 29. predloženoga Zakona. Sukladno navedenoj Direktivi, stopa zakonskih zatezних kamata veže se uz eskontnu stopu Hrvatske narodne banke te bi se mijenjala sukladno promjeni te stope. Kao i u materiji ugovornih kamata, i kod zakonskih zatezних kamata stopa tih kamata određuje se po nacelu *rationae personae*, ovisno o statusu subjekata u konkretnom obveznopravnom odnosu. Za razliku od dosadašnjeg uređenja, odredbom stavka 3. clanka 29. predviđena je mogućnost ugovaranja drukcije stope zakonskih zatezних kamata, no, sukladno Direktivi 2000/35/EZ, podložno kontrolnom mehanizmu, predviđenom stavicima 4. i 5. clanka 29.

Kako bi se omogućilo da eskontna stopa Hrvatske narodne banke postane referentan odraz realnog stanja tržišta novca, primjena odredaba kojima je uređena stopa ugovornih i zatezних kamata (clanak 26. stavci 1. do 3. i clanak 29. stavci 1. do 6. i stavak 8.) odgoda se na vrijeme od dvije godine nakon stupanja na snagu ovoga Zakona (clanak 1163. stavak 3. i clanak 1164. stavak 3. predloženoga Zakona). To nadalje znaci da bi se u tom periodu primjenjivao Zakon o kamatama s time da bi ga (zakonom koji bi stupio na snagu istovremeno kada i Zakon o obveznim odnosima) trebalo dopuniti odredbama o najvišoj stopi ugovornih kamata između pojedinaca i odredbama o načinu određivanja stope ugovorne kamate kada je kamata ugovorena, ali nije određena njezina stopa niti vrijeme dospijevanja.

GLAVA V. UCINCI OBVEZA (clanci 65. do 79.)

U ovoj Glavi promjene u odnosu na tekst važećeg ZOO-a odnose se na:

Pobijanje dužnikovih pravnih radnji (clanci 66.-71.)

Promjena se u ovom dijelu predloženoga Zakona odnosi na određivanje tuženika kod paulijanskih tužbi. Rješenje iz stavka 2. clanka 283. važećeg ZOO-a prema kojem se tužba podnosi protiv treće osobe u čiju je korist radnja poduzeta, zamjenjuje se rješenjem iz stavka 2. clanka 69. predloženog teksta prema kojem se tužba treba podnijeti *i protiv dužnika i protiv treće osobe*. Razlozi za takvu izmjenu uglavnom su procesnopravne naravi. Buduci da u odnosu na trecu osobu u čiju je korist poduzeta, pravna radnja gubi pravni ucinak, ona bi trebala izgubiti pravni ucinak i prema dužniku. To se poglavito odnosi na situacije u kojima su dužnik i treća osoba sklopili pravni posao, pa bi, ne obuhvati li se tužbom i dužnika i trecu osobu, došlo do toga da taj pravni posao gubi pravni ucinak prema trecjoj osobi, ali ne i prema

dužniku. Nadalje, u prilog predloženom rješenju govore razlozi procesne ekonomije. Ako bi se pravomocnost presude kojom se pobija dužnikova pravna radnja protezala i na dužnika, trecoj bi osobi bilo jednostavnije od dužnika ostvariti naknadu one koristi koja joj je na temelju presude oduzeta, cime bi se postupak između dužnika i treće osobe znatno skratio. I na kraju, u prilog predloženom rješenju treba navesti cinjenicu da je stajalište prema kojem bi paulijanskom tužbom trebalo obuhvatiti i dužnika i trecu osobu u pravnoj teoriji vecinski prihvaceno kao ispravno, a isto tako, to je rješenje prihvaceno i u Stečajnom zakonu u pogledu pobijanja pravnih radnji u stečaju.

U ostalom dijelu, materija pobijanja dužnikovih pravnih radnji sadržajno se nije mijenjala u odnosu na odredbe članaka 280.-285. važeceg ZOO-a.

GLAVA VI. PROMJENE U OBVEZNOM ODNOSU (clanci 80. do 159.)

U ovoj Glavi nisu izvršene promjene u odnosu na tekst važeceg ZOO-a.

GLAVA VII. PRESTANAK OBVEZA (clanci 160. do 246.)

U ovoj Glavi promjene u odnosu na tekst važeceg ZOO-a odnose se na:

Vrijeme ispunjenja (clanci 173.-177.)

U materiji vremena ispunjenja, koja je uređena clancima 314.-318. važeceg ZOO-a, u predloženom su Zakonu izvršene određene sadržajne i nomotehnicke izmjene, s ciljem potpunijeg i preciznijeg određivanja vremena ispunjenja obveze. Clankom 174. uređeno je vrijeme ispunjenja novcanih obveza u trgovackim ugovorima i ugovorima između trgovca i osoba javnog prava. Ova materija do sada nije bila posebno uređena važecim Zakonom, a sada se uređuje kako bi se ZOO uskladio s odredbama Direktive 2000/35/EZ. Buduci da je clancima 315. i 316. važeceg ZOO-a uređena sadržajno ista materija, te su odredbe spojene su u jednu (clanak 175. predloženoga Zakona).

Dio drugi POSEBNI DIO

GLAVA VIII. UGOVORNI OBVEZNI ODNOSI (clanci 247. do 1044.)

U ovoj Glavi promjene u odnosu na tekst važeceg ZOO-a odnose se na:

Suglasnost volja (clanci 247.-268.)

Clanak 249. (*Izjava volje*) predstavlja sadržajno proširenje clanka 28. važećeg ZOO-a. Prva izmjena odnosi se na pitanje određenosti izjave volje, što obuhvata ne samo postojanje neke izjave, već i potrebu za određenim sadržajem, kao i utvrđivanjem identiteta osobe koja je volju izjavila.

Osim toga, u stavku 2. clanka 249. izrijeckom se propisuje mogućnost davanja izjave putem različitih komunikacijskih sredstava, što obuhvata i izjave volje dane elektroničkim putem. To ne znači da takva mogućnost ne postoji i sada, ali se na ovaj način, a u skladu s trendom koji je prisutan i u stranim zakonodavstvima, uklanjaju dvojbe koje se povremeno javljaju u praksi glede uporabe modernih telekomunikacijskih sredstava za sklapanje ugovora.

U clanku 251. (*Pregovori*) uređena je predugovorna odgovornost odnosno odgovornost za štetu koja je prouzročena pregovaranjem. U važećem ZOO-u ta je materija uređena clankom 30. Iako je odredbama clanka 30. važećeg Zakona predviđena predugovorna odgovornost, po čemu se ZOO svrstava u red malobrojnih zakona kojima je ta materija uređena, u primjeni te odredbe uočene su određene manjkavosti. Sukladno sudskoj praksi i stavovima znanosti u nekim zemljama (poglavito Njemačkoj, Austriji i Francuskoj), a po uzoru na *Nacela europskog ugovornog prava* (tzv. Landova nacela), u predloženom tekstu izricito je naglašena utemeljenost predugovorne odgovornosti na povredi nacela savjesnosti i poštenja. Povrh toga, za razliku od clanka 30. važećeg ZOO-a, iz kojeg proizlazi da su jedina dva pojavna oblika predugovorne odgovornosti slučajevi vodenja pregovora bez namjere sklapanja ugovora i odustajanje od pregovora bez opravdanog razloga, odredbama clanka 251. predloženog Zakona ti se slučajevi navode samo primjerice, kao mogući oblici povrede nacela savjesnosti i poštenja u pregovorima, čime se otvara mogućnost primjene pravila o predugovornoj odgovornosti i na sve ostale slučajeve povrede tog nacela za vrijeme pregovaranja.

U clanku 256. (*Slanje kataloga i oglasa*) je među ostale vrste i načine oglašavanja uvrštena i mogućnost oglašavanja elektroničkim putem, što nije veća novina u sadržajnom smislu. Bitna izmjena odnosi se na određivanje učinaka slanja kataloga i oglašavanja. Iako je zadržano postojeće rješenje prema kojem slanje kataloga i oglašavanje nema karakter ponude, već samo poziva da se stavi ponuda, dopušta se da osoba koja inicira sklapanje ugovora pomoću kataloga ili oglasa, sama takvim inicijativama prizna karakter ponude, uz sve posljedice koje pravni poredak veže uz ponudu. Predloženim se rješenjem ne nameću neke nove obveze sudionicima obveznih odnosa, jer one same odlučuju hoće li slanje kataloga ili oglasa imati učinak ponude ili ne. Ako se te osobe ne odrede o ovom pitanju katalog ili oglas ne bi predstavljao ponudu.

Pobude za sklapanje ugovora (clanak 273.)

Clankom 273. predloženoga Zakona praktički je preuzeto subjektivno shvaćanje o *osnovi/kauzi*, kao pretpostavci valjanosti ugovora. Izostavljanjem iz predloženoga Zakona odredaba clanaka 51. i 52. (Dopuštena osnova i Ništavost ugovora zbog osnove) važećega Zakona željelo se izbjeći sporove koji su glede pojma osnove/kauze postojali u tumačenjima relevantnih odredaba ZOO-a, ali i u ostalim zakonodavstvima koja su usvojila učenje o *osnovi/kauzi* kao pretpostavci valjanosti ugovora. Osim što je postojeće zakonodavno rješenje sporno u teoriji, njegova je vrijednost bila upitna i iz perspektive praktične primjene, jer ZOO predviđa i druge institute koje su u izvjesnom smislu, teorijski i praktično, konkurentni *osnovi/kauzi*.

Odgovor na pitanje kako utjecu razlozi zbog kojih je obveza preuzeta na valjanost ugovora predloženom se odredbom zapravo i neće promijeniti, ali će predloženo rješenje omogućiti lakšu primjenu propisa, posebno u vezi s institutima prekomjernog oštećenja, zelenaškog pravnog posla, prijevara, izmjene ili raskida ugovora zbog promijenjenih okolnosti i stjecanja bez osnove.

Novom pojmu *osnove/kauze* prilagođen je i clanak 282. (Nesporazum), u kojem se više ne spominje napušten izraz "osnova", dok sporazum o pobudi nije potreban za nastanak ugovora iz razloga što bi se na taj način bez razloga otvorila mogućnost da pravni subjekti koji su preuzeli obveze dovode u pitanje valjanost ili čak nastanak ugovora na način koji je prilično sporan u teoriji, ali i praksi.

Ugovor poslovno nesposobne osobe (clanak 276.) i Kad je ugovor pobojan (clanak 330.)

Promjena na podrucju poslovne sposobnosti, u odnosu na važeci ZOO, tj. clanak 57. sastoji se u prilagodbi obiteljskopravnom uredenju, jer od stupanja na snagu Obiteljskog zakona iz 1998. godine (a isto je rješenje zadržano i u sadašnjem Obiteljskom zakonu iz 2003.), sud prilikom djelomicnog oduzimanja poslovne sposobnosti izrijeckom određuje za koje poslove i radnje osoba nije sposobna. Clanak 57. važeceg ZOO-a odgovara rješenju nekadašnjeg Zakona o braku i porodicnim odnosima.

Odredbom clanka 330. predloženoga Zakona predvideno je rješenje prema kojem je ugovor ili drugi pravni posao ograniceno poslovno sposobne osobe pobojan, ako se radi o ugovoru ili drugom pravnom poslu za koji je osobi djelomicno lišenoj poslovne sposobnosti izrijeckom određeno da ih ne može samostalno poduzimati. Rješenje ZOO-a u ovom se segmentu nadovezuje na odredbu clanka 159. Obiteljskog zakona, koja, između ostalog, određuje koje pravne poslove osoba djelomicno lišena poslovne sposobnosti smije, odnosno ne smije poduzimati. ZOO predviđa sankciju u vidu pobjojnosti za slucajeve kada ograniceno poslovno sposobna osoba poduzme posao koji prema Obiteljskom zakonu nije sposobna samostalno poduzimati. Premda se u Obiteljskom zakonu koristi termin djelomicna, a ne ogranicena poslovna sposobnost, u predloženom Zakonu nije preuzet taj termin, vec je zadržan onaj iz važeceg ZOO-a - ogranicena poslovna sposobnost. Iako se takvom rješenju može prigovoriti neuskladenost s odredbama Obiteljskog zakona, rješenje ZOO-a uzima u obzir i druge slucajeve "ogranicjenja" poslovne sposobnosti, tj. djelomicne poslovne sposobnosti, koji postoje u hrvatskom pravnom poretku. Naime, Zakonom o radu predvidena je upravo djelomicna poslovna sposobnost za osobe starije od 15 godina, koje su se uz ispunjenje potrebnih pretpostavaka radnopravnog zakonodavstva zaposlile, pa su na taj nacin stekle djelomicnu poslovnu sposobnost.

Stavkom 3. clanka 276. predloženoga Zakona zadržana je mogucnost da pravni posao koji djelomicno poslovno sposobna osoba nije smjela poduzeti ipak konvalidira naknadnim odobrenjem zakonskog zastupnika. Sankcija pobjojnosti zadržana je zbog povjerenja u pravnom prometu, jer bi propisivanjem ništetnosti, bez daljnjih zakonodavnih zahvata otpala mogucnost konvalidacije, pa bi na taj nacin osobe koje su sklopile pravni posao s ograniceno poslovno sposobnom osobom bile dovedene u nepovoljan položaj, bez obzira što za ogranichenje poslovne sposobnosti nisu znale.

Prijetnja i sila (clanak 279.)

Odredbama clanka 279. predloženoga Zakona obuhvacena je još jedna mana volje – fizicka sila (*vis absoluta*), koja nije izravno uredena važecim ZOO. Stoga su se pojavila razlicita shvacanja o ucincima sile kod sklapanja ugovora. Stavkom 3. toga clanka predložena je, kao posljedica za slucaj u kojem je ugovor sklopljen uporabom fizicke sile, ništetnost. Za razliku od prijetnje sila je, u izvjesnom smislu, "teži" oblik nesklada između volje i ocitovanja, jer u tom slucaju ne samo da je neka osoba ocitovala ono što nije htjela, nego je i sam akt njezina ocitovanja izravna posljedica fizicke prisile. Moglo bi se zakljuciti da u takvim slucajevima ne samo da postoji nesklad između volje i ocitovanja, vec da uopce nema ocitovanja volje.

Bitna zabluda (clanak 280.)

Clankom 280. proširen je krug slucajeva u kojima je zabluda bitna. Prema predloženom

rješenju zabluda bi bila bitna i ako se odnosi na objekt ugovora. Time se želi okoncati spor koji postoji oko pitanja odnosi li se odredba članka 61. stavka 1. važećeg ZOO-a i na one situacije u kojima se ne radi o zabludi u pogledu bitnih svojstava predmeta, već o zabludi o samom objektu ugovora (*error in corpore*), što je zahtijevalo dodatna tumačenja zakonskih odredaba.

Jedna od većih promjena odnosi se na napuštanje neskrivljenosti kao pretpostavke za pobijanje pravnog posla zbog zablude. Rješenje važećeg ZOO-a bilo je kritizirano zbog svoje restriktivnosti, jer je uvelike ograničavalo mogućnost pobijanja pravnog posla zbog ove mane volje. Neskrivljenost kao pretpostavka za pobijanje pravnog posla nije predviđena niti u nama bliskim pravnim porecima – njemackom i austrijskom pravu (prilikom donošenja važećeg ZOO-a je izgleda zaboravljena III. novela Općeg građanskog zakonika iz 1916. godine, kojom je također napuštena pretpostavka neskrivljenosti).

Nesporazum (članak 282.)

Odredba o nesporazumu kao mani volje, izmijenjena je na način da je iz nje izostavljena osnova, pa se tako praktički više i ne bi zahtijevalo postizanje sporazuma o ovom elementu, kao pretpostavci za nastanak ugovora. Za takav pristup postoje određeni razlozi. Naime, institut osnove bitno je modificiran, u pogledu sadržaja i naziva. Svodenjem osnove na bitnu pobudu, tj. motiv, zaista je teško pronaći argument za propisivanje sporazuma o pobudi kao nečega bez čega ugovor ne može niti nastati. I u režimu važećeg ZOO-a primjeri za situacije u kojima bi se primijenila odredba o nesporazumu zbog toga što ugovorne strane nisu postigle sporazum o osnovi postoje, ali nisu jako uvjerljivi u dokazivanju potrebe za takvim uređenjem.

Sljedeća izmjena koja se odnosi na odredbu o nesporazumu odnosi se na zamjenu izraza "predmet obveze" izrazom "bitan sastojak". Drugim riječima, za nastanak ugovora zahtijeva se postizanje sporazuma o bitnim sastojcima, što obuhvaća predmet obveze, ali i više od toga. Tako npr. kod ugovora kojima se uopće ne preuzima obveza mora postojati sporazum o bitnim sastojcima, a ne o predmetu obveze, jer tu obveza nema.

Propisivanjem zahtjeva da mora postojati sporazum o pravnoj naravi ugovora preuzeto je rješenje važećeg ZOO-a.

Sastavljanje isprave (članak 292.)

Manja izmjena provedena je u stavku 4. članka 292. U važećem tekstu ZOO-a (članku 72. stavku 4.) na ovom se mjestu navodi i teleprinter, ali je u predloženom Zakonu izostavljen, jer je riječ o tehnologiji koja se praktički više i ne koristi. Slično je postupio i slovenski zakonodavac kada je u Obligacijskom zakoniku izmijenio odgovarajuću odredbu ZOO-a. Ako bi se ipak u praksi postavilo pitanje je li u konkretnom slučaju ispunjen zahtjev pisanog oblika kad se ugovorne strane za sklapanje ugovora služe teleprinterom, odgovor bi trebao biti potvrđan, jer je u stavku 4. članka 292. zadržana formulacija prema kojoj taj zahtjev ispunjava svako sredstvo koje omogućuje da se sa sigurnošću utvrde sadržaj i davatelj izjave.

Sklapanje ugovora elektroničkim putem (članak 293.)

Odredbe članka 293. u naš pravni poredak ne unose veće novine, niti otvaraju nove mogućnosti poslovanja. Pomocu njih se jedino željelo pomoći praksi koja još uvijek na

području elektroničkog poslovanja nije jako razvijena. U biti, između sklapanja ugovora elektroničkim putem i ugovora sklopljenih na drugi način nema supstancijalne razlike, jer je ugovor u svakom slučaju sporazum. Stoga je i za ugovore sklopljene elektroničkim putem preuzeto standardno rješenje iz članka 247. prema kojem je svaki ugovor sklopljen onog trenutka kad su se ugovorne strane suglasile o bitnim sastojcima ugovora.

Odredba stavka 2. članka 293. u pogledu uporabe elektroničkog potpisivanja upućuje na poseban propis, tj. odredbe Zakona o elektroničkom potpisu („Narodne novine“ broj 10/02). Naime, materiju elektroničkog potpisivanja nije moguće riješiti isključivo propisima građanskog prava, jer se elektronički potpisuju ne samo privatnopravna očitovanja volje, već i razne druge isprave, pa stoga preuzimanje odredaba Zakona o elektroničkom potpisu u ZOO ne bi imalo smisla.

Opci uvjeti ugovora (članci 295.-296.)

Odredbe važećeg ZOO-a o općim uvjetima ugovora (članci 142.-144.) u izmijenjenom i dopunjenom obliku sadržane su u odredbama članaka 295.-296. Izmjene su rezultat stava da je dosadašnje uređenje općih uvjeta ugovora nepotpuno i u neskladu s modernim trendovima, a sčinjene su po uzoru na Direktivu vijeća Europske zajednice 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. godine o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima i njemački Gradanski zakonik (BGB). Budući da je obveza Republike Hrvatske u pogledu implementacije Direktive 93/13/EEZ ispunjena donošenjem Zakona o zaštiti potrošača, nije bilo potrebno tekst te Direktive u potpunosti preuzeti u ZOO. Međutim, promjene izvršene u člancima 295.-296. temelje se na stavu da je zaštitu koja se u ugovaranju putem općih uvjeta ugovora pruža potrošačima potrebno pružiti i ostalim sudionicima obveznopravnih odnosa (poglavito malim i srednjim poduzetnicima), pa je ocijenjeno da se uređenje općih uvjeta ugovora uskladi s onim predviđenim Direktivom 93/13/EEZ.

Prije svega, članak 142. važećeg ZOO-a ne predviđa pojam općih uvjeta ugovora. Stoga je stavkom 1. članka 295. određeno što su opći uvjeti ugovora. Odredbe stavaka 2. do 5. članka 295., uz određene jezične intervencije, sadržajno odgovaraju odredbama stavaka 2. do 4. članka 142. važećeg ZOO-a. Značajnije su promjene izvršene u sustavu kontrole općih uvjeta ugovora, koji je predviđen predloženim člankom 296. Po dosadašnjem uređenju (članak 143. ZOO-a), bile su, suprotno Direktivi 93/13/EEZ i rješenjima u stranim pravnim porecima, predviđene dvije pravne posljedice nepoštenih odredbi općih uvjeta ugovora; ništetnost takve odredbe (odredba stavka 1. članka 143.) te pobožnost takve odredbe (stavak 2. članka 143.). Odredbom članka 296. predlaže se, sukladno Direktivi 93/13/EEZ te njemačkom Gradanskom zakoniku, ništetnost odredbi općih uvjeta ugovora kao jedina posljedica nepoštenosti takve odredbe. S druge strane, tom se odredbom, sukladno navedenim stranim uzorima, određuju kriteriji za ocjenu je li određena odredba općih uvjeta ugovora ništetna.

Uvjet (članci 297.-299.)

Definiciji uvjeta, danoj u stavku 1. članka 74. važećeg ZOO-a, upućivana su dva značajna prigovora: 1. da je prema njoj pod uvjetom sam pravni posao, a ne učinak pravnog posla kako se to uobicajeno shvaća, te 2. da je uvjet određen kao neizvjesna činjenica umjesto kao buduća i neizvjesna činjenica. Uvažavajući te prigovore, stavkom 1. članka 297. predloženoga Zakona izmijenjena je definicija uvjeta. U ostalom dijelu, materija uvjeta nije

se mijenjala u odnosu na odredbe članaka 74.-76. važećeg ZOO-a.

Namet (članak 302.)

Važecim ZOO namet, kao nuzgredna stranacka odredba, nije ureden. Buduci da je namet cest sastojak ugovora, odredbom članka 302. predloženoga Zakona ureduju se pravne posljedice neispunjenja nameta.

Opseg ovlaštenja (članak 315.)

Odredbom stavka 4. članka 315. ne traži se da punomocnik mora imati posebno ovlaštenje za sklapanje ugovora o izbranom sudu. Predloženo je rješenje u skladu sa člankom 91. stavkom 4. važećega ZOO-a koji je na taj nacin izmijenjen člankom 50. podstavkom 4. Zakona o arbitraži («Narodne novine», broj 88/01.).

Ništetnost (članak 322.) i Posljedice ništivosti (članak 323.)

U prijedlogu ZOO-a nalaze se dvije znacajnije novine na podrucju nevaljanosti ugovora. Prva se odnosi na pravno nazivlje. Umjesto izraza *ništavost* koristi se izraz *ništivost*. Ovaj izraz potjece iz ranijeg hrvatskog pravnog nazivlja, a ima odredenu prednost pred ništavosti, jer se na taj nacin izbjegava greška koja je prilično cesta, da se umjesto ništavosti govori o ništavnosti, a umjesto ništav, ništavan, što ipak ima drukcije znacenje.

Druga promjena odnosi se na ucinke ništivosti. Prema važećem ZOO-u, ako je ugovor ništav zbog toga što je po svojem sadržaju ili cilju protivan Ustavu Republike Hrvatske i prisilnim propisima, sud može odbiti u cjelini ili djelomicno zahtjev nesavjesne strane za vraćanjem onog što je drugoj strani dala, a može odluciti da druga strana ono što je primila po osnovi zabranjenog ugovora preda općini na cijem podrucju ona ima sjedište odnosno prebivalište. To je rješenje u prijedlogu napušteno, jer ima izrazito penalni karakter, pa mu stoga nije mjesto u propisu gradanskog prava.

Ugovaranje u korist trećeg (članci 337.-340.) i Ugovaranje na teret trećega (članak 341.)

Važecim ZOO ova je materija bila uredena člancima 149.-153. pod naslovom «Ugovor u korist trećeg». Takvim se naslovom stvarao pogrešan utisak da se radi o ugovoru posebne vrste. S obzirom da se radi o jednoj odredbi koju je moguće dodati ugovoru bilo koje vrste, bilo je potrebno izmijeniti nazive ovih instituta na predloženi nacin.

Pravo na popravljanje štete (članci 342.-349.)

Izmjena izvršena u ovom dijelu Zakona odnosi se na obujam naknade u slucaju povrede ugovorne obveze. Za razliku od članka 266. važećeg ZOO-a kojim je predvidena naknada samo imovinske štete, člankom 346. predloženoga Zakona omogucava se naknada kako imovinske, tako i neimovinske štete. Ova je izmjena temeljena na analizi komparativnih pravnih poredaka u kojima je, uglavnom kroz djelovanje sudske prakse, prihvacena moderna

konceptija glede obujma naknade kod ugovorne odgovornosti za štetu prema kojoj se omogućava naknada i imovinske i neimovinske štete prouzroocene povredom ugovora. U tom pogledu veliko znacenje ima cinjenica da se u jednom od najznacajnijih nacrtu buduceg europskog ugovornog prava *Principles of European Contract law* (tzv. Landova nacela) priznaje pravo na naknadu nematerijalne štete zbog neispunjenja ugovorne obveze (clanak 9:501).

Viša sila (clanci 343., 373., 902., 1067.)

Odredbom clanka 263. vazeceg ZOO-a, isto kao i clankom 343. predlozenoga Zakona, uređena je viša sila kao razlog isključenja ili ograničenja odgovornosti dužnika. Tom je odredbom vazeceg ZOO-a viša sila definirana kao okolnost koja se nije mogla spriječiti, otkloniti ili izbjeći. Odredbom clanka 343. predlozenoga Zakona upotpunjena je ta definicija više sile, i to u skladu s tradicionalnim shvacanjem tog instituta u kontinentalnoeuropskim pravnim porecima. U tom smislu odredbom clanka 343. predvideno je da se za višu silu moraju ispuniti sljedece pretpostavke: 1. vanjski dogadaj, 2. nepredvidivi dogadaj, 3. izvanredni dogadaj, 4. dogadaj koji se nije mogao spriječiti, otkloniti ili izbjeći. Buduci da se viša sila u predlozenom Zakonu spominje na nekoliko mjesta, ali sa razlicitim sadržajem, izvršeno je uskladivanje pojma više sile, tako da je formulacija tog instituta iz clanka 343. predvidena i u clancima 373., 902. i 1067.

Ugovorna kazna (clanci 350.-356.)

Sukladno rješenjima u komparativnim obveznopравnim uređenjima, mogućnost ugovaranja ugovorne kazne izricito je proširena i na slucajeve neurednog ispunjenja. U ostalom dijelu, uređenje ove materije sadržajno odgovara clancima 270.-276. vazeceg ZOO-a.

Izmjena ili raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti (clanci 369.-372.)

Odredbe o izmjeni ili raskidu ugovora zbog promijenjenih okolnosti izmijenjene su s ciljem pojednostavljanja pretpostavaka za izmjenu ili raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti. To ipak ne znaci da je u novom režimu jednostavnije izmijeniti ili raskinuti ugovor zbog promijenjenih okolnosti. Sada je težište na tome da ugovorna strana cije je ispunjenje ugovorne obveze postalo pretjerano otežano ili bi joj nanijelo pretjerano veliki gubitak ima pravo zahtijevati izmjenu ili raskid ugovora. U odnosu na rješenje vazeceg ZOO-a napušten je kriterij ostvarenja svrhe ugovora, a kriterij nepravichnosti potisnut je u drugi plan (nije predviden kao pretpostavka za raskid, vec samo kao kriterij za izmjenu ugovora – clanak 369. stavak 4.).

Osim toga, predloženim se izmjenama želi jasno odrediti koja je posljedica primarna kod promijenjenih okolnosti. To je izmjena ugovora, dok se raskidu pristupa tek ako izmjena nije moguća (clanak 369. stavci 1. i 4.)

Ociti nerazmjjer uzajamnih cinidaba (clanak 375.)

Jedina izmjena u okviru instituta prekomjernog oštecenja odnosi se na dopunu odredbe koja ureduje slucajeve u kojima pravni subjekti nisu ovlaštteni zahtijevati poništaj pravnog posla zbog prekomjernog oštecenja. Predlaže se propisati da se zbog prekomjernog oštecenja, između ostalog, ne mogu pobijati ni trgovački ugovori. Ovo pravilo odgovara § 280. bivšeg hrvatskog Trgovackog zakonika, a i inace je prihvaceno na podrucju trgovačkog prava. Ovakvo se rješenje u literaturi argumentira cinjenicom da bi osobe koje sklapaju trgovačke ugovore trebale biti dovoljno stručne, pa im ne bi trebalo omogućiti da zahtijevaju poništaj ugovora zato što nisu pravilno utvrdile vrijednosti cinidaba.

Odgovornost za materijalne nedostatke (clanci 400.-422.)

Odredbe koje ureduju odgovornost za materijalne nedostatke ispunjenja kod ugovora o kupoprodaji izmijenjene su prvenstveno radi uskladenja sa Direktivom 1999/44/EZ. Iako se navedena Direktiva odnosi na zaštitu potrošaca, u hrvatsko zakonodavstvo ona je preuzeta na način da se odnosi i na ugovore koji nisu potrošacki. To je učinjeno da bi se spriječila nepotrebna fragmentacija građanskopravnog uređenja u širem smislu, a sličan pristup primijenjen je npr. u njemačkom i austrijskom pravu. U pojedinim slucajevima se, ipak, nije moglo izbjeći odvojeno tretiranje potrošackih, odnosno trgovačkih ugovora.

Odredbe ZOO-a nije bilo potrebe na ovom području radikalno mijenjati, jer važeće odredbe po svojoj strukturi i sadržaju u osnovi odgovaraju rješenjima koja se nalaze u Direktivi 1999/44/EZ. Promjene se odnose na proširenje liste slucajeva u kojima postoje nedostaci (clanak 401.), isključenja obveze pregleda stvari ako je kupac potrošac (clanak 402.), te produljenje rokova za ostvarivanje prava iz odgovornosti za materijalne nedostatke. Za neke se odredbe predlaže da budu prisilne naravi jer se pomocu njih osigurava zaštita potrošaca. Kod ugovora koji nisu potrošacki odredbe koje ureduju materiju materijalnih nedostataka su, uz nekoliko iznimaka, uglavnom dispozitivne naravi.

U odredbama o odgovornosti za materijalne nedostatke riješen je problem koji se pojavio u sudskoj praksi glede pitanja koja pravila primijeniti na odgovornost za štetu izazvanu ispunjenjem s materijalnim nedostatkom. Tako je clankom 410. stavkom 2. predloženoga Zakona propisano da kupac ima pravo i na popravljanje štete prema općim pravilima o odgovornosti za štetu, uključujući i štetu koju je ovaj zbog nedostatka stvari pretrpio na drugim svojim dobrima, i to bez obzira na cinjenu je li došlo do naknadnog ispunjenja, sniženja cijene ili raskida ugovora.

Jamstvo za ispravnost prodane stvari (garancija) - (clanci 423.-429.)

U predloženoj odredbi o jamstvu za ispravnost prodane stvari nije, kao u važećem ZOO-u, propisano da se jamstvo (garancija) odnosi na tzv. tehnicku robu, već se općenito uzima u obzir mogućnost jamčenja za prodanu stvar bilo koje naravi i vrste. U ovom slucaju zapravo i nije rijec o uvođenju neke veće novine, jer je zbog načela dispozitivnosti i u sadašnjem pravnom režimu moguće jamčiti za stvari koje nisu tehnicke naravi. Ipak, novo zakonodavno rješenje ima smisla, jer ono ne predstavlja nametanje dodatnih obveza za prodavatelja, odnosno proizvođača, već samo propisuje pravne učinke izdavanja jamstvenog lista. Dakle, ureduje mogućnost, a ne obvezu prodavatelja tj. proizvođača.

Prodaja s pridržajem prava vlasništva (clanci 462.-463.)

Sukladno promjenama do kojih je došlo u stvarnopravnom uređenju, izvršene su određene promjene u koncipiranju ovog ugovora. Tako je odredbom članka 462. predloženoga Zakona, za razliku od članka 540. važećeg ZOO-a, predviđeno da se pridržati može samo pravo vlasništva, a ne i pravo raspolaganja koje u našem pravu više ne postoji. Isto tako, predviđeno je da se može pridržati pravo vlasništva na svakoj stvari, a ne samo na pokretnini kako je to predviđeno važećim ZOO.

Ugovor o darovanju (članci 479.-498.)

U predloženi tekst ZOO-a unesene su odredbe ugovora o darovanju, koji je još uvijek ureden pravnim pravilima Općeg građanskog zakonika (§§ 938.-956.). U članku 479. ugovor o darovanju definiran je kao konsenzualni ugovor, koji nastaje prihvatom ponude darovatelja od strane obdarenika. Osim promjene u definiciji (s realnog na konsenzualno darovanje) članak 479. određuje koji se pravni poslovi tretiraju kao darovanje, te one koje nemaju to značenje. Glede mogućih objekata ugovora o darovanju u članak 480. preuzeto je rješenje iz § 944. OGZ, ali je uz to u članak 480. ugrađena odredba koja sadrži predmnjevu o objektu darovanja ako je riječ o sadašnjoj i budućoj imovini, a osim toga, ovim je člankom ureden i ugovor o darovanju koji ima za objekt povremena davanja. Člankom 481. ureden je slučaj predaje pokretne stvari s namjerom darovanja, a bez prihvata obdarenika, prema kojem ugovor nastaje ako obdarenik ne odbije njegovo sklapanje u roku koji mu je ostavio darovatelj, što je zapravo novi slučaj sklapanja ugovora šutnjom, ili, preciznije receno pasivnim ponašanjem.

Novinu predstavlja nešto iscrpnije uređenje tzv. darovanja s nametom (članci 484. – 487.), dok glede nagradnog (članak 488.), uzajamnog (članak 489.), mješovitog (članak 490.) i darovanja za slučaj smrti (članak 491.) nema većih promjena u odnosu na važeće uređenje.

U okviru ugovora o darovanju posebno je uredeno pitanje odustanka (članak 492.) i opoziva darovanja (članci 493. – 498.). Pritom je lista razloga za opoziv darovanja sužena u odnosu na tekst Općeg građanskog zakonika, pa su kao razlozi za opoziv predviđeni osiromašenje darovatelja i nezahvalnost obdarenika. Osim toga, posebno je ureden institut *nadopune zbog povrede uzdržavanja*. Odstupanje od teksta Općeg građanskog zakonika učinjeno je radi toga što je materija povrede nužnog dijela i pravne radnje dužnika na štetu vjerovnika, a koja je u Općem građanskom zakoniku posebno uredena kod ugovora o darovanju, u hrvatskom zakonodavstvu uredena na drukčiji način.

Ugovor o posudbi (članci 509.-518.)

Važeći ZOO, između ostalog, ne uređuje ugovor o posudbi, pa se na ovom području još uvijek primjenjuju pravna pravila Općeg građanskog zakonika (§§ 971.- 982.). Stoga se predloženim odredbama uređuje ovaj ugovor, pri čemu su kao uzor uglavnom poslužile odredbe njemackog Građanskog zakonika.

Ugovor o zakupu (članci 519.-549.)

Važećim ZOO zakup je ureden kao ugovor kojim je obuhvaćen i institut zakupa i institut najma. Budući da je predloženim promjenama predviđeno da se ugovor o najmu posebno uredi, člankom 519. određeno je da se obveza zakupodavca sastoji u predaji zakupniku određene stvari na korištenje, a ne u predaji stvari na uporabu kako je to predviđeno člankom 567. važećeg ZOO-a. Člankom 520. izmijenjena je odredba članka 568. važećeg ZOO-a kojim je predviđeno da se odredbe Zakona o tom ugovoru ne odnose na zakupe uredene

posebnim propisima, i to na način da je predviđena supsidijarna primjena pravila ZOO-a i na zakupu uređene posebnim propisima.

U ostalom dijelu, materija ugovora o zakupu nije izmijenjena u odnosu na odredbe članaka 567.-599. važećeg ZOO-a.

Ugovor o najmu (članci 550.-578.)

U važećem ZOO-u ugovor o najmu nije uređen, odnosno preciznije rečeno, nije napravljena razlika između ugovora o zakupu i ugovora o najmu. Budući da hrvatski pravni poredak zapravo poznaje i ugovor o zakupu i ugovor o najmu, i to kroz posebne propise (Zakon o najmu stanova i Zakon o zakupu poslovnog prostora), ali i svakodnevnu praksu, u prijedlog su uvrštene, uz odredbe koje uređuju ugovor o zakupu, i one koje se odnose na ugovor o najmu. Glavni uzor za odredbe ugovora o najmu pronađene su u njemačkom Gradanskom zakoniku.

Ugovor o doživotnom uzdržavanju (članci 579.-585.)

Odredbama navedenih članaka u tekst ZOO-a unose se odredbe o ugovoru o doživotnom uzdržavanju. U ovom je trenutku taj ugovor u našem pravu uređen Zakonom o nasljeđivanju. Iako taj ugovor ima određene nasljednopravne učinke, po svojoj je naravi obveznopravni ugovor, pa je, stoga, sistemski ispravnije urediti ga Zakonom o obveznim odnosima. Stupanjem na snagu Zakona o obveznim odnosima stavljaju se izvan snage odredbe Zakona o nasljeđivanju kojima je uređen taj ugovor.

Predloženo uređenje ugovora o doživotnom uzdržavanju u osnovi je identično onome iz Zakona o nasljeđivanju. Određene intervencije u tekst terminološke su naravi.

Ugovor o dosmrtnom uzdržavanju (članci 586.-589.)

Ugovor o dosmrtnom uzdržavanju u ovome trenutku nije uređen niti jednim pozitivnopravnim propisom. No unatoč tome, njegova je primjena u praksi vrlo česta. Taj se ugovor razvio kroz praksu, na temelju načela dispozitivnosti, a svoju je potvrdu dobio i od sudova. Stoga se javila potreba da ga se uredi propisom, a kako se radi o obveznopravnom ugovoru, bilo je potrebno predvidjeti ga u okviru odredaba ZOO-a. Osnovna razlika između ovog ugovora i ugovora o doživotnom uzdržavanju jest u tome što kod ugovora o dosmrtnom uzdržavanju imovina primatelja uzdržavanja prelazi na davatelja uzdržavanja za vrijeme života primatelja uzdržavanja, a kod ugovora o doživotnom uzdržavanju u trenutku njegove smrti. Zato su uređene samo posebnosti tog ugovora, a u ostalom se upućuje na odgovarajuću primjenu odredaba Zakona o ugovoru o doživotnom uzdržavanju (članak 589.).

Ugovor o ortaštvu (članci 637.-660.)

U ovim su odredbama izvršene određene izmjene koje su rezultat uoceni nedostataka u važećem uređenju ovog ugovora. Tako su, u odnosu na članak 647.e važećeg ZOO-a,

clankom 641. dopunjena pravila o unošenju uloga u imovinu ortaštva na način da je dodano pravilo predviđeno stavkom 6. toga članka. Pravila o zajedničkom poslovanju ortaka, predviđena clankom 644., razrađena su, u odnosu na članak 647.f važećeg ZOO-a, pravilima iz stavaka 4. do 6. toga članka. Odredbom stavka 2. članka 645. predviđeno je da pravo nadzora nad poslovanjem ortaštva, uređeno clankom 647.i važećeg ZOO-a, ne može biti isključeno ili ograničeno ako postoji osnovana sumnja u pravilno vodenje poslova ortaštva. Clankom 648. redefinirana su, u odnosu na odredbu članka 647.l važećeg ZOO-a, pravila o tražbinama i dugovanjima ortaštva, a clankom 654. redefinirana su, u odnosu na odredbu članka 647.p važećeg ZOO-a, pravila o učinku istupa i isključenja iz ortaštva. U clanku 655. kojim je uređen prestanak ortaštva, izostavljena je predmnjeva nastavka ortaštva, koja je bila predviđena clankom 647.š važećeg ZOO-a. Pravila o nasljeđivanju prava i obveza ortaka, predviđena clankom 656. dopunjena su u odnosu na odredbu članka 647.t važećeg ZOO-a. Pravila o redoslijedu namirenja, predviđena clankom 658. dopunjena su, u odnosu na odredbu članka 647.v važećeg ZOO-a, odredbama stavaka 5. i 6. toga članka.

U ostalom dijelu, materija ugovora o ortaštvu sadržajno se nije mijenjala u odnosu na odredbe članaka 647.a-647.ž važećeg ZOO-a. Pored navedenih sadržajnih izmjena, u tekstu su ucinjene određene izmjene terminološke naravi.

Ugovor o prijevozu (članci 661.–698.)

Odredbe važećeg ZOO-a koje se odnose na ugovor o prijevozu izmijenjene su u suradnji sa stručnjacima s područja prijevoznog prava iz znanosti i prakse. Velik broj izmjena odnosi se na odštetnopravnu odgovornost prijevoznika.

Umjesto izraza *tovarni list*, predlaže se izraz *teretni list* (članak 668.). Riječ je o usklađivanju jezika sa standardom hrvatskog pravnog nazivlja. Osim promjene u nazivu obavljene su određene izmjene u pogledu sadržaja navedene odredbe, pa su sada ugovorne strane obvezne o pošiljci predanoj na prijevoz naciniti teretni list. Ne propisuje se obveza izdavanja potvrde ako nije izdan teretni list. To i ne bi imalo smisla budući da je sastavljanje teretnog lista obveza ugovornih strana.

Odredba članka 683. izmijenjena je u odnosu na važeći ZOO, pa je tako sada za gubitak i oštećenje pošiljke umjesto objektivne odgovornosti predviđena subjektivna odgovornost za štetu. Isti sustav odgovornosti prihvaćen je i u clanku 687. koji uređuje odgovornost prijevoznika za zakašnjenje.

U clanku 697. koji uređuje odgovornost za prijevoz putnika precizirano je da se odgovornost proteže i na vrijeme ulaznja i izlaznja iz vozila. Osim toga, izricito je, za razliku od važećeg ZOO-a, predviđena odgovornost za imovinsku i neimovinsku štetu.

U clanku 698. napušteno je važeće pravilo prema kojem prijevoznik odgovara putniku za oštećenje stvari koje putnik drži kod sebe po općim pravilima, a uvedeno je novo prema kojem prijevoznik odgovara samo ako putnik uspije dokazati krivnju prijevoznika. Dakle, radi se o sustavu dokazane krivnje.

Ugovor o ostavi (članci 725.-743.)

Kako bi se ispravile manjkavosti uocjene u važećem uređenju, clancima 737.-743. izmijenjena

su pravila o ugostiteljskoj ostavi koja su predviđena člancima 724.-729. važećeg ZOO-a. Taksativno se navode stvari za čije uništenje ili oštećenje odgovara ugostitelj (članak 738.). Konacno, obveza ugostitelja da primi stvari na čuvanje ograničena je samo na novac, dragocjenosti, vrijednosne papire i druge vrijedne stvari (članak 739.).

U ostalom dijelu, materija ugovora o ostavi u sadržajnom se pogledu nije mijenjala u odnosu na važeći ZOO. Izmjene koje su izvršene u tom dijelu, terminološke su naravi.

Ugovor o nalogu (članci 763.-784.)

Stavkom 3. članka 762. važećeg ZOO-a predviđena je mogućnost moderacije ugovorene naknade nalogoprivca. Budući da takvo rješenje omogućava nalogodavcu da svaku ugovorenu naknadu dovede u pitanje, radi zaštite sigurnosti pravnog prometa odredba takvog sadržaja nije predviđena u članku 776. predloženoga Zakona kojim se uređuje isplata naknade.

U ostalom dijelu, materija ugovora o nalogu u sadržajnom se pogledu nije mijenjala u odnosu na važeći ZOO (članke 749.-770). Izmjene koje su izvršene u tom dijelu, terminološke su naravi.

Ugovor o komisiji (članci 785.-803.)

Stavkom 2. članka 783. važećeg ZOO-a predviđena je mogućnost moderacije ugovorene provizije komisionara. Budući da takvo rješenje, isto kao i u pogledu ugovora o nalogu, omogućava komitentu da svaku ugovorenu naknadu dovede u pitanje, radi zaštite sigurnosti pravnog prometa odredba takvog sadržaja nije predviđena u članku 797. predloženoga Zakona kojim se uređuje isplata provizije.

U ostalom dijelu, materija ugovora o komisiji u sadržajnom se pogledu nije mijenjala u odnosu na važeći ZOO (članke 771.-789.). Izmjene koje su izvršene u tom dijelu, terminološke su naravi.

Ugovor o trgovinskom zastupanju (članci 804.-834.)

Odredbama Odsjeka 20. uređena je materija ugovora o trgovinskom zastupanju koja je uređena člancima 790.-812. važećeg ZOO-a. Izmjene koje su učinjene glede ovog ugovora rezultat su potrebe usklađivanja našeg prava sa Direktivom Vijeća Europske zajednice 86/653/EEZ od 18. prosinca 1986. o koordinaciji prava država članica koje se odnosi na samostalne trgovačke zastupnike.

U skladu s navedenom Direktivom, do određene je mjere promijenjena definicija tog ugovora (stavak 1. članka 804.), redefinirane su obveze zastupnika (članci 811.-816.) te obveze nalogodavca (članci 817.-826.), poglavito u odnosu na iznos i način obracuna provizije.

Nadalje, radi potrebe jasnog razlikovanja otkaza i raskida ugovora, materija prestanka

ugovora o trgovinskom zastupanju (clanci 827.-829.) izmijenjena je u odnosu na dosadašnji tekst.

Sukladno Direktivi 86/653/EEZ, u okviru ovog ugovora predviđena su dva nova instituta, i to: pravo na posebnu naknadu (clanci 830.-832.) te ugovorna odredba o zabrani ili ograničenju obavljanja djelatnosti (clanak 834.)

Ugovor o posredovanju (clanci 835.-848.)

Radi potrebe određivanja cvrstog kriterija razlikovanja ugovora o trgovinskom zastupanju od ugovora o posredovanju, predložena je izmjena pojma ugovora o posredovanju (clanak 835.). U tom pogledu, dok bi se ugovorom o trgovinskom zastupanju zastupnik obvezivao pregovarati i sklapati poslove za nalogodavca, ugovorom o posredovanju posrednik bi se obvezivao samo dovesti u vezu osobe koje bi s nalogodavcem pregovarale o sklapanju jednog ili više ugovora.

Nadalje, kao i u pogledu ugovora o nalogu, ugovora o komisiji te ugovora o trgovinskom zastupanju te iz razloga koji su navedeni u obrazloženju promjena glede tih ugovora, i u ugovoru o posredovanju (clanak 844.) izostavljena je mogućnost zahtijevanja moderacije ugovorene provizije, koja je predviđena stavcima 3. i 4. clanka 822. važećeg ZOO-a.

U ostalom dijelu, tekst odredaba o ugovoru o posredovanju ne razlikuje se od uredenja tog ugovora predviđenog clancima 813.-826. važećeg ZOO-a.

Ugovor o organiziranju putovanja (clanci 881.-903.)

Predloženim tekstom izvršene su određene promjene uredenja ovog ugovora, inicirane potrebom uskladijanja našeg Zakona s odredbama Direktive Europske zajednice 90/314/EEZ od 13. lipnja 1990. godine o turističkim paket aranžmanima.

Odredbom stavka 1. clanka 881. izmijenjen je, u odnosu na tekst clanka 859. važećeg ZOO-a, pojam ugovora o organiziranju putovanja, i to na način da je, sukladno navedenoj Direktivi, precizirano da se tim ugovorom organizator obvezuje pružiti putniku najmanje dvije usluge koje se pružaju u vremenu dužem od 24 sata ili uključuju barem jedno nocenje. Odredbama stavaka 2. i 3. clanka 881. predviđena su, sukladno navedenoj Direktivi, pravila kojima se rješavaju određene dvojbene situacije koje bi se mogle pojaviti u praksi glede toga je li ili nije u konkretnom slučaju sklopljen ugovor ove vrste.

Sukladno Direktivi 90/314/EEZ, clancima 882. do 884. uređena su pitanja koja nisu bila predviđena u važećem ZOO-u. Najvažnija novost u tom pogledu jest obveza sklapanja ovog ugovora u pisanom obliku ili nekom drugom trajnom, putniku dostupnom i razumljivom obliku, te obveza dostavljanja putniku barem jednog primjerka tog ugovora, kao i određivanje minimalnih elemenata tog ugovora. Kao nespojive s navedenim izmjenama izostavljene su odredbe koje su u važećem ZOO-u bile uređene clancima 860.-862.

Tockom II. Odsjeka 24., kojom su uređene obveze organizatora putovanja, izvršene su određene izmijene radi uskladijanja teksta Zakona s odredbama Direktive 90/314/EEZ. U tom smislu, u clanak 885. (clanak 863. važećeg ZOO-a) uvršten je stavak 2. kojim je uređena

dužnost organizatora putovanja da riješi prigovore putnika u svezi s izvršenjem obveza iz ugovora. U članku 886. (članak 864. važećeg ZOO-a) redefinirana je obveza organizatora putovanja da obavještava putnika. U članku 891. izvršena je, u odnosu na članak 870. važećeg ZOO-a, promjena kojom je predviđeno da se kvantitativno ograničenje odgovornosti naknade štete organizatora putovanja ne primjenjuje na štete koje su posljedica tjelesne ozljede. Sukladno Direktivi 90/314/EEZ, u ovu točku Odsjeka 24., uvrštene su odredbe članaka 892. i 893. kojima je uređeno pitanje osiguranja putnika i obveza organizatora putovanja da osigura jamcevinu za određene situacije.

U točki III. ovog Odsjeka, kojom su uređene obveze putnika, člankom 898. predviđena je, sukladno Direktivi 90/314/EEZ, putnikova obveza obavještavanja o nedostacima ispunjenja, koja tekstom važećeg ZOO-a nije bila predviđena.

Kako bi se tekst Zakona uskladio s navedenom Direktivom, u točki IV. ovog Odsjeka, izmijenjene su odredbe o zamjeni putnika (članak 899.), promjeni ugovorene cijene (članak 900.), pravu putnika na raskid ugovora (članak 901.), pravu organizatora na raskid ugovora (članak 902.) te izmjeni sadržaja ugovora (članak 903.). Osim toga, radi usklađivanja s hrvatskom pravnom terminologijom, u člancima 901. i 902., umjesto dosadašnjeg termina «odustanak od ugovora», predviđa se termin «raskid ugovora».

Ugovor o osiguranju (članci 921.–989.)

Odredbe važećeg ZOO-a koje se odnose na ugovor o osiguranju izmijenjene su u suradnji sa stručnjacima s područja prava osiguranja iz znanosti i prakse. Osim sadržajnih izmjena provedene su i određene dorade zbog usklađivanja sa standardom hrvatskog pravnog nazivlja.

U članku 921. pojednostavljena je definicija ugovora o osiguranju, te je napušteno u literaturi kritizirano shvaćanje prema kojem se osiguranje ugovara na načelima uzajamnosti i solidarnosti. Odredbom članka 922. preciznije su definirani pojmovi osiguranog slučaja i rizika.

Izmijenjeno je osnovno pravilo koje uređuje sklapanje ugovora o osiguranju, te je usvojeno opće pravilo prema kojem ugovor nastaje prihvatom ponude, što ne isključuje slučajeve sklapanja ugovora potpisivanjem police osiguranja.

Odredba članka 943. predloženoga Zakona koja uređuje obvezu osiguratelja dopunjena je (u odnosu na članak 919. važećeg ZOO-a) stavkom 4. prema kojem osiguratelj koji kasni s ispunjenjem isplate osigurnine duguje osiguraniku zatezne kamate od dana primitka obavijesti o osiguranom slučaju, kao i naknadu štete koja mu je uslijed toga nastala.

U članku 945. isključena je mogućnost da osiguratelj istakne prigovore protiv odštetnog zahtjeva treće osobe, koje bi inače imao prema osiguraniku, ali pod pretpostavkom da je riječ o obveznom osiguranju od odgovornosti.

Odredba članka 923. važećeg ZOO-a uređuje slučaj stecaja osiguratelja. Odredba članka 947. stavka 3. predloženoga Zakona odnosi se i na stecaj osiguranika.

Odredba clanka 964. koja se odnosi na osiguranje od odgovornosti proširena je u smislu da se iz osiguranja naknaduju i troškovi mjera poduzetih na zahtjev osiguratelja ili u sporazumu s njim, radi zaštite od neopravdanih i pretjeranih zahtjeva trećih osoba.

U clanku 983. predloženoga Zakona koji uređuje opoziv odredbe o određivanju korisnika kod osiguranja života u korist treće osobe, u odnosu na važeće uređenje (clanak 959. ZOO-a) dodan je stavak 5. prema kojem je ništetna izjava kojom se određuje da je određivanje korisnika osiguranja neopozivo.

Akreditivi (clanci 1028.–1038.)

Izmjene odredaba o akreditivu provedene su uz suradnju stručnjaka s ovog područja. U ZOO su uvrštene osnovne odredbe, jer su okosnica instituta kao što je to bilo i do sada. Uzeta su u obzir važeća pravila Međunarodne trgovinske komore u Parizu.

GLAVA IX. IZVANUGOVORNI ODNOSI (clanci 1045. do 1162.)

U ovoj Glavi promjene u odnosu na tekst važećeg ZOO-a odnose se na:

Pojam štete (clanak 1046.)

U odjeljku "UZROKOVANJE ŠTETE" ključna je novina u definiciji pojma štete. Posljedica je to prihvatanja objektivne koncepcije pojma neimovinske štete kao povrede prava osobnosti. Prema toj koncepciji neimovinsku štetu čini već sama povreda prava osobnosti (povreda časti, ugleda, gubitak dijela tijela itd.), a pretrpljeni bolovi i strah, izazvani štetnom radnjom, samo su mjerilo težine povrede prava osobnosti i uzimaju se u obzir, pored drugih relevantnih okolnosti, pri utvrđivanju visine pravice novčane naknade. Koja prava osobnosti imaju fizičke, a koja pravne osobe navodi se u Glavi II. ovoga Zakona. Posljedično tome i pravne osobe, u slučaju povrede njihova ugleda ili drugog prava osobnosti, imaju pravo i na novčanu naknadu kao oblik popravljivanja neimovinske štete.

Objektivno poimanje pojma neimovinske štete plod je suvremenih tendencija u pravnoj teoriji i usporednom odštetnom pravu. Od novijih kodifikacija tu ulaze Obligacijski zakonik Republike Slovenije iz 2001. i Gradanski zakonik Ruske federacije iz 1994.g. U raspravi o tome što treba izmijeniti u važećem ZOO-u, vodenoj 1995. godine, objektivnu su koncepciju neimovinske štete predložili Hrvatska gospodarska komora i Županijski sud u Puli.

Suglasno izmijenjenoj definiciji štete izmijenjene su i odredbe o popravljivanju neimovinske štete (clanci 1099.-1106.) i dodana nova odredba kojom se utvrđuje dan dospelosti pravice novčane naknade (clanak 1103.). Posljednje je bilo potrebno, jer odredbu o dospelosti važeći ZOO ima samo za imovinsku štetu.

Odgovornost za štete izazvane motornim vozilom u pogonu (clanci 1068.-1072.)

Odredba clanka 178. važeceg ZOO-a u predloženom je Zakonu razradena u pet clanaka – dana je definicija motornog vozila i kad se nalazi u pogonu, predvidene su solidarna odgovornost suvlasnika i zajednickih vlasnika, odgovornost prema osobi koja se prevozi i odgovornost u slucaju neovlaštenog korištenja vozila. Za medusobne odštetne zahtjeve vlasnika motornih vozila mjerilo za odmjeravanje udjela u snošenju štete je krivnja odnosno stupanj krivnje, a ako ove nema, štetu snose na jednake dijelove, osim ako pravicnost ne zahtijeva što drugo.

Odgovornost za neispravan proizvod (clanci 1073.-1080.)

Odredbama clanaka 1073. do 1080. uređena je materija odgovornosti proizvođaca za neispravan proizvod koja je u tekstu važeceg ZOO-a, pod nazivom «Odgovornost proizvođaca stvari s nedostatkom», uređena clankom 179. Promjene izvršene u ovom Odsjeku Zakona rezultat su potrebe usklađivanja našeg obveznopravnog uređjenja s odredbama Direktive Vijeca Europske zajednice 85/374/EEZ od 25 lipnja 1985. o ujednacavanju prava država članica u pogledu odgovornosti za neispravne proizvode, izmijenjene i dopunjene Direktivom 1999/34/EZ.

Buduci da je odgovornost za neispravan proizvod posebna vrsta izvanugovorne odgovornosti za štetu, bilo je potrebno, kako bi se izbjeglo poistovjecivanje ove odgovornosti s odgovornošcu za materijalne nedostatke ispunjenja, izvršiti terminološku promjenu, pa se u predloženom tekstu predlaže termin «neispravan proizvod» umjesto dosadašnjeg termina «stvar s nedostatkom».

Isto tako, tekstem važeceg ZOO-a ova je vrsta odgovornosti uređena u okviru odsjeka kojim je uređena odgovornost za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti, što upucuje na zakljucak da je odgovornost za neispravan proizvod (stvar s nedostatkom) jedan od javnih oblika odgovornosti za štetu od opasne stvari. Unatoc cinjenici što ce ponekad neispravan proizvod ujedno predstavljati i opasnu stvar, ove dvije odgovornosti predstavljaju zasebne vrste odgovornosti, koje se temelje na razlicitim pretpostavkama i terete razlicite osobe. Stoga je bilo potrebno odijeliti odgovornost za neispravan proizvod od odgovornosti za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti, tako da je predložen posebni odsjek (Odsjek 5.) kojim bi bila uređena odgovornost za neispravan proizvod.

Kao i po važećem ZOO-u, odgovornost za neispravan proizvod uređena je kao objektivna (kauzalna) odgovornost (stavak 1. clanka 1073.). Medutim, sukladno odredbama navedene Direktive 85/374/EEZ, odredbama ovog Odsjeka Zakona predlaže se ogranicenje ove vrste odgovornost samo na određene štete (stavci 2.-7. clanka 1073.). Nadalje, sukladno Direktivi 85/374/EEZ, određuje se što je proizvod (clanak 1074.), kada je proizvod neispravan (clanak 1075.), tko je proizvođac, odnosno odgovorna osoba (clanak 1076.), na koji se nacin odgovara kad je više osoba odgovorno za štetu od neispravnog proizvoda (clanak 1077.), koji su razlozi oslobodenja od te odgovornosti (clanak 1078.), zabranjuje se ugovorno isključenje ili ogranicenje te odgovornosti (clanak 1079.) te se određuju rokovi u kojima oštećenik može ostvariti pravo na naknadu štete prouzrocene neispravnošcu proizvoda (clanak 1080.).

Stjecanje bez osnove (clanci 1111.-1120.)

Radi potpunosti definiranja stjecanja bez osnove, u stavku 1. clanka 1111. predvidena je i odluka suda ili druge nadležne vlasti kao jedna od osnova na kojima se može steci neka korist.

U ostalom dijelu, materija stjecanja bez osnove nije se mijenjala u odnosu na odredbe clanaka 210.-219. važeceg ZOO-a.

Vrijednosni papiri - Pojam (clanak 1135.) i Bitni sastojci (clanak 1136.)

Odredbe koje ureduju vrijednosne papire u predloženom Zakonu nisu pretrpjele vece izmjene. U jednom detalju su navedene odredbe uskladene s razvojem zakonodavstva i prakse na ovom podrucju, pa je stoga predvidena mogucnost da vrijednosni papir postoji kao elektronicke zapis. U tom se dijelu na ZOO nadovezuju posebni propisi koji ureduju materiju vrijednosnih papira u Republici Hrvatskoj.